HEI !
NGA BAT HO IA KA NIA

DA
H. Onderson Mawrie.

HEI !

NGA BAT HO IA KA NIA

Published by
H. ONDERSON MAWRIE

Printed at the Ri Khasi Press, Umsohsun, Shillong - 1

KI KTIEN LAMPHRANG

Hadien ba nga la pynmih ia ka "Ka Pyrkhat U Khasi" bad ia ka "U Khasi bad la ka Niam" nga lap ialade uba duh thiah duh dem na ka jingsahnud ban iohi ba ka Lyngkha ba iar jong Ka Pyrkhat u Khasi ka dang sah shrah. Dang bun bah kiba ngi dei ban tih bad khlong bad dang bun ruh kaba ngi dei ban thir bad thain shwa ba ngin ia pynpaw madan ia la ka jong.

Ngi long ki nongioh-pateng ia ka spah-bah ka spah-san na la ki jong ki Longknii ki Longkpa kiba la iehnoh ha ngi ia ka sain-pyrkhat bad ia ki tynrai-pyrkhat jong ka Jingim kiba da khraw katta katta kiba la dei ban kyrshan bor ia ngi ha kane ka hiw-hiw ka hawhaw jong kane ka Pyrthei kaba mynta bad kiba la dei ruh ban ri kyndong ia ngi kum ka Jaitbynriew ha Sla jong kane ka Pyrthei. "Hei ! Nga bat ho ia ka Nia" ka long ka jingtrei kaba dang rit eh ha ka Lyngkha kaba heh palat bad ban weng tang ia u nuit ka la long ka kam kaba shitom.

Na ki daw kiba ngim ia lah sngewthuh bad peiphang ngi la ia long nongwei na la ka jong bad kumta ia ka spah ka bym tip shuh la buhrieh na ngi. Kumba ka long pat mynta ngim don daw ei ei ruh ban duh jingkyrmen namar kat ba nang iaid ki sngi, ngi iohi ia ka jingkhie-im jong ka Jaitbynriew bad ia ka jingsngew-sarong jong ka ialade. Lyngba kane ka "Hei ! Nga bat ho ia ka Nia" nga khot ia ki para Ri bad khamtam ia ki Khun-samla ka Ri ba ngin ia kyndong kti lang bad ba ngin ia syndong ruh mlan ban pynphong jain-khor jain-khriam ia ngi kum ka Jaitbynriew ha kane ka Pyrthei.

Nongkrem,
1974.

H. O. Mawrie,
Nongthoh.

Ha iing U San Hadem

San Hadem—Kumno Bah Siang, kumno Bah Khnong—phi ia shait ia koit bha bad kumno ka trei ka ktah?

Siang—Ia shait ia koit hi phi, Ma San. Ka trei ka ktah ruh shu ia bit ia biang hi kat ban ia dap bam.

Khnong—Nga ruh kumta hi kein, Ma San.

San Hadem—Ha u Khasi hi te phi haba ia shait ia nang bad la ia ioh ka ja ka dohkha ka dei kata kein kaba sngewtynnad eh. Ka long ka jingieit U Trai Kynrad na jrong ne phi ia ong kumno?

Siang—Ka long kumta hi kein phi, Ma San. Kiba donkam eh ha ka jingim jong ngi ruh ki dei kita hi. Phi pat kumno, Ma San?

San Hadem– Nga ruh shu bit hi phi. Ia shait ia khlain hi baroh shi iing bad na ka liang ka kam ka jam pat ban ong pahuh ruh em bad ban ong pat kyrduh ruh em, la shu ia 'klai' hi kumba ong ki Nong-Mylliem.

Khnong- Balei, Ma San, ka 'klai' kam dei seh ka ktien Sohra?

San Hadem– Map ia nga, Bah Khnong, lada nga ong ba kata ka jingkylli kam dei shuh kaba sngewtynnad ban iohsngew ha kine ki por. Kaba nga lah ban jubab ka long ba ka 'klai' ka dei ka ktien Khasi paka; nga shu ong 'kumba ong ki Nong-Mylliem' namar ka dei ka ktien kaba ki Nong-Mylliem ki ieit bad sngewtynnad bha ban pyndonkam ia ka. To ngin ia kein noh kaba ia kren ia kata bad ia sei noh da kano kano tang ban ioh ia kren myllen.

Siang—Ngi ia mih na iing ruh namar ngi la ia kwah eh ban ia shong kai sngewtynnad bad phi.

San Hadem—Phi mut aiu da ka 'shong kai sngewtynnad'?

Siang--Shi ban ka long ban ia shong kai myllen bad shi ban pat ka long ba ngi don ei ei kein ban ia syllok bad phi ban ia ioh jingmut.

San Hadem—Kata te sei noh da kata ban ia myntoi lang ne phi ong kumno, Bah Khnong?

Khnong—Nga lei lei uba shu wan bud ia i Bah Siang; katba phi ia pynbeit ma phi ka biang hi ia nga.

San Hadem—To sei ma phi kata, Bah Siang.

Siang—Nga don te phi, Ma San, kawei kaba la bat ia nga la slem. Ka dei kaba nga la shah kylli ruh ialade ha kiwei bad ka dei kaba nga la kylli ruh ia kiwei tangba ngam ioh ka jubab kaba ngan hun. Ka jingkylli ka long – Balei kein u nongshat u nongkhein shwa ba un sdang ia ka kam u da ong:—

"Hei! Nga bat ho ia ka Nia
Bad nga bat ho ia ka Jutang
Kaba mynnyngkong ka sngi"?

Khnong—Ka jingkylli kaba la sngewma hi her!

San Hadem—Ka dei kein kumba ong i Bah Khnong. Ha ka jingshisha kum ia kata ka jingkylli te la dei ban da ia ioh por ban pyrkhat. Ban shu ia kren mang mang hangne te ngam tip shuh shano ngin ia poi. Kaba bha ka long ban ia dih shwa da u duma ioh ka shu ai lad ka khlieh kumno kumno.

Khnong—Ban ia kren kum ia kata te la sngew synei lypa ialade. Kum ban shu ong noh ruh, kumno kein u briew un shu ong ia U Blei—"Hei! Nga bat ho ia ka Nia".

San Hadem—Shwa phi mo, ngan da leit thep duma.

Siang—Ngan leit thep ma nga phi, Ma San.

San Hadem—Koit phi. Bah Siang, ngan thep ma nga namar phim ia tip hangno nga buh duma. Uba rim u la lut, ngan hap sei da uba tnymmai.

(U San Hadem u la leit thep duma).

Khnong Balei ka, Bah Siang, phim da iathuh lem ba phi don kum kata ka jingkylli? Ka dei kein kumba ong I Ma San hynne -ban da ia ioh pyrkhat lypa pynban te la ia don ei ei hi ban ia kren lem. Ban kumba long mynta te tang tur ruh ym sngew nud tur shuh.

Siang- Iathuh ia phi ban leh aiu, la tip ba phim lah leh ei ei ruh. Ym dei kein ba nga kren bein ia phi; ka jingkylli ka dei kaba la eh palat. Ban pyrshang kiba kumne kumtai te tang khih ruh kam khih bad win ruh kam win.

Khnong Tang ba ka dei phi, Bah Siang. Nga ruh nga tip ia la ka jong ka bor bad nga ngeit kan long hi ruh kumta.

San Hadem—To ai jingmut shwa ma phi kein, Bah Siang; phi uba wan rah ia ka jingkylli, nga ngeit, phi la don ei ei ha ka jingmut sa ba phi ong hynne phi la ia kren teng ia ka bad kiwei ruh.

Siang—Nga la ia kren kein, Ma San, bad kiwei hynrei ka long kumba nga ong hynne; ki jingiakren ki long ki bym pynhun ei ei ruh em. Nga la iawer ia i Bah Khnong ban ia wan sha phi da kaba kyrmen ban ioh ei ei na phi.

San Hadem—Ban kumta te la sngewtieng pynban. Ba phin nym da la iathuh kan jin da la bha shibun. To ym lei lei phi ia kata baroh. Ban pyrshang kam don jingpher ei ei ruh.

Siang—Ban da ka long kumta te la bakla ma nga. Kane ka blab blab than ruh ka bym pynlong rangbah khyndiat ruh.

San Hadem—Nga shu ong kein, Bah Siang, hynrei kan da pher aiu phi kata baroh. Kaba tip ne ym tip kam pher ei ei ruh kaba lah te lah hi bad ka bym lah te ym lah hi.

Khnong—Ha ka jingpyrkhat jong nga te ka bha pynban kein ban tip khnang ban shut kham pynnep ia ka khlieh.

San Hadem—Ka dei pynban kata kaba ong i Bah Khnong. To phi ngin ia kren katba ia lah synei. Mano ban dih—ma phi, Bah Siang? Ha ka jingpyrkhat jong nga kaba bha ka long ban ia shim shwa tang ia ka bynta kaba nyngkong, tang kato kaba ong i Bah Khnong—"Kumno kein u briew un shu ong ia U Blei—"Hei! Nga bat ho ia ka Nia"?

Siang—Ka long hi kumno kumno ruh. Tan sa phi, Bah Khnong.

San Hadem—Ngam lap te phi, Bah Siang, ban don kano kano ka niam mane-blei ha kane ka pyrthei ka ban pynshong nongrim ia ka pyrkhat niam ia ka seng-nia bad ia ka seng-niam beit ha ka Nia kumba leh ka Niam Khasi.

Siang—Kumno, kumno, Ma San? Phi ong ka pyrkhat-niam, ka seng-nia bad ka seng-niam!

San Hadem—Hoid kein. Ka long ka jingshem jong nga shi met ba haba ngi pule bad bishar ia kano kano ka niam ban sngewthuh ia ka ngi leit shwa sha ka pyrkhat-niam, ka seng-nia ba ka seng-niam namar ka pyrkhat-niam ka pynmih ia ka seng-nia bad ka seng-nia ka pynmih ia ka seng-niam. Ka leh-niam lei lei ka long kaba ngi ia peit hadien.

Khnong—Mano ban dih? U dang mih tdem bha.

San Hadem—Diang hangne phi. Ha kawei pa kawei ka jaitbynriew ka don ka por bad ki jingjia kiba pynlong ia kata ka jaitbynriew ban sngew donkam ia U Blei, kata nga kren ia ki jaitbynriew kiba mane Blei. Haba ka la poi kum kata ka por kata ka jaitbynriew ka thaw ia ki lad ki lynti kumno ban leit sha U Blei. Kine ki jingjia ki long kat kum ki jingshem bad jingiakynduh jong kata ka jaitbynriew bad ha ka jinglong jong ka jaka ruh ha kaba kata ka jaitbynriew ka don.

Siang - Phi mut ban ong ba ka niam jong kano kano ka jaitbynriew ka iaid ryngkat ryngkat bad ka History bad ka Geography jong kata ka Jaitbynriew?

Khnong—Kata te, Bah Siang, kaba dei hi kein ban long kumta em?

San Hadem--Ka long kumta kumba ong i Bah Khnong tang ba kan bha shibun lada ngin ia iehnoh shwa ia ka History bad ia ka Geography bad ban leit sha ka pyrkhat-niam kum u maw-kyndon uba nyngkong ba ioh ngi iaid lait na ka phang ba lam i Bah Siang hynne.

Siang—Ym long mo phi. Ma San, khnang ban kham ia sngewthuh ma ngi ba phin shu shim nuksa noh ia kawei ne ar na ki niam mane-blei jong kane ka pyrthei?

San Hadem--Long hi ym long balei. Ngan shim tang ar na ki niam mane-blei kata ia ka Niam Khristan bad ia ka Niam Masulman kiba long kiwei na ki niam mane-blei kiba khraw tam ha ka Pyrthei.

Siang—Shim shwa da ka niam Khristan phi namar ka long ka niam kaba ngi la kham ia iohsngew.

San Hadem—Ka long hi. Phi i, Bah Siang, ka Niam Khristan ka wan ha ka por ba u Jiw u la hiar palat kum ka jaitbynriew ha ka jinglong niam bad jinglong mynsiem. Ka dei ka por kaba pyniakhlad ia ka Old Testament na ka New Testament bad ha ka History jong ka Balang Khristan ki khot ia kane ka por ka Inter-Testamental Period.

Siang—Phi ong kumta, Ma San!

San Hadem Ki jingjia ki long ba ka Jaitbynriew Jiw ka la shah kyrniom ha ka Hima Rome haduh ba kam don jaka shuh. Ka suin-jingsynshar ka long kaba shu synnia hi ngit bad ka suin-niam ruh ka long kaba shu iong hi ngit. Ha ka jinglong mynsiem haba ong 'hiar' te ka da hiar palat. Ka Temple ha Jerusalem ka la kylla long ka jaka ia pein sbai bad ka jaka ia khalai. U Jisu Khrist haba u kren shaphang jong ka u khot ia ka 'Ka Krem Nongtuh'. Ki khyrdop jong ka ki la long kum ka lew-luri-lura. Ki Pharisi kiba long ki rangbah niam ki la kylla long ka jingarsap bad ki Sadusi. ki rangb.h nongsynshar ki la long ka jingkhwan bor bad ka jinglumspah. Ki long ka por jong ka syngit khait ha ki bynta baroh jong ka jingim ka Jaitbynriew bad ka jingsngew kaba tap-lup ia ki Jiw ka long ka jingduh jingkyrmen. Ym i don lad shuh ba ka jingiarap kan wan nangno nangno.

Khnong—Haba kumta kaei ka pyrkhat-niam kaba don ha ki Jiw ha kata ka por?

San Hadem—Ka pyrkhat -niam kaba trei ha kata ka por ka long ba lada kan don ka jingpyllait ne ka jingsiewspah kata kan wan na U Blei. Ka jingang-nud kaba don ha kata ka por ka long ban wan uta u Messaiah uba la don ha ki jingiathuh-lypa ba un long u nongpyllait bad u nongsiewspah.

Khnong- Phi iohsngew, Bah Siang, hangta ba ka da don ka por bad ka ia ia ka jingwan u Jisu Khrist

Siang—Nga iohsngew. Haba kumta ki Jiw ki pdiang ne em ia u ?

San Hadem—Kito kiba don ka pyrkhat sain-pyrthei kiba kwah ban ioh da u nongpyllait u ban pyllait ia ki na ka kti ka Hima Rome bad u ban seng thymmai ia ka Hima Israel, kim pdiang ia u.

Khnong—Haba kumta kumno pat ka wan mih ka Niam Khristan?

San Hadem—Ka mih na ki nongbud jong u pat kein kiba don ka pyrkhat-niam ba dei ma u u ban seng ia ka t ima ba kynja mynsiem ym ia ka hima ba kynja pyrthei.

Khnong—Haba kumta ka seng-nia ka long kumno?

San Hadem—Ngam pat kut, Bah Khnong, ia ka pyrkhat-niam. Ka pyrkhat-niam kaba trei ha kata ka por ka long ba haba la jyllei ka pop haduh katta kan long kaba eh ba U Blei Un dang phai khmat pat sha u briew bad lada U Blei Un dang phai khmat pat ka dei ia u briew ba un sngew kynduh ia ki pop bad ba un kylla kaba mut.

Siang—Balei te ki Jiw kim pdiang ia u Jisu Khrist kum u Messaiah?

San Hadem Kata kein nga la jubab. nga ong ba ka pyrkhat jong ki ka dei ka pyrkhat sain-pyrthei, kam dei ka pyrkhat-niam namarkata kim ia poi shano shano ruh.

Siang Ban da kumta te nga la sngewthuh. Ngi lah ne em ban ia poi mynta sha ka seng-nia kumba kylli i Bah Khnong?

San Hadem—Kan long kat kum ka mon jong phi. Lada phi kwah ia kata. ka seng-nia namarkata ka long—'Nga pop--u pop -ki pop—baroh pop' bad ka jingleit sha U Blei kan long lyngba u Jisu Khrist ha ka dur jong u khun-sarong-awria. Hadien kata sa wan ka seng-niam bad sa mih ka Niam Khristan.

Siang—Lada nga ong, 'Ngam pop', ym don lynti ia nga ban leit long Khristan?

San Hadem—Em, ym don namar kata ka jingong jong phi kam ia dei dur bad ka pyrkhat-niam bad ka seng-nia jong ka Niam Khristan.

Khnong—Ki long kiei kiei kiba da sngewphylla bad kiba da sngewtynnad palat. Shim sa ia ka Niam Masulman phi, Ma San.

San Hadem—Haba ngi phai pat sha ka Niam Masulman ngi iohi ba ki Arab ki dawa ba ki hiar pateng na u Abraham lyngba u Ismael uba long u khun nyngkong jong u na ka Hagar, ka mraw jong ka Sara. Ka Temple jong ki, ka Ka'aba kaba don ha Mecca ka long kaba la tei da u Abraham ban mane tang ia uwei U Blei. Ha ka por jong u Prophet Muhamad ka jinglong niam bad ka jinglong mynsiem jong ki Arab ka la hiar palat. Ki im tang na ka bynta ialade bad tang ban ia kajia bad iashoh iadat na ka bynta ki pukri um bad ki jaka bam phlang ki jingri. Ki kti jong ki ki long pyrshah ia kiwei pat bad ki kti kiwei pat ki long pyrshah ia ki. Ki ap kmang tang ia ka kabu ban ioh lute bad kim don ka jingsngew synei khyndiat ruh ia ki nongleit jingleit ki bapli kiba iaid la ka lynti ban wad la i ia-kpoh.

Siang—Haduh katta?

San Hadem—Nga ong ia phi. Bah Siang, ba ka long haduh katta. Ka Ka'aba ka shu shlei da ki blei-thaw kiba long ki khun kynthei jong u Allah bad la ong ba ia kine u Allah u la pynkup da ki bor ba pher ba pher. Dei ha kum kata ka por ba la mih u Muhamad uba ong ba u long u Prophet jong U Allah. Une u la kyang pyrshah ia ka jingmane blei-thaw; u la ong ba ym don shuh kiwei kiwei ki blei lait na U Allah—Uba tang ma U, Uba tang Uwei bad Uba khraw tam bad ba ma u u dei u Prophet. Ki Nong-Mecca ki la ieng ban pyniap ia u bad u la phet iap sha Medina. Kane ka jingjia ka long ha ka snem 622 A.D. Ia kane ka jingphet ki khot ka "Hejira" kaba kylla long ka jingsdang jong 'Ka Juk Masulman' ban sdang ia ka History jong ki Muslim. Dei ha kum kata ka por bad ha kum kita ki jingjia ba la seng ia ka Niam Masulman.

Siang—Haba kumta, kaei pat ka seng-nia jong ki?

San Hadem—U Prophet u seng nia ba u briew na lade hi um long ei ei bad um don ei ei ruh bad ia ka kupar jong u la lah rai lypa da U Allah.

Khnong—Map ia nga phi mo, Ma San, lada nga iaid lait khyndiat na ka sobjek. Ka dei kata kaba phi ong kaba ki khot ka 'predestination'?

San Hadem—Ka dei.

Siang—Ka don kum kata ha ka Pyrkhat Khasi?

Khnong-Ki don ki ktien kiba kdew shata kum 'nga uba la kha runar', 'nga uba la kha duk'. 'nga uba la kha bha-sngi' bad kiwei kiwei bad kita kim mut shata?

San Hadem--Em phi. ki long ki ktien shu ong ki bym don nongrim ei ei ruh ha ka Pyrkhat Khasi. Lada ki don phi sa iathuh pat ia nga ha kawei pat ka por. Kaba bha ka long ban ia poi biang sha la ka sobjek jong ka jingia-kren

Khnong-Haba ia poi biang sha ka jingiakren te lada shu pyrkhat noh hi ruh kumno ngin ia leit sha ka niam khlem sngewthuh shwa ia ka pyrkhat-niam bad ka seng-nia kumba ong ma phi.

San Hadem—Ha ka jingpyrkhat jong nga lei lei te haba ngi ia kren ia ka niam ka theology jong ka ka dei hi ka seng-nia. 'Theology' kaba mut 'Ka Jingstad shaphang U Blei' ka dei ban pynshong nongrim ialade ha ka Nia namar hangno kata ka jingstad kaba khlem ka Nia

Siang—Haba kumta kita ki nia ba seng ma ki ki long kiba lah ban pdiang?

San Hadem—Ka jingkylli ba lah ne bym lah ban pdiang kam mih phi, Bah Siang. Nga la ong ia phi naduh hynne ba ka seng-nia ka long kat kum ka pyrkhat-niam jong kato ka jaitbynriew ne jong kito ki nongseng. Haba ka

pyrkhat-niam jong ki ka long kumta te ka seng-nia ruh ka bud ia kata bad ka seng-niam ka long ka jingmih bad ka jinglehniam ka long ka jingpynskhem.

Khnong—Kata lada kwah ban leit long Khristan ne Masulman la dei ban sngewthuh shwa ia ka pyrkhat-niam bad ia ka seng-nia jong ka Niam Khristan bad Niam Masulman?

San Hadem—Nga te nga ong ba ka dei ban long kumta.

Siang—Phi tharai ka long kumta ha ka Ri jong ngi?

San Hadem— Nga te ngam treh phi. Bah Siang, ban jubab ia kata ka jingkylli. Kam dei ruh kaei kaei kaba sngewtynnad ban ia kren. Ap phi mo, ngan da leit thep duma shwa.

Khnong—Em, Ma San, ngan leit thep ma nga.

San Hadem Koit phi, ngan leit ma nga.

(U San Hadem u la leit thep duma).

Siang- Ka la dei ban don ka jingpule kaba iar bha ban tip kat kito kiei kiei.

Khnong—Te phi. Ban tip kat kito kiei kiei shano phi khlem pule.

Siang—Ki lok jong nga kiba nga iakren te ki bapli ki la shu said ruma rutit kat sha ba poi. Ban duna ka jingtip te kaba eh ban ia mih pyrthei.

Khnong—Ia kata te phi, Bah Siang.

Siang—Ka jingiawer jong nga ia phi ban wan shane kam shym sepei, ym dei, Bah Khnong?

Khnong—Sepei shano phi; kaba la long ka jingmyntoi ka bym tip shuh. Bad unc u Tymmen ka la long kumba shong skul biang.

(La wan thep duma u San Hadem).

Siang—Ka la biang phi Ma San. ban ia leit noh sha la ka jong. Ngi la ia ioh jingmut phi katto ngi la ia kren.

San Hadem—Haba ngi phai sha la ka jong ngi iohi ia kajuh kaei kaei tang ba ha ka dur kaba pher. Ka leit long kumta namar ba ngi don la ka jong ka History bad la ka jong ka Geography. la ki jong ki jinglong kum ka Jaitbynriew bad la ka jong ka jinglong jong ka Jaka ha kaba ngi don. Wat la ka long kumta ruh ngi iohi pat ba ki bor kiba trei ki long hi kumjuh kumba ki trei ia kiwei pat ki jaitbynriew para ba ia mane Blei. Shwa ho ngan da kjit ioh u lip.

Khnong—Ha ka History ngi lap ba ka long kumta.

San Hadem—Phi shim History ha M. A.?

Khnong Hoid.

San Hadem—Kum ban bteng biang, u Hynniew Trep u Hynniew Skum u la don ka por jong ka jingnoh-ian ha ka inglong mynsiem jong u ha ka History jong u kum ka Jaitbynriew. Kata ka por ka jia ha ki Sngi jong ka Krem Lamet ka Krem Latang ha kaba ka synnia iong-ngit ka la wan bad U Blei U la dei ban phai lyndet na u briew. Kata ka jia nadie, ki sngi jong ka Ksaw ka Kpong jong u Sohpetbneng.

Siang—Kham kren suki phi, Ma San, tang kham ia ioh kem bha — ha mar ba sngewtynnad bha.

San Hadem—Ka dei ka por ha kaba u Hynniew Trep u Hynniew Skum um don jaka shuh. Ki bor jong ka jingdum ki la tynrah ia u bad um lah kyrshan shuh. Ia ka jinglong

kaba kum kata la batai da ka Pharshi niam jong ka jingkynriah noh ka Sngi sha Krem Lamet sha Krem Latang ha kaba la dum ka Pyrthei ngain. Ka la dei ka por ha kaba u Hynniew Trep u Hynniew Skum u la sngewdonkam ia U Blei bad u la thaw ki lad ki lynti ban leit sha U.

Khnong—Dei hangta, Ma San, ba ka wan ka pyrkhat-niam?

San Hadem—Ka dei.

Khnong—Ka la nang kham shai kham sha'.

San Hadem—Bad ka pyrkhat-niam jong u ka long ban 'eng rangbah biang, bad ba u dei ban sdang biang na katai ka tynrai ym dei na ka jaka ha kaba u don.

Khnong—U Blei Un sngap ia u?

San Hadem—U don la ka nia.

Siang—Sngew met hi jun du, Ma San

San Hadem—Ka nia jong u ka long ba ha khmat ka jot ka rem jong u bad lada u long kumno kumno ruh, u long u jingthaw jong U Blei uba U la thaw-bynriew bad buh-bynriew ha kane ka Pyrthei ha ka kyrdan bad ka burom bad ba kam dei ia U ban shu die tad dic rem ia la u jong u jingthaw. Ka nia jong u ruh ka long ba kam dei ia U Blei ban shu ieh ia la u jong u jingthaw ba U la thaw, ha ka khein burom bad ka jah burom; lada ka long da kumwei pat kan long ka khein burom bad ka jah burom ia U Blei hi Uba la thaw kyrpang ia u napdeng kiwei kiwei pat ki jingthaw ha kane ka Pyrthei.

Khnong—Sngew kumba u briew u dawa pynban ia la ka jong ka hok na U Blei.

Siang—Phi tharai u briew u lah ban dawa kumta na U Blei?

San Hadem –Ka Pyrkhat Khasi kam ju pynhiar kyrdan ia u briew mynno mynno ruh. Lada u briew um lah ban dawa ei ei na U Blei hato mano pat ba lah ban dawa? Dang don shuh ia U Blei nalor u briew? Nalor kata lada ka jingdawa ka long da ka nia ngam iohi balei ba um lah ban leh ia kata. Ne phi ia ong kumno?

Siang---Phim sngew ei ei, Ma San, lada ngan kylli ma nga kawei?

San Hadem - Ngam sngew ei ei ruh; haba nga lah ngan jubab bad haba ngam lah kan shu sah bym lah.

Siang--Phi tip ba don hangno hangno ka jingjia ba u briew u la dawa na U Blei?

San Hadem—Shuh shwa phi, Bah Siang, ngan da hap pynkynmaw.

Khnong—Phi tharai ka don hi kum kata, Bah Siang?

San Hadem-- Phi ju ia pule Bible? Ka don kawei ka jingjia ha ka History jong u Israel bad kata ka jia ha ka por u Jakob. La iathuh ia ngi ba u Jakob u la ialeh bad u angel U Blei. Phin shem ia kata ha ka Kitab Jenesis. La ong ba wat u la khein ka skhep ruh u la bat hi khit ia uta u Angel bad u la ong, "Ngan nym pyllait ia me lymda me da kyrkhu kein ia nga". Kaba mih nangta ka long ba U Blei U la kyrkhu ia u Jakob bad u Jakob u lah khot kyrteng ia kata ka jaka 'Peniel' namar u ong, "Naba nga la iohi ia U Blei markhmat".

Khnong—Phi la hun, Bah Siang?

Siang—Nga la hun phi, Bah Khnong.

Khnong—Sngew te ym sngew don nia ban ong da kumwei pat tang ba ka shu sngew khor kumno re kumno ban ong ba u briew u dawa na U Blei.

Siang—Phim lap, Bah Khnong, ba kiei kiei ki khor ha ka Nia?

Khnong—Dei te ka dei kumta phi, Bah Siang. Ha ka jingim jong nga nga lap ba ka Nia ka khor bad lehse dei na kata ka daw ba ngim mon ia ka. Imat ha ka Pyrthei ka kham suk ban iaid da ka jingsngew. Ban ong ia ki kynthei lei lei te yn nai ia kren. Ki long ki jingthaw kiba la shu shah synshai beit ha ka jingsngew ne ha ka dohnud bad ki don tang khyndiat eh kiba pyniaid ialade da ka khlieh bad da ka Nia. Ha ka jingshisha ka Nia ka dei ka jong u rangbah hynrei katno ba lip ka main rangbah ba ngim kwah ban iaid bad ban ieng d i ka nia.

San Hadem—Phim iohi ba 'Hei Nga bat ho ia ka Nia' ka dei ka seng-nia jong u Khasi bad dei ha ka ruh ba u pyniaid ia ka niam. Ha kine ki ktien ngi iohi ba haba u leit sha U Blei u leit kum u briew uba bat ia ka nia; u leit ruh da kata ka jinglong rangbah jong u kaba long ka jinglong tynrai jong u hi bad katba ka paw U Blei ruh U kwah ia kata. U Blei haba U thaw-bynriew bad buh-bynriew ia u ha kane ka Pyrthei U da don la ka Daw bad ka long ka burom ia U Blei haba u briew u sngewthuh ia kata.

Siang—Phi ioh nangno, Ma San, ia kita ki nia baroh?

San Hadem—Wa! Phi khlem da bishar khyndiat ruh kat ia kine ki dak ki shin tyngkrein ki jong ngi kiba long ki para bad ki pyrsa jong u Hynniew Trep u Hynniew Skum. Phim iohi ia ki ha ki jingiakren jong u bad U Blei? Phim iohi ia ki ha ki jingdwai jingphirat?

Siang—Ha shu ai nuksa kawei ar tang ban ia sngewthuh ma ngi.

San Hadem—Haba dwai haba pang ki ong—"Trai Kynrad na j.ong na tbian, ba Men shu ieh kumne ia la u jingthaw ha ka jot ha ka rem hato kam long ka jah-burom bad ka khein-burom ia u jingthaw jong Me hi? Em,

Blei, kam long kum'a bad kumta ter ter". Ha kita ki kyntien ka don ka Nia ha kaba u ieng. Haba u ieng rangbah u ieng da ka nia bad lada ka dei ia u ban kyllon un kyllon da ka nia. U ia kren bad U Blei da ka nia bad kaba palat ia kata um ju leh. Dei tang haba um don nia shuh ba u bret tylli ialade ha ka mon U Blei.

Siang--Haba ngi khlain hi la ka nia te ban leit shano shano ruh ne ban ia kynduh iano iano ruh bym tieng hi kein. Khlem nia seh ba ngi leit pynrit ialade ha khmat ki briew bad lada ki kyniat ruh la hap shah.

San Hadem—Ka dei kein kata kaba phi ong ma phi, Bah Siang. Ka nia ka pynrangbah kein ia u briew.

Khnong Phim tharai. Ma San. ba ka seng-niam kaba pynshong nongrim ha ka nia kan shitom ia u luk u lak bad ia u paid-knup paid-trab ban sngewthuh?

San Hadem Lada ngim ia iaid da ka nia ngin ia iaid da kaei. Bah Khnong!

Khnong Tip seh, Ma San.

Siang Da ka jingsngew kein. da kaei pat? Phim tharai hi ruh ba ka kham suk? Ka nia te ka dei ka jong ki khraw-pyrkhat, ki khraw-jabieng bad kiba jylliew ki jingmut jingpyrkhat; ia u paitbhur te kan shitom phi.

Khnong—Da ka jingsngew te tip kein. Bah Siang, tang ba ka ia dei bha bad kane ka juk kaw-kaw mynta.

Siang –Ha-ha-ha-ha, la bsiat sur i Bah Khnong. Ka dei phi kata kaba phi ong ma phi. Ba la pynjur ki jingsngew kein ba ka mane-blei ha kine ki por ka la poi sha ka kaw-kaw.

San Hadem—Wa! Phim ithamula ia ka mane-blei kaw-kaw ha kine ki sngi? Nga te nga da ia hap jingmut bha bad i Bah Khnong. Ka maneblei kaba la jur ka jingsngew

te ka poi beit sha ka kaw-kaw bad ka kylla long.noh tang ka leh-rong bad ka tamsa. Tang ban ia kren than ia kâta ruh kam long kaei kaei kaba sngewtynnad.

Siang—Haba nga pyrkhat pyrkhat katba ngi nang ia kren nga iohi ba ka Jaitbynriew jong ngi imat ka long kaba la ih bha ha ka jingmut jingpyrkhat. Mano ba lah ban jylliew lada ngim pat da ih bha.

Khnong—Sngewlyngngoh pat hi ruh ba phi dang pyndonkam ia ka ktien 'imat' kaba pyni ba phi dang sngew artatien.

Siang—Nga la bakla ma nga phi. Bah Khnong.

Khnong—Lada kam la ih ha ka pyrkhat ka pyrdain phi tharai kat ia U Blei kan nud ban ong, "Hei! Nga bat ho ia ka Nia"?

San Hadem—Phim iohi ruh ba ha kata ka jingong la sdien lut ia kiei kiei baroh? Phim iohi ba ia kaTheology jong ka Niam Khasi la synshar da kita ki ktien? Nga te nga iohi ba kiwei kiwei ki nia kiba don ki long tang ki nia-bynrap bad ki nia-kyrshan.

Khnong—Ngi te ngin hap da ia pyrkhat phi, Ma San. Ngi la shu ia wan re-re bad mynta ngi la ia sngew la kum ki masi-bordi bad ban ia kit palat nalor kaba ngi la ia ioh ruh ngin nym ia lah shuh.

San Hadem--Kaba wan rah ma phi te, Bah Siang, ka dei kaba eh palat bad ha ka bor barit jong nga nga la shu pyrshang bad ngam tip phi la ia hun ne em.

Siang--Na ka liang jong phi, te Ma San, ka la long ka jingpyrshang hynrei ia ngi pat ka la long kaei kaei kaba ngim lah shuh ban pyrkhat Nga phla hok ia phi ba ngam pat ju ioh ku kane ka jingiashongkai ha ka jing'm jong nga.

Khnong—Dei mynta ka sngi ba nga sngewthuh balei ba ngi ia ud sah khynnah. Ka daw ka long ba ngim ia tip shuh ia la ka jong ka tynrai. Ngi la shu ia sympa tang na sla khlem ngam shuh tang khyndiat ruh bad kaba mih nangta ka long ka mynsiem shah jop bad ka mynsiem shah rem ban shu shah kren bein ha kiwei bad ka ban nym pynrangbah shuh ia ngi lano lano ruh.

Siang—Nga ruh te phi, Bah Khnong. Dei mynta ka sngi ba nga sngewthuh ia ka ktien 'sah khynnah'. Haba ngi ong 'sah khynnah' te pleng ngi la ia sah khynnah shisha. Ha ka jingbymtip bad ha ka jingbieit ngi la shu sngewjngai na la U Blei Uba la buh la thaw ia ngi.

San Hadem—Shuh shwa phi khyndiat ngan da shim noh da ka jain ba sngew suh khriat kumno re kumno. To seh, Bah Khnong, ngan kynto jingrangbah noh ia phi, pynthep biang da u duma ngin ia dih.

(Baroh ar ngut ki la ia jah shi por).

Khnong—Tan, Ma San, u la mih tdem bha.

Siang—Kaba da sngewtynnad palat ban iohsngew bad ban tip ia kita kiei kiei baroh. Ka kyrsiew, ka ai mynsiem bad ka pynkmen. Phin ong kumno kumno ruh ngi la dei ban pyrkhat rangbah bad ban ieng rangbah noh. Ka sah khynnah aiu kata.

Khnong—Ym sngew nang hi ruh ban pyrkhat ban leit tei ia lade ha ka nongrim jong kiwei pat. Ka kulmar ka Jaitbynriew katne ka long ba ngi la pyrshang ban tei iala de ha ka nongrim bad ha ka tynrai jong kiwei pat. Kaba mih nangta ka long ba hangno hangno ruh ngim ia don bad shano shano ruh ngim ia poi bad kiei kiei ki la long pynban tang ka leh-tynneng bad ka leh rong.

San Hadem—Nga sngewburom ia phi, Bah Khnong, ba phi da kren shisha kum u rangbah. Ka Ri ka donkam ia ki briew kiba kum ma phi lada ym kumta ka Jaitbynriew ka la kie berong.

Siang—Ngi da kwah eh phi, Ma San, ban nang ia bteng ia kane ka jingiakren jong ngi. Lada ngin ia kynduh noh shisien shi taiew ban ioh ia shong kai kumne bad ngin ia wer ruh ia ki lok jong ngi kiba ia kwah ban ioh kum kane ka jingiasyllok, kan long ka jingmyntoi kaba khraw shibun.

San Hadem—Kaba sngewtynnad kum kata phin ioh nangno. Nga lei lei uba la kloi lypa.

Khnong—Ngan ia wer ma nga ia i Bah Ksan. I ruh i long u briew uba da thrang ban ioh kum kane ka jingiasyllok.

Siang—Ngan ia wer ma nga ia u Bah Don Rai. U lei lei uba la wan beit.

San Hadem—U Bah Rai u dei u ba ju wan ju leit bha hangne. U ju wan ruh khlieh la ka sngi tang ba kan bha ban ia wer ma phi.

Siang—San ngut bad phi la ia biang bha.

San Hadem—Ia ka bynta kaba ar ngin sa ia kren pat ynda ngi la ia don lang.

Khnong—La biang phi, Ma San, ngin ia ieng noh. Ia noh, Bah Siang.

San Hadem—To, ia leit suk, ngi la ia kynduh hi.

II

HA IING U SAN HADEM

Siang—Mano ba don ha iing? (Hadien ba la tied jingkhang).

San Hadem—Oh! Rung, Bah Siang. I Bah Khnong bad i Bah Ksan ki la ia poi naduh kham hynne.

Siang—Ia i Bah Don ruh nga la leit wad hynrei ngam ia kynduh satia. Mynta ruh nga wan iaid na iing hynrei im don. Ngan sa leit wad haduh ba ngan da ia kynduh.

San Hadem—U Bah Rai u bym ju kham jah nangne hynrei mynta la katto katne sngi u khlem da wan.

Siang—Ngi ia tip kein ba u Bah Don u dei uba tang hangne.

San Hadem—To seh, Bah Khnong, kumba kynto jingrangbah ia phi; pynthep noh shwa da u duma. Ki ong ba u Bah Rai u leit shano, Bah Siang?

Siang—Ki ong ba i la mih na iing naduh dang step ban leit sha iing i pyrsa khadduh tang ba ki ia ong ba i dei iba smat bha ka leit iing-kur.

San Hadem—U Khasi te phi, Bah Siang.

Ksan—Balei, Bah Siang, phi da iathuh kyrpang ia kata? Balei phi ialade phim ju leit iing-kur seh?

Siang—Ia kaei phi stad ma phi! Ka jingiathuh jong nga ruh ka mih na ka mynsiem jong ka jingsngew ieit namar ba ngi ia kynduh para ba ia ieit ka leit iing-kur.

Ksan—Phi i kane ka leit iing-kur ka don ar jingmut. Ka lah ban mih ruh na ka jingbymdon jaka ha iing-khun.

Siang—Kum ia phi te ka iadei bha seh ban ong kumta; ban ia ngi baroh te kam long phi kumta.

Khnong—Tan noh, Ma San. Phi ioh u duma uba sma iwbih palat.

San Hadem—U ma-dkhar te phi uba sma iwbih kein. Jem ruh u kham jem une u ma sma iwbih. To Bah Khnong, sei noh ma phi da kano kano ngin ia kren; phi tang shu pyllait lan ia kine ar ngut la shibit khlem pep kin ia khynru.

Khnong—Nga te phi, Bah Siang, nga shu rben sah ka khlieh naduh kato ka sngi ba ngi ia wan hangne ha iing i Ma San. Nga la iathuhkhana lut ia i Bah Ksan ia kiei kiei baroh kiba ngi la ia kren. Kawei kaba ktah ia nga hadien kato ka jingiashong kai ka long ba ngi la long pleng ka Jaitbynriew kaba la don la ka rynieng ha ka pyrkhat ka pyrdain.

Ksan—Kumno, Bah Khnong, phin shu rai kumta? Nga mut ban ong ba ngi don ne em ka nia kaba biang ban ong kumta.

Khnong—Ka jingtip jong nga ka long ba ka jaitbynriew kaba la ih ha ka pyrkhat-niam ka dei ka jaitbynriew kaba shai bad kaba khraw ka pyrkhat ka pyrdain.

San Hadem—Khublei shibun eh, Bah Khnong, na ka bynta kita ki kyntien. Kita ki kyntien jong phi ki dei u diengkot u ban thew ia ki jaitbynriew ka Pyrthei hi. Nangta pat, Bah Khnong?

Khnong—Kawei pat kaba nga pyrkhat ka long balei pat kein ba ngi ia sngew lyngkot rynieng ialade katne katne. Imat ka long ba ngi ia sah than sha kyndong ka Pyrthei ne ba ka la shu wan ka um saw kyndit kyndit.

San Hadem—Ban ong kumno kumno ruh ym sngew nang kein, Bah Khnong. Phi uba shim History phi tip kham bha ma phi. Ha ka jingtip jong nga te kawei pa kawei ka jaitbynriew ha kane ka Pyrthei ka dei hi ban iaid lyngba ki jingeh bad lada kam ia kynduh jingeh ruh kan long kaba eh ba ka jaitbynriew kan san.

Khnong—Tang ba ka dei kata kaba phi ong. Haba shu kren kyllum na kata ka liang ngi pynban phi kum ka Jaitbynriew ngim shym pat shah tangon eh kumba shah kiwei.

San Hadem—Nga te phi nga dei u briew uba ju ong barobor—"U Blei U la ieit palat ia ka Ri Khasi" namar ban

ia pyrshang bad kaba shah kiwei kiwei ki jaitbynriew kaba sha'' ma ngi kam pat long ei ei ruh em. Ka jong ngi te phi kaba dang bha bad ka dang long pynban ka jingkyrkhu ba ngin nang ban thew ialade.

Siang—Phi ong ia kata ka thew te kat bym pat lah ban buh dor ialade pleng ym pat long. Lada ngi dang thew hi ialade da u dieng-kot jong kiwei kaba bha ka long ban rieh sha kyndong.

San Hadem—Kita ki ktien 'rieh sha kyndong' ki long ki ktien kiba sngewtynnad palat. Lada ym pat nud hi ban rah la ka khlieh ha khmat ka Pyrthei te ka bha ban rieh kein. Nga ruh nga pyrkhat ba ka dei hi ruh ban long kumta. Kawei pa kawei ka jaitbynriew ka don la ka jaka hapoh ka Sngi bad ka dor jong kano kano ka jaitbynriew kam shong ha ka jingbun-paid hynrei ha ki jinglong kiba kyrpang kiba kata ka jaitbynriew ka don. Tang ba kaba bha ka long ban ia sangeh noh phi namar ka dei ka sobjek kaba khraw bad kan shim ruh ia ka por.

Khnong—Ba ka jaitbynriew kan san imat ka shim por mu, Ma San?

San Hadem--Ym nang ong phi, Bah Khnong, ia kata. Ki don ki jaitbynriew kiba san kloi palat hynrei nga te nga iohi ba kaba san khlem ka nongrim kaba biang ka dei pat kaei kaei kaba ma.

Ksan—Haba sngap ia kita kiei kiei kiba phi ia kren ka nang pynbynnud shuh shuh ia kiei kiei kiba phi la ia dep ia kren ha kato ka sngi. Na kiei kiei kiba nga la iohsngew na i Bah Khnong nga sngew kumba dei ban ong—"Ka la jong te ka la jong, la lieh ne la iong, la lyngkot ne la jrong".

Siang—Kata te, Bah Ksan, la kum ba rwai samla.

Ksan—Lada rwai sa lei? Lada ngi la ieit ialade lane ia ka Jaitbynriew lane ia U Blei hi kum ba ieit ia ka samla

te ka la kylla ka Pyrthei naduh mynno. Kaba bha ka long ba phin ia sdang noh ia kata kaba phi ia ieh teng ba ioh ia poi sha khlaw sha btap la shibit. Map phi, Ma San, ia nga ba nga kum kren khleh bieit.

San Hadem—Kren khleh bieit shano, nga te nga la bat. Ngam tip shuh nangno phi ioh ia kata ka nia.

Khnong—Lada ia sdang noh te nga kyrpad ban lam hi i Ma San. I la batai ia ngi ia ka bynta kaba nyngkong bad kan bha ba in pyndep syndon sa ia ka bynta kaba ar.

San Hadem— Ap shwa phi mo; ha ma dang bang uta u duma. To lada ia kren ia dih ruh ka long hi. Nga la ong ha kato ka sngi ba kaba wan rah i Bah Siang ka dei shisha kaba da eh. Hynne ka miet lei lei nga la dei ban duh sa ka thiah ba hap pyrkhat bad ka long kawei na ki jingpyrkhat kiba da shitom palat na kiba nga la ia kynduh. Shim mano ban dih, ma phi, Bah Ksan?

Ksan—Ia ka tangduma te ngin ia ieh shano phi. Khlem ma ka te ban ia shong kai ruh kam bang hi.

San Hadem—"Hei! Nga bat ho ia ka Nia" ha ka jingpyrkhat jong nga ki long ki ktien kiba u Khasi u iathuh ha U Blei ba haba u leit sha U u leit da kata ka jingsngewthuh ba u long u jingthaw jong U. U leit ruh da kata ka jingsngewthuh ba U Blei pat U long Uba la buh la thaw ia u kyrpang ha kane ka Pyrthei bad namarkata ka jingpyndepkam jingpyndepjam kan long ha ka jingiasngewthuh jingmut kaba long naduh kaba mynnyngkong ka sngi. Ka jingkynhei jong u ruh ka mih na kata ka jingsngewskhem ba U Blei Uba long U bym ju kylla Un sngew Un sngap ia u.....

Siang—Haba kumta ka jingiadei bad ka jingiasngewthuh jingmut ki ia iaid lang?

San Hadem—Kumno kumta, Bah Siang? Lada kam don ka jingiasngewthuh jingmut phi tharai kan don ka jingiadei lane lada kam don ka jingiadei phi tharai kan don ka jingiasngewthuh jingmut?

Siang—Shisha mo!

Khnong—Khnang ban kham ia shai, kat kum ka Pyrkhat Khasi, ha kano ka dur ka wan ka jingiadei hapdeng u briew bad U Blei?

San Hadem—Nga sngew ba kata ka jingkylli ka dei kaba iar. Lah ban shim ia ka ha kiba bun ki bynta. Kawei na ki jubab kiba wan ha ka jingmut jong nga, ngam tip kan ia hap ne em bad ka jingmut jong phi, ka long ba phi phi lah ban ia pyrkhat ba U Blei U long u Kpa bad ba ki briew ki long ki khun lane ha ka dur kum U Kynrad bad ki shakri lane kum U Syiem bad ki khun ki raiot ne ki khun ki hajar bad kumta ter ter hynrei kita baroh ki long nongwei phi na ka Pyrkhat Khasi

Khnong—Ki pyrkhat nongwei pleng ki la rung palat phi ha ngi.

San Hadem—Nga jubab khnang kumta ruh namar nga tip ba ka long kumta. To Bah Ksan, jubab ma phi ia kata ka jingkylli i Bah Khnong.

Ksan—Kita ki jingniew tang jong phi ki long kiba da sngewtynnad palat bad ki pynpaw ia ki rukom ba pher ba pher jong ka pyrkhat-niam, kumba phi ia ong. Haba nga phai sha la ka jong, ki ktien kiba kum 'Ka tip-briew tip-blei' ne 'ka Niam-tip-briew tip-blei' bad kiwei kiwei ki pynpyrkhat ia nga ba u Khasi u shim ba U Blei U long ka bynta jong u briew.

Siang—Ym lah pat ban ong ba u briew u long ka bynta jong U Blei?

Khnong—Nga te ngam sngewthuh ia ka jingmut jong kine baroh ar ngut.

San Hadem—Ha la ka jingiadei te ka dei hi tang ba kam ha ka phang ba ngi ia kren. To, Bah Khnong, phi pat phi ong kumno?

Khnong—Nga te nga iohi ba ka jingiadei ka long beit ha ka nongrim ba U Blei U long U Nongthaw bad ba u briew u dei u jingthaw bad u jingthaw uba kyrpang na ki jingthaw baroh.

San Hadem—Dei ha kata ka nia ba ka ieng ka jingiadei.

Siang—Haba kumta kata ka nia ka lah ne em ban kylla?

San Hadem—Em, kam lah lano lano ruh ban kylla. Kiwei kiwei ki nia ki lah ban kylla hynrei kane kaba ngi ia kren ma ngi kam lah lano lano ruh ban kylla. U Blei U sah hi U Blei bad u briew u sah hi u briew. U Blei U long U Nongbuh-bynriew bad u briew u long hi u jingthaw jong U. Kumba ka la long naduh mynnyngkong ka sngi ka long mynta bad kumta kan iai long. U Khun Khasi u Khun Khara un bat hi ia kata ka nia, un leit sha U Blei da kata ka nia, un ieng ha kata ka nia bad un ia kren bad U Blei ruh da kata ka nia.

Khnong—Ngan leit thep duma biang, nga la hun palat bad ngin ia dih duma ruh haduh bad da ia hun.

Siang—Nga ruh nga la hun hi jrut phi, Ma San.

Ksan—Kato kaba nga jubab ma nga hynne ba U Blei U long ka bynta jong u briew—balei kam dei seh, Ma San?

San Hadem—Kaba nga ong ma nga hynne ba ka dei te ka dei kein, kam dei balei tang ba kam wan kat kum ba dawa ka sobjek ba ngi ia kren. Kaba bha ka long ba ngin ia kren pat ha kawei ka por. Ha ka jingpyrkhat jong nga baroh ar ba phi ia shim ma phi ki long kiba kham jylliew.

Khnong—Shim, Ma San, une u duma, nga la pyntheh um da kawei ban kham bang.

San Hadem—Phi i, Bah Khnong, kane ka burom dih duma ruh ka dei kaei kaei kaba pynjynjar palat. Ka tan pynmih tdem kam dei ka kam kaba jem khamtam ha bym khlain shuh ka shadem. Ka kham suk ban dih ynda ha ba la pynmih tdem shwa kiwei. To, Bah Ksan, tiei ma phi ia kaba ar, ia kaba tam ngi la ia tip.

Ksan--Tip seh. Ma San, phin phah lam ha nga te ka ban poi shano. To ban ia roi te ngin ia pyrshang hi la ka pyrshang. Kaba ar ka long kumno kumto?

Siang "Hei! Nga bat ho ia ka Jutang kaba myn-nyngkong ka sngi".

Ksan—Nga sngew ba shisien ba ngi la ia sngewthuh ia kaba nyngkong kam da eh shuh phi ban sngewthuh ia kata ka bynta kaba ar. I Ma San hynne i la batai i ong ba ka nia ka long kata ka nongrim jong ka j'ngiadei hapdeng U Blei bad u briew. Ia ka Jutang ngi la ia tip bad sngewthuh bha te haba ka nia ka la biang kaba sah ka long ban suit ba kata ka jingiadei kan long ka Jutang.

San Hadem—"Suit"! Nga sngew ba tang na ka bynta kata ka ktien ruh nga la dei ban ieng ban khublei ia phi, Bah Ksan. Phi pyndonkam ia ka ktien kaba sngewtynnad palat. Nangta phi ong, "Suit ba kata ka jingiadei kan long ka Jutang"; nga sngew ba tang kita ki ktien hi ki la biang.

Khnong—Kham pynshai phi, Bah Ksan, ia ngi ia kata ka 'suit'.

Ksan—Ban batai pat ia ka ktien 'suit' ruh kam long ka kam kaba jem. Katba sngewthuh ma nga ka suit ka long kaba pynleit ia kiei kiei ha khmat ka niam.

San Hadem—Phin da tip, Bah Ksan, shisien la kham slem nga la kylli ia i Ma Bah shaphang ka jingmut jong ka

ktien 'suit' bad nga kynmaw ba ka jubab jong i ruh ka wan kumta kumba batai ma phi tang ba ha ka jaka jong ka ktien 'pynleit' i ong 'pynskhem'.

Siang—Phi mut kumno da kaba phi ong 'ha khmat ka niam'?

Ksan—Phi ia pynjur kumta tang da ki jingkylli te sngewngiah noh pynban. Sngew kumba phi wan hangne ryngkat bad ka hok kylli.

San Hadem—Ngam tip shuh shano kine ki ia poi kumta!

Khnong—To ngan jubab ma nga. Kat kum ka jingsngewthuh jong nga 'ha khmat ka niam' ka mut 'ha khmat U Blei' kata ban ia sakhi ryngkat ma U.

Ksan—Nga ruh nga pdiang phi ia kata ka jingbatai namar 'ha khmat ka niam' bad 'ha khmat U Blei', nga sngew, kim da don eh ka jingiapher. Phi la hun, Bah Siang?

Siang—Nga te ngam hun phi.

Khnong—Ban kumta te ym sngew nang pyrkhat shuh.

San Hadem—Lada ong—'Ha tynrai ka niam', phi hun, Bah Siang?

Siang—Ban kumta te nga hun.

Ksan—Tang ba la hun ma phi u nongkylli te ka la shu biang hi hynrei ha ka jingshisha kan da pher eh haduh katno ka 'Ha khmat ka niam bad 'Ha khmat U Blei' bad 'Ha tynrai ka niam'?

Khnong—Imat ine i Bah Siang i la shu ong la ka ong 'hun' khlem sngewthuh iaei iaei ruh.

Siang—Phin shu ia tharai bieit eh ma phı ia nga katta katta shano phi. Ka shu long tang ba ngam nang pynshai. Ngam sngew don ktien ba ka kham eh khlem ioh pyrkhat.

San Hadem—Phi ia mut ban ong ba 'Ha khmat ka niam bad 'Ha khmat U Blei' ki long kumjuh seh?

Ksan—Nga te nga iohi ba ha ka phang ba ngi ia kren kam da don jingiapher, eh nga mut ban ong ba kim da ia pher eh.

San Hadem--Nga te nga iohi ba ka don ka jingiapher. Ka jingiakren jong ngi ka long shaphang ka 'Jutang', ym dei?

Ksan - Ka dei.

San Hadem—Ka Jutang ka long ka jingiatch hapdeng ar ki mamla – kawei ka mamla ka long u briew bad kawei pat ka mamla ka long U Blei. Haba U Blei U long ka mamla ngam iohi ban ong ban suit pat ha khmat U Blei ban sakhi ryngkat ma U. Ne nga lah ban bakla sa ia pynbeit lem ma phi.

Siang--Bakla shano phi. Ka long kumba sngewthuh ma nga tang ba ngam nang batai. Kumno kine kim ia sngewthuh kum ia kata ruh.

Khnong --Ban da long kumta te ka jingbatai jong nga ka la kyllon.

Siang—Ka la kyllon kein; phi shu pyrkhat kumno hi ruh ba kan ieng?

Ksan—Ap shwa, Bah Siang. Ia kaei phi said ma phi? Haba ong pat 'ha tynrai ka niam' ka mut aiu?

San Hadem—Ka mut ha ka nongrim jong ka niam haba la don ka nia kaba biang ha khmat u briew U Blei.

Siang—Nga ruh nga mut ia kata hi—nga mut ba ka mut ha ka nongrim hi trait jong ka jingiadei u briew bad U Blei. Ia phi kine te dei ban da pyntian.

Ksan—Ia phı une te dei ban ong noh 'Koh siang' ym dei shuh 'Bah Siang'.

Siang—Wa kine! Phim tip ba sha kitai ki Thain Sepngi 'Koh' ka mut hi 'Bah' bad namarkata 'Koh' bad 'Bah' kim don jingiapher ei ei ruh. Ha ka jingshisha la dei ban ong noh ia phi 'Koh Ksan' namar ka kwah koh ruh katta bad ka kwah ksan ruh katta. Tang ba phin ksan hi ruh kumno haba phi ioh u nongkhnong ruh u bym long.

Khnong—Haba la ioh hi une u Bah Siang te phin da jem hi jai. Lada phi dang kob hato kylli noh da kawei.

Siang—Lada phi ia kob te nga ruh uba kob. Ap khyndiat......To. phi ong hynne ba ka suit ka l ng kaba pynleit ia kiei kieı ha khmat ka niam—kita ki dei ki ktien jong phi hi. Haba kumta ka suit ka long tang haba la biang ka nia-niam?

Khnong—Haba la biang ka nia-niam kein; sa kum ia kata ruh phi da kylli. Ne phi ong kumno Bah Ksan?

Ksan—Hoıd kein. Sa kum ia kata ruh phi dang kylli?

Khnong—Rai ma phi, Ma San. Lada phi kwah ban ia shah ia u Bah Siang ruh ngim ong ei ei namar ngi isynei ia u ba u sah marwei. Tang ba da ai ki nia kiba biang.

San Hadem—Nga te iano iano ruh ngam ia shah hynrei haba ka shah ka nia ban ia kren ngan ia kren.

Ksan—Ka biang kata ia ngi.

San Hadem—Phi dei ban tip, Bah Ksan bad Bah Khnong, ki suit ruh ha ka nia-briew, ym dei tang kumba ong maphi haba la biang ka nia-niam. Ngan ai ia phi kawei ka nuksa. Phim lap ba ha ka ia thung mawbri ba haba la biang ki nia na baroh ar liang ki suit? Phi mut ban ong ba ka kam ia pynbeit pud bad ka thung mawbri ka dei kaba donkam ia ka nia-niam? Nga ong ia phi ba ka dei beit tang ka nia-briew. Ha sei ki nia jongphi pat.

Khnong—Kumno kumta! Ka dei kein. Ki suit kein haba ki thung mawbri. Ngi la ia rem phi, Bah Ksan, tang ba rem ma nga kein uba kob ym dei ma phi. Nga te nga la mane phi.

Siang—Ha-ha-ha-ha...... (Nang rkhie nang jam). Hangta te la sngewhun hi jrut. Dang kura u tymmen dang bit, la shibit ynda kura u samla te phi la ia lait ka tyngam.

San Hadem—Hynrei na kawei pat ka liang nga sngew lah hi ban ong ba ka nia-briew ka lah ban kylla nia-niam.

Siang—Lah shano phi, phi uba shu kren ruma.

San Hadem—Phi i, Bah Siang, ka jingiapynbeit pud bad ka jingiathung mawbri ka dei ka nia-briew hynrei haba la biang ka nia-briew nadong shadong ki shim ia u klong u skaw ki suit bad ki khot ia U Blei ban ia sakhi ryngkat. Phim tharai ba haba la kyrshan da U Blei ka nia-briew ka la kylla nia-niam? Lada nga bakla pynbeit maphi.

Siang—Te phim pynshai kumta naduh hynne balei? Imat ka dei tang ka phlan duman.

Ksun—Ha-ha-ha-ha......(Nang rkhie nang jam). Hangta te la ia dei. Phi tharai kin shu ia ong kai ba ka jingsarong ka leit ha shwa ka jingjot. Lada ka nia-briew kaba la don ka shab Blei ha ka suit kam kylla nia-niam ngan shu ieng beit nangne, sha iing thiaw ngan suh bad suit syndon hapoh nep.

Khnong—Dei kum ia u Bah Siang kein ba ki sa ong—Uba rkhie nyngkong un iam khadduh.

Siang—Phi da kren pat haduh katta-phi bad nga ia pher aiu? Hynne iam ma phi rkhie ma nga bad mynta pat iam ma nga rkhie ma phi—haba kumta ngim la ia ryngkat?

San Hadem—Tip seh phi kine kiba shu ia kyrkieh palat. Haba pyrkhat bha pat phim iohi ba ka nia-briew ka sah hi ka nia-briew wat hadien ba la suit ruh? Ha ka thung mawbri ki suit kein hynrei ha ka suit U Blei U long tang U sakhi. Hadien habud haba ki ia pynkhein ia ka ktien bad kim ia bat shuh ia kaei kaba ki la ia khlei, ka nia-briew ka kyllon noh bad ki ia kit hi ia kata bad U Blei Um kit khlieh ei ei ruh. Ka nia-briew ka sah hi ka nia-briew bad kam kylla nia-niam namar ka nia-niam ka kren tang ia ka jingiadei u briew bad U Blei ha ka niam. Lada ia bakla ia pynbeit.

Siang—Bakla shano phi. Ha-ha-ha-ha...... (Nang rkhie nang jam). Ani wow, la pang sa ka kpoh sa ka snier. Phi ong kumno, Bah Ksan, lada ka nia-briew kam kylla nia-niam ha ka suit, phin leit bsut beit ha ka nep—haba kumta phin leh kumno? Wow, la pang sa ki krung, ki la ia mih ki lok.

Ksan—Khie, Bah Khnong, leit thep noh da u duma. Tang shu ia dep dih duma te thiaw sna iing bad suit ha nep. Phin nym ia lap syrngiew shuh ia nga.

Khnong—Ia u duma te ngan leit thep tang ba ka khlieh jong nga te kam trei kam shuh. Ngam tip shuh kaei kaba dei bad kaei kaba lait. Lada kam dei ba nga burom ia ka rta te nga la sied ha i pdot.

Ksan—Kumne kein ba ki sa ong ba ia u kynja tymmen wat ju shaniah.

Siang—Ha-ha-ha-ha......(Nangrkhie nang jam). Ani wow, ha-ha-ha-ha—wow la mih sa ka eitmut ka eitmat. Ki la shu ia thaw proverb kulmar. Ani wow,.

San Hadem—Bah Siang, phi la hun ia ka bynta kaba ar?

Siang—Ani wow, ngam tip shuh—hun ne ym hun—ngam tip shuh. Ym lei lei phi. Ma San, tang ba la hun ka rkhie. Ani wow, ngam sngew don jaka shuh (u da bat bad kpoh bad snier).

Khnong—Dih, Bah Ksan, katto ka burom tymmen kam don shuh. Tan ma phi bad sa ai ha nga. Kine ki mat ia leit thep hi.

Siang—Shuh hangta lei lei te, ha-ha-ha-ha (Nang rkhie nang jam). Ha-ha-ha-ha......Ani wow...... Ani wow, la iap.

Khnong—Phi te Bah Siang, la kum u khyllung. Jang jang phi rkhie bad jang jang phi iam. Ynda la 'dep rkhie phi iam bad ynda dep iam phi rkhie

Siang—Ha-ha-ha-ha...... Khyllung ma phi ne khyllung ma nga? Ia u trai duma phi ia ong phim ai duma shuh. Ha-ha-ha-ha...... Ani wow, ka rain ka rem ruh phim ia don shuh. Ha-ha-ha-ha-ha.

Khnong—Tan kloi Bah Ksan, kaba bha ka long ban ia leit noh.

San Hadem—Kumno phin shu ia kyrkieh kumta haba ei ei ruh ym pat ia shai. Ban da long kumta kumba ong ma phi te kam la long kumba phi ia phet nangne na iing jong nga ne ba nga beh ia phi?

Ksan—Lada phim beh da ka ktein ruh phi beh da ka......

San Hadem—Beh da ei?

Ksan—Tip ngan ong beh da ei.

San Hadem—Nga iohi ba phi la ia kulmar ki khlieh. Ngan shu kylli noh ia phi—Haba ngi ia kren ia ka Jutang, phi kynmaw ba phi ong ba haba la biang ki nia ki suit ia kata ka jingiadei ba kan long ka Jutang?

Ksan—Nga kynmaw ne nga bakla ne haba nga ong kumta?

San Hadem—Em, phim shym bakla. Ha ka jingshisha kiei kiei baroh ki iaid beit bad haba la sngewtynnad bha. Nangta dei ne em u Bah Khnong uba kwah ban kham shai bad la ia batai ba un shai bad ia u Bah Siang u bym hun ruh la ia pyrshang batai ba un hun?

Ksan—Kita baroh ki dei.

San Hadem—Ngan kylli ia phi baroh lai ngut—ka long ne em ka jingshisha ba phi ia leh kum ki khynnah? Phi ia kynha—phi ia kob, phi ia dom bad nangta phi ia kren bieit.

Ksan—Ka dei kata baroh kaba phi ong.

Khnong—Kob te la kob ma nga, kren bieit te la mar ia kren bieit.

San Hadem—Ngan kylli ia phi, Bah Khnong. Haba phi kob kumta phi kob hapoh u pud jong ka jingiakren ne phi kob shabar u pud? Nga mut ban ong—phi bat ia ka jingiakren ne phi shu kob la ka kob tang namar ba phi la kwah ban kob?

Khnong—Nga kob ia u Bah Siang ba un kylli biang bad u Bah Siang ruh u wan rah ia kata ka nia-briew bad ka nia-niam kiba ngam tip ki dei ne kim dei hapoh u pud jong ka jingiakren.

San Hadem Mano ia nga ladn nga ong ba baroh lai ngut phi dei ki riewshit khlieh. Phi la sha shuh synshar ialade ha ka jingsngew bad phi shu iaid kumba tuid ka sla ha sla-um. Ynda phi la ia kulmar ki khlieh jong phi ruh kim trei kam shuh

Khnong Ba ka long haduh katta ruh ngim ia sngew-thuh ei ei ruh. La sngew lehrain briew palat. Hadien habud shu mai noh phi Ma San.

Ksan Haba phi iohi ba ka la long haduh katta te balei phim shu pynsangeh noh? Ban kumta te phi ruh phi la ia kyrsum ktieh lang bad ngi ki sniang.

San Hadem Phi ia kynnoh sa ia nga. Nga ong aiu bad nga leh aiu ba phi ia kob sa ia nga?

Ksan Kob mano ia phi?

Khnong Kob te nga kob ma nga namar ba nga la sngew khlain palat ka nia.

Ksan- Haba la kob te kaei pat. Uei u rangbah u ban ieh. Wat kum u Bah Siang uba dang dei ban shaniah ha kiwei ruh u dang pdiang phi ia ka jingkob jong phi. To kata baroh ai kan kut noh. ngin sa ia maramot pat ialade hadien habud; kaei kaba la jia kan long pynban kum ka jinghikai. Haba poi biang sha ka jingiakren—Ka dei ne em ka 'suit' kaba nga pyndonkam?

San Hadem--Nga te nga sngew ba ka dei. Dei u briew uba wan rah ia ka Jutang bad pynlong ia ka bad U Blei bad na U Blei ka wan ka jingmynjur. Haba u briew u pynskhem ia ka te u suit kein. Phim iohi ba u leh ia ka ha kiwei kiwei ki kam ruh. Wat haba la peit la bishar bad lap ba ka biang nadong shadong ruh u Khasi u dang suit namar ba u kwah ba kiei kiei baroh ki dei ban da pynskhem ba kin leit ha tynrai ka niam.

Siang—Nga la hun phi, Ma San. Haba ngi phai sha ka jingiakren te ia ngi ka la paw tang ka jingbieit. To kiei kiei baroh ki bha hi haba ki kut ha ka jingbha. Wat duh jingkyrmen phi, Ma San, ngi ia im ia ka ban shah hikai bad ia ka ban nang.

Khnong—Ki dei kita baroh kiba phi ong ma phi tang ba ki kulmar ki khlieh jong ngi ba pynkulmai eh ma phi. Ban pyndom ruh phi uba nang bad ngi la ia dom; ynda la ia dom ngi la ia poi sha ka ia kob bad kaba paw ka la long tang ka jingbieit.

San Hadem– Lada ngi la ia bud thik ia ka phang jong ka jingiakren wat ia pyrkhat ba kan long kumto. Baroh kan long tang ka jingsngewtynnad suda bad lehse kin wan mih kiei kiei kiba kordor katba ngi nang ia kren bad ka ju long hi ruh kumta. To kaba la dep ka la dep bad kaba bha ka long ban nym ia kynmaw shuh.

Khnong--Ngan leit thep duma biang ma nga bad ka burem dih nyngkong kan long ka jong phi u tymmen. Hynne kato kaba nga la kren kulmar ka la leit bad ngan sdang thymmai pat.

Ksan—Nga ruh katto la kut ka thaw proverb.

Siang--Na ki nongpop baroh khraw tam ma nga. Kaba bha ia nga ka long ban leit noh sha la iing bad ban syrpai ia la ka jong ka jingbieit ha jingthiah.

San Hadem—Nga ruh ngan pyrshang noh katto ba lada don kiba kob ngan shu peit bad phuh samrkhie.

Khnong—Ka don jingmut kata 'ka peit bad phuh samrkhie'? Dih, Ma San.

San Hadem—Ka don -- ka kham paw ka jingstad.

***Siang*—Nga ruh nga ia mynjur.**

Ksan - Ia kaei kaba phim ia mynjur ma phi?

Siang Kaba bha ka long ban ia ieng noh shwa ban ia thum-tham biang. Namar haba dang ia suk te ban ia mih lang ruh nga la nud. Naduh hynne nga la pyrkhat ba ngan mih marwei.

San Hadem -Tan shwa ma phi, Bah Siang.

Ksan—Tan kloi, wat bun ktien snuh. Ynda la knam tymmen lei lei ma phi te ngam tip shuh.

Siang Ngam pat ju rkhie te phi Ma San kumba rknie hynne ym lei lei phi mo shisien shisien.

San Hadem- -Lada lei te sa lei haba ka la dep.

Ksan Ieng. Bah Khnong. To ho, Ma San, ngi la ia ieng.

Khnong To ho, Ma San. khublei shibun eh. Ngi la ia wan pat la shem taiew.

Siang To ho, Ma San. Phiah suk.

San Hadem —To, ia leit suk.

III

HA IING U SAN HADEM

San Hadem—E-he kine! Hangta te la ia dei. Ia rung ia rung Nga dang kynmaw ia phi kine Shano u Bah Siang? Ngam lah khlem kynmaw ia ka jingrkhie jong u mynshi-miet.

Ksan—Ngi mynshimiet ngi la ia kulmar ki khlieh haduh bym tip shuh. Kato ka jingrkhie jong u kaba pyndom palat, sa ba u nang artad ban kren shyit. Ha kawei

ka sngi phi wat iarap shuh, ngin sa tangon ia u haduh ba un da pah blang. I wan i Bah Khnong sha iing jong nga bad ngi la shu ia wan kai lang noh shane.

Khnong—Mynshimiet nga kynmaw nga ong ba ngin ia wan pat la shem taiew hynrei ynda nga poi ha iing i Bah Ksan ngi ia kren shaphang ka sah-khynnah bad ynda ngim ia poi shano shano ruh ngi la ia pynbeit ban ia wan noh shane sha phi. Haba ngi ia pyrkhat shaphang kane ka sah-khynnah ngim ia lah khlem duh thiah.

San Hadem—Uba dang tuid hi ka snam Khasi un ym lah hi khlem duh thiah Kine ki dei ki Sngi jong ki Puit ha kaba ki bor kiba triem ki trei ban pyntroin ia ka Jaitbynriew. Ki knii ki kpa jong ngi ki la thied rem ia kane ka Ri Khasi hynrei ka jingieit ri ha kine ki por ka la long kum ka jingkhaii ba ia die mar ha iew ha hat.

Khnong—Kawei pa kawei ka jaitbynriew imat ka donkam ia ka jingphrang, ym dei, Ma San?

San Hadem—Phi kynmaw ha kane ba ngi ia shong kai ba nga dang ong ba U Blei U la ieit palat ia ka Ri jong ngi. Nga kynmaw sah ia uwei u tymmen Sohra uba ong, "Ka Ri Khasi ka dei ka bneng jong u Khasi" bad ka da long shisha kumta.

Ksan—Shisha mo! Ka iap-thngan naduh ba ngi la ia tip kam ju don, ka iapthem ruh kam ju don, ka thma kaba byrngem sawdong jong ka ruh kam shym rung hangne ha ka Ri jong ngi. Ha ka jingshisha kum ka Jaitbynriew hi ngim pat mad phi ia kano kano ka jingjynjar.

San Hadem—Ka Ri kaba dang tip ia U Blei te ka pher phi. Nga kynmaw ha kane ka Thma Pakistan-Bangla Desh ba la dep u don uwei u briew uba la wan naduh Nongskhen ban wan kiew hangtei ha Lum Shillong ban dwai ha U Blei ba Un kyndat shiliang ia ka thma na kane ka Ri jong ngi.

Ksan—Sngew myllung ban iohsngew ia kaba kum kata. Ka Jaitbynriew jong ngi ka dei phi ban pyrkhat bha. Lehse kane ka sah-khynnah biang jong ngi ka dei ka jingtynjuh bad ka jingphrang jong U Blei ia ngi.

Khnong—Kumno kumta? Phi mut ban ong ba ka Jaitbynriew jong ngi ka la sah-khynnah teng shisien?

Ksan— Wa, Bah Khnong ! Ka Krem Lamet ka Krem Latang kam dei ka sah khynnah jong u Hynniew Trep u Hynniew Skum bad kam dei ruh ba ha ka u la ieng rangbah biang?

Khnong Ka Jaitbynriew hi baroh kawei ka dei ban shah hikai ha phi kine. Nga ruh nga la dei ban rangbah bad phi kine.

Ksan Ngi te phi. Bah Khnong, nga klet ban iathuh ia phi, ngi long kiba ju ia syllok bha ia kine kiei kiei. Haba nga ia kren bad phi kein ba ngi ia pynlut por ha kaba ia kren ia ka Politics namar nga iohi ba phi long uba bang bha ia ka Politics. Kine kein ki briew ka Politics jong phi kiba lah ban leh shibun kiei kiei na ka bynta ka Ri lada ki klet noh ialade.

Khnong—Ka dei kata kaba phi ong- 'Lada ki klet noh ialade' tang ba ban ia kren ia kata ruh kan shu leit ei ka por. Ka shu long kumba ong i Ma San hynne ba ka jingleit ri ka la kylla long ka mar ia pan dor ha iew ha hat. Nga te phin ong kumno kumno ruh, ngan thlia biang phi ia phi, kata ia kato kaba phi ia ong hynne. Haba u Hynniew Trep u Hynniew Skum u sah khynnah kumta ha ki sngi jong ka Krem Lamet ka Krem Latang u leh kumno pat ban ieng rangbah biang?

San Hadem—Phim kynmaw, Bah Khnong, ba ngi la ia kren ia kata shisien? Phim kynmaw ba ngi ia ong ba u Hynniew Trep u Hynniew Skum u leit da ka nia sha katai ka tynrai jong ka jingiadei jong u bad U Blei?

Khnong—Nga la kynmaw bad ngi la ia kren bniah ruh tang ba ngam shym poi pyrkhat bad nga la shu sngew kyndit kumno re kumno. Haba pyrkhat ia ka jingsah khynnah jong ngi ha kine ki por sngew kumba ka wan kato ka jingong ha ka History—"Ha ka History kiei kiei ki jia pa jia pat"

Ksan—Lada ngam lah eh ruh ban sngewthuh haduh katno kata ka jingong ka History ka kit jingmut hynrei katba ia sngewthuh ei ruh kiei kiei kin jia pa jia biang hi lada kita kiba la jia kım long ka jinghikai ia ngi. Ha ka jingim jong nga shi met nga shem ba ka long kumta—ki jingshem jong ngi ki la dei ban long ka skul ban hikai ia ngi.

San Hadem--Hato ia ai jingmut ma phi – ma ngi kiba long ki khun ki ksiew bad ki para ki pyrsa jong u Hynniew Trep u Hynniew Skum, ngin ia leh kumno lada ngi dei ban ieng rangbah biang mynta?

Khnong—Tip seh, Ma San, ma phi phin kylli noh ia ngi kum ia kata ka jingkylli te ngin ia ong pat kumno? Ha ka jingshisha te dei ma ngi kein ki ba kylli ia phi.

Ksan—Ban kum ia kata ka jingkylli te tang ban tur ruh ym sngew nud.

San Hadem—Nga ngeit kin sa mih ki khraw-jabieng bad ki khraw-pyrkhat ki ban ia peit ia kata hadien habud hadien ba ki la tih, la tai bad la thir bha ia kiei kiei.

Khnong—Lada u briew uba kum ma phi phin dang ong kumta lane phin ia sah khynnah lang te mano pat ban ieng rangbah.

San Hadem—Ia ka ieng rangbah shi met te la ia ieng, kaba ngi ia kren ka long ia ka Jaitbynriew. Shı met pat de la ia leh kein katba ia sngewthuh ha la i bor barit.

Ksan—Kaba dei phi kata, Ma San. Kaba dei ba ngin ia leh lang noh. Ka la dei ka por ba ngin ia syndong noh mlan khlem jingtieng bad khlem jingtyngkai shuh. Kaba shu ud kane kaba pynkylla khyllung palat.

Khnong—Tip seh kumno hi ruh ban shu ia iam rem ban ioh said ba heh pat kiwei.

Ksan—Ban shu long Soso Tham ym long shuh. Ban a im tang ha rngai lane ban shu ia leit phet rieh sha kita ki Sngi barim u Hynniew Trep ka dei ka kam jong ki Myllung. Ia ki Myllung te kumno kumno ruh bit hi hynrei ban shu im rngai ha ka Juk u Sohpetbneng—shu sohpet shi sohpet, kheit ruh ym ioh bad bam ruh ym ioh.

San Hadem - Ha-ha-ha-ha, bad phi te Bah Ksan ym lah ia leh. Ngam ju poi pyrkhat shisha ia u sohpet—uba shu rieh jlang ilang- kheit ruh ym ioh bad bam ruh ym ioh.

Khnong—Haba la ia khyrwit ki tymmen te ban sngap ruh da sngew symboh.

Ksan—Ai jingmut ma phi Ma San, ngin ia leh kumno ban lait na kane ka sah-khynnah

San Hadem—Ka jingai jingmut jong nga ka long—leit beit sha ka Nia bad ka Jutang kata sha katai ka Tynrai. Haba la nang ia san lei lei kumne kaba ngi dei ban leh ka long ban ia kren beit bad U Blei halor ka Nia bad ka Jutang.

Khnong—Bat beit ia ka Nia?

San Hadem—Hoid, bat beit ia ka Nia.

Ksan—Bat beit ia ka Jutang?

San Hadem—Hoid, bat beit ia ka Jutang.

Ksan—Kine pat ki rukom lehniam jong ngi baroh?

San Hadem—Shim tang ia ka Niam bad iehnoh ia ki rukom. Klet noh ia ki jnit ki jnat bad ia ki jingdah jingdong jong ka Krem Lamet ka Krem Latang. Ia ki rukom lada phi kwah ai kin long kiba synlar kata lada phim ia hun bad ka Niam.

Khnong—Phi tharai kata kan biang?

San Hadem—Oh, ka biang bha. Kaba donkam ka long ka jingiapynbeit kam mar-khmat bad U Nongthaw. Ka Nia ka la don, ka Jutang ka la don bad ka Dwai ka Phirat ka don—sa kaei, pat phi dang duna? Lada ngim pat nud hi ban ia kren bad U Blei da ka Nia bad ban shu ia iaid narud narud, ka jingmane-blei jong ngi kan shu long lehnohei bad kaba bud kan shu long tang ka jingpyndep rukom bad ka leh rong.

Ksan—Ka jingiakren mynta ka sngi te kaba da pynhun hi jrut. Ialade ruh da sngew rangbah hi joit ne phi ong kumno, Bah Khnong?

Khnong—Kita kiei kiei, phim tharai, ba ki la pynsuk ia ka Niam Khasi?

San Hadem—'Pynsuk'! Khublei shibun eh, Bah Khnong. Phi la wan rah ia ka ktien kaba da hun na hi jrut. Ka dei ka ktien kaba da biang hi thik. Da pyrkhat bha ho, Bah Ksan, ia kata ka ktien.

Ksan—Ka dei kein. Kita kiei kiei kiba ngi ia kren kin da pynsuk shisha ia ka Niam Khasi.

San Hadem—Kita kiei kiei kiba da sngewtynnad palat bad kan bha ba ngin ia kren sani ha kawei pat ka por.

Ksan—Ba phin da ong pat kumta te ka nang bha shuh shuh ia ngi namar ba ngi ruh ngi ia wan sha phi ba ngi ia don kawei kaei kaei. Ngi kwah ban kylli ia

phi — **Kumno u Khasi u pyndonkam ia ka Nia ha ka jingim jong u.** Ngi la ia kren para ma ngi bad ngim ia poi shano shano ruh.

San Hadem—Phi te phi ia pyrkhat ia nga ba nga long kum ka Pata kaba lada phi ong, "Ai shi powa", ka la shu theh beit bad phi la shu ia ang kroid. Nga mut ban ong ba khlem da ioh pyrkhat shano phi phin leit lah jubab kum ia kita ki jingkylli. Kaba bha ka long ban ia buh sngi ban ia kren ia ka.

Khnong—Ngi la ia wan da ka jingangnud bad ngin ia leit da ka jingsahnud.

Ksan—Pyrkhat hi ma phi kein, Ma San.

San Hadem—Ba phin da ia ong pat haduh katta te nga ruh uba kloi. Ngin ia pyllait la ka pyllait—lum ia kaba dei bad bret ia kaba lait. Ha ka Pyrkhat Khasi nga iohi ba kano kano ka kam ka bym lah pynieng nia ka la long lypa kaba bakla. Dei namar kata ka daw ba haba ka don ka kam kaba um lah ban rai da lade u da pan hukum na. Ka Blei namar kaei kaei kaba u leh ka dei ban da don ka nia kaba biang ha khmat U Blei bad u briew. Lada u leh ia ka kumto u kit hi ia kata ha lade. Lada u pynieng tang da ka nia-briew kaba mih nangta ka dei ka 'leh-jingbriew. Lada u leh kumta ha kiei kiei kiba ia dei bad ka Niam kan long pynban ka jingsiar ka ban pynmih ia ka lait-kylla.

Khnong—Shai te sngew kumba la shai tang ba kan bha phi ba phin ai nuksa kawei ar.

San Hadem—Phim iohi ia kata ha ka khad-syiar? Hangto phin lap ba u ia kren bad Ka Blei da ka nia. Haba u la sei ia ki snier ha ka nia kaba u la pynieng u ap ia ka ieng rangbah u briew bad ia ka ap jutang u blei bad haba kine kim ia kdup kim ia piam bad ki phai lyndet, ka pynpaw ba kiei kiei ki la bakla. Kiei kiei kim iaid shuh katba kum ka nia namar ba la don lyndet u briew ia U Blei.

Khnong—Haba ki ia kdup ki ia piam pat?

San Hadem—U shan ia ka nia kaba u la pan bad nangta u ieng ka loit ka law bad ka nguh ka dem kata ruh katba shong ka nia ka lynti.

Ksan—Ym la shai, Bah Khnong, katta?

Khnong—Ai sa kawei phi, Ma San.

San Hadem—Nangta pat kaei kaba phi lap ha ka duwai ka phirat? U leit beit sha ka nia bad u ong,

> "Ah Trai Kynrad....la bakla ma nga u khun bynriew; ia kaba dei nga la ong kaba lait bad ia kaba lait nga la ong kaba dei. Haba la jia la long ia nga haduh katne, nga la poi sha ka jot nga la poi sha ka rem hynrei ba Men shu ieh pat ia nga kumne ha ka jot ha ka rem hato ym la jah ym la khein burom u jingthaw jong Me hi? Em Blei, ym dei kumta; map ia ka lait ia ka let jong nga u khun bynriew bad wat thew ia ka jinglyndet hukum jong nga. Naduh mynta ngan da kynmaw ngan da kyndit......".

Ksan—Katta ruh phim pat shai, Bah Khnong?

San Hadem—Yn nai ia kyrkieh, Bah Ksan. Ngin ia iaid suki haduh ban da shai bha i Bah Khnong. Phi i kita ar ki long kiba nga shu iathuh lyngkot hynrei leit sha kano kano ka bynta jong ka jinglehniam jong u phin lap ba u leit sha U Blei da ka nia; u ia kren bad U Blei da ka nia; u iasaid ruh da ka nia bad u nguh u dem ruh katba shong ka nia ka lynti.

Khnong—Phi ong hynne ba haba u leh ia kano kano kaba um lah rai da lade u da pan hukum na Ka Blei—kumno ka ia dei ka hukum bad ka nia?

San Hadem—Ngan hap batai bniah khyndiat. Tharai mynta phi don kano kano ka kam kaba phi kwah ban leh—ban leh ia kata pat phim sngew thikna ha lade la kata kaba phin leh kan don ne em ka nia kaba biang. Haba kumta phin leh kumno? Lada phin kylli, phin kylli nano? Ym dei na Ka Blei? Dei ia kata kein, Bah Khnong, ba u Khasi u ong "Ka pan hukum"

Khnong--Nga la hun phi, Ma San, ngan leit thep duma noh. (U Bah Khnong u leit thep duma).

San Hadem—Phi lap kumno, Bah Ksan. ia une u Bah Khnong?

Ksan—Ha ka jingpeit jong nga te u dei u samla u ban roi bha. U shu kulmar ka khlieh namai um ju mlien ia ki jingiakren kiba kum kine. Baroh shi katta te phi uba shu ngai ngai tang ha la ka pyrkhat Graduate.

San Hadem--Nga ruh nga iohi ia kata. U dei u samla uba i don jingkyrmen.

Ksan—U ud ba u sngew thylli palat ia lade. U da kmen palat ba u ioh ia kane ka lad ban ia shong kai bad ngi.

Khnong—Tan, Ma San, nga la pyrsad bad u la mih tdem bha.

San Hadem—Khublei shibun eh. Kumno, Bah Khnong, phi dang sahnud hi? Lada phi dang sahnud ruh sei da ki jingkylli ngin ia pyrshang jubab katba ia lah synei.

Khnong—Nga la hun phi, Ma San.

Ksan—Kata ngan shu kylli lwet noh ma nga. Ba ki ia ong ba U Blei u thaw ia u briew ha ka dur jong u hi—ka mut aiu phi, Ma San?

San Hadem—Ki jingpyrkhat nongwei imat ki la trei jur ia phi, Bah Ksan.

Ksan—Tip seh, Ma San. phi shu wiat samrkhie pynban haba ki ia ong te.

San Hadem—Ki ia ong kito kein kiba ka pyrkhat-niam jong ki ka long kumta.

Khnong—Tip seh ban ong ba u briew u iohsngew ba ia kren U Blei te ngin ia ong kumno.

San Hadem-Kata ka rukom kren jong phi, Bah Khnong ka bym sngewtynnad. Kiwei ai kin pyrkhat katba ki sngewbit. Haba phim ia hap jingmut ka shu sah ba phim ia hap jingmut. Kynmaw—hikai ialade ban burom ia ka jong kiwei.

Khnong—Nga la bakla phi, Ma San. Wat sngew ei ei.

San Hadem—Ha u Khasi te phi, Bah Ksan, U Blei U long hi U Blei bad U Khasi um don dur ban ai ia U. U tip tang ialade kumne kumba u long kum u jingthaw jong U Blei bad um ju pyrkhat thaw-nang hi ruh ban ai dur ia U Blei. Ialade u tip ha ka dur kaba kum kane bad ba u don ka mynsiem ksiar ka mynsiem rupa ia kaba la ai ha u da U Nongthaw bad dei ia ka ruh ba un ia 'chein bad U Blei. Dei ia kane ka mynsiem ksiar jong u ruh ba U Blei U dawa ba kan don bad U ynda u briew u la pyndep ia la ka jingleit ha kane ka Pyrthei.

Ksan—Ka la jong te ka la jong.

San Hadem—Une u Bah Siang te uba biria palat. Tang ba u pangah kato ka khlieh run ia i hun hi jrut.

Khnong—Phi dang don por, Ma San, lada ngi ia sei jingkylli shuh?

San Hadem Phi wan ban ia srong kai hin ia ioh syllok ne phi wan ban ia kylli jingkylli?

Ksan—To phi, Ma San wat da kynroi eh Ngin ia kylli shwa hin dap pla bad ngin ka ia syllok pat hadien

San Hadem -Sei lada phi ong kumta, ngi ruh uba beit jingkhein bha

Khnong -Phi ong ba kane ka mynsiem ksiar ka mynsiem rupa ynda ka la pyndep la ka jingleit ha kane ka Pyrthei kan leit beit sha U Nongthaw phi thrai kan long ka ban pdiang beit da U?

Ksan -Ia kum kata ka jingkylli te ngan jubab ma nga ruh nga lah hi Un pdiang beit kein Um pdiang balei?

San Hadem -Kuk-kuk-kuk-kuk (La rkhie kynkuk u San Hadem) Bad une u Bah Ksan te ym lah ia leh Ban jubab tang kumta te kan leit long jingiakren hi?

Khnong Dei kum kita ki jubab lmuin kiba la pyniakajia ia ngi hynne bad kiba la pynlong ia ngi ban ia wan shane

Ksan Phi ia iaid la ka lynti ngan nym pynthut ei ei shuh

San Hadem Phin da tip, Bah Khnong, kata ka jingkylli jong phi ka long kaba la pynshitom jingmut ia ki niam baroh ha ka Pyrthei Dei ha kata ka jingkylli jong phi ba ka wan kata ka jingpynjanai ba u briew un long uba bit ban leit paw ha khmat U Blei hadien ba u la pyndep la ka jingleit ha kane ka Pyrthei

Ksan—Ban kumta te nga ruh nga la ioh ksai. Hun mo, Bah Khnong, ngan jubab ma nga

Khnong—Hun kumno haba tang ubab ruh phim pat jubab

Ksan—Phim iohi, Bah Khnong, ba ka jingkha pat ha ka Niam Hindu, ka Niam Buddhist bad Niam Jain ka thew sha kata ka jingpynjanai ba khadduh khadwai u briew un ioh ia ka jingpynim?

Khnong—Ki pyndonkam ia ka ktien 'jingpynim'?

San Hadem—Ki pyndonkam ia ka ktien 'Nirvana' kaba kham mut ka 'Jingpyllait' kata ban pyllait ia ka mynsiem na ka jingteh jingkhum jong kane ka Pyrthei ba kan long noh kawei bad kata ka Mynsiem Shi Tyllup ka Pyrthei. Ka shitom phi ban buh ha ka ktien Khasi

Khnong—Ka biang hi, Ma San, namar ngi la ia ioh jingmut khyndiat khynsoit na ka History ka Ri India.

Ksan—Katba nga tip ma nga ruh ki Parsi kiba don la ka Niam kaba ki khot ka Zoroast rianism ki don la ka jingpynjanai. Ka don ka jingpynkhuid kaba da ka ding khnang ba u briew un long uba bit ban ioh ia ka Jingsuk Bymjukut. Uta uba ka Ding kam lah shuh ban pynkhuid u long uba la rai ban leit sha kata ka Jingjynjar kaba khlem kût trai.

Khnong—Ngam tip pleng une u Bah Ksan ruh u dei u briew uba jubor.

Ksan—Ba ngam pat sei te Bah Khnong. Ba phin shu tharai bieit kan liet long shano.

Khnong—Haba sngap ia kita kiei kiei sngew kumba kata ka Ding ki Parsi ka long kum ka Purgatory ki Roman Catholic.

Ksan—Ka jingthmu jong baroh ar ka long kajuh hi. Ha ka Balang Catholic lei lei nalor ka jingaiei u Jisu Khrist ka don sa ka jingiarap bad jingpyndwai lem ki riewkhuid.

Khnong—Ki Protestant pat?

San Hadem—Ka ktien 'Protestant' ka dei ka ktien kaba iar kaba kynthup ia ki balang pa balang kiba don la k rukom pyrkhat bad ban ai tang kawei ka jubab kan long kaba eh.

Khnong—Kata te la bakla ma nga. Ki Presbyterian pat?

San Hadem—Wat kata ka ktien ruh ka dei kaba iar ka jingmut hynrei haba shu shim kyllum ka shu long ba ym don uwei ruh uba hok. Nalor kata ka don sa ka pop tynrai. Ban poi sha ka jingjanai kan long kaba eh bad ka dei kaei kaei kaba kim lah hi ruh ban pyrkhat. Namarkata ki shu bret tylli ialade ha ka Jingaiei kaba ha u Khrist Jisu.

Khnong-Mar ia Khristan te balei ki R. C. kim ngeit tang ha ka Jingaiei u Jisu Khrist ba ki da don kata ka Purgatory bad kata ka jingdwai lem ki riewkhuid?

Ksan--Kaba bha ka long ba phin leit kylli na kiba tip phi, Bah Khnong. Ban batai stad ma ngi kan poi pynban sha khlaw bad kan paw pynban tang ka jingbieit bad ka jinglushia ia ka jong kiwei. Kaba donkam ia nga ia phi ka long ban pynkylluid bad pynjynsur ia ka mynsiem ban sah ka burom ha ka Pyrthei.

Khnong--Nga la bakla ma nga.

San Hadem—Nga la ong ia phi naduh hynne ba ka jingkylli kaba phi wan rah ka long kaba la pynshitom jingmut ia ki niam ka Pyrthei. Kiei kiei ki long kat kum ka pyrkhat-niam namarkata phin lap ba ka ia pher na kawei ka niam ha kawei pat.

Khnong—Ban kham shai nga buh phi sa kawei ka jingkylli. U briew u long kumno ha ka jinglong nylla jong u?

San Hadem—La sngew kumba la kynduh mawsiang hi dam ha kata ka jingkylli jong phi. To Bah Ksan iarap ma phi.

Ksan—Map phi. Ma San ia nga. Haba dang pyrkhat sngew kumba suk hynrei ym sngew lap dien shano shano ruh.

San Hadem—Nga ruh nga sngew kumta kumba sngew ma phi. Phi kein. Bah Khnong, uba wan rah ia kata ka jingkylli phim la pyrkhat shwa ia ka ha la ka jong ka jingmut?

Khnong—Ia kata te, Ma San, nga la shu don hi ha la i jingmut.

San Hadem—Iathuh lem kein kaei kaba don ha ka jingmut jong phi?

Khnong—Kaba wan ha nga ka long ka Proverb German kaba ong—"Snim ia kiei kiei kumba ki long ym dei kumba ki dei ban long".

Ksan—Phi mut ban ong kumno da kaba phi wan rah ia kata ka Proverb bad ka iadei kumno bad ka jingkylli jong phi hynne?

Khnong—Nga mut ban ong ba u briew u long kumne kein kumba u long.

Ksan—To kata ka biang hynrei shaphang kata ka Proverb jong phi te kem ruh ngam ioh kem bad pdiang ruh ym sngew 'lah pdiang. Ha ka jingshisha te la dei ban shim ia kiei kiei kumba ki dei ban long bad ban pyrshang ruh ban tei ialade hangta ne phi ong kumno, Ma San?

San Hadem—To ia kren shwa para maphi ngan sa bud ma nga nadien.

Khnong—Kaba nga mut ma nga ka long ba lada ngi shim ia u briew kumba u dei ban long te un nym poi shano shano ruh. Para ba la ia long kpa ngan kylli noh ia phi kawei ka jingkylli — Phi shim ia ki khun jong phi kumba ki long ne kumba ki dei ban long?

Ksan—Ade, kata ka jingkylli jong phi kaba don jingmut palat. Lada ia kren hok te phi, Bah Khnong, nga shim ia ki kumba ki long phi. Lada dei ban shim ia ki kumba ki dei ban long te tang ha ka jingthew jong nga ruh naduh mynno ki la dei ban mih na iing. Haba pyrkhat ia kata ka nia German jong phi sngew kumba ka dei palat.

Khnong—Ha ka jingpyrkhat jong phi, Bah Ksan, phi tharai U Blei U shim ia u briew kumba u dei ban long?

Ksan—Phi wan rah ia ka jingkylli kaba da sngewtynnad palat.

San Hadem—Ban kumta te la ia ioh ksai lem phi. Nga sngew kin don kiei kiei kiba khraw ha ka jubab kaba ngin ia ai ia kata ka jingkylli. To Bah Ksan, pyrshang ma phi.

Ksan—Haba la ia ioh jingmut kumta te la dei ban ong ba lada U Blei U shim ia u briew kumba u dei ban long te u dei uba la rem lypa bad u bym don jaka shuh. La dei ban shu rai pyniap beit. Hu....hu. ..Dei mynta pleng ba nga sngewthuh balei ki briew ki ia kren ia kata ka jingpynim lane beit sha kata ka Dujok Ding Shyrkhei. Hu....hangta te la ia shai.

Khnong—Phi shu kynhu shi kynhu balei ka, Bah Ksan?

Ksan—Ngam ju phohsniew mynno ruh ban don ki niam kiba la iai pyniap lypa ia u briew.

San Hadem —Te balei ka, Bah Khnong, ba phim ong ba "Shim ia kiei kiei kumba ki long ym dei kumba ki dei ban long" ka dei ka nia Khasi? Phi ong pynban ba ka dei ka nia German.

Khnong—Ba phin da ong kumta te naduh mynta ngan ong noh kumta tang ba phi dei ban iathuh lem kein balei nga dei ban ong kumta.

Ksan—Lada ka long kumta te katno ka jingsngew phuhmut phuhmat. Baroh shi katta ngi ia ong—U Phareng te u ong kumta, u German te u ong kumta bad mynta ngin ia ong u Khasi te u ong kumta ne 'Ngi ki Khasi ngi ong kumta".

San Hadem—To Bah Khnong, kaei kaba la pynlong ia phi ban wan rah ia kita ki ktien kiba phi ong ba ka dei ka German Proverb?

Khnong—Nga mut ban ong ba U Blei jong ngi ki Khasi Um dei Uta Uba bitar ne Uba dom lane Uba dukhi lane Uba pynhiar kput halor jong ngi ki jingthaw jong U.

San Hadem—Khublei shibun eh, Bah Khnong. Kata kein ka dei ka Pyrkhat u Khasi. U Hynniew Trep u Hynniew Skum u shim ialade kumba u long. Um don kata ka pop tynrai. Kum u jingthaw uba dei ban im ban khih ha sla jong kane ka Pyrthei u sngewthuh ba u long u bym lah iai biang. U don la ki lait ki let; shu kum bakla hi ka kti kamon ka kti kadiang ne ka kjat kamon ka kjat kadiang. U tip biang biang ba u long uba duna bad haba u nguh u dem ia la U Nongthaw u pan map ruh ia kata. U wan sha kane ka Pyrthei ia ka ban iap bad ka rta jong u kaba u shim ruh ka long kumba ia shim lem ka Pyrthei. U im, u iaid, u ieng bad u khih bad ha kiei kiei baroh u pyndem ialade ha la UNongthaw.

Khnong—Ban kumta te ka khia ka nia Khasi du, Ma San!

Ksan—Nga ruh nga ong ba ka long kumta kumba ong ma phi, Bah Khnong.

San Hadem—Dei namarkata kein ba nga ong ba ka dei ka nia Khasi bad ba phi la shu ai burom ma phi ia uta u German.

Ksan—Katba nang ia kren katta nang bang bad nang sngewtynnad.

San Hadem—Shaphang ka jingkynhu jong phi Bah Ksan, nga ialade tang ban mut dur ruh ngam lah. 'Jingpynim' kumba ong ma phi, ka dei ka ktien kaba la rai pyniap ia u briew. Lada la rai pyniap lypa ia u briew te ka donkam kein ia kata ka jingpynim, hynrei ha u Khasi naduh ka pyrkhat-niam haduh ka seng-nia bad haduh ka seng-niam u shim ialade ba u dei uba im. U don kumba nga la ong, la ka mynsiem ksiar ka mynsiem rupa ia kaba la ai ha u da U Nongthaw bad ka ban leit phai pat sha U ynda u la dep la ki sngi ki rta ha kane ka Khyndew.

Ksan—Haba kumta u briew u lah pat ne em ban pyniap ialade?

San Hadem—Phin leit ong sa ia kata, Bah Ksan ! Ia kata ka pyniap ne ka pynim te ngin ia kren ma ngi long hi? Ka myntoi aiu ban ia kren ia kata haba ka shong ha ka mon laitluid u briew. Haba um mon phin lah leh aiu ma phi.

Khnong—Ia u briew uba kwah hi ban jied ia ka lynti sang ka lynti ma phim lah leh ei ei ruh em. Ka lynti jong u nongshohnoh ka don, ka lynti jong u nongaiksuid ka don bad ka lynti jong ki kam kynsha laiphew jait ka don — mano ba lah ban khang lada u briew u mon hi ban jied. Ngan leit thep duma biang phi.

Ksan—Hynnin phi khlem wan ne Ma San sha ba iap?

San Hadem—Nga wan mynstep jang jang tang ba ngam shym shong kai slem.

Ksan—Ka jingbun u nongleit-on thang kaba la palat; imat ba iap tymmen.

San Hadem—Phi leit ong ia kata. Ngi u Khasi te phi ha la ka jinglong tynrai ngi long uba beh bha ha ka iap ha ka im.

Ksan—Ka adong shnong ruh ka long ba dei ban ia mih khmat rangbah haba iap tymmen ha shnong.

San Hadem—Khlem adong ruh la ia mih hi phi, Bah Ksan.

Ksan—Tang ba ka dei.

Khnong—Tan, Ma San, nga la pyrsad ma nga, u la mih tdem.

Ksan—Ngin shu ia kren myllen ho katba dang ia dih duma. Hynnin phi, Ma San, katba ngi dang ia shong kai ha iing iap bad i Bah Khnong ruh i don, la mih ka jingiakren shaphang kata ka jait jingngeit kaba don shatai sha Sepngi. Ki ong ba ki khot kyrteng ia ka 'Humanism'. Phi tip, Ma San, ka dei ka jait jingngeit kaba kumno?

Khnong—Ki ong ba kita ki Humanist ki dei ki briew ki bym ngeit Blei.

Ksan—Ki ia ong ba ha America lei lei ka dei ka kynhun kaba heh bha.

Khnong—Ngam ju bna mynshwa ban don kum kata ka jait jingngeit.

San Hadem—Nangta pat?

Ksan—Ki ong hana bym dei ban pynlut por ban pyrkhat shaphang U Blei.

San Hadem—Nangta pat?

Khnong—Ki ong ba kat kum kata ka jingngeit ka biang ia u briew ba un im ka jingim kaba bha; ban leh bha ia ki para briew bad ban iarap ia ki ruh ha ki jingshitom bad jingjynjar jong ki.

San Hadem—Nangta pat?

Ksan—La shu ia bun ktien kumta khlem ia poi shano shano ruh. Ka Pyrkhat Khasi pat ka ong kumno?

San Hadem—Kum ia kata ka jait jingngeit te u Khasi u la khalah da u pei-sieh.

Khnong—Sngewbha phi, Ma San, iathuhkhana lem ia ngi tang ia tip.

San Hadem—Ban shu tip te kaba bha kein. Phi i ki don bun ki rukom pyrkhat kiba kum kita ha kane ka Pyrthei. Kiba kham ktah ia nga ki long ar tylli. Kawei na ki ka long ka rukom pyrkhat kaba ki ong 'theocentric' bad kawei pat kaba ki ong 'anthropocentric'. 'Theo' ka dei ka ktien Grik bad ka mut 'Blei' bad 'centric' pat ka mut 'ba long pdeng' bad 'anthropos' pat ka mut 'u briew'. Kaba nyngkong ka rukom pyrkhat ka long ba hapdeng ong kiei kiei baroh ha kane ka pyrthei U don U Blei bad kaba ar pat ka long ba hapdeng jong kiei kiei baroh u ieng u briew. Phi la ia shai?

Ksan—Ym pat da sngewthuh bha ia kaba ar.

San Hadem—Kata ka Humanism kaba phi ia ong ka hap ha kaba ar. Kane ka rukom pyrkhat ka long ba tang u briew bad ka bor bad ka jingstad kaba u don ka la biang ia ka Pyrthei bad ym donkam ia kawei pat ka bor. Ki ong ba ka Science bad kiei kiei kiba ka la lah ban leh ki la pynsabut ia kata. Kane ka Pyrthei bad kiei kiei kiba ha ka ki long ki jong u briew namarkata u briew u dei ban pykhat tang para briew.

Khnong—Phi mut ban ong ba ha khlieh tam eh u don u briew bad dei ma u u ban synshar ia kiei kiei baroh?

San Hadem—Ka dei kata.

Ksan—Lada phi ong hi ba u briew u dei ban pyrkhat tang para briew nga sngew tang katta hi ka la biang ban sngewthuh kaei ka Humanism.

Khnong—Kaba sngewphylla palat kata ka rukom pyrkhat.

San Hadem—Phi ia kylli ia nga hynne phi ong, "Ka Pyrkhat Khasi pat ka ong kumno ? Ka jubab kaba tang shi kyntien ka long ba ka Pyrkhat Khasi ka long theocentric. Weng ia U Blei na U Khasi phi la patar ia u lyngkhot lyngkhai. Ba phin ong hi 'bym don Blei' da u ksew un kynshu bad da ka umthet un khalah. Kum ia kata ka jngkren kin ong kaba kren sang. Sa nang ia pyrkhat kein, baroh ar ki dei ki sobjek kiba khraw.

Ksan—To kjit, Bah Khnong, uto u duma, ngin ia ieng noh. Ka jing-iashong kai kaba la slem jlang hynrei katba nang ia shong katta nang bang bad nang sngew myntoi.

Khnong—Shim, Bah Kasan.

San Hadem—Mynta ka sngi ngi la ia kren ia kiei kiei kiba da long shisha ka jingmyntoi. Ba ki bang ki jingiakren ba ka leit ka por ruh khlem sngewthuh.

Ksan—Ngi la ia ieng phi, Ma San. Khublei shibun eh na ka bynta kiei kiei baroh.

Khnong—To ho, Ma San, ngi la ia leit.

San Hadem—To ia leit suk.

IV

HA IING U BAH SIANG

Siang— U Ma San te um wan phi. Ngam ju kynmaw ba un slem mynno mynno ruh haba la ia buh. Mynta ka sngi u Bah Don ruh u la don bad la ia sngewtynnad bha hynrei.

Ksan—Ngam tharai phi ba un pep. Ka lah ban long ba la don ka jingpynwit bad ba un wan slem. Ka khun kaba ar jong phi ka la dap katno snem. Bah Siang ?.

Siang—Ka la dap mynta ka sngi khadhynniew snem. Tang kato kaba nyngkong kein phi ka la ioh briew.

Ksan—Phi kren kai ne phi kren shisha ?

Siang— Shuh phi ngan kren kai kum ia kata. Ha kato ka miet kein ba ngi ia shong kai ha iing u Ma San, ha kato ka miet ba nga rkhie iap-nang ia phi bad ia u Bah Khnong ngan da poi ha iing ki iathuh ia nga ba kam don shuh ha iing. Ki ong ba ka la leit bad u briew jong ka.

Don Rai—U Bah Siang uba pli u la dei ban jaw ummat jingrangbah jrup.

Ksan—Tip seh, une u Bah Siang ! Yn iam ba ioh briew ka briew te yn ia ong kumno pat. Sngewsih te sngewsih kein hynrei ban da iam na ka bynta kata te shuh phi.

Siang—La sepei ki plan jong nga baroh bad la dum ka jingmut jingpyrkhat ngain. Ha kato ka Sngi Lyngka ynda nga la wan phai na kaba ia shong kai bad phi nga lap ba kam don shuh ha iing. Ka shu iathuh ha ka para ba ka la leit bad uta u briew jong ka. Ia nga u kpa tang shi kyntien ruh kam man da kren shuh. Ym lei lei, la shu sngewhun haba la leh la ka jong ka kamram.

Don Rai—Ka dei kata kaba phi ong, Bah Siang. La leh ia ka kamram kum u kpa bad kaba tam ka dei ka jong ki khun. Tang ba kum ia kane ka kam te ym sngew nang ia kren. Yn nai spah yn nai phew, yn nai bam-bang yn nai bam-thiang, yn nai kmie yn nai kpa, yn nai paki yn nai dulan—lah hi la i ieit.

Ksan—Lada kam long haduh katta phi tharai yn shu ia ong hi—Ynda la ieit la bieit?.

Khnong—Uta phi u Ma San u la wan ! Tang na ka jingkyrdem kjat jong u ruh la sngewthuh.

Siang—Rung, rung, Ma San. Ki la ia poi lut baroh.

(La leit plie jingkhang u Bah Siang).

San Hadem—U Bah Rai ruh u la don du ! La slem ma nga phi. Ki wan poi ki briew ha iing bad ngam ioh mih. Ki tang shu mih nga la shu wan bran. Ia kaei phi ia kren ?.

Ksan—Ngi ia kren ia ka khun u Bah Siang ba ka phet na iing. Ngi ia ong ba ynda la ieit la bieit.

San Hadem—Kata ka dei ka dawai-khlain ba ai ki bieit ia ki bieit ne phi ong kumno, Bah Siang ?

Siang—Phi leit tip shuh ia kine.

San Hadem—Nga shu tieng ba ioh phi ruh phi ia hap jingmut bad kine.

Siang—Ia hap shano phi.

Khnong—Tip seh, ngi baroh ngim sngew don jingpher du ha kata ka jingong. Ka long kaba baroh ki ia ong lem.

San Hadem—Ia phi u paitbhur te ka biang kein; wat sngewsih, Bah Khnong ba nga ong kumta. Nga ialade te

ban ong hi ba ynda la ieit la bieit ka long kaei kaei kaba ngam sngew lah pdiang. Dang ha kine ki sngi nga dang thaw kawei ka poetri kaba nga dang kynmaw bha ia ka. Ka long kumne :—

1. Phi ong ynda la ieit la bieit,
   Phi kren bein ia jingieit;
   Lada ban ieit ka ong ban bieit,
   Ngam ngeit ban don ba ieit.

2. Lada ka long ba ieit ban bieit,
   Kam bha hi ruh ban ieit;
   Namar ban ieit ha ban da bieit,
   Kan long tang ka jingbieit.

3. Ha ka Pyrthei ki don ki bieit,
   Kim bieit namar ba ieit;
   Ki bieit ha la ka jong ka bieit
   Ban ieit ia'ka jingbieit.

4. Ha ka Pyrthei baroh ki ieit,
   Ngim ong ia ki ki bieit;
   Ban kylla bieit namar ba ieit,
   Kan long tang ka ieit-bieit.

5. Mano ban ieit te ia ki bieit,
   Ba bieit namar ba ieit;
   Mano ba bieit namar ba ieit,
   Ban ieit ia ka jingbieit.

Nga ngeit tang katta shwa ka la biang; lada phi dang ia bieit hi namar ba ieit kam shym pher ei ei ruh ba phi ieit namar ba phi bieit bad ngan sa nang thaw poetri shuh shuh.

Don Rai—Ngam ngeit ba ka dei ka peotri kaba phi la thaw lypa. Phi la shu pynwan nangne hangne.

Khnong—Nga te nga khlem da sngewthuh shuh. Nga sngew kumba najuh hajuh bad ngam tip shuh hangno kata ka ieit bad hangno kata ka bieit.

Don Rai—Wa, ine i Bah Khnong ! Kà jingmut jong ka poetri u Ma San ka long tang katne :—

Kan bha ban bieit hi la ka bieit,
Ban sah tang ka jingbieit;
Kan bha ban ieit hi la ka ieit,
Ban sah tang ka jingieit,

Siang—Nga ong ia phi, Bah Don, ba kata ka rai jong phi kam biang. Kaba biang ka dei kane :—

Dei tang haba la ieit ki bieit,
Ba ki nang bieit nang bieit;
Namarkata wat ieit ban bieit.
Ba ioh paw ka jingbieit.

San Hadem—Map ia nga, Bah Siang, lada nga ong ba kata ka rai jong phi ruh kam biang. Phi dei ban kynmaw ruh ba ka hok-rai ka dei ka jong nga u nongshna ia ka poetri. Lada phi kwah ia ka rai ngan ai bad ka dei kane :—

Kat kum ki Grik—Ngi dei ban ieit,
Ym dei da ka dohnud,
Dei da ka khlieh ban lait ka bieit,
Jingim ban nym sahnud.

Ksan—Wat kiba dang ibha iawbei ruh kim kren phi kum-ba kren ma phi kine. Phi miut ban ong ba naduh mynta ngin ia ong noh—'Nga ieit ia phi naduh trai ka khlieh ym dei shuh naduh trai ka dohnud'?.

Don Rai—Ka kren tang lait jinghaw te phi, Bah Ksan.

San Hadem—Ka jinghaw ka lait ne kam lait ngam tip hynrei tang kane kawei nga tip ba lada phi la pyndonkam hi tang da ka dohnud khlem ka khlieh te lada phim ia kie berong ma phi sa ia bein ia nga. Ia ka kynthei ngam ong hynrei ia u rangbah te wat ia hikai skul phi ia nga. Katno ba lip ka main rangbah namar ba la shu ieit bieit. Lada

phi kwah ban dang ia kren kaba bha ka long ban ia buh sngi.

Siang—Phin leit ong lei tang ia uta u shynrang—ka kynthei ruh kajuh. Ka ieit aiu kata kaba ia ka khlieh tang khyndiat ruh ym pyndonkam shuh. Ngam tip balei ka khun jong nga kam ioh kpa kum ma phi kine. Kiei kiei ha kane ka Pyrthei imat ki iaid mar pyrshah. To ngin ia ong shuh kumno.

Khnong—Balei Bah Siang, phi da phah khot kyrpang ia ngi?.

Siang—Phi i mynta ka sngi ka hap ka Lyngka bad ka hap ruh ka sngi kaba ngi ju ia shong kai bad ka jia ryngkhat pat ba ka dei ka sngi-kha jong ka khun kaba ar jong nga. Kumta nga la shu phah bthah khnang ba phin ia wan sha iing jong nga. Nga la phah ong ruh ba nga la khreh ja ma nga shane; ngin ia bam sngewtynnad kein tang khiah krat khiah stang ka khun kaba nga ieit eh bad kaba la pynsngewbha palat ia nga u kpa.

Ksan—Phi da pynlong ka khawai sngi-kha seh, Bah Siang ?

Siang—Em phi, Bah Ksan, ka khawai aiu kata. Nga shu khreh tang ia phi hi saw ngut. Mynta ka miet te ngin nai ia kren ei ei ho ngin shu ia shong kai sngewtynnad bad ngin shu ia khana tang ia myllen.

San Hadem—Ym lei lei phi, Bah Siang. Ngin shu ia shongkai sngewtynnad bad phi ba dei ka sngi-kha ka khun jong phi. Ngin shu ia khana myllen, kam don jingpher ei ei ruh.

Siang—Ha kato ka sngi ba wan u Bah Ksan bad u Bah Khnong sha iing jong phi nga ruh nga don ha iing bad ki khlem da ia wan khot lem. Nga la shu ong ha mynsiem-Naduh ka khun haduh ki lok ki la ia ibein lut.

Ksan—Ba phin da kren pat haduh katta ruh yn ong pat kumno. U wan poi u Bah Khnong sha iing jong nga bad ngi la shu ia shong kai ar ngut. Ngi la ia said thma para ma ngi bad haba ngim ia lah rai ngi la shu ia ieng ban leit kylli na u Ma San. Ngim shym don kano kano ka jingkhreh ne ka jingiapynbeit lypa.

Siang—Kata te la bakla ma nga. To phi wat ia sngew ei ei. Shu kum kren kulmar ba shu sngew kynjah kumno re kumno.

Ksan—Ia kata te phi, Bah Siang, ha la ka jingshem jingshem yn ia leh shuh kumno.

Don Rai—Ki iathuh ba ka jingiakren ka la long kaba la thnam palat.

Ksan—Para ma ngi te ka thnam seh hynrei bad u Ma San kan leit thnam shano haba ngi kiba shu pynbun tang ki jingkylli.

Khnong—Kan thnam shano haba ngi kiba shu thalub kat sha ba poi.

Don Rai—Ba phin ia phalub ma phi te ngam ngeit lano lano ruh.

Khnong—Phi iohsngew tang hangta la shah trei ! Nga la pyndonkam ia ka 'thalub' ha ka jaka jong ka 'phalub'. Haba dang kren sngew kumba beit hynrei la kren ia kaba bakla. Kane ka Ktien Khasi ruh kaba da eh palat.

Ksan— Ka shu long kumta kein, Bah Khnong. Nang te la ia nang hi hynrei mar ia nang ruh dang don hi uba kham nang.

Don Rai— Ban nang ia ka Ktien kam long kaba suk hynrei ka shu jia ryngkhat ba ka dei ka ktien kaba la ia tip bad kumta la shu kum kdew. Nga te ngam ju pyndonkam

ia ka 'thalub' ha ka jaka jong ka 'phalub' kata ban kit ıa kajuh ka jingmut tang ba nga iohsngew ki don hi kiba pyndonkam ia ka.

Ksan—Ban kumta te ka biang hi kein ia ngi ki bym tip. I Bah Khnong ruh i ong bad phi ruh phi ong ba don kiba ong.

Siang—Phi i, Bah Don, phi ong ba don kiba ong kumba ong i Bah Khnong bad nga ruh nga iohsngew ba don kiba ong hynrei phi phi ong ba phim ju ong te yn ia ong kumno pat.

Don Rai—Te haba phim ia tip ia kaba phi ong; phi shu ong la ka ong tang namar ba kiwei ruh ki ia ong wat lada kita ki ong ia ka bym dei ban ong te yn ia ong kumno pat.

Ksan—Phi uba tip ia kaba phi ong te balei hi phin leit ong ia kaba kiwei ki ong haba ki ong ia ka bym dei ban ong hynrei u Bah Khnong seh u bym tip, um la dei ban ong ia kaba kiwei ruh ki ia ong lem ?

Siang—Ha bym tip te kita ruh ki ia ong bad u Bah Khnong ruh u ong bad ki la ong kein ia ka bym dei ban ong. Phi kein balei phim shu ong beit bym dei ban ong—phi kob pynban bad phi ong ba phim ju ong wat lada kiwei ki ia ong.

Don Rai—Nga kob mynno kein haba nga shu ong ba kiwei ruh ki ia ong ia kaba i Bah Khnong i ong.

Khnong—Phin ia bun ktien ban leh aiu ? Haba la ia tip kaba bha ka long ban nym ong shuh.

San Hadem—Phi la ia tangon bein ia u Bah Rai uba pli. Yn iarap ruh ym long namar la shu hap ki khnam haduh bym long leh ei ei shuh. Ngi kiba sngap ruh la sngew lamwir; don bok ba ka neh tang shi por.

Don Rai—Ngam sngew ei ei para ba la ia rangbah.

Ia kaei kaba la jia nga shim ba ka long ka jingmaham ba hadien habud nga dei ban da phnieng bha ialade.

Siang—Nga te ngam banse ban iarap ia u Bah Khnong haba u wan ha iing jong nga.

Khnong—Khublei shibun eh, Bah Siang, hynrei phi klet noh ba dei ma phi uba leit khot ia u Bah Don. Khot hi tangon hi te yn ia ong kumno pat.

Don Rai—Ka biang phi, Bah Khnong, kata. U Bah Siang u ong ba u hap iarap ia phi namar ba phi wan hi katba nga pat nga wan namar ba wan khot. Phin ioh nangno kum kata ka nia.

Siang—Lada ngam wan khot phi tharai phin wan ? Ngam tharai. Haba kumta phi tharai ngan nang hi ban burom ia phi ?.

Don Rai—Ban da ka long kumta te phi wan khot ba phin tangon kein.

Siang—Ba ngan da tip ba phin kren bieit phi tharai ngan wan khot ia phi ?

Ksan—Kine ki briew ki ia kren hok ne ki ia kren pop?

Don Rai—To la jop, ma phi Bah Siang.

Siang—Jop shano phi sa ia kaba ia kren kai.

San Hadem—Ynda khyrwait kumto ruh ka long bad ynda khyrwait pat kumto ruh ka long hi. Phi kine te ba phin ong kaba iong ia kaba lieh ruh long hi bad kaba lieh ia kaba iong ruh long hi. Une u thylliej briew te uba shyrkhei palat.

Siang—Tip seh naduh hynne ngi la ia ong lypa' ban shu ia kren kai tang ia myllen te la ia kren; balei ka don ei ei kaba pher ?

San Hadem— Ngam ong ba don ei ei kaba pher hynrei nga shu sngew phylla ia ka bor jong u thylliej. Ban uba bieit te u la shu shim beit ba ka nia jong phi kaba ieng.

Siang—Kaba sngewsih te ka long ba u thylliej jong ngi u trei kam tang haba ia kren kai. Ka daw ka long imat bym kyrshan ia u da ka jabieng. To phi ngin ia kut noh ia kata. Nga la phah wan rah te phi shi bitor na Pynursla ia bang ja bad nga ngeit para rangbah shisien toh khat ym da pher eh. Shim sam ma phi, Ma San.

San Hadem—Shwa ban ia huid te khot shwa ia ka khun jong phi hangne phi Bah Siang.

(La pyrta u Bah Siang bad ka Thei ka la wan).

San Hadem—Phi iohi, Thei, ngi ia wan hangne mynta ka sngi ba phah khot i Pa jong phi. I ong ba ka dei ka sngi-kha jong phi. Ngi da sngewtynnad bad ngi da sngewburom palat ia phi haba ngi tip ba phi long ka khun-tipsngi kaba la pynsngewbha bad pynsngew sarong ia ka Iing khamtam ia i kpa jong phi. Kumta kein, Thei, to nang pynphuh pynp-hieng ialade, ıa la ka iing bad ia la ki kmie ki kpa da ka jingim kaba bha, kaba don akor bad kaba don burom. To nang nang to nang stad ruh bad to nang phuh ka nam ka kyrteng. Ngim ia don ei ei ban ai ia phi, ngi wan kit tang ka bok ka rwiang ba phin shait ba phi nang, ba phin khiah krat khiah stang haba kyrkhu ryngkat Ki Blei. Phi iohsngew em Thei?

Thei—Hoid, Mama. Khublei shibun eh.

San Hadem—To diang ka kti ngin ia khublei.

(Baroh sawngut ki la ia khublei kti).

To khie kein Thei.

Siang—Wan rah bad ka jyntah ha ka pliang ho Thei.

San Hadem—Ba la dep ka kam bad ka Thei ngan poi noh sha kaba nga don ban ong. Phi ong ia nga 'Shim sam ma phi, Ma San'. Tang na kita ki ktien ruh nga lap ba phi long u briew u bym ju mlien ia kane ka kam. Phi la dei ban ong, "Theh ma phi, Ma San".

Don Rai—Nga te nga ong phi, phi ia sngewsih ne sngewbha—Lada mlien ne ym mlien ia ka Ktien Khasi te dei hi ban nang bad lada phi ia ieng thma baroh lai ngut ruh ngam salia khyndiat ruh.

San Hadem— Nga ruh nga ia kyrshan ia phi, Bah Rai. Lada ka long kumno kumno ruh ia la ka jong ka Ktien dei ban nang. Katba lah ngi dei ban pyrshang ban kren beit. Ngam lap ban don na phi hangne ki ban pyndonkam Ktien Phareng bad kata ka pynpaw ba phi ia sngewsarong ia la ka jong ka Ktien. Wat i Bah Khnong iba la pass M.A. ruh ngam lap ba in pyndonkam Phareng. Ngam iaroh ha khmat ia phi, Bah Khnong.

Ksan—Kata ka Pynursla kaba da bang shisha. Theh sa khyndiat phi Ma San. Ia une u Ma San ka biang nadong shadong hynrei tang kawei ka duna bad kata ka long ba um dei riewbiria.

Khnong—Ia kata te Ma San—phi rem ne phi tad—ka long ka jingshisha ba phim dei u riewbiria.

San Hadem—Phi pat phi dei ki riewbiria ?

Siang—Ngin ia biria kumno haba mar ia sdang phi la suh kynriang ki khmat bad ban peit ruh la itieng pynban.

San Hadem—Mynno phi ju ia biria ma phi. Tang ia ka jingmut jong ka ktien 'biria' ruh phim ia tip. Kito ki rukom kren jong phi ki dei ki ktien kai, kim dei ki ktien biria. Lada ki la dei ki biria ngan jin da la khublei arti ia phi. Hapdeng ki jing—iakren kiba khia phi ia kren kai bad ka kylla sting

noh ka jingiakren bad uei hi ıuh uba lah khlem dom ia phi kine.

Ksan—Phin shu said ksan ma phi iaei, Ma San?.

San Hadem—Ngan said ksan iaei ? Nga mynjur ba ngam dei u riewbiria hynrei phi dei ban tip pat ba ngam ju kren kai; kaba kren kai haba ia kren shisha ka pynpaw ia ka jinglong riewkai.

Don Rai—Haba sngap kumta te mar ia mudui du.

San Hadem—Lada ka long kumta nga kloi ban shah tıan bishar bad lada kitai na katai ka liang ki mynjur nga tyrwa ba phin long nongbishar ma phi.

Don Rai—Nga ruh uba kloi lada ki ia mon kine.

Ksan—Ngi ruh ngi ia mon hi, ym mon balei ?.

Don Rai—To kata haba la ia mon lang. Ka long kaei kaei kaba sngewtynnad palat bad ia nga hi ka la long ka burom kaba khraw. Khnang ban kloi ka kam, shwa ba ngan rai nga kwah ban ai lad shwa ia phi ki mamla la phi dang don ei ei ne em ban ong.

San Hadem—Na ka liang jong nga te ngam don ei ei shuh ban ong.

Ksan—Na ka liang jong ngi ruh ngim don ei ei ban ong.

Don Rai— Shwa ba ngan poi sha ka bishar nga kyrpad ba phin shah ia nga ba ngan kren khyndiat. Ka long kaba eh ia phi ba phin ia burom ia nga namar ba ngi la ia jan eh ka jingiadei paralok hynrei kum ki briew kiba shai nga ngeit phin ia burom ia kane ka shuki nongbishar ba nga nga shong. Nga mut ban ong ba wat ia burom ia nga hynrei ia burom ia kane ka shuki. Haba phi ·la ia iohsngew ia ka rai ia pdiang kum ki briew kiba sngewthuh bad haba

phim ia hun ruh sa ia apil pat hadien. Nga ngeit phi la ia shai, ngan poi noh sha ka kam.

Ngan poi shwa sha ka jingmudui :

(i) Na ka liang ka jong u Bah Ksan bad ki lok ka jingmudui ka long ba u Ma San um dei u riewbiria.

(ii) Na ka liang u Ma San pat ka jingmudui jong u ka wan ha ki ar bynta :

1. Ba u Bah Ksan bad ki lok, kata u Bah Siang bad u Bah Khnong, kim dei ki riewbiria bad tang ia jingmut jong ka ktien 'biria' ruh kim ia tip.

2. Ba u Bah Ksan bad ki lok jong u kata u Bah Siang bad u Bah Khnong ki dei ruh ki riewkai.

Haba shim tang ia ki mat nga iohi ba kane ka mokotduma ka don lai :—

1. Ba u Ma San um dei u riewbiria.

2. Ba u Bah Ksan bad ki lok jong u kim dei ki riewbiria.

3. Ba u Bah Ksan bad ki lok jong u ki dei ki riewkai.

Ngan poi pat sha ka jubab :

(i) Ha ka jubab u Ma San u ong, "Nga mynjur ba ngam dei u riewbiria."

(ii) Ka jubab jong u pat ban pynshisha ia ka jingmudui jong u pyrshah ia u Bah Ksan bad ki lok, ka long kam ju don ka por ba kin ia biria bad tang ia ka

jingmut jong ka ktien biria ruh kim ia tip. Ban pynshisha pat ba ki long ki riewkai u ong ba hapdeng ki jingiakren kiba khia ki ia kren kai bad ka kylla sting noh ka jingiakren bad u ong ruh ba ka jingleh kaba kum kata ka pynpaw ia ka jinglong riewkai.

Kumba long ka rukom nga la ai lad ia ki mamla la ki dang don ei ei ne em ban ong. U Ma San u jubab ba um don ei ei shuh ban ong. U pyndonkam ia ka ktien 'shuh' kaba mut ban ong ba u la jubab lut. Ka jubab u Bah Ksan pat ka long ba um don ei ei ban ong bad kim shym pyndonkam ia ka ktien 'shuh' kaba mut ba ki don tang ka jingmudui bad kim don ei ei pat ban pynshisha ia ka jingmudui.

Namarkata——

Nga u Don Rai ia uba la thung Nongbishar da ki mamla hi nga ai mynta ia ka rai halor kane ka Mokotduma kumne :

(i) Ba u Ma San um dei u riewbiria bad kumta u don tang khyndiat eh ka jinglong tynrai Khasi.

(ii) Ba U Bah Ksan bad ki lok jong u kata u Bah Siang bad u Bah Khnong kim dei ki riewbiria bad ha kajuh ka por ki dei ki riewkai bad ki don tang shi saphit ka jinglong tynrai Khasi.

Khnong-- Ngin ia apil ne kumno ?

Siang— Phi wan pass M.A. iaei ?

Khnong— Ia ka History ym dei ia ka Ain.

Siang— Nga ong 'iaei' ym dei 'ia kaei' ?

Ksan—Ia sngap noh ma phi kine. Ngin ia apil shano

Don Rai—Phi lah ban ia leit sha ka High Court.

Siang—Ban da ieng hi da ka rai ba ngi dei ki riewkai te kaba ngam sngew nang pyrkhat shuh. Ban da dei ha iing ki briew te nga la mih bad nga la phet sha iing.

Ksan—Phin ong kumno kumno ruh une u Bah Don u la khyllie bai-duh, kaei pat.

Siang—Haba la ia bieit hi te yn ia leh kumno pat.

Ksan—Nalor ki jingbieit kiba bun la ia bieit ban ia koh-nguh ban long nongbishar ma u te kaei pat.

Don Rai—Khyllie bai-duh iaei—haba shah hi ka nia bad haba batai hi ka kam.

Ksan—Tang kato ka wiat samrkhie ruh ka la biang; ia kaei phin said riewkhuid ma phi. To para rangbah la ia kynduh hi.

Don Rai—To ka Mokotduma ka la dep bad kaba nga kwah ban ong ka long—Mynno mynno une u Ma San uba la biria palat hynrei mynta um long shuh kumba u ju long. Nga lyngngoh kumno ki briew pat ki ia ong ba katta katba u briew u nang tymmen katta u nang biria.

San Hadem—Ba um dei u riewbiria kein.

Ksan—Em, kam dei kata, ka dei ban don ka daw. Ha ka jingpeit jong nga te imat ka long ba u la ia shynroin than bad ki kot bad la khia ka jingmut ka jingpyrkhat.

San Hadem—A-ha Bah Ksan, phi bakla—ka jingbakla kaba kat ka jingbakla. Nga ong ia phi ba ka 'shynroin' ka dei ka jinglong, kam dei ka jingleh.

Khnong—Kata te ong noh 'shynrain'.

San Hadem— A-ha Bah Khnong, phi la nang tynrong a kawei pat ka jingbakla. Ka 'shynroin' ka dei ka jinglong aba pariah bad pynsngewbha ia kiwei katba ka 'shynrain' a dei ka iarain samla.

Siang—Haba kumta u riew-shynroin u dei ne em u iew-shynrain ?

San Hadem—Ban da ka long kumta te, Bah Siang him la sah ?

Siang— Haba nga kylli te nga shah kylli pynban.

San Hadem—Haba phi bieit hi te ngan leh kumno ka.

Ksan—Baroh ka mih na ka jingkren bieit u Bah Khnong. Phin shu iarain samla ia ki kot long hi ?

Siang—Ki kot ki dei kiba iap—yn ia-rain samla ia kiba iap long hi ?

San Hadem—A-ha kiba pli kine ! Phim tip ba ki kot ki ia kren bad ki nongpule ? Phim tip ba ki kot kin sei ia ka spah jong ki ka long kaba eh ? Phim tip ba u nongrwai u ong—"Nga pynlut ia ki sngi bad kiba iap" bad kiba iap ki dei ki nongthoh ?

Siang—Kata une u Ma San u iarain samla ia ki kot.

Ksan—Ban shu iarain khlem ialuh long hi ?

Khnong—Lada ym long ka 'ialuh' te shu ialur.

San Hadem—Ah kiba pli kine ki bah ! Ki la shu kren tang ba la ioh ban kren ban shu pynpaw ia u thylliej u bym don jabieng. Phi i ka 'ialur' ka mut kaba phi pynngeit da ka nia hynrei ka 'ialuh' ka mut kaba phi pynngeit da ki buit bad da kiwei kiwei—ka long kaei kaei ka bym sngewtynnad.

Khnong—Kata kein ba nga ong lada ym long ka 'ialuh shu 'ialur'.

San Hadem—Ba phin tip, Bah Khnong, 'ialur' ruh kam long bad 'ialuh' ruh kam long. Phin pynngeit ma phi ia ki kot long hi ? Ki dei ki kot em ki ban pynngeit ia phi ?

Ksan—Ban kumta te ym sngew nang ia ong shuh kumno kumno ruh. La nang ia bakla bakla.

San Hadem—Tang ba phi la ong shwa kumta ruh ka la biang.

Ksan—Biang shano phi—ban shu tip ia ka jingbakla khlem pynbeit kan leit long shano.

San Hadem—A-ha, Bah Ksan. ! phi khlem da sngap du ba nga pyndonkam ia ka ktien 'shwa'—kaba mut ba haba don ka 'shwa' ka mut ba don ka lam ba dei ban don ka bud kaba long ka jingpynbeit.

Ksan—Ban kumta lei lei la nang bakla bakla shuh shuh.

San Hadem—Tang ba phi la ong kumta ruh ka la biang.

Ksan—Kan shu biang kumno ?

San Hadem—Ka biang namar ka pyni ba phi long u briew uba sngewthuh ia la ki jong ki jingbakla—ne phi snge wsih ne ba nga ong kumta ?

Siang—Ngan sngewsih lei phi—nga nang kmen pynban.

San Hadem—Tang ba phi la ong kumta ruh ka la biang.

Ksan—Biang shi biang—yn shu biang kumno ?

San Hadem—Ka biang namar ka pyni ba phi long u briew u bym sngew ei ei ba kiwei kin pyni ia ki jingduna ne jingbakla jong phi.

Ksan—Ban da kumta te ka biang.

San Hadem—Ka da biang bha hi kein namar ka pyni ba phi long u briew uba iaid da ka nia—haba la bakla la bakla—ia kaba bakla dei ban pynbeit.

Ksan—Ngi im bad ngi shah hikai—ong ka ktien.

San Hadem—Ba phi ong kumta ruh ka biang.

Ksan—Ka biang kein, kam biang balei ?

San Hadem—Ka biang bha hi kein namar ka pyni ba phi long u briew uba shah hikai.

Ksan—Kein noh, Ma San, shu biang shi shu biang, la sngewthait pynban.

San Hadem—Ka biang kata ruh namar ka pyni ba phi long u briew uba duna ka jingiaishah.

Don Rai—Ban nga kum phi, Bah Ksan, ngan shu......

San Hadem—Tang ba phi la ong kumta ruh, Bah Rai, ka la biang.

Don Rai—Kă biang kumno ?

San Hadem—Ka biang namar ka pyni ba phi long u briew uba haba phim lah da ka nia phin kynrup da ka ....

Khnong—Sngap noh, Ma San, sngap.

San Hadem—Ka biang kata ruh namar ka pyni ba haba phim lah da ka nia phin pyndonkam da ka bor.

Siang—Kein noh, Ma San, ia ngin ia leit bam ja noh.

San Hadem—Ka biang kata ruh namar ka pyni ba phi long u briew uba haba phim lah da ka nia phi khroh da ka bam.

Ksan—Kaba bha ka long ban nym ia kren shuh, ban shu ia sngap noh.

San Hadem—Kata lei lei kaba da biang bha namar ka pyni ba haba phim lah da ka nia phi shu phoi kum ka kynthei.

Don Rai—Kein noh, Ma San; phi la kren kum u nongbuaid.

San Hadem—Kata ruh ka biang namar ka pyni ba ki khlieh jong phi kim ia trei kam shuh. Ngi la ia dih bad la ia buaid bad ba phi dang ong kumta.

Siang—Lada phim kein shu sngap, lada phim sngap shu kbum.

San Hadem—Ma phi he ma phi ! Tang ka jingtyrwa ja jong phi ruh ka la biang namar phi kwah ban pynset ia nga da ka ja.

Siang— Kata te la bakla ma nga, phi—map noh.

San Hadem— Ka biang kata ruh namar dei tang kito kiba la bakla shisha kiba da pan map.

Siang— Ban haduh katta te ngam shym mut phi.

San Hadem— Ka biang kata ruh namar ka pyni ba phi long u riewkai uba shu kren kai ia ka ktien.

Siang— Nga te nga la rah kti.

Don Rai— Ma San, don ka ba biang ia phi ?

San Hadem— Kan blang kumno haba phi shu ia siang ia u thylliej khlem khnong khlem ksan bad kaba shu sngew ba don rai khlem don.

Thei—I Mei i ong la lah khat ka ja.

Siang—Khie leit ong ba ngi la ia wan.

Ksan—U Ma San u la palat imat. Kiba theh hi kim ju sngewthuh.

San Hadem—Sngewthuh tang ma phi kein kiba shu dih beit. Ka sngew stad kat phi ym don shuh—kaba shu leh buaid u briew ruh kim ithuh.

Don Rai—Kein noh la shet une u Ma San.

San Hadem—Ieng—ia noh. I Kmie ka Thei bad ka Thei ki la ia lynga kiba pli. Kynmaw hangno hangno ba phi ia don ia bat la ka burom.

(Baroh ki la ia rkhie bad ki la ia leit sha iing-shetja).

San Hadem—Phi la lynga bha mo, Kmie ka Bih, ia ngi ?

Kmie ka Bih—Em phi, Ma San. Nga phah khot ia phi ruh namar dang khluit ka ja ka jyntah. Nga sheptieng ba lada ka khriat phin nym ia bang shuh.

Ksan—Ia ngi te phi la wit phi mo Kmie ka Bih—shu kdur shi kdur ngi ia wan bad haba ngi ia wan pat ngi la ia pynheh sa tang la ki tyngam.

Kmie ka Bih—Shuh phi, Kpa u Rang, katno ba ngi ia sngewtynnad bad sngewshngain ba phi ia wan. Kum ban shu kren riewtymmen noh—imat phi la klet noh phi, Kpa u Rang, ia ka jingong ki tymmen ba ka iing ka bym don ba rung bad bym don ba mih ka la dei ka iing ka bym long shuh ban ia kren.

Ksan—La bakla ma nga phi, Kmie ka Bih. Nga shu kum ong namar nga iohi ba don kiba la kwah leh nong sepngi shatai.

Kmie ka Bih—Ai, Thei, kato ka um-thet. da pynbiang ka sabon bad ka jainniad.

Siang—Ia bam malu mala ho.

San Hadem—Katba phi ong ma phi u Irai iing bad u nongai-bam. Ngi lei lei kiba shu leh beit.

Kmie ka Bih— Shano kumta ka poi kata ka jingiakren kine !

San Hadem—Mynta ka miet te, Kmie ka Thei, nga la bun ktien palat ma nga. Nga la shu kren danda ia une u Bah Siang. Ka Akor Khasi shisha mo ka ong bym dei ban ia bun ktien ha ka por bam ja. Phim sngew ei ei, Kmie ka Bih, lada ngi ia pynkhein noh ia ka mynta shisien namar nga don ei ei ban kren ia u Bah Siang lang haba don ma phi?

Kmie ka Bih—Yn lei phi, Ma San, haba ngi leh ia kaei kaei da kaba tip bad sngewthuh.

Don Rai—Tang mar ia pyllait la sngewthuh ka khlieh jong no kaba kham bha. Une u Bah Siang um kot shano shano ruh.

Kmie ka Bih—Bad phi kine te tang khad ja shibit ruh ngam nang shuh.

Ksan—Ka Ain jong ka Shongkha hana ki ia ong, ka long ba haba stad u shynrang bieit ka kynthei bad haba bieit u shynrang ka stad pat ka kynthei.

Khnong—Haba ia stad ia bieit lang pat ?.

Ksan—Haba ia bieit lang nga iohi ba ka iaid beit ka Pyrthei hynrei haba la ia stad lang te ka jot kaba ha jan.

Don Rai—Phi ia ioh ka sobjek kaba sngewtynnad palat. Haba ia shwa ia tam rta pat ?.

Ksan— Ia kata te ngam tip phi.

Kmie ka Bih—Ieh in jubab i Ma San phi ia kata.

San Hadem—Katba phi ia ong nga lei lei, kumba nga ju ong, nga dei u briew uba beit jingkhein bha. Ki ia ong ba haba shwa u shynrang ia ka kynthei khyndiat kata ka dei ka leh-jingblei, haba shwa pat u shynrang ia ka kynthei shibun kata ka dei ka leh-jingbriew bad haba shwa pat ka kynthei ia u shynrang shibun kata ka dei ka leh-jingksuid.

Kmie ka Bih—Ha-ha, nga te nga ia hap nia bad i Ma San.

Ksan—Kata ma phi bad i Kong ka la dei ka leh-jingbriew.

San Hadem—Kala dei kein.

Don Rai—Kata ma nga bad ka Kmie ki Khun ka la dei ka leh-jingksuid ?

Khnong—Phin leh kumno ka, Bah Don, haba ka kam hi ka batai kumta.

Kmie ka Bih—Kine ki briew kiba ia biria palat.

San Hadem—Ngin ia kein noh phi kita namar nga kwah ban mai ia u Bah Siang bad ban leh ia kata ruh ha khmat jong phi, Kmie ka Bih, kumba nga la ong hynne.

Kmie ka Bih—Mai kein, Ma San, haba dei ban mai. Lada phim mai ma phi mano pat ban mai. Yn ia ong ei ei ma ngi lei lei te sa ban ia khie da ka thma.

Siang—Mai ia nga iaei ?

Kmie ka Bih— To seh, mai iaei iaei ruh sa lei—ynda mai shibit te phi la tip hi kein.

San Hadem—Nga la kwah mai naduh kine ki sngi ba la dep hynrei nga la shu pynap namar nga iohi ba une u jong ngi u dang dom than. Ka dei ka kam kaba ia dei bad ka Bih. Nga tip ba ka dei ka kam-iing jong phi baroh ar ngut bad ka dei kaba ngam don hok ei ei ban tuklar hynrei ha ka jingsngew ieit bad jing-sngew ia dei bad phi bad ka iing jong phi nga sngew kwah ban kren ei ei kata ruh lada phi ia ai bor ia nga. Khat phan shuh phi, Kmie ka Bih.

Kmie kaBih—Kren kein, Ma San, nga da kwah eh hi kein ba phin kren. Ngi kum ka Iing ngi ia shim ia phi kum u Longknii.

Siang—Kren bad mai, Ma San, ngam sngew ei ei ruh. Para ma ngi ba la ia tip ia ka kam ngim ia sngew ei ei. Haba ngi la ia shaniah ym don ei ei ban buhrieh ne tyngkai.

Don Rai—Kam pher phi, Bah Siang, khamtam haba ka long ka jingiasyllok ia ka ban ia tei para ma ngi.

Kmie ka Bih—Yn ai aiu ia phi. Bah Khnong, peit ho ioh phi bam lehrain.

Khnong—Tip seh, Kmie ka Bih, ngan bam lehrain kumno kein. Phim iohi ba nga dang bam. Ynda lut ngan sa pan. Ngan shu leh-rain kumno kein haba la ia wan hangne man la ka por.

Kmie ka Bih—To kata sa pan hi.

San Hadem—Phi i ia kaba sngewsih te sngewsih hi mano mano ruh bad ia kaba dom bad bitar, dom hi bad bitar hi hynrei kita baroh ki kut noh namar ka ap kawei pat bad kata ka dei ka jing-lum. Ki briew kiba nang ban lum ki dei kiba nang ban tei. Khat ja shuh, Kmie ka Bih, khat sa tang khyndiat.

Don Rai—Kita ki ktien kiba phı kren ki dei kiba don jingmut palat. Ki dei kiba ngi dei ban da pyrkhat bha bad kiba ngi dei ruh ban pyndonkam.

Ksan—Nga sngew kumba u Ma San u kren ia nga.

San Hadem—Phi i ka tynrai pyrkhat Khasi ha ka jingiadei jong ngi ki kmie ki kpa bad ka longiing longsem ka long ba ka long ka kamram jong ngi ban lum ia la ki khun ki kti bad ia la ka iing ka sem. Shisien ba phi la pyllait lan phin lap ba kan sakma bad sator bad kaba bud nangta ka long ba ka jingtylli bad ka jingitynnad ka iing kam don shuh.

Kmie ka Bih—Nga ruh kein phi, Ma San, nga la ong ia˙ i Kpa ka Bih ba kam myntoi shuh ban dom bad kaba donkam ka long ban pynpalei ia ka mynsiem. Ba shu ia kren tang para ma ngi hangne phin da tip balei ka Bih ka phet na iing ka long tang namar ba ka la sheptieng palat eh ia i kpa. I briew jong ka iba ju leit ju wan hangne ha iing. Dang nyngkong ruh ym lah ban khang mynta te yn leh aiu shuh.

Ksan—Ynda haba pyrkhat bha ka dei kumba ong i Ma San. Nga ruh katto te ngan lum noh. Yn leh kumno phi, Bah Siang, kat sha ba phai tang ka jingduna bad jingbieit suda.

Don Rai—Ha ki katto katne ki bynta jong ka Ri ngi iohi ia ka jingim shimet shimet, phim tharai kawei na ká daw ka long ba ngi la klet noh ia kata ka tynrai-pyrkhat Khasi, kumba ong i Ma San ?

Ksan—Ki lah ban don kiwei pat ki daw hynrei ka daw tynrai te ka dei kata phi.

Kmie ka Bih—Imat phi la ia kdang mo baroh ?.

Ksan—La ia kdang phi, Kmie ka Bih.

San Hadem—Nga te nga la kdang hi pdok. Ka bam kaba la bang palat. Sniew bok ba kam dei shuh ka por bam.

Don Rai—Nga ruh nga la kdang hi pdik tang ba ka dei kata kaba ong i Ma San. Nga mynshwa uba khlain bam bha hynrei mynta te la luin. Ban kham khlein lei lei te tang kalaw ruh kam ai shuh.

San Hadem--Ka rta phi ka batai ia kiei kiei. Tang shu dep bam kwai bad dih duma te la dei ban ia ieng noh. Ka jingiashong kai ruh ka la slem bha bad miet ruh la miet. Phi ruh, Bah Siang bad Kmie ka Bih, nang ia pyrkhat kein ia kiei kiei baroh kiba ngi la ia kren. Ban khynra ka long kaba suk hynrei ban tei ka long kaba eh. Ngi im bad ngi ud—ia la ka kamram dei ban pyndep.

Kmie ka Bih—Khublei shibun eh, Ma San, na ka bynta kiei kiei baroh. Ngi ia sngewdonbok bad sngewshngain ba don ma phi kiba ia long shisha kum ki longknii.

Don Rai—Ym dei tang ia phi hynrei ia ngi ruh kita kiei kiei kiba i ong i Ma San, ki la long ka jingmyntoi. Kiei kiei baroh imat ki long ba ngi la pyrkhat eh tang hajan.

Ksan—Ngi la ia ieng phi, Kmie ka Bih. To ho Thei. Ka burom ka dei ka jong phi. To nang shait to nang khlain bad to nang phuh to nang phieng. Pyneh ma phi la ka daw, ngin nang ia kitbok ma ngi.

Kmie ka Bih—To ia leit suk baroh. Phi ruh Bah Khnong, tang ma phi uba shu sngap khlem kren naduh hynne.

Khnong—Yn ong kumno kein, Kmie ka Bih. Ia ngi kiba dang kham khynnah kaba bha ka long ba . shu sngap bad ban shu lum bad kynshew.

Siang—Ka dei phi, Bah Khnong, kata kaba phi ong ma phi. Ki ia ong—'Ka Jingim ka dei ka jingshong skul'

bad dei mynta ba nga sngewthuh bad pei phang. Ka rta te ka rta rangbah hynrei ka khlieh pat ka khlieh khynnah.

San Hadem—To ho Thei, ngi la ia leit. Nga ai khublei ia phi bad ia i Kmie jong phi na ka bynta ka jingkhreh shitom jong phi.

Thei— Leit suk ho, Ma San—ia leit suk baroh.

— — ——

V

HA IING U BAH DON RAI

Don Rai—Kine kaba phi ia pynbeit kumne te kaba sngewtynnad palat. Kaba shu ia kynduh tang ha kajuh ka iing ka bym pynshngain lem. U Bah Siang u phah bthah ba un leit sha Bhoi bad ba un sah miet bad namarkata um lah wan.

Ksan—Ka dei shisha seh, Bah Don, ba u Bah Siang u da iam ?

Don Rai—Une u Bah Ksan uba danda palat. Ka iam u rangbah te ka mut ba u da jaw ummat hi jrup. Ka leit long ba u la ieit than ia kato ka khun—ka khun phrang sngi te phi bad kawei ruh u bynnud eh ia ka skul.

Khnong—Tang ba kyndit ne phi.

San Hadem—Ha la ka jingshem jingshem te phin leh kumno ka. Ia iam hi kein katba ym pat rkhiang ki ummat.

Ksan—Pleng ka don seh ka por, Ma San, bym ia don ummat shuh ?

Don Rai—Wa, une u Bah Ksan ! Phim tip seh ba ki tymmen kim don ummat shuh ? Shuh phi ngan da leit thep duma shwa.

Khnong—Nga te nga lyngngoh ia phi, Ma San. Kumno ha iing Bah Siang ha kato ka miet haba tang khyllie ia ki khmat ruh phim lah shuh hynrei phi khyrwit ia ngi baroh saw ngut haduh ba ngim ia lait ang shuh.

Ksan—Phim tip seh, Bah Khnong, ba ka khlieh kaba bha ka nang proh haba ka ioh kiad ?.

Khnong—Ban da ia tip ia kata te ym la ia dih lem.

Ksan—Phi da tikna seh ba phi don ka khlieh kaba bha ? Peit ho phi ioh phi nang bieit pynban.

Khnong—Ban da ka long kumta te kaba sngewtieng pynban.

Don Rai—Tan. Ma San. To seh ia sei noh da kano kano tang ban ioh ia kren. Kane kaba shu ia kren lwit kaba shu shim kai ia ka por

San Hadem— Ia sei da kaba eh ba la don u Bah Rai. Nga ialade te nga da burom ia ki nonghikai; nga babe ruh ba ngam shym jied ia ka kam hikai ha ka jingim jong nga.

Don Rai—Lada ia kren hok ban ia tur ha ki jingiakren jong phi ym sngew nud hynrei la katta ruh ban ia myntoi te katba kot la i bor ngin ia pynnoh lang hi.

Ksan—To ngan sei ma nga phi. Ha ka pyrkhat Khasi—kaei ka nia bad kaei ka ktien ?

San Hadem—Lam ma phi, Bah Rai, ngin sa nang ia bud ma ngi nadien.

Don Rai—Tip seh, Ma San, kum ia kata ka jingkylli phin phah tur ia nga haba tang twad ruh ym sngew nud shuh. Ong noh iano iano phi ban lam.

San Hadem—Ba phin said kiar pat kumta te kan leit long shano. Ngi nang ia sngewshngain ba don ma phi.

Don Rai—Ap phi kata tang dep dih duma shwa tang ban ioh por ban pyrkhat khyndiat.

San Hadem—Tan shwa ma phi kata—phi uba hap prat lynti.

(Ki la ia ap shi por ba dih duma u Bah Don Rai).

Don Rai—Ha ka jingpyrkhat jong nga nga iohi ba kine ar, kata ka Nia bad ka Ktien, ki ia iaid la ka jong ka lynti bad kaba bha ka long ban ia kren la ka jong ka jong.

Ksan—To shim shwa ia ka Nia khnang ba ngin nym ia khleh khaw lang.

Don Rai—Ngan pyrshang bad sa iarap lem. Ha ka bor pyrkhat jong nga bad na kiei kiei kiba nga lah ban lum kaba nga don ban ong ka long ba ka Nia ka dei ka nongrim kaba ngi la ia pdiang lang, kaba buh dor ia kiei kiei bad kaba pyniaid ia ka jingiadei jong kawei kaei kaei bad kawei pat.

Ksan—Haba pan da ka dohmet ka dohpasoh ki ia ai pynban da ka doh-satar.

Khnong—Wat kyrkieh seh, Bah Ksan, ai kin da ia phon haduh ba ngin da lah dait.

San Hadem—Ngam kynmaw ha ka jingim jong nga ba ngan ioh kum kata ka jingbatai bad ngam ju iohsngew hi ruh. Ap shwa phi, Bah Rai ngin da ia pyrkhat suki. Phi ong ba ka long ka nongrim—kata ka biang; phi ong ba ka long kaba la ia pdiang lang—kata ruh nga sngew kumba ka biang; nangta pat phi ong ba ka buh dor ia kiei kiei—kata ruh ka biang bad khadduh eh phi ong ba ka pyniaid ia ka jingiadei jong kawei kaei kaei bad kawei pat.

Don Rai—Kata ka long ka jingsngewthuh jong nga.

San Hadem—Khublei shibun eh, Bah Rai.

Khnong—Ha kato ka sngi ba ngi ia wan sha iing jong phi, ma nga bad u Bah Siang, bad ngi la ia kren khyndiat shaphang ka Nia. Ngi la ia kren shaphang ka seng-nia—kaba nga kwah ban kylli ma nga ka long—lah ne em ban pynshai ia ka seng-nia da kata ka jingbatai i Bah Don ?

San Hadem—Nga dang pyrkhat ia kata, Bah Khnong. Ka long kein—ka da long bha hi kein. Kat kum ka sengnia u Khasi U Blei U long U Nongthaw -bynriew U Nongbuhbynriew bad u briew u long u Jingthaw jong U—ia kata ngi la ia pdiang lang; nangta ka buh dor ia U Blei bad ka buh dor ia u briew—kata ruh ka biang; nangta kata ka pyniaid ia ka jingiadei jong ki.

Khnong—Dei mynta ka sngi ba kato kaba ngi ia kren ha kato ka sngi ka shai kdar kata ba ka seng-niam ka bud ia ka seng-nia.

Ksan—Ia pynshai lem phi ba ngin ia lah ban ia buddien.

Khnong—Phi i ka Nia ka long ba u briew u long u jong U Blei namar dei ma U Uba la thaw-bynriew bad buh-bynriew ia u ha kane ka Pyrthei. U dei u jong U katba u dang im ha kane ka Pyrthei bad u dei u jong U ynda u la khlad noh na kane ka Pyrthei ruh. Ka mynsiem jong u hadien ba u la iap kan leit beit sha Iing U Blei.

Ksan—Nangta pat ?

San Hadem—Hangta phim iohi ba ka Nia ka buh dor ia u briew bad ia U Blei bad ba ha kata ka jingbuhdor ka shong ka jingiadei jong ki. Na kata ka jingiadei ka sa wan ka Jutang, ka Hukum bad kiwei kiwei.

Ksan—Dei mynta ka sngi ba nga ruh nga sngewthuh balei u Khasi u ong ka Nia ka Jutang.

Khnong—Kaba ngi ia kren mynta ka long tang hapdeng u briew bad U Blei—tharai mynta ngi ia kren ia kiwei pat kan long kumno?

Ksan—Phi mut kumno, Bah Khnong.

Khnong—Ong mynta ha ka jingiadei para briew lane

ha ka jingiadei u briew bad u ksuid lane ha ka jingiadei u briew bad kiei kiei ha kane ka Pyrthei.

Ksan—Shu kylli noh da kaba beit seh, Bah Khnong.

Khnong—Ong mynta ia ka beh nongshohnoh—ka don ka nia ?

Ksan—Ba la iohsngew ia ka jingbatai i Bah Don te la lah phi ban ia jubab.

Khnong—Hato batai ma phi kata.

Ksan—Uei u briew—ngi ia tip; uei u ksuid—ngi ia tip te ha ka dor kaba ka mynsiem briew ka don bad ha ka dor kaba u ksuid u don, ka don ka nia ban shim noh ia ka mynsiem briew bad ban ai ha u ksuid ?

Khnong—Ong mynta don u briew uba shoh kmie—ngin ia ong kumno ?

Ksan—Buh ia ka dor ka kmie bad buh ia ka dor u khun bad seng ia ka jingiadei jong ki nangta, phi tharai ka don ka nia ba u khun un shoh ia ka kmie ?

Khnong—Ban kumta te ka shai.

Ksan—Ki la ia phon phi bad ngi la ia lah shrut.

Khnong—Phi tharai ba kata ka jingbatai i Bah Don kam lah kyllon shuh, Ma San?

San Hadem—Ia mynta hi ngam iohi phi ia kata. Ia mynta hi te ka biang bad ngin sa nang ia pyrkhat. Ynda ngi la ioh por ban buh beit buh ryntih ia kiei kiei nga ngeit ngi la lah ban ong ei ei.

Ksan—Balei, Bah Khnong, phi kylli ia kata ka jingkylli ?

Khnong—Phi iohi ha ka jingiadei u briew bad U Blei lane para-briew lah ban ong ba la ia pdiang lang hynrei ka jingiadei u briew bad kiei kiei ha kane ka Pyrthei kumno ngin ia ong ba la ia pdiang lang ?

Ksan—Ade ! Ban da kumta te ym sngew nang ong shuh kumno kumno ruh. To, Bah Don, ma phi.

Don Rai—To ban ia shai ngan iathuhkhana noh ia phi kawei. U don, la don katto katne snem mynta, uwei u Tymmen Basan na Mawlat uba pang ka ti-kmie jong ka kti kadiang. U la leit sah sha Jaiaw Hospital bad haba ka dawai kam trei kam ki la shu ot noh namar nangne najan ba kut ka tyrsim hynrei la ong ba kata ka jingot kam iarap ei ei ruh bad ka jingpang ka la nang bam ia ka kti. Hadien kata ki la ot pat kham narum hynrei kata ruh kam long. Hadien kata ki la mut ban ot pat nangne na ka mat hynrei uta u rangbah u la ong, "Kein noh katto, ai kan mat long katba long, nga ngan leit noh sha iing". Ki ruh kim sngew nud pynbor shuh bad ki la shu pyllait ia u da ka jingbymbanse.

Ksan- Kumta u la mih la ka mih ?

Don Rai--Hoid. Ynda u la poi ha ha Riat Malki u la shong thait. Ha kata ka por ka jingktha jong ka kti ka la poi haduh tyrpeng. U shong hangta—u shu shri lain shi lain. Katba ki dang ia shong hangta la wan lap uwei u Nong-Smit bad u ruh u la ia shong thait lang. Haba u la iohsngew ia kiei kiei ba ki iathuhkhana u la ong, "Ha diang ngan peit". U tang shu iohi u la ong, "Shish phi kane te ka shympet du ". U la bat ia ka kti bad u la peit shlip ia kata ka jingmong bad ki shu khih tang ki rmiang shyntur jong u. Hadien kata u la kynphuit u la kynphui; u la phai sha uta u rangbah Mawlat bad u la ong, "Katto kam lei lei shuh. Lada ka dang pynshitom ia phi sa wan ia kynduh ia nga la Umni ha Smit". U la batai ia ka jaka ba lah ban ia kynduh ia u ha Iew Smit. Ki la ia ieng ban ia iaid la ka lynti bad ynda poi ha Smit ki la ia khlad noh.

Ksan—Nangta pat?

Don Rai—Kaba jia ka long ba uta u Nong-Mawlat ha kata hi ka miet u la nang ban bam ban dih bad u la ioh-thiah suk. Ha ki sngi kiba bud ka jingmong ruh ka la nang jem nang jem. Katba u nang pyrkhat ia kiei kiei katta ka jingsngew lyngngoh ka nang jur. Tang shu mih ka Sngi Umni u la leit sha Smit bad u la ia kynduh ia uta u briew ha ka jaka ba la batai ma u. U tang shu peit ia ka kti, u ong, "Oh, ka dang sah phi sa khyndiati". U la kren u la khana biang bad hadien kata u la ong, "Khie leit wat sahnud shuh. Ka kti jong phi ka la jem bad phim donkam shuh ban wan sha nga".

Ksan—Kata ka kti ka la jem bad ka la shu kut noh kumta?

Don Rai—Em, kam kut tang katta. Ka jingsngew lyngngoh bad ka jingsngew phylla jong uta u Nong-Mawlat ka nang jur katba nang iaid ki sngi bad ka jingsngewnguh jong u ia uta u Nong-Smit ruh ka nang kham khraw katba u nang pyrkhat. Ha ka Sngi Umni kaba bud u la leit sha Smit ban leit iathuh ba ka kti kala jem bad ban leit tyrwa pisa. Uta u Nong-Smit um treh wat tang shi pisa ruh. Shwa ba un ieng, uta u Nong-Mawlat u la ong, "Ka jingstad aiu phi don kaba kat kane ?" Uta u Nong-Smit u la jubab da kaba ong, "Em kam dei ka jingstad, ka dei tang ka nia".

Ksan—Hangta te la ia ioh kem. Ka Nia ka long ba la buh dor ia u briew bad ia u khniang bad ba kam dei ia u khniang ban wan shong ha ka met u khun-bynriew.

Khnong—Dei ia kata ba nga kylli ma nga. Ka Nia ka ong ba la ia pdiang lang—kumno u khniang un ia pdiang lang bad u briew?

Ksan—Ban kumta te ka jingbatai i Bah Don ka la kyllon du.

Don Rai—Kata kaba wan rah i Bah Khnong kam shym wan ha ka jingpyrkhat jong nga bad ngam sngew nang ong kumno kumno ruh.

San Hadem—Kam don jingpher ei ei ruh. Kynmaw tang kane kawei ba ka Nia ka dei ka jong u briew. Ki mrad ki mreng, ki sim ki doh bad ki khniang ki bsiah bad kiei kiei baroh ha sla ka Pyrthei ki long kiba U Blei U la buh bad halor jong ki baroh u briew u long u Kynrad. Kam dei ban da mynjur ne ban da pdiang ma ki bad namar ba ka Nia ka dei ka jong u briew namarkata kan shu long, kum ban shu ai nuksa—"Phui pha ka khniang ka bsiah, khie leit sha la ka jaka shong ka jaka sah jong pha, ym shym buh U Trai Kynrad U Nongbuh U Nong-thaw ba phan wan thaw jaka shong jaka sah ha ka met jong u khun-bynriew". Kata ka long ka Nia u briew bad ka shu dei ia ka ba kan leit noh. Ka long kumta bad kiwei kiwei ruh.

Don Rai—Ban kumta te la dei ban weng noh ia ki ktien—'Ba la ia pdiang lang".

San Hadem—Nga ruh nga sngew ba kan bha ban leh kumta. Phin da kynmaw hynne haba nga pynbud ia ka jingbatai i Bah Rai kum ka jing-kynthoh, ia kiwei kiwei nga ong—kata ruh ka biang hynrei shaphang kaba la ia pdiang lang nga ong, "Nga sngew kumba ka biang" te kaba bha ka long ban weng noh ia ka. Phi la hun Bah Ksan bad Bah Khnong?

Ksan—Ki khlieh rit jong ngi te ki la shu dei ban pdiang beit namar kaba suk ka jingim ka dei kaba shu pdiang beit.

San Hadem—Une u Bah Ksan uba kren danda pynban.

Ksan—Haba ka la ring ksai hi tiang ia ka jabieng kaba bha ka long ban nym pyneh.

Khnong—Nga ruh nga sngew ba ka kham suk ban iaid da kata ka lynti i Bah Ksan. Ban palat nangta ruh

ngim ia kot khlieh shuh. Ngam lah khlem sngewsynei ia uta u Rangbah na Mawlat—ka la trei ka Hospital katta ruh hynrei ym long bad u la dei ban duh ia ka ti-kmie hynrei tang da ka nia ka la shu jem la ka jem kata ka jingpang.

San Hadem—Ngam sngewthuh ia kata ka 'jem la ka jem' jong phi. Phi te phi long kum uta u Horatio ha ka drama 'Hamlet'. U Hamlet u ong ia u ba ki bun kiei kiei ha kane ka jingim kiba ngim lah ban batai da kane ka jingstad Pyrthei. Phi mut ban batai ia ka Jingstad Khasi da ka Medical Science jong phi ? Phi ong 'jem la ka jem" phim tip ba kata ka jingong jong phi ka pynhiar dor ia ka Nia Khasi kaba don ka bor ba la pynkup ia ka da ka Dorbar-briew bad ka Dorbar-blei ?

Khnong—Phin da mai ruh la dei. Phi pynban u bym mai.

San Hadem—Wat sngew ei ei Bah Khnong. Kum dom hi ba phi kren bieit than.

Ksan—To phi ka la biang katta, ngin ia kren noh ia kiwei pat namar dang don kiwei pat ki jingiakren kiba ngi ia sah nud. Ka mut aiu pat da kaba ong 'u riew-bun-nia" ?

San Hadem—Phi ruh ujuh hi u jingthaw. Phi wan rah ia uta u riew-bun-nia, u riew-heh-nia bad ki briew kiba kum kita—ki briew kiba heh tang ka nia kai ka nia khutia kaba ka jaka pynmyllen briew jong ki ka dei ha jing-iapbriew. Haba phi kwah ban kren te kren ia ki riew-khraw-nia khraw-jutang.

Ksan—Ka dei kumba ong u Bah Khnong—ba phi pynban u bym mai.

San Hadem—To ia sei noh da kawei ne to ngin ia kren noh ia ka bynta kaba ar kata shaphang ka Ktien kaba ngi la ia ieh hynne. To Bah Rai, phi pat phi shu sngap noh.

Don Rai—Ynda ia bun nia kine nga ruh nga shu myllen noh ha ka pyrkhat. To kein ia plie, ngin ia kren noh da kawei.

Ksan—To phi wat ia sngew ei ei; ngin ia ieh shwa ia ka Ktien bad ngin ia shim shwa ia ka Jutang ban iaid sut bad kaba ki ong 'Ka Nia ka Jutang'.

Don Rai—Hynne ngi la ia kren ba na ka Nia ka mih ka Jutang ban long ka Nia ka Jutang. Ka jingmut jong ka ka long kaba khia. Kynmaw ba ka ktien Jutang kam dei tang ka ktien kynnoh—baroh ar ki don la ka jingmut kaba khia.

Khnong--Khia haduh katno?

Don Rai—Nga shim ba ka ktien 'Jutang' ka dei ka ktien niam bad ha ki kam kaba ia dei para-briew ngam iohi ba lah ban pyndonkam ia ka.

Ksan- Balei, ha ka jingiadei para-briew ne para hima, ym lah ban pyndonkam ia ka?

San Hadem—Kam long hi ruh kaba bha ban pynsting ia ka jingmut jong ka ha ka jingiadei para-briew ne para hima ka wan ka jingiateh-lok, ka jingiateh-ktien, ka jingiateh kular bad kiwei kiwei.

Don Rai—Ngam ju iohsngew hi ruh ban don kiba pyndonkam ia ka kumta.

San Hadem—Ngan kylli noh ia phi kawei—Phi tip ne em ba u Hynniew Trep u Hynniew Skum ki dei ki briew jong ka Jutang ?

Khnong—Kata te ka la long kum ki Israel; ki ia ong ba ki dei ki Convenanted People.

San Hadem—Pyrkhat hi ma phi ia kata. Ka Niam-itpbriew ka Niam-tipblei jong u Khun Khasi u Khun

Khara ka long ne em kaba la pyn-shong nongrim ha ka Nia bad Jutang ? La dei kein ba u nongshat u nongkhein shwa ba un sdang ia ka korbar un ong--

"Hei ! Nga bat ho ia ka Nia,
Nga bat ho ia ka Jutang,
Kaba mynnyngkong ka sngi".

Khnong—Kum kata te kan eh phi ban wan ha ka jingmut jong ngi.

Ksan—La biang phi, la sngewhun hi jrut. To ia shim noh ia kaba ar kata ia ka Ktien.

San Hadᵒm— Ka jingkylli ka dei ka jong phi, haba la hun ma phi kata ka la biang. Iaid Bah Rai. To Bah Khnong, thep noh da u duma, kane ka dih tikia kaba pynsuk palat—thep haba shong bad dih haba shong, tang u kyndok khlem u rnga ding.

Don Rai—Haba la ia sngewthuh kumta ia ka Nia te lada u briew u dang tip ia la ka jong ka kyrdan briew bad kumjuh ruh ia ka dor kaba u don, tang ka Ktien kam la biang ? Phi tharai dang donkam ia kata ka iateh-ktien, ka kular-ktien bad kiwei kiwei? Ka shikyntien kam la biang? Ka hoid ka la dei ka hoid bad ka em ka la dei ka em, ia kaba la khlei la khlei—dang donkam ia kata ka juban ne ka juban lak. ?

Khnong—Ban kumta te ka paw ba ka Ktien bad ka jinglongbriew ki ia ıaid ryngkat ryngkat. Haba ka la hiar ka jinglongbriew ka la hiar ka ktien bad haba ka jinglong-briew ka biang ka ktien ruh kan don la ka dor. Ha ka jingiadei jong u bad ki para briew ka ong kumta, ha ka jingiadei jong u pat shi met ka long kumno ?

Don Rai—Nga sngew hangta ruh ia ka jinglongbriew bad ia ka Ktien ym lah ban pyniakhlad. Ka ktien ha u ka long kum ka tyndong kaba lyngba jong ka ka tuid ka

jingsngew bad ka jingpyrkhat. Kumba u sngew kumta u kien bad kumba u pyrkhat kumta u kren.

Ksan—Dei namar kata ka daw ba ia kaei kaba u mut u kren bad ia kaei kaba u pyrkhat u kren bad ia kata u leh da ka jingiarap jong u thylliej ban long ka ktien ka thylliej.

Don Rai—Ka dei kein. Phi, Bah Ksan, uba pynthut noh. Phi i, Bah Khnong, ka ktien ka long kum ka iit kaba phalang ia u hi namar ba ia la ka jinglong hi u pynpaw lyngba ka ktien bad namarkata kumba long ka ktien kumta long u briew.

Khnong—Haba la don ka nia la dei ban kren ban pynpaw ia kata ka nia?

Don Rai—Shano phi ! Paia-briew te ka long kein kumta. La dei ban da kren ba un iohsngew hynrei shim mynta pat kum ha kaba phi phi beh ia u khniang ne ka ding na ka met u briew, phi shu kren phi shu khana bad phi pyndonkam da ka Nia, bad phi lah ban leh ia kata da kaba phi shu kren ha mynsiem ne phi shu pynkhih tang ki rmiang shyntur ne phi lah ban kren ha ban da iohsngew.

Khnong—Shisha mo !

Ksan—Phi ia ong hynne ba kumba u pyrkhat u kren bad kumba u mut u kren hynrei haba u briew um kren ia kaba u mut ne u pyrkhat haba kumta lah hi ban bishar ia ka jinglong jong u?

Khnong—Kiba kum kita te phi, Bah Ksan, ki dei ki reiwarsap. Ki riewshisha ki dei ban long ki briew kiba kum ka ktien kum ka kam, kiba kumba don ha ka mynsiem kumta ki kren bad ki dei ban long ki briew kiba bat ia ka ktien bad kiba na ka bynta ka ktien ba ki la kren ba kin hap noh u ryndang ha khyndew ruh kin nym salia.

Don Rai—Ka dei kein kumba ong i Bah Khnong ban ia kren kum ia kita kam myntoi ei ei ruh.

Khnong—Na kita ki jingiakren jong ngi ka paw ba ka Ktien ka don ka jingmut kaba iar haduh katta katta bad la dei ban tai bad ban thir bha ia ka.

Ksan—Nga dang don phi sa kawei kaba nga dang sahnud bad ngan sei noh syndon ban ioh ia kren. U Nongshat u Nongkhein haba u shim ia ka pylleng, ha ka jingkren jong u, u ong—"Ko lengsam, Khun Ka Blei, ko banang ko batip, ko baioh ka hukum ka kular na khmat ka Blei, Ktien Ka Blei." Haba u ong, "Ktien Ka Blei"—ka mut aiu?

Don Rai—Nga te ngam sngew nang pyrkhat shuh ia kata. Nga kyrpad ia i Ma San ban iarap ia kata ban ia shai.

San Hadem—Ap ho, ngan da dep kjit shwa une u duma.

Khnong—Ngin nang ia kren ma ngi phi katba dang dih duma i Ma San. Ka jingmut jong ka ktien ka dei shisha phi, Bah Don, kaba da eh. Ka don ka ktien-briew, ka don ka ktien-blei bad ka don ka ktien-ksuid.

San Hadem—Shim Bah Ksan, tan sa ma phi. Kaba phylla pat, Bah Khnong, ba baroh lai kim dei ki ktien kiba sngewtynnad. Ka ktien-briew ruh ka bym sngewtynnad ka ktien-blei ruh ka bym sngewtynnad bad ka ktien-ksuid lei lei te ka bym long ia kren shuh.

Khnong—Ka Ktien Khasi ruh kaba da eh palat.

San Hadem—Tang ba phi la ong kumta ruh ka la biang. Ka ktien-briew ka dei ka ktien nang-ang bad ka ktien jler ka bym don jingshisha, ka ktien-blei ruh ka mut ka ktien rngai bad ka ktien-suid te kaba phi la ia tip hi.

Khnong—Ban da kham ia lang bad phi kine te kham nang kloi ka ktien Khasi.

San Hadem—Ngan poi noh sha kato kaba phi la ia tynrong ha nga hynne. Phi i "Ktien Ka Blei" ka don ka jingmut kaba iai bad ka don ruh ka jingmut kaba kyrpang kata kat kum ka jingdawa jong ka kam. Haba shu batai lyngkot ka lah ban mut ka mon U Blei ne ka jingthmu U Blei ne ka plan U Blei kat kum ka jingpynpaw kaba lah ban long lyngba ki briew lane lyngba ka jingiohi-paw ne lyngba ki dak ki shin. Nangta ka lah ban ieng na ka bynta ka Hukum lane ka Kular U Blei. Ia kaba nga sngewthuh nga iathuh, to ia kren sa ma phi.

Ksan—Ktien Ka Blei bad ka pylleng ki ia dei kumno ?

San Hadem—Kata kein, Bah Ksan, ka mut ia ka kyntien ne ka jubab na Ka Blei katba kum ka jingpan lyngba ki dak ki shin ki ban pyni ka pylleng.

Ksan— La hap thlia phi ba kwah ban shai

Khnong—Ka Ktien Ka Blei ka don bad ka ktien u briew ka don; te ia ka Ktien ka Blei bad ia ka ktien u briew la ia sngewthuh hynrei ia ka ktien u briew lah ne em ban ong ba ka dei ka hok jong u?

Ksan—Ban kum ia kata ka jingkylli te nga uba la shu ong beit, 'Map'.

Don Rai—Nga ruh nga ong, 'Map'. Ban da ong pynban ba ka ktien ka dei ka bor dang lah ban pyrkhat hynrei ban ong ba ka long ka hok te—tip ha kano ka dur ma?

San Hadem—Nga kynmaw shisien ba ngi ia shongsai khrui bad nga kynmaw ba ki jingiakren ki la long kiba sngew-tynnad palat. Nga kynmaw ba ha kata ka jingiakren la wan mih kata ka jingkylli. Phi pat ioh jingmut nangno bah Khnong, ba phin buh kum kata ka jingkylli?

Khnong—Nga ruh nga iohsngew ba kren uwei u Tymmen ha Sadew. Nga kynmaw ha kawei ka jingiashong kai khrui ha kawei ka iing bad haba ngi ia kren shaphang ka ktien uta u tymmen u la shu peit sah ia ngi; u shu peit bad shu sngap. Katba ngi dang ia pynjur ka said-stad uta u tymmen kyndit kyndit u ong, "Phi iasaid ma phi katta ruh kam poi shano shano ruh bad kynmaw tang kane kawei ba ka ktien ka dei ka hok jong phi jong nga."

San Hadem—Phi pat phi ia ong kumno?

Khnong—Ngi la shu ia shim ba u kten bieit bad ngim shym ia kren ei ei ruh.

San Hadem—Ngam lah khlem sngewieit ia uta u tymmen. Ka dei kata kaba u ong ma u. Ka ktien ka dei ka hok—ka long ka hok kaba U Blei U la ai tang ha ngi ki briew na ki jingthaw baroh. Ka long ka jong ngi ba ngin pyndonkam ma ngi bad ba ngin pyniaid ia ka jingim jong ngi da ka.

Ksan—Ngi ki nong-mynta te tang ia ka jingmut jong ka ktien 'hok' ruh ngim ia tip shuh.

San Hadem—Phi ia kren hynne ia ka jingiadei jong ka ktien bad ka jing-longbriew bad phi ong ba phim lah ban pyniakhlad ia ki. Ka dei kaba phi ia ong. Phim lah ban pyniakhlad ia ki—ki ia iaid lang. Haba ka jing-longbriew ka dang ieng ha ka hok ka ktien ruh ka iaid lang bad kata ka hok bad ka shikyntien kan ieng wat lada khyllem ka Pyrthei ruh. Ka jinglong tynrai u Khasi namarkata ka dawa ba u dei ban pyniaid ialade da ka ktien, un pyniaid ia la ka iing da ka ktien, ia la ka shnong ka thaw da ka ktien bad ia ka Pyrthei hi da ka ktien. Haba ka ktien jong u ka long ka hok la kyrshan ia ka ruh da ka Hok bad ka Bor Blei.

Ksan—Haba nga wan rah hynne ia ka Nia bad ka Ktien ngam shym poi pyrkhat ba kin ia jan katta katta bad ba kin jylliew ruh katta.

San Hadem—Phi i, Bah Ksan, ka Nia ka la long lypa ka Thmmei bad ka Tyllong jong kiei kiei baroh. Ha ka Pyrkhat Khasi ka la long lypa ka nongrim kaba ngim ia kren shuh.

Ksan—Kham pynshai phi, Ma San.

San Hadem— Ia ka Nia ngim ia kren shuh bad kaba ngi dang don ban ia kren ka long ia ka Ktien. Haba ka ktien ka dei ka hok jong phi hi ka dei namarkata ka atiar kaba phi lah ban pyndonkam. Haba ka dei ka tiar ka dei ka bor bad haba ka dei ka bor ka trei kam. Tang da ka ktien phi lah ban pynkyllon ia ki briew ha madan bad ia kata phi ia tip bha. Tang da ka ktien phi lah ban pynmih ia u khniang na ka met bad tang da ka ktien phi lah ban sei ia ka ding na ka met u briew bad ban pynlyngkien ia kathie hi ka them da ka um. Ha ka ktien jong phi u khla un nym nud ban khyllie wat ia la ka khmat jong u; u hati un shu peit bad iaid la ka lynti bad u sein-iong un kdup ia la ka tyngam bad pyndem ia la ka khlieh. Tang da ka ktien phi lah ban pynmane ia u ksuid bad ba un tur sha phi un nym nud. Phi dang ia don ei ei ban ong ?

Don Rai— Ki jylliew palat bad katta katba nang ngam katta nang jylliew.

San Hadem— Ia ngi ka long tang ban tip ia la ka bor bad ia ka hok ba U Blei U la pynkup ha ngi. Ngi ia im tlot bor bad ngi ia iaid tlot bor bad ngi ia pynrit ialade ha ka sla jong kane ka Pyrthei namar ba ngim ia tip shuh ia la ka jong ka hok bad ka pop kam dei ka jongno jongno ruh.

Ksan—Lada ka long kumta bad lada kiei kiei ki la long kumba ki dei ban long, ka jingkhia jong u briew ka la long kaba ngim lah shuh ban thew.

Khnong—Yn thew kumno kein haba katta katba nang ngam katta nang khia.

San Hadem—Kumno hi phin thew ia ka jingmaian ? Phin iohi ba ia ka jingmaian jong U Blei la phalang ha u briew ?

Don Rai—Haba kumta kumno hi un thew ? Un thew da lade ialade?

San Hadem— Uba lah ban thew dei tang uta uba tip ia la ka jong ka rynieng kaba U Blei U la ai ha u.

Ksan—Shano phi !

San Hadem—Tang ba u la tip ia kata ruh ka la biang. Dei tang uta uba tip ruh uba lah ban san bad ba un san ruh kum u jingthaw uba kyrpang jong U Blei—uba kynsai tam na ki jingthaw baroh bad uba tip ba dei tang ma u uba lah ban ai ka buron ia la U jong U Nongthaw.

Don Rai—Ngan thep duma biang phi. Ngan phah theh biang da ka sha ho?

San Hadem—Kein noh, Bah Rai. Khublei shibun eh. Kane ka dih sha kaba pynkhia ia ka met bad ban dih palat ka pynduh sa ia ka thiah. Ngin ia dih tang u duma bad ngin ia ieng noh.

Khnong—Ha kane ka Lyngka te ia wan noh sha iing jong nga phi. I Pa ruh la Iewshillong i la poi; in wan sah pyngngad shi hat ei ei.

San Hadem— Kata te kaba da sngewtynnad bha. Nga long uwei uba da kwah ban ia kynduh riewtymmen.

Don Rai—Tan shwa ma phi, Ma San. Mynta ka miet te la sngew rben ka khlieh tlew imat ba la khia palat ka jingiakren.

Khnong—Nga lei lei bad u Bah Ksan ngi la shu ia lum kat kaba ioh ei. Ngi la ia pynbun tang ki jingkylli

bad ngi la ia bun ruh tang ki jingkren bieit bad la dei hi ban shah mai.

Ksan—Yn leh shuh kumno; to yn sa nang ia roi hi kein.

San Hadem—Mano ban dih?

Ksan—Diang hangne phi. Ma San, ngin ia dih ia ieng.

San Hadem—To ho, Bah Rai, ngi la ia leit.

Don Rai—To ia leit suk.

———————

VI

HA IING U BAH KHNONG

Khnong—Ia rung. Kumno kumta, baroh lai ngut shrup ! Imat phi da ia kut mo ban ia kynduh lang hangno re hangno? I Bah Siang pat shano?

Don Rai—Ka shu long kumba la ia kut hi. Nga iaid lynti na iing i Ma San, i Bah Ksan ruh i la don lypa ha iing i Ma San bad baroh lai ngut ngi ia wan iaid lynti na iing i Bah Siang hynrei im don ha iing. Ki ong ba i leit sha iing-kur ba ia shitom.

Ksan—Im da shait bha i para khadduh. I Pa jong phi i la wan ne em?

Khnong—I la wan. Ngan leit iathuh ia i ba phi la ia poi. Oh ! Ine ka.

San Hadem—Kumno Ma ? (Ki la ia shim kti ban ia khublei baroh lai ngut).

Rabu Rai—Ia shong, ia shong.

Don Rai—Kumno phi shait phi khlain, Ma?

Rabu Rai—Nga shait nga khlain kein ba nga sa kwah ban wan kai pyng-ngad shane. Ka long artad kumba wan peit khun peit ksiew. Nga don san ngut ki khun kynthei bad lai ngut ki khun shynrang; shiphew ngut ki ksiew na ki kynthei bad phra ngut na ki khun shynrang. Mynta te nga la shu pynlut por tang ha kaba shang peit ksiew.

San Hadem—Ka jingim kaba kum kata te kaba da sngewhun hi jrut. Ne phi ong kumno, Ma ?

Rabu Rai—Haba nga shu peit ma nga imat phi dei u riewbiria

San Hadem—Wa ine i Ma ! Don kaei ha kane ka Pyrthei lait na ka spah mynsiem.

Rabu Rai—Tang ba ka dei phi, Ma aiu? Une u khun uba khlem pynithuh.

Khnong—Shisha mo ! Nga la leh bieit ma nga. Ine i Ma San Hadem, ine i Bah Don Rai bad ine i Bah Ksan.

Rabu Rai—Ka kyrteng jong nga te ka long Rabu Rai. Nga hap iathuh hi namar u khun un shitom ban iathuh kyrteng ia la u kpa.

San Hadem—Ki heh-khlieh ki tang shu sma ki la tip.

Rabu Rai—Ka tang shu mih ka jingiw ki khraw jabieng pat ki la kem.

Ksan—Haba ia kynduh para tymmen ban sngap ma ngi ki samla da sngewhun bad sngewsymboh hi jun.

Don Rai—Phi ka rta katno, Ma?

Rabu Rai—Ka rta te haba shu antad, nga la poi hi sha ka 85 ne 86 namar ha u Jumai nga la ia bud ap masi.

San Hadem— Ban ong ba phi la dap katta ka rta kumba long ka rta briew mynta te phi uba shah met palat. Ngi tang shu tip na i Bah Khnong ba phin wan shane, ngi la ia sngew kwah ban ia kynduh ia phi bad ban ioh ia shong kai bad phi. Kumta ngi la ia pynbeit ba ngin ia wan mynta ka miet. Shi ban phi long u kpa jong u Bah Khnong uba ngi ia dei jingmut bha bad shi ban pat ngi sngew ngi long kiba donbok ban ia kynduh riew-tymmen namar ha kine ki sngi la shitom ban ia kynduh riew-tymmen.

Rabu Rai—U Khun u iathuhkhana kein ia nga shaphang jong phi baroh lai ngut. Ia i Bah Siang nga la ia kynduh haba nga wan shisien shane. Nga da sngewtynnad

bad sngewkmen ba u Khun jong nga u ia don bad phi. U iathuhkhana ia nga bun kiei kiei bad nga don ka jingngeit ba lada u don hi bad phi un da roi bad rangbah. Tang mai ia kynduh bad tang mar ia kren ngi ki tymmen ngi la sngewthuh.

San Hadem—Ban kumta te ban ia shong kai bad phi la sngew tieng pynban.

Rabu Rai—Lada dei ban tieng te la dei ban tieng ma nga ym dei ma phi.

Ksan—Tip seh, Ma, haba mar ia kynduh bad phi kumne la sngew rit briew ria.

Rabu Rai—Ba ia kynduh kum bad phi kine kein ba kyllon ha madan ruh khlem tip.

San Hadem—Haba la ia kynduh bad ki nongkam te la sngewthuh hi.

Rabu Rai—Ew ! Ka khlieh jong phi kine te ban ia tur ruh ym sngew nud shuh. Lada u Khun jong nga um roi kum bad phi kine te un nym roi shuh lano lano ruh. Ka dei kein ba ha ka por kaba nga dang eh dang khlain nga la long uwei na ki nongkam kiba iaid dor bha.

San Hadem—Phi wan ruh na ka shnong kaba donnam namarkata ngim ia phylla shuh.

Rabu Rai—Ka donnam kumno?

San Hadem—Tip seh, Ma, dang donkam ban ia kren ia kata ? To pyrkhat seh—kat ka stad u myrsiang ruh u myrsiang Sadew te u da palat hi liam bad kat ka jingbang ka tungrymbai ruh kat ka tungrymbai Sadew te ym pat don.

Rabu Rai—Shish ! Bad kine te u myrsiang Sadew ruh un hap jlew.

Ksan—Bhu ! (Shu lait kynsan na u Bah Ksan bad ki la ia rkhie haduh ba la khynwin jlang).

Rabu Rai—Ka la long la slem bah ba ngam ju ioh ia biria shuh.

San Hadem—To phi, Ma, ngin nai ia kren kai shuh. Ngi da kwah eh ba phin iathuhkhana ia ngi shaphang ka Iasiat haba ngi la ia tip kumta ba phi long uwei na ki nongkam kiba kat ki nongkam. Ngi la ia thrang ia ka la slem. Haba ia kren ia ka Iasiat, phim tip seh Ma, kiba tip suda hynrei phin lap ki bym tip suda. Bad phi kumne te la ia biang.

Rabu Rai—Kaba nga da sngewburom eh ia phi kine ka long na ka jingia thuhkhana u Khun jong nga. Phi ia long ki briew kiba pher. Phi ia im sngi ban ia bnop tang ia la ka jong. Phi ia tih phi ia wad ia la ka jong ka tynrai jingstad bad ha kiei kiei phi ia leit sha katai ka tynrai. Nga ruh nga shu shitom jingmut marwei marwei ia la ka jong ka Jaitbynriew ba ka ia beh eh tang ia ki Rongphong—phi ia ong kumno?—ka Mangkarong ne kaei ? Ban da bun kum phi kine te ka Jaitbynriew jong ngi kan long da kumwei pat. Ialeh kein, Hep, ban san ha la ka jong bad ban sam ha kiwei pat. Nga pyndonkam ia ka ktien 'hep' hynrei nga la bakla phi.

San Hadem— Ka dei kein, Ma, ba phin khot 'Hep' ia ngi haba wat ma nga nga dang dei u para khadduh jong phi.

Rabu Rai— Shi rukom ka dei hynrei ha kawei pat ka liang ka poi ka por ba dei ban ia dih duma lang bad u khun bad bym dei shuh ban kynme ia u. To ieh kata baroh kan kut noh. Ngam ong ba ka Jaitbynriew jong ngi ka la tasam bad katba nga tip ma nga, la kam pat tasam ruh, um pat don ki ban shut ia ka. Nga bieit katne ialade ruh hynrei kane ka tynneng nongwei ka dei kaei kaei kaba ngam ju itynnad. Wat ia u khun jong nga une ruh nga ju ong ba kane ka jingstad nongwei jong u ka dei kaba ngam i shoh

umshit hangno hangno ruh. Tang shu ia shong kai bad phi kine la sngew ieit ia la ka jong ka Jaitbynriew. Ioh phi ong ba nga shu pyniamir ia ki jingmut jingpyrkhat bad phi, hynrei phin da tip, ngi ki tymmen ngim itynnad shuh ia kane ka Juk mynta. Nga la bun ktien bieit ma nga shabar ka jingiakren, ym dei ? Ngi la ia ong ba ngin ia kren shaphang ka Iasiat—shaphang jong ka te ngam tip ngan ong kumno. Shu ia leh hi kein katba ia tip ha la i rukom katba ia nang ei bad nga sheptieng ioh nga long kum kita kiba tip lut hynrei ki bym tip ei ei ruh em.

Don Rai—Ngi iohi kein, Ma, ba ha ka Iasiat la thngian ia ki syitap jingstad kiba bun jong ngi kum ka Jaitbynriew. Ha ka jingbishar jong ngi ngi iohi ba kam long shuh kaba dang shibit hynrei ka la long imat kaba naduh hyndai hynthai namarkata ban khlong ia ka mynta kan long kaba shitom.

Rabu Rai—Nga sngewthuh ba phi long ki khraw-pyrkhat namar ki ktien kiba phi pyndonkam wat la ki suk hynrei ki don ki jingmut kiba khraw bad kiba khia. Nga kyrpad ia phi ba ia ka khlieh tymmen jong nga wat ia pynshitom ne pyneh than ia ki jingkren ba ioh ngam kot bor.

Ksan—Ba tieng te ioh ngim ia kot bor ma ngi kein, Ma. To ngin nai ia bun ktien shuh ia kata bad ngin ia poi noh sha ka jingiakren. Na ka liang jong ngi te lada ngi shu buh noh kum ki jingkylli kan bha shibun. Lah ban ong ba ka Iasiat ka dei ka thma-ktien bad ka thmawait?

Rabu Rai—Ban ong eh kumta ruh ym sngew dei ne phi sngewsih ba nga ong kumta?

Ksan—Ngin ia sngewsih lei phi, Ma. Haba ngi ia kren bieit ne haba ngi ia kren bakla te mai kein.

Rabu Rai—U Khasi ha la ka jinglong tynrai jong u u long uba iaid da ka Nia bad da ka Ktien. Shwa ba un shim

ia ka wait u da kren shwa da ka ktien bad dei tang haba um lah shuh da ka ktien ba u sa kner ia ka wait. Ka wait te phi ka dei ka banse kein. Na ka bynta ka thma-ktien ki da jied da u rangsaidthma bad ia u rangsaidthma ban ioh ka long kaba shitom. Ka long kumjuh ruh bad u Nongkam-iasiat. Nga la bun ktien bieit bad nga la dei ban kylla dien trai-Phi i ka thma-ktien ka iaid ha khmat bad ka bud ka thma-wait hynrei ha ka Iasiat kine ar ki ia iaid ryngkat ryngkat Lah ben ong ba ka lam ka thma-ktien tang ba ka iaid ryngkat bad ka kyrshan ia ka thma-wait haduh kaba kut.

Don Rai—Lah ban ong ba ki ia long mar shi piah ?

Rabu Rai—Tip seh, Bah Don Rai, phi i nga kynmaw bha ia ka kyiteng jong phi namai mar ia 'Rai' bad nga bad phi. Phi buh ka jingkylli kaba ch ban jubab. Lah ban ong kumta ruh namar ba ka jingialeh ka long lang. U nongkam u kam bad ki nongsiat ki siat bad dei ban ia khlain lang.

Don Rai—Haduh katno ka don ka jingiadei hapdeng kine ar?

Rabi Rai—Ka dei ka team kumba ia ong ma phi kiba nang Phareng. Ki nongsiat ki lah ban long kiba bha hynrei haba u nongkam um long ka shnong ka la noh mynsiem lypa.

Ksan- Ka don jingmut seh ba phi wan rah ia ka ktien 'shnong'?

Rabu Rai—Wa, phi ia ong kumno kumta ! Ka daw ka dei ka jong ka shnong ho, kam dei ka jongno jongno ruh.

Ksan—To ngin ia sangeh noh shwa hangta. Haba tlot ki nongsiat pat ka long kumno?

Rabu Rai—Ha ka Iasiat shnong te kaba nga lap ma nga ka long ba na ka liang ki nongsiat te mar ia tbit phi. Lada ia bat mar shi hali khnam te mar uwei ar te ia dei hi, lai la shitom bad saw te ym kham don.

Don Rai—Ngin ia poi noh sha ka kam phi, Ma. Haba phi kam phi ialeh kumno?

Rabu Rai—Ym sngew nang jubab phi ia kata ka jingkylli jong phi. Ha la i jingtip jingsngewthuh la ia leh kein katba ia nang ei hynrei ban ·batai ka long kaba eh.

San Hadem—Imat kane ka kam ka dei ka kynja sap mo, Ma?

Rabu Rai—Kata te kaba nga ruh nga ia hap jingmut. Kumba nga ong hynne, ban siat te uba nang suda hynrei ban kam te em. Na kawei ka shnong la da mih eh ruh uwei ne ar ngut.

San Hadem—Lada ka long ka jingstad te ka dei hi ruh ban long kumta.

Rabu Rai—Phi mut kumno, Ma San, da kaba phi ong kumta?

San Hadem—Kaba nga iohi ma nga ka long ba U Trai Kynrad ia ka sap-jingstad Um ju ai madei. Ka long kaba isynei ruh ia kito kiba la ioh ia ka bad ki bym nang ban pyndonkam ia ka. Da kaba nga ong ba kim nang nga mut ba ki pyndonkam bakla ia ka.

Rabu Rai—Kaba da dei eh kata kaba phi ong ma phi. Ha ka jingim jong nga nga la ia kynduh bad kito kiba pyndonkam bakla ia ka bad kumba ong ma phi, ki la pynsniew ym dei tang ia ka kam hynrei ki la pynlehrain ialade bad ia ka shnong. Ynda ong ma phi kumta ka pynpyrkhat ia nga mynta; mynshwa ngam ju poi pyrkhat. Ka dei shisha ka kam kaba pher—ka pher na ki kam baroh kiba nga la mad. Ka dei ka kam kaba shu pynkhia naduh khlieh haduh kjat. Haba phim ioh nia lei lei ban pynieng ha ka kam phin sngew ialade kumba phi don hapdeng ka jingpang kaba jur bad phin shu shoh bieit baroh shi rynieng.

Don Rai—Phim lah, Ma, ban shu ai jingmut kaei ka kam-iasiat?

Rabu Rai—Ka kam-iasiat lah ban ong ba ka dei ka thma-nia bad namarkata ngi wad ia ka nia lane ia ki nia. Haba ngi la ioh ia kita ki nia ngi pyndonkam ia ki bor-sap baroh ban pynieng ia ki kumba phi pynieng ia ki tup ha thma. Ki don ki por kiba ngi dei ban leit wad jingiarap na kiwei ruh khnang ban ioh nia, nga mut ban ong ba ngi leit sha kiba kham stad.

Don Rai—Nangno phi ia sdang, haba kumta, ban ioh ia ki nia?

Rabu Rai—Ha ka jingshisha ngi ia sdang na ka ktien ia-kut ne ka ktien-ia-buh tang ba ka shitom phi ban ioh nia nangta namar ba ki rangbah kiba ngi phah ban leiti a kut ki long kiba la sngewthuh bha ia ka kam.

Ksan—Haba phim ioh nangta phi ia leh kumno pat ?

Rabu Rai—Hap wad kein. phin leh kumno pat. Wad nangne, wad nangtai, wad na ka lyer, wad na ka suin, wad na ka jaka ka puta, wad na u pud u sam, wad ...... ngam tip shuh nangno ngan ong.

Don Rai—Ka dang long mynta kumba ar bnai ba nga ia shong kai bad uwei u tymmen na Nongkrem bad haba ngi ia lap shaphang ka lasiat uta u tymmen u ong, "Ka hok kat ka Iasiat ym don shuh". Phi sngew kumno, Ma, ia kita ki ktien?

Rabu Rai—Sngew lung ka mynsiem ban ia kren bad phi kine. Ki don kiei kiei kiba jylliew bad kiba phylla palat ha ka Iasiat. Ngam tip shibun ia ka Pyrthei namar ngam long uba nang uba stad hynrei nga la im shiteng rta ha ka lasiat bad ki don ha ka kiei kiei kiba ktah ia nga kumne wat ynda nga la tymmen ruh. Lada phim ia sngew ei ei ngan iathuh kein ia phi ia kata kaba nga sngew.

Don Rai—Iathuh kein, Ma, ia ngi hi kan long ka jingkynshew.

Rabu Rai—Phi ia pynkyndeh ia ka mynsiem bad phi ia kynting ia ki jingmut jingpyrkhat jong nga. Ngam lah k*h*lem da peit sha lyndet sha kiei kiei kiba don ha ka Iasiat. Nga ngeit phi, Hep, ha la ka jong ka jingsngew ba ka Iasiat ka long kaba da buh u Nii u Kong ryngkat bad ka Nonghukum naduh kaba mynnyngkong ka sngi, nga mut naduh hyndai hynthai. Ka dei ka Rongbiria, hoid, hynrei ha u Khasi ka Rongbiria ka don la ka hukum. Nga la shu buh da ka ktien 'buh' hynrei ha ka jingshisha ngam hun ia ka; nga sngew ba nga dei ban pyndonkam da ka ktien 'tang'. U Nii u Kong u da tang namar ka long ka Rongbiria ba ioh ka shu long thala ; u da tang ba ioh ka kylla kam kai, u da tang ba ioh ngi pyndonkam bakla ia ka; u da tang ba kan long beit ka rongbiria ban nym don ka ia phoi ne ka ia dom lane ka buhnud ba ioh poi sha ka iashoh ka iadat ne ioh poi sha ka umsaw ka umsnam. ioh sngewsih U Trai Kynrad na jrong na tbian. Shi rta ka Iasiat u Khun Khasi u Khun Khara kan neh tang ka biria bad ka tamsa.

San Hadem—Khublei shibun eh, Ma. Ia ngi kita kiei kiei, kumba ong i Bah Rai hynne, kin long ki jingkynshew bad ka spah kaba ngin nym lah shuh ban khein ia ka dor lano lano ruh.

Rabu Rai—Ka dei kumba ong uta u lok na Nongkrem "Ka hok kat ka Iasiat ym don shuh".—Shilynter na khlieh ha kjat, na ba sdang ha ba kut tang da ka ktien donakor suda, tang da ka burom suda, tang da kaba beit bad kaba bha suda bad tang da ka nia bad ka lynti.

Ksan—Ka leit long kumta, phim tharai, ba ki tieng ioh ioh daw katai kawei pat ka liang ?

Rabu Rai—Lada ki ioh, phim tharai, ba u long tang u dieng-sympat ?

Don Rai—Lada dei ban sympat ym la dei ban sympat shwa ia phi, Bah Ksan ?

Ksan—Balei phin sympat ia nga ?

Don Rai—Ym sympat kumno haba ha ka jaka ba phin burom ia katai ka tynrai kaba la buh la tang ia ka Iasiat kaba dap tang da ka burom suda bad kaba dap ruh tang da ka jingphyrnai phi wan rah pynban ia ka nia ba dei hi ban tuh lada ym ia tieng ia u pulit.

San Hadem—Ki tang shu la ioh dong kine te phi Ma, ki la shu ia tangon beit tang ba ka bha namar nga iohi ba ka pynroi bad pynproh ia ki jabieng jong ki.

Ksan—Khlem bakla te phi yn leit lah shano ne phi ong kumno, Ma ?.

Rabu Rai—Wa, kine sha te ! Tang ban sting ka khlieh wat pynbakla ruh pynbakla khnang. Ban ia ka khlieh tymmen jong ngi lei lei te phin shu pynkhia than ka leit long shano.

Ksan—To phi, Ma. ban kham ia shai—haba kumta ha ka Iasiat phi ju ia khot ne em ia ka kyrteng Blei ?

Rabu Rai—Ka Iasiat ka dei beit ka jong ka Dorbar-briew. Haba phim lah ban ieng ha ka Dorbar-briew phi la kyllon beit.

Don Rai—Kata ka jubab te kaba la jylliew palat.

Ksan—To phi, Bah Don, tang ba ngi la ioh kumta ruh ngin sa nang ia pyrkhat. Lah pat ne em ban pynieng ?

Rabu Rai—Pynieng ! Kata te ka bym dei eh. Kata te ka dei ka pankwah. Ha ka jingim jong nga te ngam pat lap phi. I Knii jong nga i iathuhkhana ia nga ba don shisien kum kata bad ka shnong ka la dei ban shah ia ka lehrain

bad ia ka jah-burom. Kawei ka liang ka tip ia kata bad haba la ia kynduh biang ha kawei pat ka taiew u nongkam u la dei ban prie snam ha madan bad u la dei ban pan map.

Don Rai—Hynne phi wan rah ia ka Dorbai-briew—phi mut ban ong ba ka ktien ka dei ka nia ?

Rabu Rai—Wa ! Ha u Khasi kaei ka bym dei ka nia ? Ka ktien ka dei ka nia, ki kam ki dei ka nia, ki jingleh ka dei ka nia bad kumta ter ter. Namarkata ha ka Iasiat kynmaw ka thok ka thak kam dei ban don, ka kren kob ka kren meng kam dei ban don, ka kren bein ka kren khoh kam dei ban don, baroh ka dei ban long tang da kaba bha, da ka burom bad ka akor bad kaba beit suda. Tam na kata kaei pat phi dang kwah haba ka dei tang ka Rongbiria ?

San Hadem—"Haba ka dei tang ka Rongbiria"—ha nga kita ki ktien ki sawa sngewtynnad bad ki dei kiba khia ka jingmut.

Rabu Rai—To seh, Ma San, kren sa ma phi. Nga te nga la iathuh lut kat kaba nga tip ei. Ngam sngew nang buh beit buh ryntih wat ia kaba don ha ka jingmut jong nga ruh. Nga sngewsih hi ruh ba ngam lah ban ia shongkai miet bad phi. Nga thiah tang shi por bad nga tang shu bakla nga la hap peit baroh shi miet. U Khun jong nga u iathuhkhana ia kane ka jingsngap jong phi bad u ong ba ka dei ka jingsngap kaba pher. Kren noh sa phi—kren ia kaei kaba phi don ha ka jingmut.

Don Rai—Ka dei kein Ma, kata kaba phi ong ma phi. Une u Ma San jong ngi u dei u briew uba pher haduh katta katta. Ngi ruh man la ka por ngi hap phah kren ia u. Ngim ong ba um kren hynrei ki don ki por kiba u shu sngap, u shu peit bad u shu wiat samikhie ia ngi bad ka pynkyiuh pynban ia ngi.

San Hadem—Nga lap te phi, Ma, ba ki don ki por kiba ia nga ka kham bha ban sngap ban ia kaba kren. Nga mut ban ong ba ka kham myntoi ban shu sngap ban ia kaba kren. Kawei na kiba kum kita ki por ka dei kane ka jingiashong kai bad phi. Ki don shibun kiei kiei kiba phi iathuh kiba ngam lah khlem pyrkhat bad katta katba nga nang pyrkhat katta ka nang bang bad nang sngewtynnad.

Rabu Rai—Nga iohi ia kata ha ka khmat jong phi katba ngi nang ia kren. Phi kren tiak hangne bad tiak hangtai tang ban pynpaw ba phi la ia kren hynrei ka khmat jong phi ka iathuh ia kawei pat. To kren noh ma phi.

San Hadem—Nga iohi phi. Ma ba ka Iasiat ka dei kaba da pher bad maian palat. Ha ka nga iohi ia ka dur jong ka thma, ia ka dur jong ka Mokotduma bad nga iohi ruh ia ka biria bad ka tamsa. Ngan weng noh ia ka tamsa bad kaba sah ka long ka jingialeh ha kaba baroh ki ia don kti lang. Ka shnong ka don la ka daw; ki nongiabuh la ka jingstad kaba kyrpang; u nongsieh ia ka skum u da kren bad da nam ha ka Meiramew ban kyrshan ryngkat ma Ka kumba la buh da ka Nonghukum.

Rabu Rai—Ban kumta te ka 'mar shi piah' jong ngi ka la iap, ym dei, Hep ? Nangta pat, Ma San ?

San Hadem—U Nongkam u dei u riewsaid u ban pynieng ia ka nia, ki nongsiat ki dei ki rangdajied bad ki rangkynsai ki ban ia mih la lympung ia-leh; u khnam u dei u sakhi bad ka skum ka dei ka jubab.

Rabu Rai—Diang ka kti, Ma San, nga la bun ktien bieit naduh hynne bad ngam tip ba nga dei ban ia kynduh ia u nongkam uba kham khraw bun bun shah ban ialade. Ka shi kyntien ka jong phi ka la kit lut ia kiei kiei baroh. "Ki nongiat ki dei ki rangdajied bad ki rangkynsai.... u khnam u dei u sakhi bad ka skum ka dei ka jubab" —— kita ki ktien kin sawa ha ki shkor jong nga katba nga dang im.

Don Rai—"U khnam u dei u sakhi bad ka skum ka dei ka jubab"—kin sawa ha kane ka Pyrthei katba dang ieng u Khun Khasi Khara.

Rabu Rai—Khublei shibun eh, Ma San. Ngan nym klet ia phi, ngan nym klet ia phi kine; ngan nym klet ia kane ka jingiashong kai bad phi lano lano ruh. Thep biang, Khun, da u duma.

Ksan—Phi ia jngi ialade ha thwei bad phi ia ieh ia ngi ha khriang. Wat sngew ei ei ngin ia khring biang ia phi sha khriang. Haba phi ong ba ka lasiat ka dei ban long tang da kaba beit bad kaba bha te balei ba don ka ia khoh ka ia pied katto ha ka Phawar ?

Rabu Rai—Ngan ong kumno, Bah Ksan, ka shu long kumto kumba shad ka um ha khriang. Baroh ka long tang ka Rongbiria. Phi tharai ka liang kaba shah ka sngewsih? Em, ki ia rkhie sngewtynnad pynban ba utai na kawei ka liang u nang ban khoh ban pied. Ynda poi ha shnong ha thaw ruh ha la iing la iing ki iathuhkhana ia kata bad ki pynkut ia kiei kiei da kaba ong——'Shuh shiwa la shem taiew".

San Hadem—Haba ka dei tang ka Rongbiria ka pher aiu laaa khoh lada pied haba la jop bad ka pher aiu lada sin lada rngop ne phi ong kumno, Ma ?

Rabu Rai—Ym shad ma phi uba jop te yn shad pat mano—ne phi ong kumno, Ma San ?

San Hadem—Lada shad te phin shad sah—ne phi ong kumno, Ma ?

Rabu Rai—La shem taiew pat—ne phi ong kumno Ma San ?

San Hadem—Hoi-hoi-hoi-hoi ... . Phi khlem ia kynkiw u. Phin leit pat lano, Ma ?

Rabu Rai—Ngan sah hi sa tang ar sngi lai sngi. Nang ia shong kai phi mo, ngan leit thiah noh. Khublei shibun eh na ka bynta ka jingwan shitom jong phi. Ngan nym klet ia phi.

San Hadem—To, Ma. Thiah suk. Ngi ruh ngin nym klet ia phi bad ia kiei kiei baroh kiba ngi la iohsngew na phi. Ngin nym klet ia kane ka jingiashong kai bad phi la ngi ka la long ka jingkynshew bad ka spah. Diang ka kti, Ma, ngin ia donbok tang ia shait ia nang bad ia koit ia khiah.

Rabu Rai—To ho baroh. Khun. sa ai kwai bad da thep duma. To ho nga la leit.

Sas Hadem—To, Ma.

Don Rai—Ynda phi la ia pynnoh ma phi baroh ar ngut nga la sngew kwah kynhoi bad kynkiw hynrei ynda kynhoi ma phi pat ngam nang kynkiw—kumno ka leit long long kumto?

San Hadem—Imat ha ka jingim jong phi phim pat ju bat ia ka ryntieh, phim pat ju bat ia u khnam.

Don Rai—Ka dei (Bad ka kohnguh khlieh slem slem).

Ksan—Te balei ka, Ma San, phi shu pynkut noh kumto?

San Hadem—Shuh phi, phim iohi ba i la shoh ka khmat ngai ?

Don Rai—Ngam lah pyrkhat ba ha ka rta phraphew san phraphew hynriew snem ka khlieh kan khlain katto, khlem bakla ka pyrkhat. Ka jabieng ka dang biang nadong shadong. Kat kito ki jingiakren kiba eh bad ba khia hynrei khlem bakla khyndiat ruh. Wat ka khlieh samla jong u Bah Ksan ka la dei ban kulmar hynrei ka jong i khlem khih. Kumno, Bah Khnong, imat phim khong kpa phi.

Khnong—Ym khong balei phi. Tang ba lada nga kob ia phi kan long kumba kob ia u kpa la jong bad ka long bieit noh pynban.

Don Rai—Phin ong kumno kumno ruh imat une u Bah Khnong um khong kpa.

Ksan—Une u jong ngi tip uba khong iano. Ha ka jingpeit jong nga te une u bym khong phi iano iano ruh. Une la u jong hi.

Khnong—Ym i long te ban khong iano iano ruh. Kino kino ruh kijuh hi. Ba phin da dei lei lei ma phi ki kpa jong nga te ban khong te bym i long hi.

Don Rai—Haba sngap kumta sngew kumba kata ka khong kaba tang shu mon la long.

San Hudem—Phi kine te phim ia lah shuh lano lano ruh ban pynduh ia kane ka kren kai.

Don Rai—To seh, Ma San, tang kham sting ka khlieh.

San Hadem—Ngam lah khlem sngewburom ia i kpa jong phi, Bah Khnong. Katto ka rta hynrei ka shai ka pyrkhat ka pyrdain bad ka shai ka jingmut jingpyrkhat bad ka bor kynmaw ka dang khlain. Ialade ngam tip kumno ngan long ha kato ka rta.

Ksan—I dei iba la shong skul bha, Bah Khnong?

Khnong—Em. I la pule ia ka Primary bad ki sahep Mission Presbyterian hynrei i long u briew uba iaid uba ieng, uba shang khaii kylleng bad baroh shi rta naduh ba kynmaw ma nga, i long uba kit bha ia ka kam shnong kam thaw. I la long u tymmen shnong ruh bun snem. Ka jingieit jong i ia ka Iasiat ruh kaba la palat bad i long u nongkam uba ki iaroh bha.

San Hadem—Kita kein, Bah Khnong, ki dei ki jingshongskul kiba kham bha ban ia ka jong nga bad jong phi. Lada i sah kham slem ngin ia wan kai biang hynrei i ong kumto hynne te yn ia leh kumno. Ngin sa ia wan pat lada i dang wan biang shane sha phi.

Ksan—'Ha u Khasi kaei ka bym dei ka nia' —ki ktien kiba i pyndonkam hynne ki long kiba nga sngewtynnad palat.

San Hadem—Ym dei phi, Bah Ksan, tang kata. Ha ka jingkren jong i phin lap bun ki syrtap jinglong kiba pher ba pher kiba don ha ka Iasiat. Ngi dei ban da ia pyrkhat bha ioh ka shu long kumba bret ia ki mawlynnai ha ki sniang.

Khnong—Ha ka Football, ha ka Hockey bad kiwei kiwei wow ka jingiashoh iadat ka bym tip shuh hynrei ngam ju bna ha ka jingim jong nga ban don ka iashoh iadad ha ka Iasiat. Ban da ia sin ia rngop bad ia khoh ia pied lei lei kumba leh ha ka Iasiat te nga tharai ia iap briew man la ka sngi.

San Hadem—Map ia nga, Bah Khnong, lada nga pynbeit ia phi ba ka Iasiat kam dei ka Football lane ka Hockey lane kano kano kawei pat ka jingialehkai. Katto ngi la ia kren phi la dei ban tip bad sngewthuh.

Khnong—Nga la bakla ma nga phi, Ma San.

San Hadem—Nga kynmaw ba nga ia shong kai bad uwei u rangbah nangthie na Sor haba ngi ia kren shaphang ka Iasiat uta u rangbah u ong, "Ha ka jingpyrkhat jong nga uwei pa uwei u Khasi u dei ban long u nongiasiat."

Ksan—Kaei, Ma San, kaba la pynlong ia u ban ong kumta?

San Hadem—Ka jingmut kaba don ha u ka long, haba u iathuh, ba ki don shibun ki jinglong kiba kordor kiba ngi

donkam ha ka jingim jong ngi bad ka Iasiat kan hikai ia ngi ia kita.

Khnong—Kumno une u Bah Don pat uba shu shong shu sngap bad uba shu wiat samrkhie marwei marwei !

Don Rai—Kiw ! U nam-saw te u nam-saw, u nam-iong te u nam-iong—haba u la dei ha ka skum ne ha u dieng u la ioh la ka niew. Baroh ka dei ban long tang da kaba beit bad kaba hok; ka ieh-bein ka ban-bein kam don lane ka leh-shiliang ka ban-shiliang baroh kan iaid tang da ka nia bad da ka hok—Justice.

Ha kiei kiei baroh ka synshar ka mynsiem laitluid—ka jop bad ka rem bad ka ioh bad ka duh ki ia iaid ryngkat. Ha ka jop ban ia shad ryngkat ha ka Phawar bad ia ka rem ban pdiang khlem ka buh-khoh khlem ka phoi bad ka bishni hynrei ban pynskhem triang ia la ka jingmut jingpyrkhat ban leh kham bha ha kiwei pat ki por—Liberty.

Ha ka ym don uba rit ne uba heh, uba duk ne uba riewspah, u syiem ne u patsha ne u rangli ne u juki—Equality.

Shrup kum shi para—ha ka kmen ban ia shad ryngkat bad ha ka rem ban ia diaw ryngkat bad ha kiei kiei baroh ban ia kit lang da kajuh ka mynsiem—Fraternity.

San Hadem—(U la ieng joit) —Diang ka kti, Bah Rai. Ngi la ia phah da u briew u bym dei sha ka Constituent Assembly ka India. Ki nongshna ia ka Constitution of India ki la dei ban shah hikai ha ka Iasiat. Phin ong kumno kumno ruh u la leh une u Bah Rai. Ialade te nga la dum ka khlieh ka reng—Ngam ju phohsniew mynno mynno ruh ba ka Preamble jong ka Indian Constitution ka dei ka Preamble jong ka Iasiat u Khasi.

Khnong—Diang phi, Bah Don, ka kti, nga ruh ngan khublei ia phi. Nga te ngam nang ong shuh kumno kumno ruh.

Ksan—Nga uba tip ia ka khlieh u Bah Don te ngam phylla ei ei ruh. Ba um pyllait kein ba u burom ia u Ma San. Ka lah ban long ba u shu duna khyndiat ia u Ma San.

Don Rai—Duna shano haba ma o roh u la dei bin da ieng bin khublei.

Ksan—Ban da don u Bah Siang te u la ong, "Bad une u Mylliem te ym lah ialeh shuh". Haba kumta kaei pat ka jinghikai kaba khraw tam kaba ngi ioh na ka Iasiat?

Don Rai—Ka hikai ba ha ki por baroh ba ngi trei ban pyndep ia ki kam ngi dei ban aiti lut bad bor met bad bor mynsiem bad ban sei lut ki buit ki sap bad ki phong ba la ai U Trai Kynrad.

San Hadem—Nangno ka, Bah Rai, phi ioh ia kita kei kiei baroh ?

Don Rai—Ki long kiei kiei kiba nga shu pynwan haba nga pyrkhat ia kiba bun kiei kiei kiba don ha lyndet ka Iasiat. Kaba ai jingmut ia nga ruh ka dei ka Notis ba la pynmih da ka Seng Khasi na ka bynta ka Iasiat Diamond Jubilee Shield—1959.

Ksan—Te kumno ka phi dang kynmaw haba ka la long naduh ka 1959 ?

Don Rai—Nga dang pule ia ka hynnin. Nga lap ia ka Notis ha ka por ba nga khura almari.

Ksan—Ka thoh ba ha ka Iasiat ka don ka Preamble jong ka Indian Constitution ?

Don Rai—Lada la thoh ym la dei ban thoh ba ka Preamble jong ka Indian Constitution ka dei ka Preamble jong ka Iasiat ? Shwa kano ?

San Hadem—La ia kynduh para ba biang—para ba ia kylli bad ka jubab ka long—Ia ieng noh, miet ruh la miet bad thait ruh la thait bad ngin sa nang ia bteng ha kawei pat ka por.

Ksan—Sa tang kawei phi, Ma San, nga kwah ban kylli ia u Bah Don bad kata ka long—Haduh katno nga la bakla hynne ba phi ong ba lada dei ban sympat la dei ban sympat shwa ia nga?

Khnong—Nga ruh kein phi nga la shu kyndit kumba iuh tdong bsein.

San Hadem—Ngan pynjubab ma nga?

Ksan—Em phi, nga kwah ban jubab hi u Bah Don.

Don Rai—Tip seh, Bah Ksan, ha khmat kiei kiei kiba khraw katto kiba ngi ia kren bad ha khmat kiei kiei kiba don burom katto kiba la dei ban iah bad kynting ia ki jingmut jingpyrkhat bad kiba la dei ban kyntiew ia ka long briew ka manbriew hi phi pat phi wan rah ia kaei kaei kaba jakhlia bad kaba pyut. Ha pyrkhat ma phi—ka ia dei dor hi?

Ksan—Ka dei phi, Bah Don. La shet kane ka bieit yn leh kumno shuh. Balei hi bym lah ban pyrkhat jngai ia kiei kiei?

Khnong—Hato rai ma phi, Ma San.

San Hadem—Arngut ki ia ieng ha khalki, uwei u iohi ia ki khlur bad uwei pat ia ka ktieh.

Ksan—Kata te phi la kren bein palat ia nga phi.

San Hadem—Dang myntan phi dang ong, "La shet kane ka bieit yn leh kumno shuh".

Ksan—Ka bha phi ban ia ieng noh.

Don Rai—Ki khlieh ruh la ia thait.

San Hadem—Sa ai khublei ia i Pa jong phi mo, Bah Khnong.

Khnong—To ia leit suk baroh. La ia kynduh pat la Lyngka.

VII

HA IING U BAH SIANG

Ksan—Nga la sngewsynei palat phi, Bah Siang, ia phi ba phim ia don lang bad ngi ha kato ka miet ha iing i Bah Khnong. Ka jingiashong kai jong ngi bad i Kpa i Bah Khnong ka la long kaba kat ka jingshong kai shisha.

Siang—Bynnud ruh la bynnud bad sngewduh ruh la sngewduh palat tang ba ngan leh kumno. Kaba bha ka long ban shu sngap myntoi bad ban leit thep noh da u duma

Don Rai—Ka ei phi, Bah Siang kata, phin pynbun khlieh ia kata ban leh aiu—kaba la dep ka la dep.

Ksan—I Bah Khnong ha kato ka miet tang shi kyntien ruh im shym kren. I shu pynieng ka pynthep duma bad ka ia song kwai—imat ba i burom kpa than.

Khnong—Shi ban ka dei bad shi ban pat ka wan ka jingsngewrem ka bym tip shuh. Kito kiei kiei ki dei kiba i la ju iathuhkhana ia nga barobor hynrei tang ka shkor ruh ngam ju pynshah. Ngan iathuh hok ia phi ba ngam ju poi pyrkhat hi ruh ba kin don la ka dor katne bad dei ynda mynta kein ba nga kyndit bynriew. Ba ngan nym ia don bad phi ruh nga tharai ngan shu long hi kumto kumba nga ju long-lili-pen-pen.

Don Rai—Lada baroh ngim shym la long kumba long ma phi ka jaitbynriew jong ngi kan jin da la long da kumwei pat. Phin phylla lei ia kata. Ma ngi ruh kajuh hi bad mano mano ruh kajuh hi. Ki samla jong kane ka Juk Mynta ki ia ieit ban kynmaw ia kito ki ar lain na 'Ki Sngi Barim U Hynniew Trep' kiba ong.

Jingstad ngi wad kylleng Pyrthei,
Jingstad ka Ri ngim tip ei ei.

Bad nga don ka jingngeit ba ki la ia ngam jylliew. Nga iohi ba ka la don ka jingkyrmen.

San Hadem—Balei hi, Bah Rai, ngin ia duh jingkyrmen. Ka don ka por ia kiei kiei baroh; kumba ka long ia ka jingim jong ngi ki briew kumta ruh ka long ia ka jingim ka Jaitbynriew. Ia ngi ka long kumne hynrei ia ka Pateng ba dang khie kan long da kumwei pat. Nga sngew kata ka dei ka History.

Khnong—Nga shim History ha M.A., nga bang ruh ia ka hynrei ngam tip ba ka im. Ngam ju tip ba ka History ka don ka jingthmu shano kan leit bad lada kam long kumta kan shu shah kynting ialade ha ka Rongphong bad ha ka Mangkarong bad lada kam lah ban buh dor ialade kan shu shah kit ha ki dew.

San Hadem—Nga phi, Bah Khnong, nga ngeit ba ka History ka dei ka Kortylliat jong U Blei ia ka Jaitbynriew bad kano kano ka Jaitbynriew ka bym sngewthuh ba ha lyndet ki jingjia baroh ka don ka Shynriahti Blei kata ka Jaitbynriew kan shah kit kein lane kan shah kynting kein ha ki dew kumba ong ma phi.

Ksan—Ban shu sngap sngewtynnad hynrei ngi ki bym shim History lane ki bym da sngewthuh bha haduh katno kita kiei kiei ki long, ka long kaba eh ban sngewthuh. Tò phi, wat ia sngew ei ei ngin ia kren noh shwa ia kito kiei kiei kiba ngi la ia kren ha kato ka miet. Ki dang bun kiei kiei kiba ngi ia sah-nud.

San Hadem—Ka bha kata phi, Bah Ksan. Ngan lam ma nga phi mo. Nga te nalor kiwei kiwei, kaba nga sngewtynnad eh bad ka long kaei kaei ruh kaba ngam ju poi pyrkhat, ka long ba ka Preamble jong ka Indian Constitution pléng kaba la don lypa ha ngi kum ka Jaitbynriew.

Ksan—Tip u dei u Nongmihkhmat jong ngi sha ka Constituent Assembly ne uba la hikai ia kata.

Siang—U Nongmihkhmat jong ngi u dei uba ju ia siat?

Ksan—Ia siat ne um ia siat salei haba u dei u Khasi.

Khnong—Nga te phi phi tang shu la ia mih, ia kito ki jingkren u Bah Don katba nga kynmaw ei nga la thoh namar nga sheptieng ba ioh nga klet noh. Kaba phylla ka long ba ka India ka dang pyrkhat ia kaba ka Ri Khasi ka la leh.

Siang—Dih, Ma San, u la mih tdem bha. Balei phim ia ai kopi lem?

San Hadem—Ngi long ki nongioh pateng ia ka spah bad ka hajar kaba ngim lah shuh ban khein ia ka dor hynrei kita baroh ki dang long tang kum ki jingkynshew ba la buh rieh na ngi. Nga ngeit kin sa ia tih ki khraw-jabieng kiba ia dang don por kum ki jong i Bah Rai, i Bah Khnong bad ki khun samla ka Ri. Nga iohi ba kata ka por kam slem shuh. To, Bah Ksan, sei da kano kano ngin ia kren.

Ksan—Kato te phi kaba phi ia kren ba ka Iasiat ka dei kaba da tang.

San Hadem—Ka dei kein phi. Nga ruh nga la dei ban duh thiah ba nga pyrkhat ha kato ka mr ct.

Ksan—Nga shu kwah kylli noh namar nga la sahnud palat—kaba phylla kane ka Iasiat—kaba pher na kiwei kiwei ki jingialehkai ha kane ka Pyrthei.

San Hadem—Tip seh, Bah Ksan, phi wan rah biang ia kata ka ktien 'jingialehkai'. Dang ha kato ka miet hi nga kynmaw ba nga ong ia i Bah Khnong ba ka Iasiat kam dei ka Hockey lane ka Football bad ba phim lah hi ruh ban ong ba ka long ka jingialehkai—ym dei kumta, Bah Khnong?

Khnong—Ka dei kein bad nga la pan map ruh. I Bah Ksan ruh i don.

Ksan—La bakla ma nga phi ba btuid u thylliej.

Don Rai—To shim beit ia ka ktien 'tang' phi, Ma San.

San Hadem—Nga te ngam shim ba ka Iasiat ka long tang ka jingialehkai bad ngam lap hangno hangno ba u Khasi un ong ba ka Iasiat ka long ka jingialehkai. Nangta phi ia ong ba la tang ia ka—phi tharai ba ki Nii ki Kong jong ngi ki ban bieit haduh katta ba kin tang sa ia ka jingialehkai ?

Don Rai—Shisha mo ! Pleng dei hangta hi ba ngi shah trei—ngi ia pyrkhat ba ka 'tang' ka mut 'pynkyntang'—ym dei, Bah Ksan ?

Ksan—Nga pat katta ruh ngam pat pei.

Khnong—Te ka mut kaei ka ?

San Hadem—Phi ju ia ong—'Ka kyrteng kaba da jer da tang'—to ngan iehnoh ia ka 'jer' bad ngan shim tang ia ka 'tang'- Phi phi ia mut ba 'ka kyrteng kaba da tang' ka mut 'ka kyrteng kaba da pynkyntang' ?

Ksan—Te ka mut kumno heit ?

San Hadem—Heit, khun ka, la shet kine ! Ka mut ka kyrteng kaba da ioh ka hukum na Ka Blei na Iing. Ka ioh hukum bad ka pynkyntang ka ia pher kum ka mihngi bad ka sepngi.

Don Rai—Phi i, Ma San, bunsien bunsien phi phi sei ki nia kiba ngim ia tip bad ngim ia poi pyrkhat bad ngi la shu dei ban ngeit bad kohnguh namar ia ngi ban shu ia kren mang mang khlem da ioh pyrkhat kan shitom. To kam pher kata—lada phi ong ba ka long kumta phi mut ban ong ba ka Iasiat ka long kaba da ioh ka hukum na ka Blei ?

San Hadem—Phi dei ban kynmaw, Bah Rai, ba ka ktien 'tang' kam dei ka ktien ne ka nia kaba nga sei ma nga—ka

dei ka jong i Kpa i Bah Khnong. Nga nga shu batai ia ka jingmut jong ka ktien 'tang'—haba phim ia tip ia ka jingmut jong ka, ka pop kam dei ka jong nga. Haba phi kylli pat da kata ka jingkylli nga te nga ong—Hoid.

Ksan—Kata ma phi baroh ar ngut—ma phi bad i Kpa i Bah Khnong, phi ia ngeit ba ka long kumta? Lada phi ia ngeit kumta kaei pat ka nia kaba phi don ban sei ?

San Hadem—Kaei ka nia kaba i Kpa i Bah Khnong i don ngam tip bad ngam lah hi ruh ban ong lymda nga ioh biang ban ia shong kai bad i; kaba nga don ka long na ka bynta ialade hynrei ban ia hun lang ngan buh ia phi kawei ka jingkylli—Ka don kano kano ka kam ha u Khasi kaba un leh khlem ioh ka hukum ?

Siang—Nga naduh hynne nga khlem da nud kren wat tang shi kyntien ruh namar ngam ioh ksai kumno kumno ruh. Ha ka por ba la jan ioh kawei phi ia poi noh shawei bad ngam ioh kem shuh bad ka daw ka long ba nga pep ha kane ka Lyngka kaba la dep bad ngam lap dien shuh shano shano ruh. Kaba bha ia nga ka long ban ap ia ka jubab jong kine ki heh-khlieh lai ngut.

Khnong—Nga te u ban ap shwa phi, Bah Siang, ieh kin tur kine.

Don Rai—Nga sngew ia nga te ka la eh than. To jubab noh ma phi, Bah Ksan, nga te nga la pan map.

Siang—Phi iohsngew, Bah Khnong, uwei u la rah kti.

Ksan—Nga kynmaw shisien ha iing i Ma San, ngi la ia kren shaphang ka pan-hukum kata ban da kylli haba ym lah ban rai hi da lade la kata kaba ngi leh ka don ne em ka nia kaba biang hynrei ba ngan bsuh pat ia ka ha ka ka jubab ka ban ai ia kata ka jingkylli i Ma San, ngam sngew nang. To phi nga ruh nga la pan map.

San Hadem—To jubab noh ma phi kine, imat khlem ia kob ka khlieh ruh kam trei kam.

Siang—Nga te ia ka burom nongjop ngan ai ha i Bah Khnong.

Khnong—Nga te ban shu rah kti te ngam iah phi. Ngan jubab la ka jubab, ai kan lait bad ai kan dei, ia ka lup bad ia ka liem ngin sa ia peit. Phi ong—"Ka don kano kano ka kam ha u Khasi kaba un leh khlem ioh ka hukum?" Ka jubab jong nga ka long—"Lada ka don te ym la lait-kylla?"

Siang- Hangta te da hun hi jrut—Khih nangta lada phi ia lah. Ngan leit thep duma ma nga bad ngan ai dih shwa ha i Bah Khnong.

Khnong—'Ka Akor kaba tam'—ong u Khasi. Da kynmaw, Bah Siang.

Siang—Shisha mo ! Kane ka khluit than ruh ka ban iap—ka ban pynkylla khyllung.

Don Rai—Hadien ba phi la ia kob katta ruh dang dei hi ban mane namar ban khih nangta ym sngew lah shuh.

San Hadem—Nga ruh nga sngew ba kan nym don shuh ka jubab ka ban dei trait ha u sohpdung kum kata ka jubab i Bah Khnong. Nga ruh ngam lap nia ban ong ba u Khasi un shu leh ruma khlem ioh ka hukum. Haba pyrkhat hi ruh ka dei ban long kumta. Ngan phai noh sha ka Iasiat—lada ka Iasiat kam long kaba da tang ne ioh ka hukum na ka Nonghukum, phi tharai kan long ban pyn-prie kai ia u briew ha madan ne ban pynher kai ia ki khnam na ka skum ne ban pynher ia ki sha ka skum ?

Ksun—Nga ialade te nga shem ba kine ki jingiakren shaphang ka Iasiat ki eh palat bad mynta baroh shi taiew nga la shu pyrkhat tang shaphang jong ka. Kaba nga

lyngngoh ka long ba lada ioh nia kawei ka liang ki khnam jong kawei pat ki shu her lait na ka skum.

Khnong—Tip seh, Ksan, da nga uba dang kham khynnah ruh nga sngewthuh phi ia kata. Katto ngi la ia kren shaphang ka bor jong ka nia bad ia ka bor jong ka ktien bad kiei kiei nga sngew ki la shai. Kaba lyngngoh ba phi dang kren pat kum u dkhar kum u Phareng, ym dei kum u Khasi.

Don Rai—Kaba nga lyngngoh ma nga ka long ba kiei kiei kiba phi la bat ha la ka kti ia kata phi dang lyngngoh. Kiei kiei ki long ki lajong—ki jong phi hi. Lada phi long nongwei na la ka jong te yn ia ong kumno pat.

San Hadem—Kaba nga lyngngoh pat ma nga ka long ba uba stad u lyngngoh ba uba bieit u lyngngoh.

Siang—Shuh la poi shano kumta !

San Hadem—Ym poi shano shano ruh. Ka shu long ba ha ka jingpeit jong nga ha kine ki ar taiew mynta, ka khlieh jong u Bah Ksan ka don ka jingpher. Ka dei ban don ka daw aiu re aiu.

Don Rai—Sha, Bah Ksan?

Ksan--Ka dei. Une u Ma San u dei u briew uba da kthang ktien palat. Nga kynmaw lut mynta ia ki jingkren jong phi. Mynta ngi shu ia nia thain shi thain bad ka menkmie namar ba ka kynroi ia nga tik shi tik ba ngam treh ban leit long Khristan lang bad ki khun. Ha phi ki lok nga shu iathuh tang ba yn nai pat ia kren mynta, ngin sa ia kren pat ha kawei ka por.

Don Rai—Ban ia kren te to yn nai ia kren hynrei ym sngew lah khlem ai jingmut. Kaba phi dei ban leh ka long ban wad u nongkam uba tbit namar nga sngew haba ia kynduh ka Nia-Khasi bad ka Nia-Khristan te ka jingialeh ka la long kaba la tan hi tiang.

Siang—Haba la don u Ma San phin pynshitom wad nongkam ban leh aiu ?

Ksan—Ka jied ka dei ka jong nga u trai. Kaba nga buh ha ka jingmut ka long ia i Bah Khnong ba i don i kpa ban iarap.

Khnong—Nga lei lei uba la kloi lypa na ka bynta u lok tang ba kaba bha ka long ba phin phah ksan rngiew shwa.

Don Rai—Ka dei kein namar haba la dep ka ksan te ban khnong ruh la suk.

San Hadem—Ban ioh kine tiak ia i tienkai te ym long ia kren shuh. Ngam tip balei ba long sang eh kumne.

Khnong—Kaba da phylla te phi, Ma San, ba haba ia kren kai wow ka jingproh ka jabieng. To phi, wat dom, ngin ia leh kumno ka.

Siang—Haba nga bishar na ki jing'akren jong phi nga lap bad nga sngewthuh ba nga la duh shisha bun kiei kiei. To ym lei lei ym lah shuh hi ruh ban leh ei ei. Haba kumta phim ia don ei ei shuh ban ia kren ia kaba phi la ia kren ha kane ka Lyngka ba la dep ha iing jong i Bah Khnong? Lada don te ia sei seh tang ban ia myntoi ma ngi baroh.

Ksan--Kaba bun phi, Bah Siang, lada ngi ia kren. To lada phi ong ma phi kumta ngan sei ma nga. Ha kato ka sngi ngi ia kren shaphang ka kam. Ngi ong ba ka shnong ka don la ka daw bad ka kam ka iaid na ka bynta ka shnong. Haba ia siat pat shi met shi met kumba ki ia leh ha kine ki sngi, ka kam pat ka iaid kumno ?

Don Rai—Kam shi met shi met kein.

Khnong—Ki ju leh ia kata ?

San Hadem—Kim leh balei ? Ki bym leh te kim dei hi ban bat ryntieh.

Siang—Kum ha kaba ia siat 'prize' shi met shi met mar saw khnam nga pat nga nang pyrkhat ba ki siat la ka siat—nga mut kumta kein ba ka shong eh tang ha ka jingbeit.

San Hadem—Nga kynmaw ia kawei ka jingiasiat ba pynialeh ka Mawryngkneng Development Block ha Smit. Ka [long ka ia siat 'Prize' kumba phi ia ong bad ka dei ka ia siat 4 khnam. Ki nongsiat ki la poi haduh 46 ngut. Ha ka por ban ia siat la wan poi u wei u tymmen uba la dor ryngkdo bad uba shan ialade da u diengduh. U peit ia kita ki nongiasiat bad u pyrta, u ong, "Hei ! ia kam la ka met ka met——haba la ia bat ia ka ryntieh la ia long khun shynrang". Kita ki ktien ki long kiba la bat ia nga bun bun sngi. Nga sngew ki dei ki ktien kiba khia haduh katta katta bad ha lyndet jong ki nga iohi ia ka tai ka thymmei bad ia katai ka tynrai ka pyrkhat u khun Khasi.

Ksan—Kiba sngewtynnad palat kita ki ktien,—'Ia kam la ka met ka met—haba la ia bat ia ka ryntieh la ia long khun shynrang".

Khnong—Ban da kumta te kat kum u Khasi te haba la ia long khun shynrang la dei ban ia bat ia ka ryntieh.

Siang—Te phi kumno ka ? Lada ym ia leh ia kata mynta ruh nga ong ia phi ba kan poi ka por ba uwei pa uwei u Khasi un sa ieng biang ka bat khnam bat ryntieh.

San Hadem—Nga sngewburom ia phi, Bah Siang, na ka bynta kita ki ktien. Ka dei kaei kaei kaba ka pateng ba dang wan ka dei ban pyrkhat.

Khnong—Ka don kawei kaba i Pa i ong ha kato ka miet, i ong, "Haba phim lah ban ieng ha ka Dorbar-briew phi la kyllon beit"—haduh mynta ngam pat shai kaei ka Dorbar—briew bad kaei ka Dorbar-blei—ia batai lem phi.

Don Rai—Ngan iathuhkhana ia phi ia kawei kaba iathuh uwei u tymmen na Sohryngkham. U dei u jait

Kharmujai. U ong—"Ngi ki Kharmujai ha ki sngi kiba mynshwa ngi ju knia ai-bam ia U Blei-bneng da u sniang. Ki Kharmujai kiba ha Sohryngkham ki leh ia kata bad kiba ha Kleng ha Nongkrem ruh ki leh ia kata". Nga kylli ia u ia ka jingmut jong ka ktien "Blei-bneng" bad u ong, "U Blei jong kane ka bneng, jong u slap u pyrthat bad kiwei kiwei kiba ha kane ka Suin".

San Hadem—Phi mut ban ong ba ki shim ia U Blei-bneng kum u Phan u Kyrpad jong ki ?

Don Rai—Ki ong ba ka long kumta namar dei ma U U Nongiada ia ka Jait jong ki. Ka khana kaba u ai ka long kane ba ha kawei ka por la pom u pyrthat ia ka masi ki Kharmujai ha lum. Haba ki Kharmujai ki la wad ia ka daw ki la lap ba don uwei u briew uba leh ia kata. Ki la leit beit sha uta u briew uba ki suba bad ki la kylli ia u la ka dei ne em ba u leh ma u. Uta u briew u la len bad u la ong ba um tip ei ei ruh. Ki la leit bunsien ban iai buh ia ka jingkylli ha u hynrei u len hi bad u ong ba um tip ei ei. Ki la maham ia u ba ioh ka jia kaei kaei pat lada ki iaid kham jngai hynrei ei ei ruh um patiaw. Kata kein Bah Khnong ka dei ka Dor-bar briew—ka long ka jingiakren para-briew.

Khnong—Haba ka Dorbar-briew ka iaid ha kata ka sur kaei pat kaba jia ?

Don Rai—Ki Kharmujai ki la leit sha ka Dorbar-blei bad ha kata hi ka sngi ba ki leh ia kata la pom u pyrthat ia uta u briew bad naduh kata ka por U Blei-bneng Uba long U Nongiada bad U Nongri Nongsumar jong ki Kharmujai U la kylla long noh u Phan u Kyrpad jong ki.

Siang—Phi mut ban ong ba ki Kharmujjai ki la apil sha U Blei haba ki leit sha ka Dorbar-blei ?

Don Rai—Tang na kata ka jingkylli ruh ka paw ba phi la ia ioh ia ka jingmut jong ka Dorbar-briew bad Dorbar-blei.

San Hadem—U nonghikai te u dei u nonghikai—kaba eh ka la shu kylla jem.

Khnong—Khublei shibun eh, Bah Don.

Siang—Ha ki jingiakren jong phi phi iai ban pa iai ban bad phi iai kren pa iai kren ia ka nia, hato ka don aiu ha lyndet jong ka ?

San Hadem—J-l-a-ng bad haba jlang kumta ban dih duma ruh wow ka jing-bang.

Ksan—Hoid kein, iohsngew sa tang ia ka jingsawa ka tangduma bad iohi sa tang ia ka jingher ka tdem.

Siang—Nang dih ma phi, Ma San, ngan nang peit ma nga ia ka khlieh jong kine. Nga kwah ban jubab shwa i Bah Don.

Don Rai—Bad ka kwah kylli bad ka kwah pynlehrain briew. Da ap ngan da dih duma shwa. To tan, Ma San—shu mynta mynta noh hi kan leit long shano. Shu hukum kumba hukum ka U. N. O. ia ki Arab bad ia ki Israel ban ia sangeh ialeh noh.

Ksan—Haba kumta jop u Arab ne jop u Israel ?

Khnong—La khyrwit u Israel haduh ba u Arab um don jaka shuh.

Siang—To ka long hi ban ia kren ia kata kum ban ai por ia i Bah Don. Ha ka 1948 ruh trei u Israel ha ka 1967 ruh trei u Israel bad mynta kane ka snem 1973 ruh trei u Israel—te lano pat un trei u Arab ?

Khnong—La dei ban phah kawei ka telegram sha u Sadat, u President ka U. A. R ban ai mynsiem ia u ban ong ba um dei ban khuslai namar un sa jop haduh ba un da thiah lyndang ha iing-trep bad ban hap ka thapbawa na sad.

Ksan—Hu-u, ai mynsiem kein—lada um tim u Sadat ia phi haduh ba phin da jah dait khlem trud sa bynthiew ia nga.

Siang—Kumno kein u jop u Israel haba u ialeh tang marwei ia uba bun ?

San Hadem—Shim, Bah Rai, tan sa ma phi. Ngan jubab ma nga ia kata ka jingkylli kaba nynta bad sa jubab ma phi ia kato kaba hynne ne phi la ioh ne ia ka jubab ia kaba hynne ?

Don Rai—Em phi, ngam pat ioh.

San Hadem—Phi iohi ne em Bah Siang ba kata ka jingkylli ka dei ka jubab ia ka jingkylli jong phi hi. Phi tharai uta u Israel un nym jop haba ka nia ka biang nadong shadong bad ka daw jong u ruh ka ieng ?

Ksan—Lam, Ma San, sha tie ka iaw—kumba ong ki Pnar. Ba biang ka nia kein ba sa ieng ka shad iasiat—da nga uba bieit ruh nga sngewthuh ia kata.

San Hadem—Phi i, Bah Siang, phi buh ka jingkylli kaba da eh shisha. Katba phi nang ia · kren bad nga pat nga nang dih duma—phi ia kren ia ka jop bad ka rem u Arab bad u Israel, ka wan ha nga ka jingkylli kàba ong—"Hato ka Palestine ka dei ne em kaba U Blei U la kular ia u Israel ?

Khnong—Ka dei kein—ban ha u Khasi te la ia dei.

San Hadem—Haba kumta ka la don ne em ka Hukum Blei? Ka la don ne em kumba ong i Bah Ksan ha kato ka sngi, ka Ktien Ka Blei ? Kam la long ka daw ia u Israel bad u ruh um la ioh nia ?

Don Rai—Sa kum ia kata ruh donkam ban da batai te ngin ia ong kumno shuh.

Siang—Ka jaka rieh jong phi, Bah Don, ka dei kato ka tangduma. Phi lei lei phi dei uba la rem lypa.

Don Rai—Lada im ioh tangduma phi tharai i Ma San in lah ban jubab ia kato ka jingkylli jong phi ?

Ksan—Nga ngeit ba phi dang ia kynmaw ia ka jingbishar. Ha ka jingpeit jong nga ngam iohi ba u nongbishar u pher na u koidi.

San Hadem—Kaba bha ka long ban ia kein noh ia kita kiei kiei baroh. Nga iohi ba shisien ba phi la ia sdang ia ka kren kai phim ju ia buh pud shuh.

Ksan—Ka dei phi, Ma San, to ieh ngan lam noh ma nga ban ioh ia kren. I Kpa i Bah Khnong i ong ha kato ka miet ba ka Iasiat ka long kaba la tang bad shi rta kan sah tang ka biria bad ka tamsa—phi ju ia bna ba don ka iashoh iadat ha ka Iasiat ?

Don Rai—Bna shano phi ! Tang mar ia dep niew wow ba khih ki ryntieh ha suin; wow ba khynwin ka khyndew; wow ka kynih ka phawar; wow ka sin ka rngop bad wow ka khoh ka pied—uba rem te sngew tang ban shet ja ha iing ruh u dei u bym ju don khaw hynrei shano kato baroh. Ia u Khasi phin dang wan hikai ma phi ia kata ka sporting spirit ne sportsman spirit ?

Khnong—Hikai shano ! Peit ha ka Iasiat-kloi seh—tang mar ia lut khnam uba lam bad tang mar ia rah ka ryntieh baroh ki la ia sangeh lut—phi la ia peit ia ki khmat ki briew ki long kumno—khlem i-pher ei ei ruh wat lada ha kti dang bun ki khnam. Dang don uba nud ban hikai ia u Khasi ia kata ka sportsman spirit ?

San Hadem—Katba nang pyrkhat ia kita kiei kiei katta nang sngewieit ia la ka jong ka Jaitbynriew.

Sing—Ban da iashoh iadat ha ka Iasiat kumba ia shoh iadat ha ka Football bad kiwei kiwei te da ki khnam bad ka ryntieh ym ia iap lut mo phi ?

San Hadem—Hei, da kynmaw, Bah Siang, ia kawei kaei kaei ! Ia ka ryntieh bad ia u khnam ha u Khun Khasi Khara la ai da ka Nonghukum bad phim lah ban pyndonkam bakla ia ki.

Ksan—Phi pynkynmaw ia nga ia kaba ong i Pa—i ong ba u Khasi khlem ka nia bad ka lynti um ju pyndonkam ia ka ryntieh bad ia u khnam; bakla ia kata u sai-siej un dkut.

Don Rai—Nga kynmaw i Bah Ksan hynne i ong ba ki don kiei kiei kiba maian ha ka Iasiat hynrei mynta nga lap ba dei ban pynkylla noh ia kata bad ban ong noh ba ki don kiei kiei kiba maian ha ka ryntieh bad u khnam.

San Hadem—Nga ia hap jingmut bad phi, Bah Rai. Ki jingmaian ruh ki shong syrtap syrtap bad imat kan shim por bha ban lah ban khlong lut.

Siang—Ia sei shuh phi tang ia myntoi lem ngi ki bym don ha kato ka miet.

Ksan—Ngin ia kren ia kato te phi, Bah Siang, kaba ong i Bah Don hynne shaphang ka Dorbar-briew. Kaba nga kwah ban kylli ma nga ka long—Ka Iasiat ka iadei kumno bad ka Dorbar-briew ?

Don Rai—Kumba nga la ong hynne—ka Dorbar-briew ka long ka jingiakren pynbeit kam para-briew. Ka jingiakren pynbeit kam phi tip hi, ka dei ban long ha ka nongrim jong ka hok bad ka sot te ban ia lehkai bad ka long mo?

San Hadem—Ka dei kein, Bah Rai—sngewhun hi jrut. Nga kynmaw ba don uwei u nongkam uba la pynkyllain ia ka skum da u bsein bad kaba la jubab ia kata u la dei ban kyllon ha madan. Haba u la tip biang biang ba

ka lasiat ka dei ka jong ka Dorbar-briew balei ba un da leit sha ka Dorbar-bsuid ?

Ksan-- Shu tang da ka nia kumta u la dei ban kyllon ?

San Hadem—Kein noh, ia une u Bah Ksan ngam lat ialeh shuh. Shu hun noh, Bah Ksan, katba phi iohsngew ba ngi ia kren. Ka khlieh jong phi kam long shuh. Kat kita kiei kiei ngi la ia kren bad pyrkhat phi pat phi dang wan rah ia kita ki jingkylli kai.

Don Rai—To ngan kylli noh kawei ia i Bah Ksan— "Phi la ju iohsngew ia ka jingpynbam nia ?

Ksan--Iohsngew ruh la iohsngew bad tip ruh la tip hynrei ynda la jylliew than ki jingiakren ia kata kaba la tip ruh sngew kum bym tip shuh.

Khnong--Nga ruh nga long kumta kumba long i Bah Ksan. Ynda la kulmar ka khlieh ia kata kaba la tip ruh ngew kum bym tip.

Don Rai--Ynda la pynbam u briew da ka nia te kein noh seh, Bah Ksan, ka lyer kaba phi ring mynsiem ruh sngew kumba ka la kylla maw ha snier.

Siang-Kaba triem kat ka pynbam nia te don shuh hi mo phi? Nga te nga la lap da lade. Ka don kawei ka jingjia hangthie ha Bhoi ba u don uwei u nongsor uba don lyngkha hangthie ha Bhoi bad u don ruh la ki jingri jingdub. Ha kawei ka sngi u la jah uwei u khun-masi bad uta u nongsor u la leit kam ia u khun masi jong uwei u Bhoi. Uta u Bhoi u la kren ia u da ka ktien kaba jem bad kaba donakor bha, u ong—"Peit, Bah, une u khun-masi u dei u jong nga; ha ka jingsyriem ka rong bad ka jingheh phi lah ban bakla". Uta u nongsor um ai lad tang khyndiat ruh ban ia kren. Uta u Bhoi u la ong biang—"Da peit bha phi, Bah", hynrei uta u nongsor tang khyndiat ruh um i salia. Hadien kata uta u Bhoi u la pynbam da ka nia bad kaba

phylla ba uta u nongsor u sngap la ka sngap bad u rah la ka rah ia uta u khun-masi Ka la shu kut noh kumta hynrei tang ha kata hi ka janmiet la lap ba uta u khun-masi jong u nongsor u don ha ka sem jong u hi bad ngi la ia tip ba uta u nongsor tang shu por ha iing ha Sor u la sur matlah ki khmat ba u la shu byrie haduh ba un da khlad na kane ka Pyrthei.

Ksan- Phi ngeit ba U Trai Kynrad Un shu shah ia u briew ba un shu leh ia la u para-briew haduh katta ?

Don Rai -Leh mano ? Phi bakla, Bah Ksan, ha ka pynbam nia ym dei kiwei pat kiba leh hynrei phi leh hi da lade ia lade.

Khnong--Haba sngap ia kita kiei kiei baroh, ha kine ki por ngi la shu shim sting lut ia kiei kiei baroh. Ngi la shu per ha ka jingbymtip bad ngim ia tip shuh ia ka pap, ia ka sang bad ia ka ma. Kumba ka long hi u Khasi um don jaka ban shu sympa tang ha sla, ym don jaka ba un ialehkai ia ka jingim bad ym don jaka ba un shu shim sting ia kiei kiei ha ka jingiadei bad kiwei pat. Ym don jaka ba ngin shu ia kren kai ia ka ktien bad kumta ter ter.

San Hadem—Bad kumta ter ter—ym la long ba ngin ia ieng noh ?

Ksan—Long te la long hi bad bang ruh la biang hi bad thad ruh la ia thad hi ia ka jong ka jingbieit. Ba phin nym ia ngiah ma phi te kane ka jingiashong kai te kaba da myntoi palat ia ngi.

Siang—Ia nga lei lei uba kum une te ka la long ka jing-shong skul bad phin da ia wan man ka sngi ruh ngan ong 'To'. U duma ngan pynbiang ma nga, ka sha ngan pynbiang ma nga, u kwai nga pynbiang ma nga.

Don Rai—Ba phin da pynmih ktien pat haduh katta te ban ia wan hangne ruh ym sngew ia nudshuh.

Ksan—Balei une u Bah Siang u kren bieit palat?

Siang—La bakla ma nga phi kata. Ngam poi pyrkhat ei ei ruh.

Khnong—Haba la ia shongkai te u duma la ia dih, u kwai ruh la ia bam bad ha kane ka Juk Mynta ki trai iing kim hun khlem da ai sha te ia ka sha ruh la ia dih bad phin da iathukhana noh ia kata?

San Hadem—Ka dei kata ka jingkien riewtymmen u Bah Khnong.

Don Rai—Kaba bha ka long ban ia pynbeit shongkai noh shisien hawei bad shisien hawei pat ban nym ban bor than iano iano ruh.

Siang—Peit ho ! Phi la thew ia nga uba bieit te ym long shuh. Nga uba na ka san nga don tang ar shiteng.

Ksan—Kiei kita ka?

Siang—Kiba nga don ki long ka ktien-khyllung bad ki ktien khynnah bad kiba ngam don ki long ki ktien-tymmen bad ka ktien-kynthei bad kaba nga don tang shiteng ka long ka ktien-rangbah.

Don Rai—Phi la roi du, Bah Siang.

Siang—Khublei shibun eh, Bah Don. Nga ngeit ym slem shuh ba ngan long nongkam ia u Bah Ksan.

Ksan—Lada nga donkam ngan sa ong. Phi ruh lada phi donkam sa ong—u duma aiu re, u kwai aiu re, u tympew aiu re, u sla-sha aiu re, ka shini aiu re, ka dud aiu re— sa ong.

Siang—Kata ka dei ka ktien-rangbah?

Don Rai—Kita ki dei ki ktien-nongbueid.

Ksan—Pynshai, phim pynshai ngam hun shuh.

San Hadem—Ka ktien-iangbah ka pynklet bad ka tep ia ki jingbakla; ka ktien-tymmen ka tei halor ki jingbakla bad ki kynting ia ki jingmut jingpyrkhat sha kiei kiei kiba kham bha; ki khyllung ki kreu bieit, ki khynnah ki shad ha ki jingbakla bad ki kynthei ki rah ktien ban pynroi ia ki jingbakla bad ki buaid pat ki tih toit bad ki kynroi ia ki jingbakla. To ho, Bah Siang, ngi la ia leit.

Khnong—Da ia kynmaw ho ha ka taiew ka ban wan ha ing jong nga.

VIII

HA IING I BAH KHNONG

Ksan—Kaba ong lypa kumba ong i Bah Khnong kaba da dei eh. Ha kane ka Lyngka ka ban wan te sa ia wan noh sha ing jong nga ho.

Siang—Wan te ngim ia wan balei lada ka long.

Ksan—Balei phin da korbar ma phi ia kata? Nga uba khot ngaṃ la sngewthuh?

Don Rai—Ha kato ka miet ha iing u Bah Siang shwa ba ngin ia khlad ruh nga iohi ba phi ia dom bad mynta phi la ia dom biang.

Siang—Nga shu ong kein ba ioh ym long.

Ksan—Lada kam long te nga la sngewthuh hi kumno ban leh.

Don Rai—Lada kam long te ngi la shu ia shim beit ba kan long ha iing jong nga ho.

Siang—To ia sei kino kino tang ban ioh ia kren noh. Kane ka ia kren lkhit kumne ka bym long.

Ksan—Tip kata ka 'lkhit' kaba dei ne ka bym dei ka ktien Khasi bad ban ia kren pat ia kata ruh ym don por.

Siang—Phi don por ne phim don—ka lkhit ka sah hi ka lkhit.

Ksan—Ban ia kata ka 'lkhit' jong phi te ym sngew long hi ban ia kren. Ngan sei noh ma nga tang ioh ia kren. Tharai mynta ha ka Iasiat—lada baroh ar liang ki ia biang ki nia bad nongsiat, kaei ka jingmih?

Don Rai—Haba ia biang kumta te ynda ia tam ruh uwei ar. Ha ka kylla step lah ban tam kawei ka liang bad ha ka kylla miet lah ban tam kawei pat. Ka lah ruh ban poi sha ka ia khaid.

Ksan—Kaba sngewtynnaa eh ruh ka dei kata.

San Hadem—Nga ruh nga pyrkhat ba dei tang ma phi hi ruh u ban sngewtynnad; kiwei te ngam tharai.

Ksan—Balei ka jingsngewtynnad kan dei tang ka jong nga? Nga pher aiu ma nga na kiwei pat? Nga te, Ma San, lada phim da pynshai ngam suk shuh lano lano ruh.

Khnong— Ban shu sngap ma ngi te la sngew tieng.

San Hadem—Em, ym don ei ei ban tieng. Ki ban sngewtynnad ia ka iakhaid ki dei sa tang ki bieit hynrei Bah Ksan i don la ka nia. Nga kren ia kata ruh namar ngi ia don 'para ma ngi' kumba phi ju ia ong. Kita ki ktien ki dei kiba i pynuonkam i Bah Ksan hi. Namarkata nga shlur bad nga sa ong ba ym don ei ei ban tieng.

Don Rai—Phi mut ban ong ba ka 'ia-khaid' i Bah Ksan ka pynieng ym dei tang ia ka nia hynrei ia ka daw?

Ksan—Haba nga kren ia ka Iasiat phi pat phi ia poi shata.

San Hadem—Ngi ia sngewthuh ia kata, Bah Ksan bad kata ka long naduh ba phi sei ia ka jingkylli jong phi hynne hynrei phi dei pat ban sngewthuh ba kam long kaei kaei kaba sngewtynnad ban shu ia kren ia kajuh shi kajuh man ba ngi ia shong kai.

Khnong—Nga ruh sa ba ngan ong ia kata namar ka pynbtai ban ia kren ia kajuh shi kajuh.

San Hadem—Baroh shi katta haba ngi ia kren ia ka kam jong phi ngi la shu ia kren kai hynrei haba nga pyrkhat

bha, para ma ngi, kan bha ba ngin ia kren ban ia tei bao kata ruh lada ka long ka mon jong phi.

Ksan—Lada ka long ban ia tei para ma ngi ka long hi.

San Hadem—Ban shu ia khaid te ka lasiat bang ruh kam bang bad sngewtynnad ruh kam sngewtynnad. Bym ioh nia ruh ngi da ia trei shitom ban ioh bad tang shu ioh la shit ka kam. Kaba jop ruh ka dei ban long kaba jop bun khnam ban ioh ia shad khalek, ban da ieng ka kynhoi ka kynkiw bad ka phawai. Shong shit ka shong bad dap taiew ka khana.

Ksan—Mynta pat poi sha ka lasiat—kane te phi la pynbieit jing-tymmen ia nga. Nga la long briew katne ngam pat lap u briew uba triem kumba triem ma phi.

Siang—Triem ne ym triem ngam tip tang ba kane kawei nga don ban ong ba lada u Ma San hi um lah ban pynieng ia ka daw u Bah Ksan nga te nga la sngew jem daw lang.

Don Rai—Lada ym lah te sa ba ngin ia pynwad noh da kawei.

Khnong—Syier te la sngew syier palat ia u Bah Ksan ba ioh kumno re kumno u shu jem daw bad ban ia jem lang ma ngi baroh.

Don Rai—Tang ba haba pynkhat bha pat balei ngin ia tieng ia u rangbah, um la tip hi la ka kam.

Khnong—Ym syier balei phi haba u Adam ruh shu kumto, u Samson ka Bible ruh shu kumto, u Mark Anthony ka Rome ruh shu kumto, u Macbeth u Shakespeare ruh shu kumto; ban da kumto sa u Bah Ksan te ym ia jem daw lang mo phi.

San Hadem—Ngam ju tip mynno mynno ruh ba une u Bah Khnong u dei u briew uba nang kren ktien palat.

Ksan—Ia kren katba phi ia mon tang ba tang shu pher tiak nga la ieng nangne bad khlem kyrtiang dien shuh.

San Hadem—Ba phin da ong pat haduh katta te nga ruh ngan poi noh ha ba mut. Phim iohi ba na ka rem, ka jop bad ka ia-khaid ka jem daw ka wan tang ha ka rem bad kata ka long kaba shai kum ka sngi.

Siang--Haba ka la lait hi ka jem daw te ngim don ei ei ban khuslai.

San Hadem--Ki don shibun kiei kiei ha kane ka jingim kiba ngi dei ban da shem shitom. Ki don kiei kiei kiba ngim mon ban leh hynrei ngim banse ban leh; ki don ki khep ki khep kiba ngi hap pynbor ialade ruh; ki don pat kiba ngi kwah eh ban leh hynrei ngim lah ban leh bad ka Pyrthei hi ruh kam ai lad ia ngi ban leh bad kaba mih nangta ka long ba bunsien ngi la oei ban shu pynhun ialade.

Siang— Balei, Ma San, phim shu ai noh hak ha ka soh--pdung khnang ban ia shai syndon?

San Hadem—Kata ruh ka dei. Phi ia tip ba u Khun u Bah Ksan, u Rang, u la dap mynta 16 snem bad 16 snem lynter ka jingiasiat jong kine ka la long kiba shu ia khaid beit.

Khnong--Ka leit long kumta imat ba la tah shun Ki Blei mo phi?

San Hadem--Nga la ong naduh hynne ba une u Bah Khnong u dei uba nang ban kren ktien. Nga dei ban khublei ia phi na ka bynta kita ki ktien.

Dan Rai—Ba phin da sei da kata ka nia ha kato ka miet 'ynda la ieit la bieit' te ngim la ia liem beit!

San Hadem—Haba la tah shun kumta ai ba i Kmie u Rang in ieng hi ha la ka jong ka daw bad ai ba i Bah Ksan in ieng ha la ka jong ka daw. Palat nangta ngam kwah shuh ban kren. Ka shong sa tang ha phi, Bah Ksan.

Ksan—Khublei shibun eh. Nga la kynshew ia kita baroh. Khublei ia phi, Ma San, ngan nym klet ia phi ha ka jingim jong nga.

Siang—La sngewsynei ialade. Ban da ha ngi te ngi la ong ia u Bah Ksan ban ia bidai noh bad i Kmie u Rang. Ynda la iohsngew ia kita kiei kiei la sngewrem ialade. La sngew riewkai ialade khait.

San Hadem—Ym donkam, Bah Ksan, ba phin da khublei. Phi kine, kynmaw ia kawei kaei kaei bad kata ka long—"To stad sanphew ba stad ynda la ia kynduh ha la ka met phin lap ba phin da bieit da bieit sha ba palat". Nga tharai katto ka la biang, kaba bha ka long ban ia plie noh da kawei.

Khnong—Kata ia pynshai noh ia kawei phi—Kumno ka lah ban long ba u Khasi ha ka seng-nia bad ka seng-niam u dawa ia la ka hok na U Blei?

Don Rai- Ani ! Kaei kata phi sei?

Ksan - Nga te tang ban sngewthuh ia ka jingkylli ruh ngam sngew-thuh shuh.

Don Rai - Ka hok aiu kata kaba u briew u dawa na na U Blei?

Ksan—Hoid kein, yn shu dawa hok uta u briew kumno? Haba ialade ei ei ruh um don un shu dawa kumno? Em phi, da ia pynshai ba ioh phi shu ia kren ruma bad kan long bieit pynban. To, Ma San, pynshai ma phi.

San Hadem—Phin ioh nangno ka jingkylli kaba shong nia kum kata.

Don Rai—Ka jingkhapbrip khmat u Ma San ia u Bah Siang ruh kaba pynpyrkhat sniew. To ym lei lei ngin ia a ap ia ka nia.

Siang—Baroh shi katta phi, Bah Khnong, ka jingtharai rangbah ma nga ia kine ki briew ka la long kaba palat. Ha ki jingiakren ruh phin lap ba nga la shu sngap namar ba nga burom ia ki hynrei haba kumta pat phi sngew kumno?

Ksan—Ban da kumta te pynshai ma phi, Bah Siang. Tang ba kynmaw ba phin kren pat kumta para rangbah ruh kam long rangbah shuh.

Don Rai--Naduh mynta ngan da peit kai noh ia ka jingrangbah jong ki.

Siang– Lada ka suk ban pyndom ka eh aiu ban pynshai.

Ksan—Ynda la ioh la ioh kabu une u jong ngi un tangon haduh ba phin da khein da ki shyieng.

Siang—Tang ba phi la ia mane kumta ruh ka la biang.

Ksan--Shish, ka la ia mih ka jait pa jait briew ha kane ka Pyrthei. Ka kren ruh kaba la sngew lali palat.

Khnong– To Bah Siang, pynshai noh; katto ka la biang

Siang--Ngan pynshai kein, ngam pynshai balei. Ka Nia ka ong kumno—ka ong ba U Blei U la thaw kyipang ia u briew na ki jingthaw baroh ha kane ka Pyrthei bad ba u briew u long u jong U Blei.

Ksan—Tang ban sngewthuh ia kata ruh ka la biang hynrei phi tharai u briew u sngewthuh ia kata?

Siang—Lada um sngewthuh ia kata te u pher aiu na u mrad.

Don Rai—Nangta pat?

Siang—Haba kumta kata ka dei ne em ka hok u briew?

Don Rai—Khublei shibun eh, Bah Siang. Ban kum ia kata ka nia te lada phi ong ban sei shi spah tyngka ruh nga la sei beit.

Siang—Te ha ka Jutang jong ka jingiadei u briew bad U Blei kata ka la ieng ne em kum ka nia?

Ksan—Ka la dei kein ban ieng.

Siang—Te haba kata ka dei ka nia, u briew u la lah ne em ban dawa ia la ka jong ka hok na la U Blei?

Ksan—U la lah kein.

Siang—Te kaei pat?

Don Rai—Ngan khublei ma nga ne phin khublei ma phi, Bah Ksan?

Ksan—Phin ong kumno kumno ruh imat la don ba hikai ia kine.

San Hadem—Ki kyntien kiba shoh eh ia nga ha ka jingkren u·Bah Siang ki long—"Dawa ia la ka jong ka hok na la U Blei". Ka jingdon jong ka ktien 'la' ka long kaba pynsngewtynnad palat. Ki dei ki ktien kiba kat ki ktien kiba pynpaw ia ka jingiadei kaba jan haduh katta katta kaba don hapdeng u briew bad U Blei. Ha kine ki ktien nga iohi ba ka don ka pyrkhat-niam bud ka seng-nia kaba khraw palat. Khublei shibun eh, Bah Siang. Ngan da puson bha ia kita ki ktien jong phi bad nga ngeit nangta kin sa nang mih kiei kiei kiba kham khraw.

Ksan—Phin ong kumno kumno ruh une u Bah Siang mynta ka sngi u la khie ksuid.

Siang—Ki snier ruh phim don bad ki snap ruh phim don. Kat kita ki ktien kiba shong-briew shong-blei nga la kren hynrei phi dang mud ban ong ba nga khie ksuid.

Ksan—Nga la bakla ma nga phi kata. Wat sngew ei ei ho.

Don Rai—Baroh ar ngut ma phi—phi dei ban ia sngap noh. Lada phim ia sngap ruh ngin ia ieng noh ma ngi.

San Hadem—Phi la dei ban ai lad shwa ia ki, Bah Rai. Phim iohi ba ki khlieh jong ki hamar ba ki dang trei kam bha? Barobor kaba bha ka long ban ap ia ka jingshit bad jingkhriat jong ki jingiakren bad jingiatai nia; myntan ka dang shu syaid bad phi dang dei ban ai lad.

Don Rai—Ngam ju poi pyrkhat ba kan long kumta kumba ong ma phi. To kaba la dep ka la dep. Haba kumta ha kano ka bynta jong ka seng-nia bad ka seng-niam ba ka wan kata ka jingdawa jong u briew ia la ka jong ka hok?

Khnong—Ban kum ia kata ka jingkylli te nga ruh nga lah hi ban jubab kata ruh lada i shah ia Bah Siang.

Don Rai—Phi ruh phi lah ban jubab ?

Khnong—Nga lah kein.

Don Rai—Phin batai ma phi ia kata ka jingkylli he?

Khnong—Ngan batai kein.

Don Rai—Phin ong kumno kumno ruh, kaba bha ia ngi ka long ban ia ieng noh phi, Bah Ksan. Nga la dum ka khlieh ka reng bad ka khyndew ka bneng. Ka la kylla ka Pyrthei.

Ksan—Ka mat kylla seh; ai un batai u Bah Khnong.

Siang—Phi la iohsngew, Bah Khnong, ia ka jingsngew stad jong ki.

Khnong—Ngim iohsngew balei? Ai kin sngew katba ki sngew, dei kiwei kiba tip ia ka dor. Ngam ju pyrkhat ruh ba u Bah Don un long kumne.

Don Rai—Map phi, nga la bakla, ngan sngap noh To batai noh.

Khnong—Nga ong ba baroh ar ngut phim shym ia sngap ia kaei kaba la kren u Bah Siang hynne. Phin da kynmaw u ong, "Te ha ka Jutang jong ka jingiadei u briew bad U Blei kata ka la ieng ne em kum ka nia?" U Bah Siang u buh da ka ktien 'kata' bad ka jubab i Bah Ksan ka long—"Ka la dei kein ban ieng".

Don Rai—Diang ka kti, Bah Khnong, lada ngam khublei ia phi mynta ngam khublei shuh ia phi lano lano ruh.

Siang Wat ai, Bah Khnong- para rangbah balei phin ai? Phim iohi ba ki kwah khublei ban pynkhynnah ia ngi?

Khnong—Ngam ai. Phi la ia shai ne phim pat ia shai? Lada phim pat ia shai ruh ia kylli noh ba ngan jubab katba ka dang trei kam ka khlieh.

Ksan—Haba u briew u dawa kumta ia la ka jong ka hok U Blei pat U ong kumno?

Don Rai—Kein noh, Bah Ksan. Ka dei ka Nia bad ka Jutang ba ieng rangbah u Hynniew Trep—ngi la shah pynbieit ha kine.

Khnong—Haba phi bieit hi te yn leh kumno ka.

Don Rai—Phi iohsngew, Bah Ksan, khlem jingmap shuh.

Ksan—Haba phi bieit hi te yn leh kumno ka.

Don Rai—Shish ! Kane ka Pyrthei ka bym dei shuh ban shaniah briew. Kumno, Ma San, phi pat phi shu sngap khlem kren? Phi ikhia palat ka khmat.

San Hadem—Katba phi nang ia kob ma phi bad kat-ba phi nang ia kren nga pyrkhat bad katba nga nang pyrkhat nga iohi ia ka nianiam jong u Khasi. Katba nga nang pyrkhat katta ka nang ngam ha ka jingmut jong nga baa kawei kaba ktah eh ia nga ka long ba U Blei jong ngi U don hajan eh. U Blei Uba la buh la thaw ia ngi bad Uba la ai ha ngi ia ka hok ban long ki jong U, ban leit sha U bad ban dawa ia kata ka hok na U. Nangta pat U long U Blei Uba bat ia ka nia, Uba iaid da ka nia bad Uba sngap ruh ia ka nia jong u khunbynriew. Kaba donkam ia ngi ruh mynta ka long ban bat ia kata ka nia kaba naduh mynnyngkong ka sngi.

Ksan—Haba kumta kaei kein ka hok ba u dawa u briew?

Don Rai—Phah kin batai kine ki nongdawa hok.

San Hadem—Kein noh, Bah Rai, kata ka kren kai. Nga sngew ka la palat noh. Phi ia kren ia kiei kiei kiba kynja-niam bad kiba jylliew bad kaba phylla ka long ba phi dang ia nang hi ban ia kren kai.

Don Rai—Map phi, Ma San. Nga ju pyrkhat ialade ba nga long uba lah ban synshar ialade hynrei nga lap mynta ka sngi ba ngam long kumta. Imat ka long kumba ong i Bah Ksan ba haba la jylliew eh ki jingiakren ka kulmar ka khlieh.

San Hadem—To kam pher kata baroh tang ba kynmaw ia kane—Haba la shlei ka jingsngew kaba bha ka long ban sngap noh. Ka jing-kylli ba sei i Bah Ksan ka long kaba da eh palat. Ia nga hi kaba bha ka long ban shu pyrkhat khlem kren lane to ia pyrshang ma phi.

Don Rai—Ban long ka jingiakren te ngan pyrshang ma nga phi. Katba sngewthuh ei ma nga ka hok ka dei ka kynja ei ei, ka lah ban long kano kano hynrei nga shu ong ka kynja ei ei. Ka jinglong trai halor jong ka ka dei ka jong ngi kata kiwei kim lah ban kam trai ia ka; nangta pat ka long kaba ngi lah ban pyndonkam ia ka na ka bynta ka jingbit jong ngi hi bad khadduh eh ka ai jingsuk bad jingkmen ia ngi.

San Hadem—Kumno kumno, Bah Rai? Phi ong, kaba nyngkong, ba ka hok ka dei kaei kaei; kaba ar pat ba ka long ka jong ngi hi; kaba lai pat ba ka ai jingmyntoi ia ngi hi bad kaba saw pat ka long ba ka ai jingsuk bad jingkmen ia ngi hi.

Don Rai—Hoid. Lada kam long ia bret; lada kam biang ia pynbiang bad lada ka duna ia pyndap—palat nangta ngam lah shuh.

San Hadem—Khublei shibun eh, Bah Rai. Ia nga hi te ka la biang nadong shadong. Lada nga don kawei ka khyndew kaba long ka hok jong nga, ka dei kein ka jong nga; ka ai jingmyntoi ia nga bad ka ai jingsuk jingkmen ruh ia nga. Kaei pat kaba dang duna? Ha ka khlieh rit jong nga ngam iohi shuh ba kan duna. Nga ai khublei biang ia phi, Bah Rai.

Siang—Ban ong ba kata ka jingbatai ka dang duna te ym sngew nang batai shuh.

Ksan—Lada ka don ruh nga sngew kam .don shuh.

Siang—Bad phi une te ym lah ia leh shuh. Lada ka dang don te kumno kam don shuh?

Ksan—Nga mut ban ong ba lada ka don ruh mynta te kam don. Lada ka don ruh ka dei ka kam jong phi ban sei.

Khnong—Kata ka nia te kaba ieng—ka lah ban don hynrei haba kam don mynta te ban ia kren ban leh aiu.

Siang—Phi shu rai ma phi ia kaei? Ka jingkren kaba la bakla palat.

San Hadem—Bakla kumno kein? I Bah Ksan naduh hynne i ong ba lada phi ia don ia sei; haba phim ia don ka mut ba phim don.

Siang—Yn sei kumno haba ym pat ia ioh pyrkhat.

San Hadem—Ka lah ban long pat ba ynda phi la ioh pyrkhat ruh phin lap ba kam don.

Khnong—Ka lah ban don bad ka lah ban nym don te ngin ia kren lei ia kata. Kaba bha ka long ban leh kumba ong u Longfellow—

Kaba im long tang ka Mynta,
Hangne te to trei to beng,
To pynrung ka dohnud shane,
U Blei hi Un da na neng.

Ksan—Shu long ba la ia rangbah te ka shu bit hi hynrei—

Don Rai—Kaba eh ban sngewthuh ia phi kine. Ha ka jingiatai nia phi sngew ba tang shu la lah ban sei dkhot Kotbah la biang.

Khnong—Mynno ka, Bah Don, ngi ia sei dkhot Kotbah?

Don Rai—Shu long kumta kein. Phi sei ia kata kaba ong uta u Long—fellow, tip uba shano ka Pyrthei. Ka kyrteng sngew kumba dei ka kyrteng Phareng hynrei u kren Khasi tiak tiak. Kaba ia tip ma ngi ka long ba ka dei ka dkhot kaba phi shim na ka 'Salm ka Jingim".

Khnong—Ka dei kein na ka 'Psalm of Life'—ka poetry u H.W.Longfellow ia kaba la pynkylla Khasi da u ....

Don Rai—Te ong kumta kein. Nangta pat ka jingong uta u Longfellow ka don jingiadei aiu bad kane ka jingiakren jong ngi? Ka 'Salm ka Jingim' ka kren ia kiei kiei kiba khraw jong ka jingim katba ka jong ngi ka long tang ka jingiatai nia kaba lada ngim ia lah ia rai mynta ngi. lah pat ban ia kren pat lashai.

Ksan—Nga iohi ba ka la khih ka khmut i Ma San - kaba bha ka long ban ia sngap noh. Kita ki nia jong ngi baroh ki long tang ki nia sohbyrthit kiba shu ia kyllain hajuh shi hajuh bad kaba ngim nym ia poi shano shano ruh. Ka jingkylli jong nga ka dang ieng—Kaei kata ka hok?

Khnong—Ngan pyrshang ma nga phi. Ka hok u briew ka dei kata kaba U Blei U la ai ha u. Ka dei ka longbriew ka longrynieng, ka rngiew bad kiwei kiwei bad kita baroh ki paw ha ka shalyngmat jong u.

San Hadem—Kumno—kumno, phi ong, Bah Khnong? Phi ong ba ki paw ha ka shalyngmat?

Khnong—Kein noh phi, Ma San, lada ka shalyngmat u briew ka la lip ka long kaei kaei kaba ym long shuh hi ban ia kren.

San Hadem—Ka la eh than ba ngan ioh kem. Ngan da hap pyrkhat phi, Bah Khnong. Phi la wan rah da kaei kaba ngam ko. khlieh shuh.

Ksan—Kita kiei kiei ba jer u Bah Khnong, nga sngew ki la bun than. Lah ne em ban buh tang ha ka shi kyntien?

Siang—Nga te nge ong—"Ka Longbriew'. Lada kam dei ia bret bad lada ka dei ia kdup.

San Hadem—To Bah Rai, phi pat phi ong kumno?

Don Rai—Nga te nga kdup tang ba kan kham syaid lada ngi synrop noh ia ka bad 'Ka Manbriew' ne phi ia ong kumno.

San Hadem—Nga ruh te phi. Ngam tharai ban don kawei pat ka ktien ka ban kham kit jingmut ia "Ka Longbriew ka Manbriew' namar-kata nga te nga piam bad nga kdup. Ka shong sa tang ha u nongkylli.

Ksan—Tip seh haba phi la ia kwah piam kwah, kdup baroh baroh katta te ba ngan pynwit ma nga ym ia khie pynban da ka thma.

San Hadem—Ba kan da bha ka khlieh kumta naduh hynne te hoid.

Don Rai—Phin shu ia hishni ma phi ia kaei—u Bah Siang u trai jubab u la ai bor naduh hynne.

Ksan—Shisha mu ! Nga shu leit kam ia ka jong kiwei—ka ban dkut ki u ryndang.

San Hadem—Kita kein ki biria—ban sngap ruh sngewtynnad. Khie leit thep biang da u duma phi, la biang ba ngin ia ieng noh.

Don Rai—Mynta ka sngi te ma nga bad u Bah Ksan ngim ia long briew shuh—la trei kine.

Khnong—Kato ka poetri u Soso Tham ka ong kumno Bah Siang? Lada ngam bakla, ka ong—

> Baroh u briew ba stad,
>   Mano ba lah ban len,
> La khlem da plie ka lad,
>   Kumno un lait ban kren.

Don Rai—Ka lad aiu kata kaba plie ia phi?

Khnong—Ka plie ka lad ba ia kynduh bad phi ki bieit.

Don Rai—Shish, ka la ia mih ! Kaba bha ka long ban nym kren shuh. Une u Bah Khnong mynta u la roi palat.

Ksan—Haba phi bieit hi te yn leh kumno ka.

Don Rai—Nga te nga la ieng.

San Hadem—Phi ong ka phi ba phi uba lah ban synshar ialade.

Don Rai—Synshar shuh shano phi, la jem haduh ki shyieng.

San Hadem—To ap phi kata, tang dep ia dih duma shwa. Phi wat ia khein jem ho ia une u samla. Phi sa ia peit sa katto katne bad da ia sumar bha, nga ong lypa ia phi.

Ksan—Ym don kam phi, Ma San, ba phin maham. Ia ngi ka la sep ka sngi. Yn ia leh aiu ym don rta shuh. Ia ngi ka la iaid da kato ka nia kaba ong, "Nang tymmen nang bieit". Une u Bah Don ruh u bym don ei ei shuh tang ba u shu kob. Katta ruh ba u rem ei.

Don Rai—Khublei shibun eh, Bah Ksan, nga la sngewthuh hi tang na ki jingkren jong phi naduh hynne. Imat ka leit long ruh ba nga la buh dor than ialade.

San Hadem—Ia tip la ka dor ka dor ioh sah bieit ha ka Pyrthei. To phi, Bah Khnong, ngi la ia ieng. La shu ia kjit kyrkieh ba la miet.

Khnong—To ia leit suk baroh.

IX

HA IING U BAH DON RAI

Don Rai—Ia rung ia rung, la sngew shong shit lypa ka kam. Ki jingiakren ha kane ka taiew ba la dep nga sngew ki la long kiba myntoi palat. Haba nga pyrkhat marwei marwei nga sngew ka la don ruh ka jingiakren kai hynrei kito ki jingiakren kai ruh kiba ai jing-mut palat bad ka pynpaw ruh ba ngi la ia roi.

Khnong—Ym lah hi phi ia ban ngam than; tip bym pat mlien ne tip ba ngi ia don hi ka khlieh ka bym biang.

Ksan- Ban nym pynmlien ruh imat kam long namar nga lap ka khlieh tang pait ruh kam pait. Ka wan kato ka jingong imat ba haba ia lang lok bad kiba stad ia stad lang bad haba ia lang bad kiba bieit ia bieit lang. Nga te nga phla phi ba ngam ju ioh phi ki lok ki ban ia ngam kunmne bad dei namarkata ka khlieh ruh ka shu bthi, sngew kumba tip hynrei khlem tip.

Don Rai—Nga ruh nga lap ia kata tang ba yn leh kumno. Kwah eh hi kein ban roi hynrei ym don lad. Ba nga sa khein kor ia kane ka kynhun jong ngi te dei na kata kein ka daw.

Siang—Tip seh, kumba pyndom ma nga ruh ha ka jingshisha phi la dei ban proh ka jabieng.

Ksan—Proh shano--ka nang kulmar pynban. Haba phi shyit kum dom bad haba dom pat ka khlieh ruh kam trei kam.

San Hadem—Kita baroh kiba phi ia ong ki long kiba dei suda bad ka shong ha ngi ban thaw ki kabu ban nang ia roi bad haba phim ia ioh lad te la shu ia kyrsum ktieh lang bad uba bun uba lang, phin leh shuh kumno ka. Ban shut ia ki jabieng te ka donkam hi ba ioh ka kylla bthi kumba

ong i Bah Ksan. Ia sei noh tang ioh ia kren bad kynmaw wat ia kren kai ba ioh ka shu long kam kai kane ka jingiashong kài.

Khnong—Nga don te phi kawei kaba nga kwah ban kylli. Ka dei kaba nga ia kren bad ki lok ha kine ki sngi bad ka bym pynhun satia ia nga. Uwei u lok u buh kawei ka jingkylli bad kata ka long—"Kata kaba bha ha u briew ka dei ne em ka niam?" Nga mut ruh ban ong ka don ne me ka nia ha kata ka jingkylli?

Ksan—Phi mut ban ong la ka don ne em ka nia-niam, ym dei?

San Hadem—Haba ngi ia kren ia ka niam te lada ka don ka nia ka dei ban long ka nia-niam, ngam iohi ba kan long da kumwei pat.

Ksan—Ba phin da woh nia pat kumta ia ngi kiba dang duna te ka wan noh pynban ka jingtieng haduh bym sngew nud kren shuh ba ioh bakla.

Khnong—Nga sngew ba kata ka jingleh i Ma San ka wan rah pynban ia ka jingbha namar lada i sngap ngim ia tip hi ba ka bakla.

San Hadem—Lada phi ia ong kumta te ngan nym leh shuh.

Ksan—Ngam mut kein haduh katta. To phi ngin ia iaid nch.

Don Rai—Kata ka jingkylli i Bah Khnong ka pynkynmaw ia nga ia kawei ka jingong uwei u Tymmen Bengali uba nga ithuh bha. U dei u tymmen uba riewblei palat. U ong—"Kano kano ka jingkwah ba bha lane ka jingthmu ba bha lane ka jingmut ba bha kaba don ha u briew ka dei ka niam".

Siang—Nga sngew kumba kata ka jingong uta u Tymmen Bengali ka dei pynban ka jubab ia kata ka jingkylli i Ban Khnong.

Ksan—Lada pynbud ia kata ka jingkylli bad ia kata ka jingong lah pat ne em ban ong ba ki kam ba bha baroh jong u briew ki dei ka niam?

Khnong—Haba nga dang kylli ma nga hynne sngew kumba ka dang beit bad ka dang sngew suk hi ruh ban pyi-khat hynrei mynta pat ka la shu long lymbher bad byrnep bad ym sngew nang ia kren shuh pynban.

San Hadem—La ia bakla. Toi ha ka jingshisha phi la dei ban ia kren shwa kawei kawei bad lada ngi ia don ngin sa nang ia sei pat hadien kata kawei hadien kawei pat. Phi pat phi shu ia sei lut shisien sei bad ym sngew nang shuh ia kaei ngin ia shim.

Khnong—Shim shwa ia ka jong nga kein namar dei ma nga uba sei shwa.

San Hadem—Ban pdiang pat ia kata ka nia jong phi ruh ym sngew dei. Ban ong ba namar ba sei shwa ma phi ngin ia shim ia ka jong phi nga ialade te ngam sngew don nia.

Siang—Haba kumta kaei kaba ngi dei ban leh?

Don Rai—Ngam lap ban don kawei ruh kaba suk ha ki jingiakren jong ngi—shu kaba eh suda.

San Hadem—Ai kin eh kein, balei phin khuslai ma phi, Bah Rai. To ngan lam noh ma nga kum ban ai lynti ia phi baroh. Haba phi la ia dep sei kaba dei ia ngi ban leh ka long ban bishar ia ki baroh bad ban shim shwa ia kata ka ban long ka jingiarap ia kiwei pat lane ban pyniap shwa ia kata kaba kham duna ka dor bad ban shim ia ka ba kham khia khadduh eh.

Khnong—Haba kita kiba la ia sei ma ngi ki la shu long byrnep ban leh kumta kumba ong ma phi lah hi?

Don Rai—Shu ai rukom ma phi tang ia nang hadien habud.

San Hadem—Kaba bha ka dei kata—ngan pyrshang. Ha ka bishar jong nga kaba kham duna ka dei kata kaba wan rah i Bah Rai. Uta u Tymmen Bengali u pynshong nongrim ia ka jingong jong u ha ka nia-niam jong ka Niam Hindu jong u hi. Kaba nga mut ban ong ka long ba u pyndonkam ia ka ktien "niam' ha ka jingmut jong u hi. Ha ka Ktien Bengali, phi i. ia ka ktien 'niam' ki ong 'niam' bad ka jingmut jong ka ktien 'niam' ha ka Ktien Khasi ka long 'jinglehniam'. Ka dei kein kumba ong ma u kata kat kum ka seng-nia jong ka Niam jong u namar kita baroh kiba u jer kyrteng ma u ki long kein kum ki jinglehniam.

Don Rai—Ngam ju poi pyrkhat ba kan long kumta. Phi da tikna seh, Ma San, ba ka long kumta?

San Hadem—Tikna kumne kein, Bah Rai, kumba don ha iing jong phi.

Ksan—Ban kumta te la sngewthuh phi bad la lah ruh ban ong ba ka jingkylli ba wan rah i Bah Don ka la kynriah hi sharud.

San Hadem—Nangta pat ka wan ka jingkylli u Bah Khnong. Phi ong—"Kata kaba bha ha u briew ka dei ne em ka niam"—phi mut aiu da kaba phi ong "kata kaba bha ha u briew" bad phi mut aiu "ka niam" kum ban shu kylli noh ia phi bad phi ia ong kumno ha kata ka jingiakren jong phi bad ki lok?

Khnong—Ngim shym ia kren ha kata ka dur hynrei ha ka jingpyrkhat jong nga "Kata kaba bha ha u briew" ka ieng na ka bynta ki kam ba bha jong u lane

ki jinglong ba bha jong u kiba kynthup ia ki jingkwah ba bha, ki jingthmu ba bha ne ia ki jingmut ba bha baroh bad kumta ter ter.

San Hadem—Phim iohi hangta ba ka jingkylli u Bah Ksan ka la shu iap hi. Phi mut aiu pat da ka ktien 'niam'?

Khnong —Ban jubab ia kata te ngam sngew nang phi.

Ksan—Kita ki lok jong phi ki ong kumno?

Khnong-- Ka jingiakren jong ngi kaba iaid la ka lynti bad ka bym ia jan shano shano ruh. Ngim ia bniah phi haduh katta.

Don Rai Ngan pyrshang batai noh ma nga bad phi sa iarap lem. Ha ka jingtip jong nga ka ktien 'niam' ha ka Ktien Khasi ka ia ryngkat bad 'religion' ha ka Ktien Phareng kaba wan na ka 'religio' ka ktien Latin bad ka jingmut jong jong ka ka long 'kaba teh'.

San Hadem—Ka jingbatai kaba da sngewtynnad palat. Phi da tikna seh. Bah Rai ba ka long kumta?

Don Rai--Tikna kumne kein Ma San, kumba phi ia don ha iing jong nga.

San Hadem—Kumta te hoid. Yn ia kren ruh sngew-tynnad bad sngewhun. Ban kumta te ym la lah ban batai kaei ka niam?

Ksan— Hato ia batai noh.

San Hadem—Nga mut ban ong lane ban batai kumne—Ka Niam ka dei kata kaei kaei kaba teh ia u briew bad U Blei. Phi pat phi ia ong kumno?

Siang—Naduh hynne nga la shu sngap, ym sngew nud tur shuh. Mynta te la sngew nud. Ha ka jingpyrkhat

jong ngi te ban dang batai da kumwei pat ym sngew nang shuh. Lada ka Niam kam teh ia u briew bad U Blei te kaei pat ka ban teh?

San Hadem—Nga ruh ia mynta hi ngam sngew nang ong da kumwei pat. Ngam pat ju kynmaw ban don ba ai jingmut kumba ai i Bah Rai. Ka dei kaei kaei kaba nga dei ban da pyrkhat bha. La don bun ki khraw-pyrkhat niam kiba la pyrshang ban batai kaei ka niam bad ngam lap kawei ruh ka ban pynhun kumba pynhun ka jingbatai i Bah Rai.

Khnong—Ban ia pynbud lane ban ia ong palat nangta ruh ym sngew nang shuh. Ka pyrkhat Khasi pat ka ong kumno, Ma San?

San Hadem—Khyrwit ma phi, Bah Rai—nga iohi ba phi dang proh bha ka jabieng.

Don Rai—Ba phin ai mynsiem kumta te sngewshlur. Nga te nga sngew ba ka dei kata hi ka Pyrkhat Khasi. Man ka por ngi ia kren ia ka Nia bad ia ka Jutang. Ha ka Nia kaba u briew u don bad ha ka jingmynjur U Blei la suit ia ka Jutang, kumba ong i Bah Ksan, bad ha ka Nia bad ka Jutang ka ieng ka Niam u Hynniew Trep u Hynniew Skum. Ka dei ka Jutang kaba teh ia u briew bad U Blei. Nga iohi ba ka ia mir bha bad ka Pyrkhat Khasi.

Ksan—Haba shim ia ka jingkylli ba wan rah i Bah Khnong lah ne em ban ong ba kata kaba bha ha u briew ka teh ia u bad U Blei?

Don Rai—Phi kynmaw, Bah Ksan, ba phi iathuh ia nga shaphang kata ka Humanism kaba phi la kren dang mynta kumba ar bnai ei ei? Ka kam ong ba dei ban im ka jingim kaba bha bad kaba beit bad kumta ter ter bad ka dei ka jinghikai ka bym ngeit Blei pat?

Ksan—Shisha mo !

Siang—Lada kaba bha ka long ka niam te kaba sniew pat kam dei ka niam? Nga mut ban ong ba hangta ka don ka niam kaba bha bad ka don ka niam kaba sniew.

San Hadem—Da ia pyrkhat bha ho, ka don ei ei ha kata kaba ong i Bah Siang.

Don Rai—U briew u lah ban long uba bha hynrei u lah ban nym tip Blei bad shano kata ka niam?

San Hadem—Ka Niam ka khraw than ba phin pharia kumta kum ban ia die mar khutia ha iew ha hat. Ki don kiwei pat ki jingbakla ha ka rukom tai nia kaba kum kata.

Siang—Nga ngeit ka la biang phi ka jingiakren jong ngi katto shaphang kato kaba wan rah i Bah Khnong hynne. Kaba wan ha ka jingmut jingpyrkhat jong nga ka long ba ha kano kano ka bynta jong ka jingiakren kaba ngi la ia kren hangta ka pyrkhat Khasi ka don bad ba ka leng ruh bad ha ka jingbympoi pyrkhat ym sngew nang ong shuh kumno kumno ruh

Don Rai—Kata kaba wanrah i Bah Siang ruh kaba pynsngew kmen palat. Kaba kham pynsngew tynnad pat ka long ba kiei kiei ki kham shai bad kaba dum ruh ka kylla shai tang shu shim ia ka Pyrkhat Khasi.

San Hadem—Kaba bha ka long ba phin nym pat ia rai ia kata hynrei ba phin ia buh jingmut kmang ia kata bad ba ngin sa nang ia peit pat lyngba ki jingiakren kiba ngin sa nang ia ioh.

Siang—La long ne em ban ia plie noh da kawei pat?

San Hadem—La long phi– to plie noh.

Siang—Naduh ba wan kine ki niam nongwei ha ka Ri jong ngi kaba sawa ha ka lyer ka long kane ka jinghiar kyrdan u briew — kaei kane sha phi?

San Hadem—Phi la wan rah ia kaei kaei kaba ngi dei ban da pyrkhat bha. Nga ngeit kan long ruh ka sobjek kaba sngewtynnad. To ia pyllait la ka pyllait kat kaba wan ha ka jingmut bad ngin sa ia lum pat hadien.

Don Rai—Ia kiwei ba ngan kren te ia mynta hi kam wan ha ka jingmut jong nga bad kaba wan ka long ka la jong. U Khasi haba u suit ia ka Jutang u pynieng nia kum ka nongrim ha ka jingkyrpang jong u briew kum u jingthaw bad ha ka jingkyntang jong U Blei kum U Nongthaw.

San Hadem—Ka dei kein, Bah Rai. Dei hangta ruh ba nga iohi ia ka dor jong ka Niam Khasi bad ia ka jingbhabriew jong ka.

Don Rai—Ap ho—mynta te ka la wan phi. Kiwei kiwei ki niam mane-blei ruh lait na ka Niam Masulman kaba sdang na shiteng lynti, ki kren ia kata. Ka Judaism kaba lah ban ong ba ka long ka niam-kmie jong ka Niam Khristan ka kren ia ka jingkyrpang jong u briew kum u jingthaw bad ia ka jingkyntang bad jingkhuid jong U Blei kum U Nongthaw.

Siang—Nangta pat, Bah Don?

Don Rai—Kaba nga iohi bad katba nga tip ma nga ka jinghiar jong u briew ka long naduh ka Kper Eden. Ka History jong ki Jiw naduh ka Kper Eden haduh Kalbari lei lei ka long ka history jong ka jinghiar u briew. Ha ka por jong ka Kalbari lei lei u la long u bym don dor shuh bad ka sa mih artad ka Niam Khristan kaba seng nongrim ba ka jingsiewspah ia u briew ka long da ka snam'u Jisu Khrist.

Khnong—Ban nym ia tip te la dei ban ong ba phi dei u Khristan.

Don Rai—Ka long ka jingshisha ba na ki niam baroh nga la kham pule ia ka Niam Khristan bad ka daw ka long ba ka suk ban ioh kot. Nga la jan kylla Khristan ruh.

Siang—Te kaei pat kaba khang ia phi?

Don Rai—Ban shu ngeit bad kohnguh te ka biang hi. Ngı la ia iaid lait phi na ka phang ba ngi ia kren.

San Hadem—Sa ba ngan ong hynrei phi lap ba ong noh.

Don Rai—Tip phi une u Bah Khnong uba niad ia nga sha khap. Tang ba ka jingbakla te ka dei ka jong nga hi—shu kum tei pop ha kiwei.

Khnong—Ka jingbakla ka dei ka jong nga; nga pan map ia kata. Katno sien nga la kular ialade ban nym kren bieit shuh hynre shu poi shi poi hi shajuh.

Siang—Tip nga lei lei nga uba shu bud la ka bud kum ka lang-mat-lah.

Ksan—Kaba bha ka long ba phin ia phla la ki pop ki pop. Haba kumta ka don pat ne em ka jingpynhiar kyrdan ia u briew ha u Khasi?

San Hadem—Shisien i Bah Khnong, i Bah Siang baa nga ngi la ia kren ia kata. Ha ngi u Khası kam don ka jingpynhiaı kyrdan. U Khasi u bat hi ia kata ka kyrdan bad ka burom ia kaba la pynkup ha u da U Nongthaw naduh kaba mynnyngkong ka sngi. U pyniaid ialade, ia la ka jingim ia ka Niam bad ia ka jingiadei jong u bad U Blei da kata. U long uba lah ban leit sha la U Nongthaw ha ki por baroh bad u long uba lah ban ia kren bad U ruh ha ki por baroh, u leh ia kata da kaba u bat ia ka Nia bad ka Jutang naduh kaba mynnyngkong ka sngi.

Siang—Ban kham sngewtynnad to seh ia ai shwa la ka bishar shi met shi met.

Ksan—Nga te nga iathuh hok phi ba ha kane ka bynta ka Pyrkhat Khasi kam ju wan ha nga wat la nga long hi kumne kumba nga long. Ka jingpyrta shla jong kine ki niam nongwei ruh ka bym tip shuh—sngew kumba u briew

u dei u bym long shuh hi ban ia kren—sngew kumba uthie sha thliew hi jlang. ban ia sei la shitom.

Khnong—Ka dei phi, Bah Ksan, kata kaba phi ong ma phi. Lada iathuh hok nga lei lei uba la kum pyrkhat sa ia kata ka poptynrai. Ba ia ong ba sah khynnah te ka dei kane—shu dum hi ngain ngain.

San Hadem—Ka bishar shi met lada phi ong ban ia ai te ka dei kaei kaei kaba sngewtynnad. Nga te nga ngeit ba u briew u long kumne hi naduh ba u wan long briew sha kane ka Pyrthei. Ngam ngeit ban don kata ka jinghiar. U briew jong kane ka Arphew Spah-snem jong ngi u dei uto hi ujuh uba phi shem ha ka Old Testament—ki jingbha bad ki jingsniew ki dei ki juh hi kiba don ha u tang ba ha ka dur ba ia pher.

Siang—Kata te ka nia phi, Ma San.

San Hadem—Nga ialade te nga pyrkhat kumba pyrkhat u Khasi. Naduh kaba mynnyngkong ka sngi U Blei U la ai ha u briew ia ka bor ban jied bad ia ka mon ban jied bad U la ai ruh ha u briew ia ka bor ban tip kaei kaba bha bad kaei kaba sniew. Nga iohi ba kata ka la long bad kan iai long—ka shong ha nga bad ka shong ha phi hi. Ka Nia Khasi ka long kaba ieng rangbah u briew bad ap jutang U Blei.

Ksan—Ban ong pat ba kam don ka jinghiar u briew ruh ym sngew nang ong.

San Hadem—Lada phi la pynhiar kyrdan lypa ia u briew kaei pat kaba bha kaba phi dang khmih lynti na u?

Don Rai—Kaba ong i Ma San ka dei kaba ngi dei ban da ia pyrkhat bha ho.

Khnong—Haba kumta kaei ka Kper Eden bad kaei ka Krem Lamet ka Krem Latang?

San Hadem—Nga te nga ong ba ki'long ki Pharshi niam ban iathuh ia ngi ba ka don ka jingbha bad ka don ka jingsniew ha u briew.

Khnong—Ban ong pat ba ki long tang kumta ruh ym sngew nang ngeit. Ka Kper Eden ka da long ka jingjia bad u Adam bad ka Im ki la dei ban mih noh na ka. Ka Sngi ka la dei ban phet sha Krem Lamet sha Krem Latang.

San Hadem—Phi tip, Bah Khnong, kaei ka pharshi? Kam dei ka jingiathuhkhana kaba da jia da long, nga mut ban ong, ym donkam ia ka ba kan long kumta hynrei ka dei ban long ka jingiathuhkhana kaba don ha ka ka khuboi niam. Phi ia kren ma phi ia kata ka Kper Eden—ngan kylli noh ma nga ia phi kawei. Phi tharai ba la long u Adam bad ka Im kumta phi tharai baroh la ia sniew lut? Nga te ngam iohi ba ka long kumta. Peit tang ia ki khun u Adam hi-- u Kain bad u Abel. U Kain u long uba sniew hynrei u Abel, ong ka Bible u long u briew uba la khmih hun da U Blei. Phi tharai ba ka Sngi ka phet sha Krem Lamet sha Krem Latang namar u la sniew lut? Em, ki don ki Abel bad ki don ki Kain. Ba phin shu rai ba baroh la ia sniew lut kam dei ka Pyrkhat Khasi.

Don Rai—Ka shu long kumta kein ba la ia shitom ban pdiang namar ba la ia pyrkhat pher na kata. Kiwei kiwei ki jingpyrkhat ki la lah iung ha ngi.

San Hadem—Ngim don ei ei ban kren pyrshah ia kiwei pat ki niam. Kano kano ka niam ka don hi la ka rukom pyrkhat, la ka seng-nia bad la ka seng-niam. Kaba nga kren ma nga ka long ia la ka jong—haba ka la jong kam pyrkhat kumta te ngan leh kumno ka.

Siang—Kata ka nia-niam u Khasi imat ka dei kaba eh palat.

San Hadem—Kam eh phi, Bah Siang. Phim kynmaw ha kato ka sngi ba ngi ia kren ba u Khasi u shim ia kiei kiei kumba ki long ym dei kumba ki dei ban long?

Khnong—Em, i Bah Siang im don. Ka dei ha kato ka sngi ba ngi ia wan mynsngi tang ar ngut—i Bah Ksan bad nga, bad ba ngi la shah kynroi ha i Bah Siang hadien.

Siang—Kum ia kita kiei kiei phi ia kren te la dei hi kein ban kynroi. Ban da long la sngew kum ban ong ba ngin ia kren biang.

Don Rai—Lada ngi ia poi biang sha kato kaba ong i Ma San hynne, imat haba peit hi ruh ka long hi phi kumta. Phin lap ba don ki briew ha kane ka Ri jong ngi khamtam sha Nongkyndong kiba da bha bad kiba da hok sha ba palat. Ka jingbeit ka jinglong jong ki ka long haduh ba phin da lyngngoh noh pynban. Ban ong hi ba pop kum kito te ym sngew nang pyrkhat phi—uba kumno kein uta uba hok.

Ksan—Ba phin da wan rah pynban da kata te kaba ai jingmut pynban. Khie leit mynta wat tang sha kithie ki thain Mawlngot phin shu lyngngoh ba don kum kito ki ki briew. Ban da lah te la dei ban nym pyniakhleh ia ki badno badno ba ioh ki ioh bih-sniew.

Khnong—Phi ong ka long kumta, Bah Ksan!

Ksan—Ki dei ki briew kiba beit bad kiba hok palat haduh tang ban kren danda ruh ym long shuh.

Don Rai—Haba sngap ia kita kiei kiei la sngewsynei pynban ia lade. Lada ong ki briew kaba lieh ka la shu lieh bad lada ong kaba iong ka la shu iong; na lade te khlem pyrkhat shuh tang khyndiat ruh.

San Hadem—Ngim dei ban duh jingkyrmen tang khyndiat ruh. Baroh shi katta te ngim ju pyrkhat ia la ka jong ka tynrai bad ngi la shu long kumba shah shoh-tyndep. Ym lei lei phi—kiei kiei ki don la ka pali. Phi la ia hun ngi la ia kren katto?

Khnong—Hun te la hun hi jrut tang ba ka wan aitad ka jingsngew dom ialade.

Don Rai—Ym dei tang ba dom hynmei la sngewduh jingkyrmen ialade.

San Hadem—To ia kata ka jingdom te ngin nai ia ong; lada phi la ia hun ia kaba ngi la ia kren te ngin ia ieng noh.

Khnong—Ban ong pat hun haduh ba ngin da ia ieng noh te shano phi. Dang kwah hi kein ban dang ia kren. Dang sngewblet phi ban shu ia ieng noh.

San Hadem—To kata katba phi ia mon. Lada ngin dang ia shong kai te ngan kylli phi ia kata ka jingdom jong phi ialade.

Khnong—Ka jingkylli jong nga ka long—balei te ba ngim ia san shuh katno katno ruh?

San Hadem—Kata ka jingkylli jong phi ruh kam dei kaba suk ban jubab.

Ksan—Ka daw tynrai te imat ka dei ka jingbieit phi.

Don Rai—Shano phi ! Katno ngut eh un don uta uba stad. Ka jingstad ka dei kaei kaei kaba U Blei U ai tang ha ki khyndiat ngut bad ia kita lah ban ia weng da kaba suk.

Siang—Sngew tngen ban iohsngew kum kita ki nia Bah Don.

San Hadem—Haba la sngewtngen kumta dang donkam hi ban ia kren?

Don Rai—Phi sngap noh shwa, Bah Siang, ngan kren ma nga. Kat kum ka jingpyrkhat jong nga te imat kaba nyngkong eh ka dei ka jingtip. Ngim ia tip te iaei iaei ruh. Shu ia tip tang katta tang katba la ia tip lem bad ha bym

pyndonkam ne bym nang ban pyndonkam wat kata kaba la ia tip ruh ka jah noh.

Siang—Kaba nga iohi ma nga te kaba shu tip ruh kam ialam phi shano shano ruh. Nga don uwei u lok uba baroh baroh ki ia ong—"Kaei ka bym tip une" bad ngi ju ia sin ia u "U thup" ne ' Ka Byrni-sur-ang" hynrei ban ia kren bad u phin lap ba phin shu jlep rynieng.

Khnong—Ka lah ban long ba na lade ei ei ruh um don bad u shu sei tang ia kata kaba u tip.

Don Rai—Ioh ka long kumba nga ong hynne kein ba ia kata kaba ngi tip ruh ngim nang ban pyndonkam.

San Hadem—Ban da long kumta te ym sngew nang ia kren shuh.

Don Rai—Ap shwa phi mo, wat pat ia kren, ngan da leit thep duma. Uto u khynnah u jah shano kumto. u khlem pynthep duma shuh.

Ksan—Ban kiba ha iing kiba thut te ki la dei ban thut phi ia ngi.

Siang—Thut shano phi—ka lok bad ki khun jong nga lei lei ki ong ba haba ngi !a ia shit bha ma ngi ki ju ia sngap tuh bad ki ia ong—"Wow, ka jingsngew-tynnad"

San Hadem—Haba ka tangduma jong u kpa ka dang dawa ha kano kano ka iing kata ka dei ka dak jong ka jing-synshar u kpa.

Khnong—Phi tharai ka long kumta, Ma San?

San Hadem—Wa, une u Bah Khnong ! Ia kata ruh u dang kylli.

Khnong—Ban kumta te lashai lashai noh hi ngan leit thied tangduma noh.

San Hadem—Tang ba kynmaw ban buh u noi uba jrong namar dei ma u uba long u diengsynshar.

Khnong—Naduh hynne ngam ioh kem, mynta te nga la ioh.

Don Rai—Dih, Ma San, u la mih tdem bha. To phi ngin ia bteng biang ia ka jingiakren.

Ksan—Nga ialade te ngam sngewthuh shuh. Ka jingbieit ruh kam dei, ka jingduna jingtip ruh kam dei te ka dei kaei pat?

Don Rai—To, Ma San trei noh ma phi u riewtymmen uba kham sngewthuh. Phin ieh ha ngi te ngin nym ia poi shano shano ruh.

San Hadem—Ngin ia kren da ka sur nongwei ne da ka sur la jong?

Don Rai—Ia ngi te kan eh phi ban sngewthuh tang ia kata ka jingkylli ruh. Kaei kata ka sur nongwei bad kaei kata ka sur la jong ?

San Hadem—Tip seh, ngan ong kumno ka. Kat kaba ngi ia sei ban ia kren phi ia ong ba phi la ia pyrkhat 'nongwei te kam bha ba ngin ia kren noh da ka sur nongwei?

Siang- Phi iohsngew hangta ngi la ia shah trei?

Don Rai—Ym ong te haba kata ka Pyrkhat Khasi kam ju wan bad ha ka jingshisha phohsniew ruh ngim ju phohsniew hi ia ka. Phi leit thew ia ngi kan leit long shano. Ai da ka pyrkhat Khasi phi ban nym lut than ka por.

San Hadem—Ngam sngewthuh shuh ia phi kine. Phi ong ba ha ki jingiakren phim ju ia phohsniew hi ruh ia ia kata ka Pyrkhat Khasi te kumno pat phi tip ba lada iaid da ka kan shim duna por?

Don Rai—Kein noh phi, Ma San, phi uba kre i wad dong.

San Hadem—Phi ong ka ba haba ia kren kai ka kham proh ka jabieng?

Don Rai—To ia kren noh mano mano, nga te ngam kren shuh.

San Hadem—To ngan kren ma nga. Phi iohi, ka jingtip kaba phi ia kren hynne ka ieng hapdeng. Kawei ka long ka jingnang jingtip bad kawei pat ka long ka jingtip jingshemphang. Ka jingnang ka wan rah ia ka jingtip hynrei ban nang ruh kam long kaba jem. Phim iohi ba ki don bun ki kam kiba ngim ia nang katno katno ruh—la khoi sa ka khlieh ruh ym ia nang hi bad u Khasi u dang pynap sa da ka jingtip.

Ksan—Shisha mo ! Ban ong ba nga don ka jingtip ia ka rep haba tang rep ruh ngam nang uei kein u ban ngeit ia nga. Phim iohi ba kulmar ka Pyrthei katne ba bun ki tip khlem nang?

Khnong—Nangta pat ka wan ka jingtip jingshemphang !

San Hadem—Hoid kein. Ba phin tip la dei ba phin shem shwa ia ka phang kein.

Khnong—Hangta lei lei te nga khlem da lap dien shuh.

San Hadem—Lada ia ka phang phim shem kumno phin lap ia ka dien?

Siang—Ngam tip shuh une u Ma San u kren hok ne u kren pop.

Khnong—Kaba bha ka long ban ieng noh bad ban leit beit sha la iing.

San Hadem—Em phi, Bah Khnong, ba phin shu rah kti pat kumta ruh kan leit long shano. Ngin da ia kren kein.

Don Rai—Ha nga te ka la sdang wan phi, Bah Khnong. Phim la iohi mynta balei ba ngi ia sah ha suin? Phim iohi ba ban bud dien ngim ia lah bad ia ka dien run ngim ia lap? Phim iohi ba ka daw ka long ba ngim shem ia ka phang? Nga iohi kein mynta ia kata—ngim ia leit sha ka tynrai bad ngi ia sdang na shiteng lynti bad ngim ia poi shano shano ruh.

Khnong—Ban kumta te ban ieng ruh ym sngew kwah shuh. Kato kaba phi leh ma phi ka la pynpyrkhat ruh ia nga. Haba ngi ia kren ia ka 'niam' phi leit beit sha ka 'religion', nangta pat sha ka 'religio' bad kiei kiei ki la shu shai kdar.

Don Rai— Kato hynne ka dei kaba shu wan la ka wan. Ngam shym leh ia ka da ka jingshemphang.

Khnong—Kata pat ruh ka dei kaei kaei kaba phylla La leh hynrei la leh khlem tip.

Don Rai—Mynta te la sngewthuh phi balei ba ngim ia san katno katno ruh. Lada ngi la nang, lada ngi la tip bad nangta ngi la shemphang ngi la stad. Ngi la shu angnud ruma.

Siang— Nga sngew sa kawei kaba donkam ka long ka jingsngew skhem ha lade. Shu tieng kyndong ioh bakla ne phi ia ong kumno ma phi?

San Hadem—Ngeit ia nga. Bah Siang, lada nga ong— Ka tip khlem nang ka pynmih ia ka jingbymsngew skhem ha lade.

Khnong—Hangta te la nang sngewthuh sngewthuh. Pleng ! Ka trei ka tieng ba shu tip khlem nang.

San Hadem—Haba shu kren pynwai noh ka shu long tang katne—

Ngim dei ban sngew ei ei ia la ki jingduna namar dei ha ki ba ngi lah ban tei ialade: ngim dei ban tieng ia ki jingbakla namar dei tang ha ki ba ngi lah ban pynbeit ialade; ngim dei ban sngewsih haba kiwei ki pyni ia ka jingbieit jong ngi namai dei hangta ba ngi lah ban thew ialade. Haba ia kynduh jingeh ngi dei ban ialeh; haba ka don ka burom ai ha kiwei pat; hikai na kiba kham nang bad kham tip bad iarap ia kiba kham duna ka jingtip jingshemphang.

Ksan—Nga te katto nga la san phi.

Khnong—Phi uba la san te ka la bha hynrei nga te nga dang dei ban shong skul ha u Ma San sa shiphew snem bad hangta te nga ngeit nga la san.

Don Rai—Kaba wan ha nga ka long ka jingkwah ban mih noh nangne ba ngan leit sdang thymmai noh ialade.

San Hudem—Kynmaw ruh ia kane kawei ba ka jingim jong ngi ka dei ban long kaba shah hikai bad haduh ki sngi kiba kut jong kane ka jingim ngi dei hi ban long ki khynnah skul jong ka.

Khnong—Nga iohi ia kata ha phi.

San Hadem—Nga iohi ia kata ha phi ruh baioh saw ngut. Ym la biang mo phi katto ban ia ieng noh?

Khnong—Ym long mo phi ba ngin ia pyrkhat lypa noh ia kaei ngin ia kren la shem taiew? Ban ia kren mang mang khlem ioh pyrkhat te ngi kiba tlot bad duna. shitom ruh shitom hi bad lah ruh ym lah bad ban kren ruh tieng ioh bakla bad kren bieit.

Ksan—Kan shitom lei tang ia phi, ia ngi ruh kajuh. Ban da lah pat ban leh kumta te kan da bha shibun eh.

Don Rai—Ka jingai jingmut te kaba da bha shisha. To ia pyrkhat ia kaei kata ngin ia kren la shem taiew.

Siang—Ha kane kaba nga wan Bhoi ha iing jong uba ap kper ia nga ki ia kshong kai khrui ha phyllaw iing. Hapdeng kita kiba ia shong kai u don uwei u Tymmen uba said ba ha kane ka Pyrthei ki don ar tylli ki Bor bad kita ki long ka Bor jong ka Jingbha bad ka Boı jong ka Jingsniew. U ong ba kine ar tylli ki Bor ki long kiba mar ia ryngkat ha ka jingkhlain bau ha ka jingtrei kam.

Don Rai—Kata te ngin ia shim noh da kata ne phi ia don da kawei pat?

Ksan—Kumno-kumno? Phi ong—ka Bor jong ka Jingbha bad ka Bor jong ka Jingsniew?

Khnong—Ha kane ka Pyrthei?

San Hadem—Lada ki don ha Bneng ruh ngın ia kren la ka kren.

Khnong—Phi iohsngew tang hangta la riew dain. Lada dang mai ki briew da ka ktien dang lah ban ia ai ktien kylliang hynrei ynda la mai ki briew da ka nia la dei ban shu sngap jar.

Ksan—Ngi ia kren ıhain shi thain ba ka ktıen ka deı ka nia phi pat phi dang wan ıah ia kata ka mai-ktien bad ka mai-nia—phi mut ban ong ba ki don ka jingiapher?

Khnog—Ban kumta lei lei la nang bakla bakla.

Don Rai—Haba phi bieit hi te yn leh kumno ka.

Khnong—Phi la khyllıe bai-duh.

Don Rai—Ym la ia ong ba para rangbah ngı 'a ia kynduh hi?

San Hadem—Nang ia duh nang ia ioh nong ma phi—nga te nga la leit, la miet ym long ia myllen shuh.

Don Rai—Ban da long te sngew kwah ban ia kren haduh ban da shai.

Khnong—Nga ruh nga sngew kumba sngew ma phi wat phi tangon katta ruh.

Don Ra.—To ia leit suk baroh.

X

HA IING U BAH SIANG

Siang—Mynta ka sngi te ka bha ba ngin nym ia kren kai shuh. Kawei ka long ba ia kaei ngin ia kren ruh ngi la ia don lypa, kawei pat ban lait na ka ia kren kai than bad kaba lai pat ka long ba nga la sahnud than. Nga ngeit phin ia burom ruh ia ka jingsngew jong nga.

Don Rai--Kaei kata kaba la pynsahnud ia phi katta katta?

Siang—Ki don ki rangbah hangthie ha Bhoi kiba ia don ha kata ka jingiakren bad uta u Ma Bhoi bad kim ia hun satia. Ki la ia wan ban kylli ia nga bau nga ruh nga ong ia ki ba ka dei kaei kaei kaba eh kaba da dei ban da ioh pyrkhat. Nga la ong ia ki ba ngin ia kynduh pat la Umni. Kaba nga tieng ka long ba ioh nga sah bieit ha khmat jong ki haba ki la shim ia nga kum uwei na kiba stad.

Don Rai—Phi ong ki la khein stad ia phi haduh katta katta.

Siang—Hangne te phi ba ngam nud ba nga tieng eh ia u Ma San, ia kata ngan iathuh hok ia phi. Ban ia phi bàroh ngam pat khein snep ei ei ruh.

Ksan—Phi mut ban ong ba ngin ia kren ma ngi hangne bad ynda phi la leit sha Bhoi phin sa dawa ba ka dei ka jong phi?

Siang—Ia kata te nga la tip hi.

Khnong—Ka dei kein kata kaba ong i Bah Siang. Lada phi ia kwah burom te sa ia bud ia i sha Bhoi.

Don Rai—To Ma Bhoi, ngin ia kren noh bad lam ma phi. Uta u Ma Bhoi shathie u ong kumno? Ne phi sngewsih ba nga ong kumta?

Siang—Shish, ka pyrkhat bieit kat kata ruh don ei! Ka long kaei kaei kaba nga sngew sarong. Balei phi ialade phi sngewsih seh lada nga ong ia phi 'U Mylliem'?

Don Rai—Balei ngan sngewsih haba nga dei u Mylliem? Nga nang sngew sarong kein kumba ong ma phi.

San Hadem—Ia phi kine te ban da pyllait shano shano ruh ym tieng shuh. To katta la biang ngin ia sdang noh. Mano ban lam?

Don Rai—In lam i Bah Siang kein. Iathuh kein ia ngi uta u Tymmen ha Bhoi u ong kumno.

Siang—U ong ba ha kane ka Pyrthei ki don ar tylli ki ki Bor—ka Bor jong ka Jingbha bad ka Bor jong ka Jingsniew. U ong ba kane ka Pyrthei ka dei ka madan-thma jong ki bad u ong ruh ba ka thma hapdeng jong ki ka long kaba thain shi thain, kaba khlem sngeh bad kaba khlem kut.

Ksan—Ka rai jong u ka long kumno?

Siang—Un rai kumno ka haba u ong ba ki long kiba mar ia khlain bad mar ia ryngkat bor.

Khnong—Shu iathuh kai kein ki nia aiu u sei tang ia ioh jingmut lem ma ngi.

Siang—U ong ba U Blei bad u Ksuid ki la ia don lypa namar ba mar ia thaw ia u briew u Ksuid u la wan ha ka dur jong u bsein bad u la pynshoi ia ka Im ha Kper Eden.

San Hadem—Ngam shym pyrkhat ba kan poi shata. Kita baroh ki dei ki sur nongwei. Imat ka pyrkhat nongwei ka la trei jur bha sha kithie ki thain Bhoi jong ngi.

Siang—Kaba kum kata ka rukom pyrkhat te ka don phi ha kylleng ka Ri.

San Hadem—Nga sngewthuh ia kata. To kata baroh kam pher. To ia iaid la ka jingiakren jong phi.

Don Rai—Lada ka long tang katta ruh nga sngewthuh mynta ba kaei kaba phi wan rah 'ka dei ka sobjek kaba khraw palat. Haba nga pyrkhat marwei ha iing ngam iohi ba ka don ei ei. Nga la shu shim beit ba kaba suk bad kaba jem bad ngam shym pynshitom ialade tang khyndiat ruh.

Ksan-Nga te nga iathuh hok phi. Nga la pyrkhat bad nga la pyrkhat ruh ia ka mynta baroh shi taiew hynrei ngam poi shano shano ruh. Ia ka phang ruh ngam shem bad ia ka dien ruh ngam lap bad nga lap tang ia kane ka liehbula la jong. Mynshem taiew nga ong tang shu dep kren u Ma San—"Katto nga te nga la san phi" hynrei shu sah hi hapoh ka san khlem san.

Khnong—Ka lehrain ka dei ka jong nga. Dei ma nga uba kwah ban da ia buh lypa ia kaei ngin ia kren hynrei lehnohei. Ha ka jaka ban trud khlieh tang shi jan miet la hap trud khlieh pynban baroh shi taiew. Nga khlem da nang leh ei ei baroh shi taiew—ka lut ka por tang ha ka pyrkhat. Ka shu shad ka jabieng na ka Jingbha sha ka Jingsniew bad na ka Jingsniew sha ka Jingbha khlem poi shano shano ruh.

San Hadem—Haba ka long kumta kaba bha ka long ba ngin ia kren pat ia kane ka sobjek la shem taiew. Lada ngi ia kynduh jingeh ngin ia iehnoh namar kam long kaba bha ban pynshitom than ia ki jabieng da kiei kiei kiba palat ia ka bor jong ngi. Nga tyrwa namarkata ba ngin pynsangeh noh ia kane ka jing-iakren jong ngi mynta ka sngi.

Ksan—Ban da don u Ma Bhoi hangne te u la rkhie bein phi ia ngi.

Don Rai—Yn lei phi tang bym rkhie uba don.

Stang—Phi lap'ynsma hi ia nga tiak shi tiak, wat tharai ba ngam ngewthuh. Nga dang sngap bad nga dang ap.

Ksan—Ngi ki Nongkrem te ban pynsma ki Myıliem tang ka khmut ruh ngim ia set.

Don Rai—Ki Nongkrem te kim sma shuh phi namar ka ktien jong ki kaba la sma lypa.

Khnong—Tang ia ngi ki Sadew kein ba ki Mylliem bad ki Nongkrem kim ju pynsma.

Sıang—Phi tharai ngim ia tip mo phi. Kin pynsma kumno haba ki shu ia ap lano kan poi noh ka tlang ba phin pynsma ia kı da ka tungrymbai.

San Hadem—Phi nang ia sma bad nang ıa pynsma ma phi, nga te nga la leit. Lada phi sngewbha, Bah Siang, pynthep tang da u duma. Ban sngap ia phi kıne thait ıuh thait bad ngiah ruh ngiah. Shu bijai ei ka por bad tang ka bai wan ruh kam mih. Tang shu dep dih duma nga te nga la leit, sa nang ıa sma ma phi.

Siang—Em phi, Ma San, wat pat leit. Ba phin da leit noh ma phi kaba bha ia nga ka long ba ngan nym leıt Bhoi la Umni—ki mat ia duh bainong, ki mat ia shem la ka kmie. Nga ngeit phi la dom bad phi la dei hi ruh ban dom. U duma ngan leit thep tang ba.... .phi la sngewthuh hi kein.

San Hadem—'Sngewthuh hi kein'——ıaei?

Siang—Ba ngin nym ia kren kai shuh.

Ksan—To phi, Ma San, wat dom shuh—ngi la kylla kaba mut.

Khnong—Shu mai phi, Ma San, wat dom. Mai katba mon, ngin shah hi.

Don Rai—Phin ong ban ia sangeh noh tang namar ba kam wan ha ka khlieh jong ngi te la ia iaid brut man la ki

por. Ba phin da lam ma phi ka la shu long la ka long bad ngi ruh ngi la shu bud la ka bud. Phin shaniah ha ngi te ka kam ka la sniew beit—ngim ia poi shano shano ruh.

Siang—Shim, Ma San, nga la thep da uba bang bha. Phi tang shu dih phin nym kwah ieng shuh. Lada phi kwah ieng ruh phi tang shu dih phin nym kwah ieng shuh.

San Hadem—Kek—kek—kek—kek.

(La rkhie u Ma San bad baroh ki la ia rkhie lang bad ki la ia bat kpoh bat snier).

Don Rai—Ki riewshai ia kaba la dep kim ju khyllie shuh bad ki sdang thymmai ia kiei kiei. U duma uba bang palat, ym dei, Ma San?

(Baroh ki la ia rkhie biang haduh ba kin da ia mih eitmut eitmat).

Siang—Sdang noh, Ma San. Lada don ba kren kai ne lada don ba pynwit ia ka jingiakren ngan sei shabar. Nga dei u trai ing bad ia ka hok sei nga bat ma nga.' Da ia sumar baroh.

(Baroh ki la ia rkhie biang bad la kyllon sa ka tangduma bad ki la ia rkhie bat kpoh bad snier haduh ba kin da ia ong—Wow—ado—wow—a o—wow ete).

San Hadem—Ka la long la slem ba ngam ju rkhie shuh kumba rkhie mynta ka sngi. Nga iathuh ia phi ba nga la dom tang ba nga la kylla kaba mut.

Siang—Ban nym dei na uto u duma hato phim la ieng?

Don Rai—Haba kumta mano pat ban sei ia u trai-iing?

Khnong—La dei ban khot ia i Kmie ka Bih. (La kren mian mian u Bah Khnong bad baroh ki la ia rkhie shaid).

Ksan—Ngam sngewthuh ia ka jingmut i Bah Khnong—phi mut ban ong ba ka trai-iing kan sei ia u trai-iing?

Khnong—Ban ia kren palat nangta ruh tieng ioh dom biang u Ma San sa shisien. To phi, Ma San, sdang noh.

Siang—Nga ruh nga kular ba ngan sngap noh ba ioh phi ia khot ia ka trai kaba kham trai ban ia u trai. To Ma San, nga da kyrpad ba phin sdang noh. Ia ngi te ba phin ai por sa shispah taiew ruh kan shu long lehnohei.

San Hadem—Tang ba kynmaw ban ia kren hok noh. Naduh kato ka sngi ba sei u Bah Siang nga la ong ialade ba ka long ka sobjek kaba eh palat. Nga ialade lada lah nga kwah ban kiai bad dei na kata ka daw ruh ba nga ai jingmut ban ia sangeh noh shwa.

Don Rai—Lada phi ong kumta te ka lah pynban ban palat ia ka bor ka khlieh jong ngi. Kaba bha ka long ba phin shu ai jingmut khyndiat khynsoit tang ban ia ioh lynti ban pyrkhat.

San Hadem—Ban ia kren ia kine ki Bor ar tylli ka long shisha ka kam kaba eh. Ngan iathuh ia phi ba wat ki stad pyrkhat niam ki ia mynjur ba ka nia-briew hangne ka la ia kynduh maw-siang. Shah ia nga ba ngan iaid shwa da ka sur nongwei kumba iaid u Ma Bhoi. Khnang ba kan iaid ka jingiakren ngan buh shwa da kawei ka jingkylli. Uta u Ma Bhoi u ong ba mar ia thaw ia u briew u la wan u ksuid ban pynshoi. Lada uta u ksuid u shu shim ia ka dur u bsein ban leit pynshoi ia ka Im te balei pat u shah tim u bsein uba pli?

Ksan—Ba phin pyniaid ia ka jingkren jong phi ha kata ka dur te kan shitom phi ia ngi.

Siang—Hoid kein, shu kren beit—beit kumto kumba nga pynthep duma ma nga ia phi. Peit ho ioh phi ong ba nga kren danda ne kren kai—nga da kren shisha.

San Hadem—Ngam tip shuh ia phi une. Kaba nga mut ban ong ka long kane—ka long kaba eh ban dro dur ia ka jingsniew bad ka long kaba eh hi ruh ban batai ia ka. Kaba ki ju leh ka long ban wan rah ia ka dur jong ka lyngba ka jingiathuhkhana. Kata ka long ka rukom kaba u Jiw u ju pyndonkam bha bad ki pharshi u Jisu Khrist ruh ki wan ha kata ka dur.

Don Rai—Da pynshai phi Ma San, ia kata khyndiat.

San Hadem—Ha ka Pharshi ka dei ka jingmut kaba iam ym dei ka jingiathuhkhana. Khie pule seh ia ka Gospel u Loukas jong ka Bible shaphang ka Pharshi u Jisu Khrist shaphang u riewspah bad u Lasaros. Ynda ki ia ia lap u riewspah u la leit sha Dujok bad u Lasaros sha ka shaden u Abraham bad ki ia kren na shilliang ha shiliang—angew kumba ia ka Bneng bad ia ka Dujok la pyniakhalad tang da ka dieng kper. Phin da shim pat ia ka jingmut jong ka jingiathuhkhana ki don kiei kiei kiba jylliew ha lynder jong ka. Ka long kumta bad kiwei kiwei ki pharshi niam ruh.

Don Rai—Nangta pat. Ma San?

San Hadem—Ka jingthmu jong ki Jiw haba ki wan rah ia ka Pharshi jong ka Kper Eden ka long ban wan rah ia ka dur jong ka jingsniew· ha ka dur jong u ksuid uba la thim ia ka dur jong u bsein ban pynshoi ia ka Iyn. Ka Kper Eden kynmaw ka la long kawei na ki Pharshi-niam kiba khraw tam ha ka Pyithei. Phi iohi ne em ha ka ia ka khlieh pyrkhat-niam?

San Hadem—Lada ki la don lypa te ym la dei U Blei Uba thaw ia ki.

Don Rai—Nga la kob ba nga kham tip ia ka Niam Khristan hynrei nga lap ba nga dang dei u bieit na kiba bieit. La batai u Ma San katta ruh ka dang shu shai byrngu byrnget.

Ksan—To ia kata kaba thaw mano mano ruh ngim ia kren hynrei lada kam don lypa kumno mar ia thaw ia u briew kata ia u Adam bad ka Im. uta u ksuid u la da wan ban pynshoi ia ki.

Siang—Ban kumta te la dei kumba ong u Ma Bhoi ba ki don ar tylli ki Bor—ka Jingbha bad ka Jingsniew.

Ksan—Ap ma phi. Bah Siang. Lada ong ba ka la don lypa ka don jingpher aiu ?

Don Rai Phim iohsngew ba la jubab ia kata hynne? I Ma San i ong ba lada phi ong ba ka jingsniew ka la don lypa ka mut ba dei U Blei Uba thaw ia ka. Kan shu don kumno khlem don u nongthaw?

Ksan—Shisha mo ! Ka khlieh rit jong nga tang ia kata ruh kam lah kem La sngewsynei pynban ialade.

Siang—Haba shu pyrkhat bieit ma ngi te sngew kumba ka suk palat ban iaid da kata ka lynti ba iaid u Ma Bhoi.

San Hadem—Ki don ki heh-khlieh kiba la iaid da kata ka lynti kumba ong ma phi. Kita ki dei ki Parsi. Ka Niam jong ki ka dei ka Zoroastriasm kaba long ka niam jong ki Khaldi hyndai bad kaba long ka niam jong ki Parsi mynta. Kine ki ngeit ba ki don ar tylli ki Bor—ka Bor jong ka Jingbha bad ka Bor jong ka Jingsniew bad ba ki long kiba mar ia ryngkat bad mar ia khlain bor.

Don Rai—To phi ngin ia pyrkhat lang, ngin ia iehnoh shwa ia kita ki Parsi. Kumno kein ka lah ban long ba U Blei Uba thaw ia ka Pyrthei ha ka jingbha bad jingitynnad suda ba Un sheh pat ia uta u Ksuid ba un wan pynsniew dur ia ka?

Khnong—Nangta pat, lada Um thaw U Blei ia uta u Ksuid to un-shu mih nangno? Ban da long lei lei kumba ong ki briew te u don uta u Syiem ki ksuid, u Rangbah ki ksuid bad kumta ter tei— lada u don nangno u wan mih?

Ksan –Imat ka la don phi ka jingbakla hangno re hangno.

Siang Haba phi la ia pynjur kumta tang da kum kita ki jingkren ngin ia poi shano kein?

Don Rai—Imat ba la ia lamwir ki khlieh mo ade? I Ma San naduh hynne i la iathuh lypa ba wat ki stad-niam ruh ki la dei ban ia kynduh mawsiang. Lada ia ki ka la long kumta te ngi la dei kein ban ia pynbun sa tang ki jingkylli.

San Hadem– Ngam la ong ia phi ba kan bha ba ngin ia sangeh noh?

Ksan—Sangeh shano phi. Ma San. Ngam tharai ba kin da don eh ki ban da palat ia ngi hangne. Kaba ngi dei ban leh ka long ban pyntrei kam ia ki khlieh.

Khnong –Lada ki khlieh kim lah kyrshan ngin ia leh kumno?

Ksan—Lada ki khlieh kim lah shan shuh te ngin ia leit sha ka dohnud.

Don Rai––Nga kynmaw ba u Blaise Pascal u ong, "Ka dohnud ka don la ka jong ka nia kaba ka nia hi kam tip"

Siang— Hato ia sei noh da kata ka dohnud ngin ia peit.

Don Rai—Shu kum ong ba wan rah i Bah Ksan ia uta u dohnud hynrei yn ia sei shano.

Siang—Ka jingkren jong phi te sngew kumba phi ia lang lok bha bad uta u Bah: Nga nang tharai ba u la hikai bha ia phi.

Don Rai—Phi tharai uta u Pascal u dei uei?

Ksan—To ia kata kaba thaw mano mano ruh ngim ia kren hynrei lada kam don lypa kumno mar ia thaw ia u briew kata ia u Adam bad ka Im, uta u ksuid u la da wan ban pynshoi ia ki.

Siang—Ban kumta te la dei kumba ong u Ma Bhoi ba ki don ar tylli ki Bor—ka Jingbha bad ka Jingsniew.

Ksan—Ap ma phi, Bah Siang. Lada ong ba ka la don lypa ka don jingpher aiu ?

Don Rai Phim iohsngew ba la jubab ia kata hynne? I Ma San i ong ba lada phi ong ba ka jingsniew ka la don lypa ka mut ba dei U Blei Uba thaw ia ka. Kan shu don kumno khlem don u nongthaw?

Ksan—Shisha mo ! Ka khlieh rit jong nga tang ia kata ruh kam lah kem La sngewsynei pynban ialade.

Siang—Haba shu pyrkhat bieit ma ngi te sngew kumba ka suk palat ban iaid da kata ka lynti ba iaid u Ma Bhoi.

San Hadem—Ki don ki heh-khlieh kiba la iaid da kata ka lynti kumba ong ma phi. Kita ki dei ki Parsi. Ka Niam jong ki ka dei ka Zoroastriasm kaba long ka niam jong ki Khaldi hyndai bad kaba long ka niam jong ki Parsi mynta. Kine ki ngeit ba ki don ar tylli ki Bor—ka Bor jong ka Jingbha bad ka Bor jong ka Jingsniew bad ba ki long kiba mar ia ryngkat bad mar ia khlain bor.

Don Rai—To phi ngin ia pyrkhat lang, ngin ia iehnoh shwa ia kita ki Parsi. Kumno kein ka lah ban long ba U Blei Uba thaw ia ka Pyrthei ha ka jingbha bad jingitynnad suda ba Un shah pat ia uta u Ksuid ba un wan pynsniew dur ia ka?

Khnong—Nangta pat, lada Um thaw U Blei ia uta u Ksuid te un shu mih nangno? Ban da long lei lei kumba ong ki briew te u don uta u Syiem ki ksuid, u Rangbah ki ksuid bad kumta ter tei— lada u don nangno u wan mih?

Ksan -Imat ka la don phi ka jingbakla hangno re hangno.

Siang Haba phi la ia pynjur kumta tang da kum kita ki jingkren ngin ia poi shano kein?

Don Rai - Imat ba la ia lamwir ki khlieh mo ade? I Ma San naduh hynne i la iathuh lypa ba wat ki stad-niam ruh ki la dei ban ia kynduh mawsiang. Lada ia ki ka la long kumta te ngi la dei kein ban ia pynbun sa tang ki jingkylli.

San Hadem Ngam la ong ia phi ba kan bha ba ngin ia sangeh noh?

Ksan Sangeh shano phi, Ma San. Ngam tharai ba kin da don eh ki ban da palat ia ngi hangne. Kaba ngi dei ban leh ka long ban pyntrei kam ia ki khlieh.

Khnong Lada ki khlieh kim lah kyrshan ngin ia leh kumno?

Ksan -Lada ki khlieh kim lah shan shuh te ngin ia leit sha ka dohnud.

Don Rai Nga kynmaw ba u Blaise Pascal u ong, "Ka dohnud ka don la ka jong ka nia kaba ka nia hi kam tip".

Siang - Hato ia sei noh da kata ka dohnud ngin ia peit.

Don Rai—Shu kum ong ba wan rah i Bah Ksan ia uta u dohnud hynrei yn ia sei shano.

Siang—Ka jingkren jong phi te sngew kumba phi ia lang lok bha bad uta u Bah. Nga nang tharai ba u la hikai bha ia phi.

Don Rai—Phi tharai uta u Pascal u dei uei?

Siang—Tip seh nga nang tharai ba u dei u para Nong-Mylliem jong phi.

Don Rai—Ba nga shu tieng ioh dom biang u Ma San hynrei ngam sngew lah shah shuh.

Siang- Naduh hynne nga la ia-thuh lypa ia phi ba nga la sngap bad pynap. Ka sobjek kaba nga wan rah ka long kaba ki Bhoi hangthie ki ia kren lyngngai da kaba suk katba phi pat phi shu ksaid kum u niang-long. Hana phi ia ong ba phin ia sei da kata ka dohnud kaba don ka nia kaba ka nia hi kam tip te nga ong 'sei 'bad haba phim ia lah phi shu dom pynban.

San Hadem—Dom ban lei ! Kynmaw ngi la ia kren ba uwei pa uwei u dei ban long u nongiasiat. Haba don ka jubab ia jubab—ha bym don te ong da kaba shai bym don. Ka jingiabun ktien kam thaw pyrthei ei ei ruh. To Bah Rai jubab ma phi.

Ksan--Nga te nga ia shah ia i Bah Siang. Shu pyrkhat noh hi ruh hana ka dohnud ka don la ka nia kaba ka nia hi kam tip. Lada ka nia kam tip te kan shu long nia kumno?

San Hadem--Sangeh noh ma phi, Bah Rai, ngan kylli jingkylli ma nga ia u Bah Ksan. Kynmaw. Bah Ksan haba phi jubab ruh jubab hok bad beit bad jubab da ka dohnud ne da ka jingsngew. Ka jingkylli ka dei kane—Haba phi leh ia kano kano kaba sniew, phi iohsngew ba don mano mano ba wan pynshoi ia phi? Ne ong noh—Don mano mano ba wan pasiaw ha phi ban ong ia phi ban leh ia ka?

Ksan—Kata te kaba suk kein. Ma San, ban jubab. Mano phi ban wan pynshoi ne mano phi ban wan pasiaw. Nga la long briew katne ngam ju iohsngew phi ban don ba wan pynshoi mano mano. Haba mon ban leh bad haba kwah ban leh la shu leh la ka leh.

San Hadem -Haba phi leh ia kano kano kaba bha don mano mano ba phah ia phi ne ong ba wan pasiaw?

Ksan—Leh hi kein. mano ban wan pasiaw bad mano ban phah?

San Hadem Haba kumta ym la shai? Na ka jubah u Bah Ksan ngim la lah ban ong ba ka dohnud ka don la ka nia kaba ka nia hi kam tip?

Siang- Ka . . . .

Ksan Ap shwa ma phi Bah Siang nga don ei ei ban ong. Ka jingiakren jong nga ka long ba u Ksuid u pynshoi ia ka Im

San Hadem -Phi la rangbah hynrei nga ong ba phi dang khynnah. Lada kata ka long ka bor jaitu nia jong phi. kaba bha ka long ba phin shong hi iing.

Siang Kaba suk ban bieit khlintam haba la bieit lypa hynrei kaba khaim bieit ka long ba ngi kiba bieit ngin ia kren bein ia kiba stad. Nga pan map na phi Bah Don. bad nga pan map na uta u Pascal ruh.

Don Ra - Ban map ka long kaei kaei kaba suk shamar ban pynsngew ia kiba bieit kan nang paw ka jingbieit ar shah.

Siang Nga pdiang ia kata tang ba 'Shuh shiwa la shem taiew'

Don Rai Kata ruh ka biang hi. Haba sngap ba sngap bha na ka jubab i Bah Ksan- haba sngap bad pyrkhat bha ia kiei kiei, kaba paw ka long ba ka bor ban leh ia kaba bha bad ka bor ban leh ia kaba sniew ka don hapoh u briew hi. Shano uta u nongpynshoi?

Khnong— –Kumno pat ka lah ban long ba haba U Blei U thaw ia u briew Un ai jaka kumta ia ka jingsniew?

San Hadem - Kylleng ka Pyrthei ki ia kylli ia kata ka jingkylli. Ka jubab jong nga ka long ba u briew um dei ka kor. Phim lap ba wat ka kor ruh ka dang sniew bad ka dang pyniap briew? Haba peit ia ki khmat jong kine ki lai ngut i kumba ki don ka khmat dom, ym dei, Bah Khnong?

Khnong- -Kaba bha ka long ba ngan leit pynthied khnam bad ryntieh na lewduh bad ban ong ia ki ba kin leit ia siat shwa.

San Hadem Lada don dawai ia kine nga tharai ka dei tang kata hi. Nga don phi kawei ka kam kaba nga dei ban pyndep mynta ka miet namar ka dei ka kam kaba don-kam dang step lashai. Nga tang shu lap miet bad phi ka kam lashai ka la sniew Wat ia sngew ei ei, ngin sa ia kynduh pat la shem taiew. Sa nang ia syllad ma phi.

Siang –Haba ka long kumta te yn leh kumno. Ap phi ngan da leit thep duma.

San Hadem Koit, Bah Siang, nga la kyrkieh To ho, Baroh.

(La mih u San Hadem).

Ksan— Phin ong kumno kumno ruh u Ma San u la dom.

Don Rai—Dom te la dei hi ban dom ba ngi la ia kren kai than. Ban ong noh ba u Pascal u dei u Nong-Mylliem bad ban shu said bieit kumba said bieit ma phi, Bah Ksan ban ong ba u nong-pynshoi u dei tang u jong ka Im bao u Adam bad bun kiei kiei kiba ngi la ia kren bieit —la dei hi phi ban dom.

Khnong—Ngam tharai ba u Ma San un dang wan la shem taiew. U la dei hi phi ban thait kum ia ngi kine.

Ka khlieh ruh ngim ia don bad ngi la ia pynjuı tang ka kren kai. Nga ialade te nga la pyrshang phi ban nym pynlong kam kaı ia ki jing-iakren bad nga la jan lah hi ruh. Kiba kham palat ki dei kine ar ngut—u Bah Ksan bad u Bah Siang.

Don Rai--Ba phin ong pat haduh ba un nym wan shuh te u Ma San um dei phı u briew uba kumta. Ia ka dom te ngam ong hynrei ia ka wan te un wan hi. Da ki phew snem nga la long kum u khynnah skul hapoh jong u bad nga tip bha shaphang jong u. Kren te ngi la ia kren kulmar bad ka daw imat ka long ba ki la eh than ki jingiakren. Nga ialade te nga iathuh hok phi ba ka khlieh kam ai lad khyndiat ruh.

Khnong—Phın ong kumno kumno ruh nga te nga kynnoh ıa u Bah Ksan bad ia u Bah Siang.

Ksan--Kham palat ma nga ia u Bah Siang. Haba nga shah mai katto hynne ruh ngam sngew eh hynrei mynta ynda u la phet ka wan ka jıngsngewrem.

Khnong--Mynshem taiew ngi la ia ong ba ngi la san hynrei nang bieit pynban kham palat ban ia kaba ju long.

Don Rai—Phin ong pat kumta ruh kan leit long shano. Ban shu san noh tang ha ka shi taiew te phi kata ha ka shi snem te dang nang shuh hi mo phi ban batai.

Ksan—Ka leit long kumne imat ba ngi ia leit eh tang hajan mo phi?

Siang—Bakla te la ia bakla lut phi. Kham lait te kham lait u Bah Khnong. Nga ai burom ia phi . Ban ong pat ba ngi ia leit pat tang ha-jan ruh ym sngew nang ong. Balei pat haba ia kren kai ba proh palat ka jabieng? Nga te nga kynnoh ia uto u Ma San—uba shu sngap, une samsia bad uba shu shah ia ngi ba ngin shu ia ktaid katba mon. Ba ngi ia kyrsum ktien ma ngi ruh u shu peit bad shu sngap.

Khnong—Kata baroh kaba bakla suda. Tang shiphew minit hadien ba ngi ia shong kai hynne u la mut ban phei ba ngi ia kren kai bad katno sien u la ong ia ngi ba ngi dei ban ia kren hok noh khlem kren kai shuh?

Don Rai—Kynnoh pynban ia kiwei ha ka jaka ban kynnoh ialade. Ka paw pynban ka jingpoh.

Ksan—Poh te la ia poh hi phi khlem tip shuh ia ka rair ia ka rem. Ngin ia rem ban leh aiu.

Khnong—To ia kein noh phi ia kita baroh. Yn ia ong shuh kumno kein haba ngi la ioh poi shi taiew ruh hynrei ngim ia kynduh trai shano shano ruh.

Don Rai—Phi uba kren sa ia ka kynduh trai haba nga lei lei uba tang pyrkhat ruh ngam shym pyrkhat; tang pynshitom ruh ngam pynshitom ialade bad nga la shu shim beit la ka dei kaba suk. Kaba bha ka long ban ia ieng noh, pynbeit ei la i rynieng ha jingthiah bad kdup ei ia la jong i jingbieit.

Khnong—To phi, dang ia shong kai dang tang shi phang ngin shu ia kyrkieh ka leit kumno. Ngin dang ia kren hi kein tang ia myntoi katba ia myntoi ei

Don Rai—Lada phi ong kumta te ngin ia kren biang ia kato kaba ngi ia kren hynne. Katba ka paw, kumba nga la ong hynne, ka Bor jong ka Jingbha bad ka Bor jong ka Jing niew ka don ha u briew hi. U Nongpynshoi aiu uta u ban wan pynshoi ia nga ia phi. Ngi la shu ia tei pop ha kiwei pat

Khnong- Haba pyrkhat bha ka dei hi phi ban long kumta. Ka jingbha kaba don ha u briew ka eh aiu ban pynlong ia u u riewkhuid lane u riewblei bad ban im ka jingim ka ban sah pyrto ha ka Pyrthei. Ka jingsniew kaba don ha u briew ka eh aiu, kata haba u jied hi ia kata, ba un long u nongpyniap-briew lane u nongshohnoh lane u nongaiksuid.

Ksan—Kawei kaba ong u Ma San hynne ba u briew um long ka kor ka long kaei kaei kaba ngam ju poi pyrkhat. U don la ka bor pyrkhat kaba biang; u don la ka bor sngewthuh kaba biang; u don la ka jingiatip-lem bad u don ruh la ka mon kaba biang hamarkata kaba bha bad kaba sniew ka shong ha ka jingjied jong u.

Siang—Ap phi. wat pat ia kren. ngan da leit thep duma shwa ma nga.

Don Rai Uthie u Bah Siang ruh uba pyndom palat. Nga ialade nga sngew uba la lah synshar bha hynrei ha uthie te ngam lah khlem dom. Ia u Pascal eh ba un ong ba u dei u Nong-Mylliem te nga la duh ka buit ka stad. U nang ban kren kumba shyit. Ngan da leit sha iing u Ma San te nga la shah mai phi. Hynne ruh phi la ia iohsngew ba nga la shah mai.

Khnong -Kum u Ma San te phim ia ioh briew shuh Nga ngeit phi haba u peit u peit ia ngi u la isynei phi.

Siang—Dih. Bah Don. phi la ia kren iaei?

Don Rai Ngin ia kren iaei ka haba ngi ia ap ia phi.

Khnong—Kum ban ia bteng biang, phim tharai ba ka long kaba suk ia u briew ban kylla ksuid?

Ksan—Phi tip haba nga pyrkhat pyrkhat mynta nga sngewlyngngoh ia la ka jong ka jingbieit. Kumno hi ruh ba ngin shu ia pyrkhat bieit ban don uta u nongpynshoi.

Don Rai– Ba ia bieit palat hi phi, ym sngew nang ong shuh kumno kumno ruh. Tang ba don ba ong ngi pat ngi la shu ia ngeit la ka ngeit khlem pyrkhat shuh khyndiat ruh. Ban shu pyrkhat noh hi ruh kumno u bsein uba kumto ka shyntur un shu ang bad ban kren ia ka Im.

Khnong--Ka dei kein. Uba tang ka pyrsad kumto kumno hi un pynmih sur ban kren ktien.

Don Rai—Mano ban dih? La dei ban ong kumba ong u Ma San ba kito kiei kiei baroh ki long tang ka pharshi-niam—ngi ki bieit pat ngi la shu shim beit ba ka da jia da long shisha.

Ksan—Diang hangre. Bah Don, ngan nang dih ma nga, nang ia kren ma phi.

Khnong—Haba kumta phi ia batai kumno ia ka jingjia ha Kper Eden?

Siang—Kaba suk kein ban batai haba la ia ioh jingmut katto. Ka dei ka jingmut kaba sniew ha ka Im hi kein kaba la pynlong ia ka ban pynshoi ia u Adam.

Khnong—Phi mut ban ong ba dei ma ka kaba la pynshoi ia u Adam bad ba uta u Nongpynshoi um don?

Ksan—Shish kine sha te ! Ka eh aiu- -ngi ki rangbah lei lei kiba la tlot lypa.

Don Rai—Ia kein ho, shano kumta phi la poi Kaba bha ka long ba phin ia sangeh noh tang hangta. Haba nga pyrkhat ia ka Bor jong ka Jingbha bad ia ka Bor jong ka Jingsniew nga lap ba ka long kaei kaei kaba da phylla shisha. Haba ki wan ki jingpyrkhat babha wow ka jingsngewtynnad ka bym nang batai shuh hynrei tang ha ka shi khyllipmat ka la kylla da kumwei. Haba iohi ia u nongkhrong uba la i-sangsot palat ka la wan ka jingkwah ban ai noh ia u san tyngka kum ka jingiarap hynrei ba ka kti pat kan leit sha ka pla ban sei ia ka kaba da eh palat. Yn ong pynshoi mano —ym la pynshoi hi da lade ialade?

Siang—Lada ngi ia kren hok te ngi la len phi ia ka jingshisha. Ngi la shu pynhun ialade tang da kaba tei pop ha kiwei.

Ksan—Ka dei kein kumba phi ong—ka Im ka tei pop ha u bsein. u Adam pat ha ka Im.

Don Rai - Kumta u Adam bad ka Im ki la ia hap; ki la ia leh pop bad la wan kata ka pop-tynrai. Ka dei kumta em?

Khnong—Bad ka pop ka dei ka jong ki hi. kam dei ka jongno jongno ruh Kam dei ka jong u Ksuid ne ka jong u bsein—ym dei?

Don Rai- Ka la biang phi katta. Phi la hun, Bah Siang? Phi la sngewksah hi mdong ban leit Bhoi la Umni?

Siang -Katto pat te phi ba ngan said ma nga te ym long ia kren shuh. Ia kata, kaba bha ka long ba phin ia sngap noh.

Khnong Kaba phylla ka long ba haba im don i Ma San ngi ia tipsngi palat. Ha kane ka Lyngka te ngin ia leit noh sha iing i Ma San ba ioh im wan shuh.

Don Rai Kaba kham shngain ka dei kata.

Ksan—Mynta ka taiew te nga la iuh lut phi ia ka jong ka jingbieit. La sngewlehrain briew palat.

Don Rai Tang ba dang tip ia kata ruh ka dang don ka iingbha.

Khnong Ka dei. Kaba bha ka long ban ia ieng noh. To ho, Bah Siang.

Ksan —Ban pyntngen uba nang suda. Ia, Bah Khnong.

Don Rai --To ho. Bah Siang, ngi la ia leit.

Siang To. ia leit suk.

XI

HA IING U SAN HA DEM

Ksan Ngi la ia pynbeit ban ia wan hangne namar ngi ia tieng ba ioh phim wan shuh. Ngi la shu shim ba phi la dom beit ba ngi la ia leh khleh bieit than ma ngi.

San Hadem—I la iathuh lut i Bah Khnong ia kiei kiei baroh. Ngam shym dom phi haduh ban ong ba ngan nym wan shuh. Ka long ka jingshisha ba nga don ka kam kab. kyrkieh palat ha kato ka miet bad nga la dei ban mih, tang ba ka jia kumto ka la shu pynpyrkhat kumta ia phi.

Ksan -Ngi la ia sngewsih bha phi, Ma San, ia kiei kiei baroh. Nalor ka bieit sa ka leh bieit bad ka kren bieit-uei u bym dom. Phi pynban uba jemnud.

San Hadem—Nga iohi ba ka kren kai jong phi kane ka la kylla rukom bad kaba sheptieng ka long ba ha kawei ka sngi phin ia sngewsih para ma phi. Ka don ka poi ban ia kren kai hynrei ban shu Inger kum phi te ngam tip shuh phi.

Don Rai Kane ka 'para ma ngi' ka ban pyniap.

San Hadem—Nga te nga ia pher jingmut bad phi kine Ha ka jingshisha dei 'para ma ngi' ki ban ia burom iwei ia iwei pat. Lada nga ngam burom ia phi bad phi phim burom ia nga hato mano ban burom ia ngi. Da' ia pyrkhat kein Katno sien ba ngi ia poi sha ka ia khlad lok na kiei kiei kib-rit bad ki bym larkam. Bah Khnong, thep noh da u duma.

Siang Ha kane ka taiew ba la dep hadien ba phi la mih ma phi ngi la ia bteng ia ka jingiakren bad kaba phylla ka long ba wow ka jingiatip briew jong ngi ka bym lah bata shuh. I Bah Khnong i da kynthoh ia kata

San Hadem—Kaba bha ka long ba ngan nym don shuh Ka jingdon jong nga imat ka pynsniew ia kiei kiei baroh

Ksan—Ka shu jia ryngkhat phi bad ban ong pat ba phin nym don nia phi shano kan leit long. Ba phin pyllait ang ia ngi te tip kaei ka bań jia bad ngim ia poi hi ruh shano shano ruh. Ka shu bha ha kane ruh imat ba dang jur eh ka kyndit suloi.

Don Rai—Nga te ngan iathuh hok ba lada ym don hi u Ma San te tang mih na iing ruh ngam mih. Tang ka bai ieng ia une u Bah Siang bad Bah Ksan ruh kam mih doi.

Ksan—Phi shu ong ma phi ia kata. Phi tharai uta u Bah Ksan u dei u briew u ban shu sah kumjuh. Sa ia peit ia u hadien habud.

San Hadem—Kumta te hoid—im bad shah hikai.

Khnong—Tan. Ma San. u la mih tdem bha.

San Hadem—I Bah Khnong i la iathuhkhaña ia nga ia kiei kiei baroh kiba phi la ia kren. Ka long kaba sngewtynnad ruh ba phi la ia poi ha ka rai hynrei kaba ngam sngewthuh ma nga ka long ba phi ia kren tang da ka sur nongwei bad ba phi ia rai ruh ha ka nongrim nongwei.

Don Rai—Wa, shisha mo! Ha ka jingpyrkhat jong ngi ha kato ka miet pat ngi sngew kumba ngi la leh ia kaba dei bad haba ngim ia don ei ei shuh ban ia kren ngi la ia ieng noh. Kata kaba phi ong ma phi tang ba kan wan ha ka ungmut ruh kam wan. Ba phin nym ong ma phi mynta ruh tang tip ruh ngim ia tip bad phohsniew ruh ngim ia phohsniew

Ksan—Kaba phylla pat hi ruh ka dei kata—kumno ba ngin shu ia sah kut ha Kper Eden! Ngi kiba dei ban shong ha iing kumno hi ruh ba ngin shu ia kwah mih pyrthei.

San Hadem Ma phi, Bah Khnong, shano ka khlieh jong phi?

Khnong--U Jiw ruh u jah jait phi. Ma San, ha ngi.

San Hadem—Ha-ha-ha - bad phi kine te ngam lah ia leh shuh. To ngin ia kein noh, kaba la dep la dep. Ngin ia kren ia kaba sah mynta ka miet. Ngi la ia kren ia ka Bor jongka Jingbha bad ia ka Bor jon ka Jingsniew bad ka jingkylli kaba don mynta ia ngi hangne ka long– U Khasi bad la ka Niam pat u don aiu ban ong? Pynkhap ding biang, Bah Rai.

Siang—Lam ma phi, Ma San, wat khmih lynti ei ei shuh na ngi.

San Hadem—Em, kam long kumta, Bah Siang. Phi dei ban tip ba ka jingim kam dei kaba suk. Ba phin shu kren iam-rem kumta kam ju bha mynno mynno ruh. Nga la don ha ka lynti jong ka jingim kaba la palat shiteng sngi. Nga la trei shitom bad nga la shah shitom bad nga la pynshitom ruh ialade kum uta uba shah hikai.

Don Rai—Tan, Ma San. u rnga u bym da meh bha.

San Hadem—Khublei shibun eh, Bah Rai. Ha ka jingim jong nga nga lap ba ban nang kam long kaba suk. Phi iohi ia nga ba wat ha kane ka rta ruh nga dang long hi u khynnah skul. Ka jingdon jong nga kumne bad phi ka long ka jingshong skul. Nga ia don kumne bad phi ba nga kwah ban nang bad ban tip bad dei namar kata ka daw ba ngam mon ba phin ia kren kai. Nga kwah ba phin ia shut bha ia la ki khlieh ban pynnep bha ia ka ban long ka jingkilan iaka jabieng. Ia kren, wat ia tieng tang ba wat ia kren kai. Ia kaba dei bad ia kaba lait ngin sa ia peit.

Don Rai—Nga la pynlut por baroh shi taiew ha ka pyrkhat. Ka la wan ka jingsngewrem kaba la palat.

R*san* --To. Bah Don. kren lut ia kaba phi don.

Don Rai—Haba nga thew bad nga bishar ialade kaba wan ha nga ruh ka dei ka jingbitai. Baroh shi katta nga la

pynlut por ha kaba pyrkhat ia ka jong kiwei ka bym shym ialam shano shano ruh. Haba nga thew nga khein ba lai powa na ka jingim jong nga nga la pynlut poi ha kaba pyrkhat ia ka jong kiwei. Haduh mynshem taiew ruh nga lap ia kajuh kaei kaei bad baroh ka la shu long tang ka jingbieit. Lada phi ai lad ngin ia kren biang, ngam tip kine ki lok kin ia ong kumno.

San Hadem la kren bad ngan sngap ma nga.

Don Rai— Ha kato ka sngi phi kren ia ngi shaphang kita ki pharshi-niam bad phi ong ba ka Kper Eden ka dei kawei na ki. Phi ong ruh ba ka jingpyrshang ki Jiw ka long ban wan rah ia ka dur jong ka jingsniew.

San Hadem Nga ong.

Don Rai-- Haba kumta nga buh ia kane ka jingkylli ha kine ki lok —Kaei pat kaba u Hynniew Trep Hynniew Skum u leh ban wan rah ia ka dur jong ka jingsniew?

Ksan— Nga la ioh phi ia ka jingkylli jong phi bad ngan jubab ma nga. Ha ka por ba dang kynthong ka Pyrthei, ha ka por ba u Hynnniew Trep u Hynniew Skum u dang shong suk kynjai bad ka Meirilung ka Meirisan ha la i jingtrei jingktah bad ha la i rep i riang bad ha ka por ba u dang im hok im sot bad ba U Blei ruh U dang wan peit wan jngoh ia la U jong u jingthaw bad ba dang ia sngewthuh ban ia kren ka ktien ka thylliej la mih u riewkynsha uba la pom ia kata ka jingkieng ksiar.

Siang Haba kumta uei uta u riewkynsha?

Don Rai—U dei uba kum ma phi bad ma ngi kein, Bah Siang, uba kwah ban iaid la ka mon bad u bym kwah ia ka jinglong Kynrad U Blei. U dei u briew uba jied la ka lynti sang ka lynti ma bad ia ka lynti kynsha ban wan rah ia ka lanot ka jynjar ha u khunbynriew. Ngim lap ba u

Khasi un ong ba don uta u Ksuid ne u Nongpynshoi u ban pynshad pynshoi ia uta u riewkynsha.

Siang– Phi tharai ia kata ka jingleh kynsha uta uwei u briew yn kit krah da baroh kawei ka jaitbynriew?

Ksan– Shano phi ! Ka kit krah aiu kata ! Peit ioh phi ong pynban ba ka dei ka pop-tynrai.

Siang--Ban da la don kum uta te la eh kein ia U Blei ba Un leh kumba U ju leh.

Don Rai—Ka jingkylli ka long mynta—Hato ka lah mo ban long ba un don uta u dieng u ban poi shaduh Bneng u ban bteng ia ka khyndew bad ka bneng ?

Khnong—Mynta te ka la shai ba ka dei ka pharshi-niam ban wan rah ia ka dur jong ka jingbha bad ia ka dur jong ka jingsniew.

Siang—Ka khana jong ka Krem Lamet ka Krem Latang ka dei pat ne em ka pharshi-niam?

Don Rai—Ka dei ka pharshi-niam kaba kham sngewtynnad shuh shuh. Ha kata ka Lympung ia shad, hana tang ba ia shad ka Sngi bad u Bnai la mih ka jingrkhie bad ka jingkynii bein ba ki ia shad shi para. La mih ka jingrem bad ka jingbitar ha ka Sngi bad ka la phet sha Krem Lamet sha Krem Latang.

Siang—Ba u Adam bad ka Im ki ia hap te sngewthuh teh ba ki la ryngkang ia ka hukum Blei hynrei kane kaba shu ia shad te kumno kan wan rah ia ka dur jong ka jingsniew?

Ksan—Nga ruh ia kata te ngam ioh kem bha phi.

Khnong—Ka Jingkieng ksiar ka suk ban sngewthuh hynrei kane kawei te kaba kham 'shitom.

Don Rai—To, Ma San, iarap noh ma phi, nga ruh ngam nud ban kren shlur.

San Hadem—Ba phin da ialong kumne naduh mynshwa katta ngi la ia roi naduh mynno. Pyrkhat hi ma-phi—kiba pli ka Sngi bad u Bnai ki ia shad suk mynsiem ban ia sngewtynnad lang bad u bynriew bad kim don kano kano ruh ka jingmut kaba sniew. Mano ba la iohi ia kata ka jingsniew?— Dei u bynriew bad un iohi kumno kein haba kam shym don? Ym dei namar ba ka dohnud jong u hi ka la sniew.?

Khnong—Ngam sngew ba kan da khia eh kata ka jingwanrah dur ia ka jingsniew, nga mut ba kam da shai.

San Hadem—Tang ban tharai sniew ruh kaba la sniew lypa hynrei kumno phi nud ban tharai kat kata kaei kaei shi para. Ha u Khasi te phi shi para eh te phi—ha u Khasi phi nud ban tharai kum kata kaei kaei? Ba phin pyrkhat kum kata iano iano shi para te phi ka dei ka kam jong ka sang ka pap kaba dei ban khad da ka tyrut ka smer.

Khnong—Ban da kumta te sngewtriem pynban. Pleng la buhrieh phi ia kiei kiei kiba jylliew. La ia hun phi

Don Rai Nga ruh nga la hun phi. Khublei shibun eh, Ma San.

Ksan— Ban kham ia shai nga don phi sa kawei ka jingkylli Haba ha u briew ka don ka bor jong ka jingsniew hato ym dei U Blei Uba thaw ia ka?

Siang—Ia kata te ngan pyrshang jubab ma nga phi. Sa ia peit ma phi, ka long ne kam long. U Blei U thaw ia u briew ym dei ia ka jingsniew ne phi ia ong kumno?

San Hadem—Kita ki kyntien ba phi buh ki long kiba da sngewtynnad palat, Bah Siang.

Ksan—Phi mut ban ong ba u briew pat u thaw ia ka jingsniew?

Siang—Ka wan ha kata ka dur. Ka mon ban jied ka dei ka jong u briew.

Khnong—Nga sngew la long biang ka jingiakren. Haba kumta ym dei U Blei Uba ai lad?

Don Rai—Hynne phi ong la ia shai bad mynta phi ia bun ktien biang. Kiei kiei baroh ki shu long ba phi la ia pynrit kyrdan than ia u briew.

San Hadem—Nga la iohsngew ia kata ka jingkylli na ki lok Khristan da ki phew bad da ki spah sien man ba ia kren ia kata ka sobjek. Ki ong ba U Blei Uba iohi bad Uba tip lut ia kiei kiei baroh U la iohi lypa ba u briew un kyllon bad ki ong balei kein ba Un dang thaw ia u? Nga sngew ki lok Khristan kin shai kdar lada ki shim ia kata ka jingong jong phi—"Phi la pynrit kyrdan than ia u briew". Phi ruh phi ia sngew ba u briew u dei tang uei ngam tip shuh.

Ksan—Phi la ong shisien ba u briew um dei tang ka kor. To ia kein noh phi, ka la biang katta.

Khnong—Lada ka kyrdan briew ka long kumta, phi tharai ki don ki briew ha kane ka Pyrthei kiba don tang ka jingbha suda bad ha ki kam don ka jingsniew?

Siang—Ki don ki riewkhuid bad ki riewblei ha kane ka Pyrthei.

Khnong—Nga tip ba ki don hynrei phi tharai ba kita ki long kiba biang nadong shadong?

Ksan—Ban haduh katta kumba ong ma phi te yn leit don shano phi. Tang ba kum jinthut ne phi kaba katno shuh.

San Hadem—Kata te, Bah Ksan, ka dei ka nia Khasi paka. Ia kata kein ba u Khasi u ong ba ngi ia don la ki dawlait ki dawlet—shu kum lait hi ka kti kamon ka kti kadiang, ka kjat kamon ka kjat kadiang bad haba u phai sha U Blei u nguh u dem na ka bynta jong ki.

Khnong—Ka jingjanai lada ka don, phim tharai ba ka don tang ha ka jingpyrkhat?

Don Rai—Kata ka jingkylli i Bah Khnong ka dei kaba da sngewtynnad palat. Phi mut ban ong ba U Blei Um shym ai ia ka ha ki jingthaw jong U?

Ksan— U briew te phi un janai shano phi—to peit hi ma phi bad to bishar hi ma phi phi tharai un don hi ka jingjanai?

Siang— Kata ka jingkylli imat ka dei pynban kaba eh.

San Hadem -Ka jingjanai ha U Blei ka long ka jinglong, ha u briew ka long ka jingialeh.

Don Rai—"Ha U Blei ka long ka jinglong, ha u briew ka long ka jing-ialeh"—nga sngew tang kita ki ktien hi ruh ki la pynmih dor ia ka jingwan jong ngi hangne mynta ka miet. Ngan nym klet shuh ia ki.

Siang Haba u briew pat um ialeh?

San Hadem-- Ka dei kata kein, Bah Siang, ka ban.rai ia phi bad ia nga. Ia ka jingsan jong ngi yn thew da ka, ia ka jingroi jong ngi ruh yn thew da ka bad ia ka kyrdan briew jong phi hi yn thew da ka. Ia u bym mon ban ialeh phin lah leh aiu?

Khnong—Ki ktien kiba jngai palat. Uba ia leh—utei u la kiew bad ia u bym ia leh phin lah leh aiu ma phi.

San Hadem—Haba pyrkhat bad pynshong nia bha ia kiei kiei baroh u briew u long u jingthaw uba da eh shisha

ban buh dor lane ban sngewthuh ia u. Haba u leh ksuid ialade wow ka jingtriem bad jingshyrkhei jong u, bad haba u leh tipbriew tipblei pat wow ka jingbhabriew jong u. Haba u mon u kylla niangniuh bad haba u mon u kylla thapbalieh. Ka kylla niangniuh bad kylla thapbalieh ka long kat kum ka Ain jong ka Mariang hynrei u briew kat kum ka mon jong u. Ka nia uta u Parsi kam dei ka nia Khasi wat lada u kren ia ka na Bhoi. Kumjuh ruh ki long ki nia jong ka Kper Eden.

Don Rai—Nga sngew ki jingiakren jong ngi shaphang ka sobjek ba wan rah i Bah Siang ka la kut. Kaba nga sngewhun eh ma nga ka long ba ngi don la ka nia kaba khlain ha khmat ka Pyrthei.

Khnong—Kawei kaba pynphylla ia nga ka dei ia une u Ma San. Ha man ki jingiakren une u Ma San u don la ka nia Khasi—kaba palat ia kata pat ka dei ka sur nongwei. Ka Kper Eden ka dei ka sur nongwei; to seh ai nuksa sa kawei kaba don ka sur nongwei.

San Hadem Ia ka bym don ka nia Khasi te nga la shu ong kein ba ka don ka sur nongwei. Ia kata nga pyndonkam ma nga bad nga lah ban bakla. Sa ia buh ktien ma phi da kawei.

Khnong—Ngam ong seh ba ka bakla. Ngi ia sngewthuh biang biang ia ka hynrei nga la shu kylli ban kham ia shai haba ia ioh por artad kumne.

San Hadem—Nga lap ba ha ki bynta baroh jong ka jingim u briew u Khasi u don la ka jong ka nia bad ka nia kaba u don ka long kaba um shym bud na kiwei pat. U don la ki nia kiba kyrpang namar ba u don la ka jong ka pyrkhat bad la ka jong ka tynrai-jingstad.

Ksan—Ngi lap ia kata ha ki jingkren jong phi bad ngi iohi ruh ba phim da mon ban kren ia ka jong kiwei. Lada phi kren ia ka jong kiwei ka long tang ban ia nujor bad ban ioh jingmut ban iakren pat ia la ka jong.

San Hadem—Ka dei kumta kumba phi ong.

Khnong -Ka bym ia dei bad ka jingim te ka shitom phi mo, Ma San?

San Hadem—Lah ruh ym lah hi kein. Kaba ngi lah ban leh ka long ban iaid da ka tai-nia Khasi kata ban da ngam bad ban da leit sha ka tynrai katba phi lah ei. Ka shu long ba ngi dei ban iaid da ka nia, ap ia ka nia bad rai da ka nia.

Khnong—Ba dang ia ioh por kumne to ai noh sa kawei phi—ai da kata kaba don ka sur nongwei.

San Hadem- Ka long hi ban ia myllen. Tharai nga buh ia phi baroh hangne kawei ka jingkylli—kumno phin ia jubab kata ka shong ha phi. Ia jubab kein tang ban ioh ia kren, wat sngew ei ei bad wat ia tieng ruh. Ka jingkylli ka long—kumno phi tip ba ka Sngi kan mih lashai mynstep?

Don Rai- Nang ia jubab phi, ngan leit thep duma shwa.

Khnong Ngan leit thep ma nga phi uba dang kham khynnah.

Don Rai--Em phi, ngan leit thep ma nga.

(U la leit thep duma u Don Rai).

Ksan Ngin ia ap shwa phi haduh ban da wan u Bah Don.

Ksan -Ka dei kein ai un lam uthie u jong ngi.

Khnong Sngew kumba suk -sngew kumba eh, ym ioh kumno kumno ruh.

Don Rai-- Dih. Ma San, phi la ia jubab kumno?

Khnong—Ngin ia jubab kumno haba ngi ia ap ia phi ba phin lam ma phi.

Don Rai—Ngan jubab da ka sur Khasi ne da ka sur nongwei?

Siang—Kein noh, Bah Don, kita ki dei ki nia shanduwa jong phi.

Don Rai—Shan te la kum shan kein. Naduh ba sdang ka Pyrthei haduh mynta ka Sngi ka mih mynstep bad ka sep janmiet ba kan mih pat lashai mynstep te yn ong kumno ngin nym ia tip ba kan mih lashai. To ia jubab sa phi.

Siang—Donkam ban da tip ba ka Sngi kan mih lashai mynstep? Nga mut ban ong ba haba la tip ba kan mih namar ba ka la ju mih man ka step te balei ba kan nym mih lashai?

Ksan—Namar ba ka la ju mih kan iai mih- kata ka jubab jong phi baroh ar ngut, haba nga lum lang ma nga.

Khnong—Ka jubab jong phi pat, Bah Ksan?

Ksan— Ka Sngi ka mih bad ka Sngi ka sep bad kata ka long ka Ain jong ka Mariang ba buh U Blei te balei kan nym mih lashai mynstep?

Don Rai—Phi jubab da ka jong ngi hi. Phi lum ma phi phi ong—'Namar ba ka la ju mih kan iai mih' - ba ka dei ka Ain jong ka Mariang kein ba ka sa long kumta.

Ksan—Te balei ka phim kren da kaba shai naduh hynne khnang ban ia tip ban ia jubab da kumwei pat.

Siang— Hato jubab da kawei pat.

Ksan—Mynta kam wan shuh te phi la ia pynthut noh ma phi.

Siang—La sngew kwah ban kren tang ba ngan map shwa. To ai ma phi Bah Khnong ia ka jubab jong phi.

Khnong—Nga te ngam don phi, nga ia mynjur bad kaba phi ia ai ma phi.

San Hadem—U don uwei u briew uba ri kawei ka syiar. Kata ka Syiar ka puh khun iwei bad ka iap noh. Uta u briew u la ri ia ita i khun-syiar haduh ba in da heh bad in da long iar-lud. Bad step bad miet u ai khaw ia ita i khun-syiar ha ka kti haduh ba ita ia syiar ia la juh palat bad u. Ynda ka la heh ruh u tang shu shong ka la wan bad ka la kynthih ha u ka da kyrmen ban ioh khaw. Ha kawei ka sngi shu poi kyndit uwei u lok bad ym don jintah ha iing. U la leit beit sha phyllaw bad u tang shu shong kata ka syiar kaba pyrkhat ba namar ba u ju leh un iai leh, ka la kynthih beit ha ki khohsiew jong u. U ruh u la shim ia ka bad u la khyrwait beit ia ka ryndang jong ka. Haba pyrkhat ia kita ki jubab jong phi. phi phim shym pher ei ei ruh na ita khun-syiar.

Ksan—Ban kumta te la bang hi ngai.

Siang—Ban pynlong khun-syiar eh ki briew te la dei ban ieng noh.

Don Rai—Namar ba ka ju long kan iai long—kata ruh kam dei te ngin ia ong kumno pat. Nga te ngam iohi ban don da kawei pat ka jubab.

Khnong—Ioh ka long shabar ka bor jong ngi seh, Mà San?

San Hadem—Ka long hapoh ka jingtip bad ka bor jong phi.

Siang—Te kaei ka daw ba ngim ioh ia ka jubab?

San Hadem—Ka daw ka long ba phim leit sha ka daw. Phi sdang ialade tang nangne na jan bad kata ka long kaba phi ju leh barobor. Phim leit sha katai ka tynrai. Naduh ka sngi ba ngi ia shong kai ka jingpyrshang jong ngi ka long ban leit sha katai ka tyllong — ym dei?

Khnong—Ka dei bad dei kata hi ruh kaba la bat ia ka jingmut jong nga haba nga pyrkhat ia kiei kiei baroh kiba ngi la ia kren.

San Hadem--Kaba donkam ka long ka jingpynmlien bad ka jingkilan ia lade. Ngan iathuh ia phi ba ialade ruh mynshwa nga long kumne kum phi. Nga ju lyngngoh kumno kiwei ki ia lah katba nga pat ngam poi shano shano ruh.

Don Rai—Pynkoh noh syndon da ka kait phi, Ma San.

San Hadem—To haba phi ia kyikieh te ngan leh kumno Phi ia tip ia ka Solar System?

Siang--Ngi ia tip.

San Hadem -Phi ia tip ba ka Sngi ka bat ia ki Planet bad ba kine ki Planet ki iaid sawdong ia ka Sngi?

Siang—Ngi ia tip.

Ksan--Ngi la ia pule ia kata naduh Class VII.

San Hadem—Phi ia tip ba ka Pyithei jong ngi ka iaid sawdong ia ka Sngi shisien tyllun ha ka 365 sngi—6 kynta bad ba ha kajuh ka por ba ka iaid sawdong ia ka Sngi ka shad sawdong ruh ialade ha u Axis jong ka shisien tyllun ha ka 24 kynta?

Don Rai—Nga lei lei uba hikai ia kata ktok shi ktok ia ki khynnah ha skul.

San Hadem—Phi ia tip ba ka Pyrthei ha kane ka jingshad sawdong ialade ka shad na sepngi sha mihngi?

Khnong—Ia kata ruh ngi ia tip bha.

San Hadem—Te kaei pat?

Don Rai—Phi la pynkoh katta ruh ka snier pat kam lah tylliat. To ma phi Bah Siang. Bah Ksan bad Bah Khnong ia nga ia map noh.

Ksan—Nga ialade nga sngew kumba la lam byr-ioh hynrei ban rai pat kumno kumno ruh ngam sngew nang.

Khnong —Nga lei lei uba la pan map naduh ba sdang.

Siang—Ia nga ruh ka la beit jngkhein kata.

San Hadem -Kaba donkam ka long ba ngin ia wad ia ka daw balei ba mih ka Sngi. Ha kane ka jingshad jong ka Pyrthei sawdong ialade ka don ka bynta jong ka kaba phai khmat sha ka Sngi Ngi ha kane ka por ngi ia don sha lyndet ka Sngi hynrei ngi nang tur nang tur sha ka Sngi na sha sepngi bad lashai mynstep ngin poi ha ka jaka ba ngin iohi ia ka Sngi—ha kata ka por ngi ong ba ka Sngi ka la mih- ym dei? To kein mynta ia pynwan noh ia ka jubab.

Khnong Nga te kumba nga ju long ngan iai long.

Don Rai—Nga bad u Bah Khnong ngi la ia pan map—sah sa kine ar.

Siang— Ia pynsah sa uwei kata ia u Bah Ksan.

Ksan —Nga te u bym ich. Ka jubab jong nga ka long—Ka Sngi kan mih lashai mynstep lada kita ki bor kiba synshar ia ka jingiadei ka Sngi bad ka Pyrthei bad ia kata ka jingtyllun jong ka sawdong ia ka Sngi, ki iaid beit iaid ryntih. Nga mut ban ong ba lada kam don ka jingpynthut ia ki.

San Hadem—Ngan da ieng jingrangbah ban khublei ia phi, Bah Ksan. Diang ka kti.

(Ki la ia kynjut kti baroh ar ngut).

Ksan—Da sngew rangbah hi joit.

San Hadem—Lah ban pynlyngkot ia ka jubab da kaba ong—Ka Sngi kan mih lashai mynstep lada ym don kiwei pat ki bor ki ban pynthut ia ka jingtyllun jong ka Pyrthei sawdong ia ka Sngi bad ia ka jingshad jong ka sawdong ialade na sepngi sha mihngi.

Don Rai—Nga sngew ba ka sngewtynnad pynban ka jubab i Bah Ksan.

San Hadem—Ia shim kat kaba phi ia sngewtynnad.

Ksan—Phi kine pat phi ia sngew kumno?

Siang—Sngew kumno ka -uba jop te u la ioh ban shad.

Khnong—Ka mynsiem ia'iat te ka dei kata. Kawei pat haba nga pyrkhat bha ka dei kaba ong i Ma San ba ka dei hapoh ka jingtip bad ka bor jong ngi hi tang ba ngim ia lah hi.

Don Rai—Mynta ka sngi te da sngewthuh shisha ba duna. Ban da ia shongkai noh kumne man ka miet te ioh roi bad san kham kloi.

San Hadem—Ap phi mo ngan da leit dih dawai Ka la dei ka por dih dawai ba ngam sngew.khlain bha ka met.

(U la mih u San Hadem ban leit dih dawai sha kawei pat ka kamra).

Don Rai—Nga sngew ha lade ba kito baroh ki jingiakren kiba ngi la ioh ki la long shisha ki jingmyntoi kiba ngim lah shuh ban thew ia ka dor.

Ksan—Sngewrit mynsiem bad une u Tymmen hynrei ban da mih pyrthei pat te shano phi ngin ia duna shuh Nga mut ban ong ba la ia long hi kein.

Don Rai—Para ma ngi te la ia long hi hynrei kaba tieng te ka long ba ioh ia kynduh bad ki snar; namar lada ia kynduh bad ki te la hap sngap myntoi.

Siang -Kumba la ia kren teng, kin don katno eh phi kum kita.

Khnong—Ban shu pyntngen te ka long hi kumno kumno ruh.

(La wan biang u San Hadem.)

Ksan -Hynne kat kum ka jingdawa u Bah Khnong ka long ban ia kren da ka sur nongwei, balei ym lah ban pynkylla nia-Khasi ia kaba ngi la ia kren?

Don Ra. Tip seh, Bah Ksan, lada pynkylla nia-Khasi te sa ban shu ong ba kiei kiei baroh ki don ha ka lynghoh kti U Blei bad ha ka jingthaw jingpynlong jong U ia kane ka Pyrthei U la buh beit buh ryntih ia kiei kiei baroh bad kumta kat kum ka jingbuh jong U ka Sngi kan mih nangto bad kan sep shato nga mut ban ong ba kan shu kut noh tang kumta bad ym don jingiakren shuh.

San Hadem I Bah Ksan i ong ban pynkylla sur-Khasi noh ia ka sur-nongwei ne ban ai noh da ka nia-Khasi, ha ka jingshisha te kam shym long nongwei phi. Kaba ngi ia kren ma ngi ka hap ha ka Astrology, ka bynta jong ka Science ka bym lah mano mano ruh ban kam kynti.

Don Rai Shisha mo ! Wat kat ka jingstad ki Grik ruh ki pyrkhat pynban ba dei uta u blei Atlas uba kyrshan ia ka Pyrthei ha ki tyrpeng jong u. Ka Hindu Mythology lei lei ka ong ba dei u bsein uba shan ia ka Pyrthei ha ka khlieh jong u bad haba u khih ba sakhrai sa khynniuh jumai.

Siang - Ban kumta te ka biang phi. Baroh shi katta kum pyrkhat ba kum ka Jaitbynriew ngi long kiba sah dien.

Khnong—Shano phi ! Phi mut ban ong ba ka Science ka dei ka jong no? Uto u shem ia kato bad uto u lap ia

kato bad da ka jingiatrei lang ka Pyrthei sa ioh ia kane ka Science kumba ka long mynta. Ka Science ka dei ka jong ka Pyrthei ho !

Siang—Lada ka long kumta te la ia sngewthuh phi bad hun ruh la sngewhun. Ha kano ka taiew ka ban wan te sa ia wan noh sha iing jong ngi phi. Ka kmie ka Bih ka ong ka jingsngewshngain ka bym tip shuh haba phi ia wan.

Don Rai—Kum ka burom ia I Kmie ka Bih ruh ngi dei hi ban ia leit bad ngin ia pynbeit noh kumta. Mynta ka sngi te la ia myntoi bha bad lum ruh la ia ioh lum hi shibun.

Khnong—Ka jingtip khlem ka jingshemphang pleng kam lah thaw pyrthei ei ei ruh dei mynta ka miet ba nga kham sngewthuh.

Ksan—Ka khlieh jong nga te imat katto ka la kut phi. To phi, Ma San, ngi la ia leit. Ba phin da mai pynban ma phi kumba phi mai mynta ka sngi te ioh kham ia roi bad kham ia stad kloi.

San Hadem—Yn sa nang mai bad ia leit suk baroh.

XII

HA IING U BAH SIANG

Siang -Ka la long la kham slem ba phim shym ia wan shuh ha iing jong nga hynrei peit ho, ioh phi khyllie stap biang ia kaba la dep ngan da sngewsih sngewsih.

Ksan Phi tharai ngi la ia klet ba kiba leh kumta ki dei tang ki nongbuaid?

Don Rai Ba shu long para ma ngi hynrei kaba bun sien te ka long kaba ngi la ia buaid khlem dih.

Khnong To phi ngin ia kren noh kat kaba ngi ia kren ei. Nga ialade te ngam treh shuh phi kane ka ia kren kai; ngan da bat noh ia la ki jong ki shkor.

Siang Nga te nga don phi kawei ba ngan kylli. Nga la pynap ia ka la slem. Ka la long la kham slem mynta, nga kynmaw, ba ngi ia kren ia ka jingiadei hapdeng u briew bad U Blei bad ka la don ka jingong ba khlem ka daw bad khlem ka nia kam don kata ka jingiadei. Haba ka long kumta—kaei ka Daw bad kaei ka Nia?

Don Rai- Kaba bha ia phi, Bah Siang, ka long ban leit thep duma shwa. Ka la long ka rukom jong 'phi ban wan rah da ki jingkylli kiba kum ka dohshyieng khohruh ka ban tang ia shrut ruh ym long shuh.

Ksan --Nga te nga ong phi ia phi hangne lada phi ia kohnguh. Ba ngin ia tip haduh katno ngi la ia roi kaba bha ka long ba ngin ia khyrwit shwa para ma ngi khlem u Ma San. Ngin ia peit haduh katno ngi ia lah.

San Hadem—Kata shisha te ka dei ka mynsiem shynrang. Ia pyllait wat ia tieng bad wat ia tyngkai ruh—ia u stait ngin ia weng bad ia u symboh ngin ia lum.

Siang—U duma uba jhieh phi, Ma San. Nga dang thied hynnin bad nga ioh da u ma-khar. U shim por ba un soh ding.

San Hadem—U ma-dkhar phi, Bah Siang, ym dei u ma-khar. Wat lada u jhieh ruh ym lei lei phi da u tikia.

Khnong—Te mano ban sdang?

Don Rai—Lam noh ma phi, Bah Khnong, mynta shi-sien. Katba kynmaw ma nga phim pat ju lam mynno 'mynno ruh.

Khnong—Nga tang shu iohsngew ia ka jingkylli i Bah Siang hynne nga la pynshad ia la ka khlieh ban pyrkhat bad ngam sngew pat ba kan da don eh ka jingiapher ha ka jingmut hapdeng ka daw bad ka nia.

Ksan—Nga ruh nga sngew kumta hi kumba sngew i Bah Khnong.

Don Rai—Ban shu ong te kaba suk, da ia ai da ki nia kiba biang kein.

Khnong—To Bah Ksan, trei ma phi.

Ksan—Trei ma phi kein, nga lei lei uba shu mynjur ia phi.

Khnong—Lada nga ong—mano ba phah mynjur ia phi, phin ong kumno?

Ksan—Ngan ong—Mano ban phah, nga don hi la ka nia.

Khnong—Ka daw pat phi don ne em?

Ksan—Nga don kein, ngam don balei.

Khnong—Tang hangta phim la iohsngew ba kam da don eh ka jingiapher. To ban kham ia shai—tharai mynta

nga thab ia phi, Bah Don, bad phi kylli—'Balei phi thab? Nga lah ban jubab da kaba ong, "Nga don la ka daw ne nga don ka nia balei nga thab ia phi". Haba kumta kaei ka jingiapher?

Don Rai—Tharai mynta ka mih ka jingkylli—Balei phi ia lang kumne ha iing i Bah Siang? Ngin ia jubab kumno?

Ksan—Ba ngi don la ka daw.

Khnong—Ba ngi don la ka nia.

Don Rai—Haba sngap ba sngap sngew kumba dei; haba sngap ba sngap sngew kum bym dei. Mynjur ruh ym sngew nang bad kohnguh ruh ym sngew nang. To, Bah Siang, iarap lem ma phi.

Siang—Tip seh, phi phah pynban ia nga u nongkylli. Nga lei lei uba ap ia ka jingstad jong phi. Haba phim ia lah pynshai ka la shu sah tang ka jingbieit.

Don Rai To, Ma San, iarap noh ma phi.

Ksan—Naduh hynne ngi la ia kut ba i Ma San in kynriah noh shwa sharud; ngin ia khud shwa para ma ngi.

San Hadem—Ia nga ka biang hi kano kano ruh. Nga ruh nga shu ap ia ka jingstad jong phi. Lada phi lah ka la paw ka long rangbah bad lada phim lah ka la shu sah tang ka reng-mattah.

Don Rai—Phai shano shano ruh ym long. Phi ia pyrkhat kumno haba kumta? Ym la dei ban ia sei lut kat kaba don? Lada nga kylli—"Hato ka daw ka lah ne em ban ieng khlem ka nia lane ban pynieng ia ka daw donkam ne em ia ka nia?'

Khnong—Ngi te ngi ong ba ym donkam ban sei nia ban pynieng ia ka daw.

Ksan—Ka dei kein namar haba phi thab ia nga. nga ai ia phi shi kura. Ka thab ka dei ka daw bad lada nga kura nga sngew ym donkam shuh ban ai nia.

Don Rai—Hynrei balei te phi da kura, phim hun da kaba thab kylliang? Haba phi la dei ban kura phim la dei ban ai da ka nia?

Khnong--Lada thab ne kura. lada phi kwah, ngin ia ai kein da ka daw lane da ka nia. Naduh hynne ngi ia ong ia kata ba ka nia bad ka daw kim da don eh ka jingiapher ha ka jingmut.

Don Rai—Kumno kumta? Phin ong kumno kumno ruh ka khlieh jong nga ka khlem da trei kam shuh. Kaba nga mut ban ong ka long ba ka daw ba kan long ka daw ka dei ban don ka nia. Ban ong ba ki long kajuh te ngam ong phi. Lada nga ai daw ba phin thab kam mut ba nga ai nia ba phin kura.

Ksan- Ba phi ai daw kein ba ngi sa ioh nia.

Don Rai-- Kata lada ngam ai daw te phim ioh nia seh?

Ksan- Lada phim ai te kata ka daw lane kata ka nia ngin ia ioh nangno ka?

Don Rai--Ki ia lang kine ar ngut ngam sngew lah talain shuh.

San Hadem –Phi la jan ioh te phi. Bah Rai. hynrei.

Don Rai—Ym long shuh phi, Ma San; ka khlieh kam ai lad khyndiat ruh.

Khnong—Shu mane noh.

Don Rai—Ban shu kohnguh ia ka bym-sngew dei shano phi. Nga sngew kumba kane ka don hajan hynrei ngam lah pynshai.

Ksan--Haba da ka nia phim lah bad phi shu pyneh—peit ho ioh paw pynban ka jingmutlop.

Don Rai To ngan shu pyndem tang ban mane te em. Ngan pyndem ruh katba ngam pat ioh pyrkhat.

Khnong –Ym la long, Bah Ksan, ban phah rai noh ha i Ma San?

Ksan - Long te la long hi tang ba ....

Don Rai—Haba phi dang pyndonkam ia ka 'tang ba' kumno phi nud ban phah mane ia nga ?

Ksan—To la long hi.

San Hadem—To seh, Bah Siang, thep biang da u duma. Ha ka jingshisha phi la dei ban dang ia kren shuh ban kham mih. Ba kan shu long tang kumta te nga sngew ym pat long jingiakren phi.

Don Rai—Yn ia kren kumno kein haba kam mih.

Khnong - Mynta ka taiew te ngi la ia ioh snad khalek ma ngi; ym dei, Bah Ksan?

Ksan –Tip kein; dang ha ka kylla step te ym pat sngew nang ong phi.

Khnong—Shano phi ! Haba ka la biang ka nia ha ka kylla step ka kylla miet lei lei kaba la shngain lypa.

Siang—Dih, Ma San, u la mih tdem bha. Nga la pyrsad bha.

San Hadem—Une u Bah Siang uba wan rah ki jingkylli kiba tasam tasam. Ngam pat kynmaw ban don kawei ruh ka jingkylli kaba suk na kiba la wan rah u Bah Siang.

Siang—Ki dei ki jingkylli kiba nga wan iah hadien ba nga la pyrkhat pat ha iing ne haba thiah ia kito baroh ki jingiakren kiba ngi la dep ia kren. Ki long kiei kiei kiba ngam pat shai.

Don Rai—Nga sngew barom phi, Bah Siang, ia phi na ka bynta kata. Kata ka jingleh jong phi ka pynmyntoi lang ia ngi baroh. Ki jingkylli jong phi ki dei palat bad khlem ioh pyrkhat la shu ia said ruma rutit bad la paw tang ka bieit suda.

Ksan—Kato ka nia jong phi ka bym ieng. Phi kynmaw ka don kawei ka jingkyili kaba sei u Bah Siang bad kaba ngi la ia ioh pyrkhat shi taiew—kaei kaba la jia? Shi taiew ngi la ioh bad ngim shym lah ban leh ei ei ruh em bad ka la paw pynban tang ka jingbieit suda.

Don Rai—Shisha mo ! Kano kano ruh ka bym bit suda. Ynda poi ha ka eh la shu ia wad jaka rieh tang ba kam don hi imat. La sngew lehrain briew palat.

San Hadem—Kaba ktah ia nga ka dei kato kaba ong i Bah Siang hynne. Kito baroh ki long kiba ngi la shu ia kren kat kaba wan ha ka jingmut hynrei ki dei kiba ngi dei ban da pyrkhat sani bha bad ban da pynshong dor bha ia ki. Ia kata ruh ngi lah ban leh ynda ngi la ioh por bha. Kiba kum kito ki shim por ba kin ih bad kata ruh hadien ba phi la pyrkhat shitom. Kane ka jingkylli kaba sei u Bah mynta ruh ka long ka jingkylli kaba eh bad ka dei kaba ngi dei ban da pyrkhat bha. To Bah Siang, kren ma phi. Ka jingkylli ka wan na phi bad phi la dei ban pyrkhat ia ka ha lade shwa ba phin wan rah kata kumba phi la ong hynne.

Siang—Pyrkhat te nga la pyrkhat. Marwei marwei nga la pyrkhat bad nga la shu pynshad lkhoit shi lkhoit ia kine ar bad ban poi pat shano shano ruh ngam poi. Ban ong kumba ong i Bah Ksan bad i Bah Khnong ba kim da ia pher eh ha ka jingmut ruh ngam sngew dei.

Don Rai—Phi iohsngew? Ka long kumba ong ma nga, pynshai seh Bah Siang, pyrshang.

Siang--Lymda phim la don lypa ia ka daw kumno phin ioh nia? Nga mut ban ong—Khlem ka daw kumno phin ioh nia?

Don Rai Hangta te nga ruh nga la kham shai.

Siang—Nga kynmaw ba iathuhkhana i Bah Khnong shisien, i iathuh ba ha ka por jong ka jingsynshar ka Syiem Mary Tudor ha Bilat lai spah ngut ki Protestant ki la shah thang ialade da kaba kmen ha ka Mary namar ba ki sngewthuh ba ki don ka daw.

Ksan– Kaei kata ka daw?

Siang—Ki sngew ba ka biang ba kin iap kum ki martyr na ka bynta ka Jingngeit. Ym dei. Bah Khnong?

Khnong- Ka dei.

Siang—Ka daw te phi, nga sngew, ka long kaba tyllli hi mlun. Ka nia te phi ka long kaba phi pynieng ia ka daw.

Don Rai –Ka dei kein phi. Haba ka daw kam ieng phin ai nia kumno. Lada ia ka daw ngim pat ia tip ngin ia ai nia kumno.

Siang—Lada nga ong, 'Bah Khnong, balei ba at kato ka kti jong phi kumto?' Phin ai ia ka daw ne ia ka nia?

Khnong Ap ho, Bah Siang. La hap ai ia ka daw phi.

Don Rai—Te balei phim ai ia ka nia?

Khnong—Ia ka nia te lada dei ban ai, la dei ban ai ka kti.

Don Rai—Kumno ka kti kan ai nia?

Ksan—Haba kumta hangno, Bah Khnong. ka kylla step jong phi?

Khnong—Lada phim kob phim iohi ba kim sei. Ynda la kob phim iohi ba wat u Bah Siang u bym ju sei mynno mynno ruh u sei? To phi, Ma San, lum noh ma phi, ym sngew long phi kata ka jingiakren.

Don Rai—Ap phi, Ma San, nga dang don ei ei ban ong· Ngim la dei noh ban rai mynta ba ka daw bad ka nia kim dei kijuh? Kaba ar pat ka long ba lymda phi don ka daw phim lah ban sei nia?

San Hadem—Kaba lai pat ba ka nia ka dei ka jong u briew.

Khnong—Dei ba ka long kumta seh ba u Phareng u sa ong, "Man is a rational being"?

San Hadem—Ba ong u Khasi kein ba sa ong u Phareng.

Khnong—Phi mut ban ong ba u Phareng u shim kylliang na u Khasi?

San Hadem—Phi mut ban ong ba u Khasi u shim kylliang na u Phareng?

Khnong—Ban kumta te la bakla ma nga.

Ksan—To kata baroh ka shu long kumta. Haba kumta ka lam ka daw ne ka lam ka nia?

Khnong—U phareng u ong—"Cause and Reason"—u lam da ka daw kein bad u pynbud da ka nia.

Don Rai—Tang pher tiak tiak la poi sha ka sur nongwei la sngew salia tang ban sngap ruh. Shu kajuh shi kajuh—ka jingiakren ka bym poi shano shano ruh.

San Hadem—Kaba sngewsynei ka long bym shym kha ia u Bah Khnong ha Bilat.

Khnong—Nga phla ba ka khlieh jong nga ka la kulmar namar ba ki jingiakren ki la eh than hynrei ngam sngewthuh pat balei ba phin da bein Phareng katta katta.

San Hadem—Phi ju bna, Bah Khnong, ba ka don kata ka English Philosophy? Baroh kaba u don ka dei ne em kaba u shim kylliang na kiwei pat?

Don Rai—Kat kum u Bah Khnong te ka mut ba u la shim ei kein.

Khnong- Kam long rangbah shuh phi ba phin shu tangon eh katta katta. Uei uba biang bad uei u bym duna.

Siang--Nga sngew sarong khyndiat ba nga la lah ban sei ka jingkylli kaba phi la dei ban ia siaw mawiang.

Don Rai--Ka don ka nia ba phin sarong.

Ksan--Ka daw pat phi don ne em ?

Khnong—Phim iohsngew hangta ngi la ia poi shajuh shi shajuh. Ka daw ka kylla jingmih, ka jingmih ka kylla daw pat bad kumta shi kumta khiem poi shuh shano shano ruh.

San Hadem—Tip sch Bah Khnong, nga tharai ba phin kham ia ngam ban kham ia ioh jingmut. Phin kyrkieh pat kumta te kam long kein. Nga iohi ba phi la ia kulmar khlieh bad ka pop kam dei ka jong phi. Ka sobjek hi ka la eh.

Khnong—Phi la iohi hi katno ngi la ia pyrshang hynrei ngi la shu ia sah tang ha khriang kum ki sher.

Ksan—Imat kaba kut ka long tang kane ba ki sher ki dei hi ki sher bad ki khalad ki dei hi ki khalad. Ban kylla khalad ki sher ka long ka bym lah long lano lano ruh.

San Hadem—Ka don ka jingshisha ha kata ka jingkren iong phi, Bah Ksan, tang ba da kham ia pyrkhat bha namar hangta ruh don kiei kiei kiba ngi dei ban ia kren. Kaba bha ka long ban ia sangeh noh tang hangta. Haba nga phai sha ka jingiakren nga iohi ba ka 'Daw' bad ka 'Nia' ki long ar tylli kiei kiei kiba khraw palat ha ka Philosophy u Khasi. Kita ki 'thab' bad ki 'Kura' ki dei tang ki nia madan ki ban shu ia thab, ia kura bad ia dom. Ka dei kumba ong ma phi, Bah Khmong, ngin shu ia poi shajuh shi shajuh.

Don Rai— Ngi la ia pyrshang hynrei ngim ia lah. ngin ia leh kumno. Tip bym pat mlien ne kunmno.

San Hadem—Ka dei, Bah Rai, kata kaba phi ong. Nga iohi ba phim pat ia mlien. Haba la sei ia kano kano ban ia kren pyrshang nga mut ban ong, pynmlien ialade ban pyrkhat khia bad jylliew bad katba lah kham ngam shathie sha trai. Ngi ia don hangne san ngut bad nga iohi, wat sngew ei ei ba nga buh dor ialade ruh ba ngi biang ka bor pyrkhat pyrdain bad ka biang ka bor sngewthuh hynrei ka shu long ba ngim pat pynmlien ialade. Kane ka pyrkhat sting bad ka pyrkhat per ia kiei kiei ka dei kaba ngim dei ban ai lad khyndiat ruh. Ka biria ka dei ka biria, ia kata ngam don ei ei ban ong.

Don Rai—Ban kumta te la kham sngewthuh balei ngi ia jindong ki jingmut jingpyrkhat bad ban shu pyntngen ialade ba ngi dei ki sher.

Ksan—Hangta te nga la sngewthuh balei ba i Ma San hynne i ong, "Hangta ruh don kiei kiei kiba ngi dei ban ia kren".

San Hadem— Lada ngi ia poi noh sha ka sobjek ba ngi ia kren, phim iohi ba ka Daw bad ka Nia ki da don la la ka tynrai ? To, Bah Don, trei—phi la ioh jingmut katta. Nga mut ban ong—Leit sha katai ka Daw-bah, ieh noh ia ki daw-rit ki daw-ria jong phi kiba phi ia kren hynne.

Don Rai—Ka dei kein, Ma San, ka dei, Mynta te nga la iohi. Ka Daw ka la don—Katai nangtai—naduh kaba mynnyngkong ka sngi—"Hei ! Nga bat ho ia ka Daw"—kaba long ka tynrai jong ki jingiakren jong ngi baroh.

Ksan—Nga kynmaw mynta ia kaba i ju ong i Parad ba—"U briew u wan long briew sha kane ka Pyrthei da ka Daw bad ka Hukum".

Siang—Ka jingkyrpang hi jong u briew kum u jingthaw kam dei ba u da don ka daw?

San Hadem—Kata ka jingkylli ba phi kylli kam dei shuh ka jingkylli ba phin kylli namar na kata ka jingkylli lah ban sngewthuh ba phi la sngewthuh.

Siang—La sngewthuh phi tang ba shu kum kylli hi.

Khnong—Haba kumta ka Daw ka dei ka jong u briew ne ka jong u Blei.

Don Rai—Ka dei ka jong U Blei tang ba ka la kylla long ka jong u briew.

Khnong—Kata ka jubab kaba sngewhun palat.

Don Rai—Ngi ia ong ba haba u briew u wan longbriew sha kane ka Pyrthei u wan da ka daw bad ba ka daw pat kam lah ban long hi—te la dei ban don kaei kaei kaba pynlong ia ka daw. Ha lyndet u briew u don U Blei, lada ngi leit sha kaba kut ngi lah ne em ban ong ba U Blei U long ka daw?

San Hadem—Phi la poi ha kaba nga mut ma nga, Bah Rai. Lada ngi leit sha kaba kut U Blei U long ka Daw bad naloi jong U ym don shuh. Na U la mih kiei kiei baroh bad khlem ma U ym don bad ym shym la long kiei kiei baroh.

Don Rai—Lada U Blei Um long Uba da long shisha phi tharai Un long ka Daw?

Don Rai—Hangta kein ka ieng ka Nia Khasi ba U Blei U long Uba da don bad da long shisha.

Khnong—Mynta te la lah ban sngewthuh kaei ka Nia. Haba u briew u wan long briew bad u wan ruh da ka daw u bàt kein ia kata ka Daw bad na kata ka Daw u la ioh kein ia ka Nia.

Don Rai—Ym la dei ban sngewthuh mynta balei ba u Ma San naduh hynne u ong ba ka Nia ka dei ka jong u briew?

Siang—Mynta te ka la shai phi. Kito ki daw bad ki nia ba ngi ia bun ktien hynne ki don hi la ka jingmut ha la ka pyrthei ba rit jong ki bad ka don la ka jong ka jingsngewtynnad ban ia kynting maw-san bad ki.

Khnong—Nga sngew ia kato ka jingong ba ka lam ka Daw bad ka bud ka Nia—nga tharai ngi la ia sngewthuh phi. U Blei U long ka Daw bad u briew u wan da ka daw te na kata ka daw kein ba sa mih ka nia.

San Hadem—Khlem ka daw phin pynieng nia kumno hi ka?

Khnong—Ha ka Philosophy ruh—"Cause and Reason" ka long kawei na ki bynta kiba khraw jong ka jingpule.

San Hadem—Ka "Cause and Reason" jong u Khasi, lada pyndonkam da ki ktien Phareng, ka kham khraw bad ka kham jylliew bun shah ban ia kaba ha ka Philosophy ka Pyrthei.

Khnong—Ban haduh katta pat te ym sngew nang pyrkhat shuh phi.

Ksan—Nga la shu sngap bad khlem kren shuh naduh hynne ba nga pyrkhat ia ka jingkhraw jong ka jingmut jong kine ki ktien ar tylli kiba phi ong ba ki long kiei kiei kiba khraw ha ka Khasi Philosophy bad sa kata kata pat te

ym sngew nang pyrkhat shuh. Ban pyrkhat ia kata te ym poi shuh hi shano shano ruh.

Don Rai—Kawei pa kawei ka ban da hap pynshai te ka ban iap phi.

Siang—Phin iap ne phin im te yn leh shuh kumno.

San Hadem—'Ka Daw bad ka Nia' lane kata ka 'Cause and Reason' kumba phi ong, phi ong ba ka long ka sobjek kaba khraw ha ka Philosophy bad ia kata nga ruh nga tip. Nga la pule ruh ia ka tang ba nga pule hi nga mut ban ong ba ngam shym shim kein ia ka kum kawei na ki sobjek ha ka por ba nga dang pu le ha College. Kaba nga ioh ma nga ka long ba "Ka Daw bad ka Nia' ka long ka bynta kaba khraw ha ka Philosophy hynrei kine ha u Khasi ki long kiba la tuid ha u thied snam jong u.

Khnong- Nangta pat. Ma San?

San Hadem U Khasi um tip shuh hi ruh ia ki nga mut ban ong ba um sngewthuh shuh hi ruh ia ki namar ki la long doh long snam ha u hi. Ki long kiba u la pyndonkam ia ki ha ka jingim jong u kaba man la ka sngi. Kumno u Nong-Smit u lah ban beh ia ka shympet na u Nong-Mawlat? Ngi la ia kren em ia kata? U beh da ka Nia bad nangno ka wan mih kata ka Nia—na ka Daw bad nangno ka wan mih ka Daw—na ka Hukum bad nangno ka wan kata ka Hukum - na U Blei. Phi tip em ba u Khasi ia U Blei u ong 'Ka Hukum'? Nga ong ia phi ba ka Daw bad ka Nia ka long ka jingim u Khasi—weng noh ia ki na u Khasi phin iohi ba u la duh noh shiteng na ka jinglong Khasi tynrai.

Don Rai—Kata ka sobjek ka 'a khraw palat

San Hadem—Ka la khraw bad ha ka phi iohi ia ka jingkhraw jong ka Philosophy u Khasi -ka la khraw namar ha ka phi iohi ia ka jingkhraw jong ka 'Cause and Reason'

u Khasi--ka la khraw namar da ka u Khasi u pyniaid ia la ka jong ka jingim bad ia ka jingiadei jong u bad u Blei.

Siang—"Hei ! Nga bat ho ia ka Nia bad nga bat ho ia ka Jutang kaba nsynnyrakong ka sngi"— ki dei ki ktien kiba nga wan ioh ma nga kum ka jingkylli ban ia shai ia ka jingmut jong ki. Ngi la ia kren ruh shaphang jong ki bad baroh shi katta nga nang pyrkhat ba nga la sngewthuh hynrei ka la long ka jingsngewthuh kaba tang ka nam. Dei mynta ka sngi ba nga lap ba kiei kiei ki la shai kdar kumba shai ka Sngi.

San Hadem---To Bah Siang. trei biang da u duma. Ka la biang hi ka por ban ia ieng noh.

Ksan--Phi la ia ktah ia ki tynrai ka Pyrkhat Khasi kiba nga ialade ngam ju poi pyrkhat bad ngam ju phohsniew mynno mynno ruh. Kiei kiei hynrei ki bym shym long phylla--kiba ngi la ia tip hi. Kine 'hajan hynrei sha jngai' kumba ong mano re.

Khnong--Ngi long ka Jaitbynriew kaba la don la ka Daw, ka Nia bad ka Jutang bad kaei pat hi ruh kaba ng dang duna. Hato ngi dang nud ban ong ba ngi sah khynnah ?

Don Rai—Kam slem shuh ba ka Jaitbynriew kan ieng biang kum u Hynniew ba la kyrshan da u Khyndai.

Siang—Dih, Ma San. Nga slem khyndiat ba nga theh um da kawei.

San Hadem--Khublei shibun, Bah Siang. Nga ruh nga don kata hi kajuh ka jingngeit ba ka Jaitbynriew jong ngi kaba la ioh la ka Hukum kan sa leit sha la U Blei U Trai Kynrad ba buh ba thaw bad Uba la pynshong ia

ngi halor kine ki Lum Khasi kiba itynnad bad ba pyngngad ba ong:

"Hei ! Nga bat ho ia ka Nia,
Bad nga bat ho ia ka Jutang
Kaba mynnyngkong ka sngi".

Siang- Balei phi ia mut ban ieng noh seh?

San Hadem La miet phi, Bah Siang. Ngi ia wan kynne ruh kham slem. Khublei shibun eh na ka bynta kiei kiei baroh. Ieng Bah Rai, Bah Ksan bad Bah Khnong - la shoh samthiah ngai.

Siang- Nga dei ma nga ban khublei ia phi. I Kmie ka Bih ruh i phah ai khublei ia phi. I baiong-khlieh bad im lah khie.

San Hadem--Ba phin da iathuh naduh hynne ngi la ioh ban leit kren ia i. Katta pat te kam bha shuh ban leit pynwit. Sa ong ia i ba in koit noh, ngi la kit bok ma ngi.

Don Rai- To Bah Siang, ngi la ia leit.

Siang I ada nga la kren bieit sngewbha ia map ho.

Ksan- Ban da ia thew te ia ia kyllon lut, phi Bah Siang

Siang- To ia leit suk baroh.

XIII

HA IING U SAN HADEM

San Hadem—Balei kumne phi shu ia sngap? Ka eh ka shon aiu phi ia don?

Don Rai—Kita ki long ki ktien jong ki longknii ki longkpa bad ki syiem ki patsha jong ngi ha ki por kiba mynshwa bad ha kine ki sngi imat kine ki ktien kim don shuh.

Ksan—Kin dang don shuh shano phi tang ba lada ia kren ia kata ruh kan poi sha ka Politics bad kaba bha ka long ban ia sngap noh.

Don Rai—Nga mut ban iathuh ia phi ba naduh kane ka taiew ka ban wan ngi la ia lait shuti tlang; nga mut ban leit sah shuti sha shnong mynta ka snem bad ngan nym la h shuh ban wan sha kane ka jingiashong kai katto katne poi. Bynnud te la sngew bynnud palat tang bym banse.

Khnong Nga ruh nga nang mut ban ong ia kajuh. Nga ruh nga mut ban leit jingleit.

Ksan—Lada ar ngut phi la ia jah te ban ia shongkai ruh ym sngewtynnad shuh. Kaba bha ka long ban ia sangeh lang noh bad ngin sa ia kynduh pat ynda la ia lait lang.

Siang—Nga ruh te phi; ha kine ki por ot bad por shon te ym ia lait shuh. Ban shu shaniah tang ha ki briew ruh kam long.

San Hadem—Lada ka long kumta te kaba bha ka long ban ia leh noh kumba ong i Bah Ksan. Ngin ia sangeh noh shi por bad ngin sa ia pynbeit pat ynda ngi la ia don lut ha shnong.

Don Rai—Ngan leit thep duma shwa ma nga; ban ia shong kai khlem duma te ym sngew long bad la sngew kwah duma ruh har.

Siang: Na kiba kham duh hangne baroh ia ki jingngiashong kai dei ma nga. Nga te la bun ka pep.

Ksan—Haba ka dawa hi ka kam te phin leh kumno ka, Bah Siang.

San Hadem—Mynta ka miet pat ngin ia kren ia ei?

Ksan—Hoid kein. Ngin ia pynsyrwa lei ia ka por.

Don Rai—Dih, Ma San, phin hap kjit slem, u duma uba jhieh palat.

Khnong—Nga te nga kyrpad phi ban ia bteng biang ia kato kaba ngi ia kren mynshem taiew bad ngin ia kren noh ia ka Khasi Philosophy. Haba ngi ia kren ia ka Daw bad ia ka Nia i Ma San i ong ba kine ar ki long kiei kiei kiba khraw palat ha ka Philosophy u Khasi. La sngew kwah phi ban ia ioh jingshai shuh shuh.

San Hadem—Ka shong ha ka jingiakwah lang.

Don Rai—Kaba bha eh ka dei kata. Haba ia sngewtynnad lang kano kano ruh kaba bit hi.

Siang—Ngin ia leh da kaba ong i Bah Khnong phi. Nga ruh naduh ba nga mih'na iing nga la mut ban ong ia kata hi. Ka jingsahnud ka bym don jaka shuh.

San Hadem- To, Bah Rai, lam ma phi. Ngin ia kren ia kata kaba ki ia kwah lang. Tang ba nga shu iathuh lypa ia phi ba ka long ka sobjek kaba khraw.

Don Rai—Kata kaba ai jungmut i Bah Khnong ruh kaba da sngewtynnad palat. Kaba bha ka long ba shwa ban ia poi sha ka Philosophy u Khasi ngin ia peit shwa ia ka jingmut jong ka ktien 'Philosophy' hi.

San Hadem—Iaid, Bah Rai, iaid.

Don Rai—'Philosophy' ka dei ka ktien Grik. Ka wan na ka ktien 'philos' bad na ka ktien 'sophia'. 'philos' ka

mut 'jingieit' bad 'sophia' ka mut 'jingstad'. Haba shim ia ka jingmut jong ka ktien 'Philosophy' ka mut 'ka jingieit ia ka Jingstad' bad namar ba ka ktien 'Jingstad' hi mynta ka la heh bad la iar than, 'Philosophy' mynta ha kine ki por ka kham mut ia ka jingstad kaba ia dei bad kane ka jingbatai ruh ka shu long kyllum bad namarkata lah ban pharia ia ka bad sa mih ka religious philosophy, ka political philosophy bad kumta ter ter kata kat kum ki bynta kiba ia pher ia pher kiba ia dei bad ka jingim u briew.

Ksan--Ngam pat ju ioh ka jingbatai kaba shai kum kata kaba phi batai ma phi, Bah Don, kaba da sngewhun hi jrut.

San Hadem- Bad kata ka jingbatai te nga ruh nga ia hap jingmut.

Khnong—Lada ka long kumta kumba phi la batai ma phi te baroh shi katta ha ki jingiakren jong ngi ha ki jingiashong kai ha kiba bun ki bynta ngi la ia kren ia ki tynrai pyrkhat u Khasi shaphang kane ka jingim jong ngi namar kata ngi la ia ktah kein ia ka Khasi Philosophy.

Siang—Phi ia mut ban ong ba ngi ki Khasi ngi ia don la ka jong ka Philosophy?

Don Rai—Ka long kiwei kaei kaba phylla ba na u briew uba kum ma phi kan dang mih kum kata ka jingkylli. Tang ha ka jingsngewthuh barit jong nga ruh ka Philosophy jong ngi ka long kaba khraw katta katta bad nga nud ban ong ba ka la don ka rynieng kaba la biang hi ban la thew bad ka jong kiwei pat bad kaba ngi kum ka Jaitbynriew ngi la dei ban sngewsarong.

Siang—Haduh katta he ?

Don Rai—Nga ong ia phi ba ka long haduh katta.

Khnong—Tip seh ioh ngi shu sarong ia kaba khlem long.

Don Rai- Tip seh, Bah Khnong la dei ban ong, "Mame ruh Brutus"?

Khnong—Ha bym ia tip tikna te phi, Bah Don. yn leh kumne. Ki don ki por kiba sngew kumba tip bad ki don ki por kiba sngew kum bym tip bad kaba mih nangta ka long tang ka jingbymtip.

Don Rai--Ha bym tip te ka la shu sah bym tip hynrei phi la tip hi ba kiei kiei kiba ngi don kiba long ki tynrai ha ka pyrkhat pyrdain ki long la ki jong hi bad kaba sah mynta ka long ban ia sei madan noh. Lada kum long kumta phi tharai kin [illegible] ong kai mo phi ba ki Jutbyrnew Khasi ka long kaba la nguid ia ki kot.

Ksan—Kita ki nia jong phi ki long kiba ngam pat ju iohsngew. Haba pyrkhat bha sngew kumba dei bad lada kum dei ruh ka long ba ngim pat sei.

San Hadem— Ka kren ktien kine teng teng sngew kumba kren kai hynrei haba pyrkhat bha pat ki dei kiba da don jingmut.

Siang—Phin ong kumno kumno ruh lada ia phla hi la i jong i met te shaphang kata ka Khasi Philosophy tang tip ba ka don ruh ngim ia tip.

Don Rai—Ia phi shi met te yn nai ia ong eh hynrei haba kren kyllum te ban ong ba ngim tip te ngam ong phi. Ka shu long tang katne ba don kiba tip tang ba na kano ma kano ka daw ki len ia ka jingshisha. Don ruh kiba shu khniot im-im peit-peit ia ka ba kan jah noh; don ruh kiba la shah bam hynroh ha ka jingpyrkhat nongwei kiba la sngew shong shit than ia ka jong kiwei bad ki klet noh ia la ka jong bad don ruh kiba la shu pynklet noh ialade ia la ka jong bad kumta ter ter. Lada ka long kumno kumno ruh ka shu long ba ngi la shah shoh tyndep.

San Hadem—Kaba bha ka long ban ia sangeh noh hangta ba ioh ngi ia sakma na kaba ngi ia kren.

Don Rai—Khublei shibun eh, Ma San. Lada phim kdew ruh nga la sakma kum ka 'lang-matlah. Ka daw ka long ba kum khluit.

Khnong Poi noh sha kaba mut hi trait seh, Bah Don.

Don Rai—Tip seh. Bah Khnong, ban leh kumta yn leit lah shano. Phi kynmaw hynne nga ong ba ka ktien 'Philosophy' mynta ka don ka jingmut kyllum namar ia ka lah ban pharia kat kum ki bynta ba ia pher ia pher jong ka jingim u briew.

Khnong—Phi la ong.

Don Rai—Ba phin da kwah pat ban leh kumba ong ma phi te la dei ban shim shwa kawei kawei bad ngin ia kren kawei hadien kawei pat.

Ksan—Kaba bun na ki jingiakren jong ngi ka long shaphang ka niam te kaba bha ka long ban ia shim shwa ia ka bynta jong ka Philosophy kaba ia dei bad ka niam.

Don Rai— Shaphang ka bynta kaba ia dei bad ka niam te ngam sngew lah ksaid phi; nga kyrpad ia i Ma San ban leh ia ka.

San Hadem—Kano kano kaba ia bit lang kaba bha suda. Ia ka pyrshang ym lei lei bad ym ju dei hi ruh ban tieng.

Siang—Ka kam ruh ka kloi ba leh ma phi, phi Ma San. Phin phah ktaid ha ngi kan shu lut ei tang ka por.

San Hadem—Nga te nga iohi ba ka Niam Khasi ka kham dei ka Philosophy ban ia kaba ka dei ka Niam.

Don Rai—Lada ka long pat haduh katta te peit ho, Ma San, ioh ka long shabar ka bor sngewthuh jong ngi.

San Hadem—Kan leit long lei phi kumta. Ha ka jingpyrkhat jong nga kiei kiei ki dang dei ha u pud ba ngin ia kren.

Khnong—Ia kiwei kiwei ki niam te ngam tip hynrei kata ka jingong i Ma San ka pynkynmaw ia nga ia ka jing—ong ki khraw-pyrkhat ka Hinduism ha kane ka Spah Snem kaba Arphew ba "Ka Hinduism ka kham dei ka Philosophy ban ia kaba ka dei ka Niam". Ym long mo phi ban ia shwa ia kata kum ka jingianujor ban ioh jingmut bad sngewthuh bha.

Ksan—To ho phi ioh sah bieit—shu leit ia tare ia kaei kaei kaba sha lyndet ka bor.

San Hadem—Para ma ngi yn lei phi, Bah Ksan; ia kaba shu ia pyrshang ruh. Lam ma phi, Bah Don, ngin ia peit kumno kan iaid bad shano kan iaid ka jingiakren jong ngi.

Don Rai—Ngin ia pyrshang phi katba ia tip synei. Ha ka jingtip jong nga ka Hinduism ka pher na kiwei kiwei ki niam namar ka kham kren ia kiei kiei kiba long ki tynrai jingstad kiba ia dei bad ka jingim bad ia ka lehniam ka ieh ha ki briew jong ka ba kin leh katba ki sngewbit bad sngewdonkam kata nga mut ban ong ba kin leh ia kaba ki sngewthuh

San Hadem—Ia bat ho ia kita ki ktien—"Ka ieh ha ki briew jong ka ba kin leh katba ki sngewbit bad sngewdonkam" -ia nga te tang kita ki ktien hi ki la biang ban ia pynkut noh ia ka jingiakren jong ngi.

Khnong—Ia phi te kumta, ia ngi pat?

Siang—Ban ia myntoi lang te da ia kham pynshai phi.

Don Rai—Kaba nga mut ma nga ka long ba ka Hinduism ka shu ai ia ki tynrai pyrkhat ha ki briew jong ka bad ia ka lehniam ka ieh ha ki. Kam ong kein—khie mane kumne n●

khie leh-niam kumtai lane leh kumne bad leh kumta hynrei ka shu iathuh ba kiei kiei ki long kumta.

Ksan—Ka shu biang hi tang kumta kumba ong ma phi?

Don Rai—Haba la biang ka pyrkhat bad ka nia te kaei pat kaba dang donkam?

Ksan—Ia ki heh-khlieh bad ki khraw-pyrkhat te ka biang seh.

Siang—Ia u paitbhur u bym kot ka pyrkhat phi tharai ka biang hi?

Don Rai—Wat kren phi, Bah Siang, ia u paitbhur. Ha kano kano ka bynta jong ka jingim hi phin lap ba ia u paitbhur dei ban da btin bad ialam.

Ksan—Ka dei phi. Bah Siang, kata kaba ong i Bah Don—kaba da dei bha hi kein. Ha ka liang ka niam lei lei te ka Ri jong ngi kaba shu don beit tang ki paitbhur kiba phin ia kren ei ei ruh ym ia sngewthuh bad ban ia kren ruh ym long hi.

Khnong—Kaba da dei bha hi kein kata kaba phi ong ma phi, Bah Ksan. Haba dang ia bieit te phi yn ia leh kumno. Tang shu ong ki briew 'Haleluia' la ia ong "Amen".

Ksan—Balei phi wiat samikhie, Ma San?

San Hadem—Ym wiat te phi haba phi ia nang kren ktien palat.

Khnong—Te phin ong da kumwei long hi? Ha khie ia kren seh lada phim lap ia kata.

Siang—Bakla tiak ioh shah shoh pynban!

Don Rai—To sa phi, phi Ma San, ngam don ei ei shuh. Ia kaba nga tip nga la iathuh lut.

San Hadem—To ngan pyrshang sa ma nga bad sa iarap lem. Lada phi ong ba ngin ia shim shwa ia ka Hinduism khnang ban ia shai, phi i katba tip ma nga, ka Hinduism kam long kein ka niam ba la seng tang da uwei u briew kata kum ka Buddhism kaba la seng da u Gautama Buddha; kam long ruh kum ka Jainism kaba la seng u Mahavira lane kum ka Niam Khristan u Jisu Khrist lane ka Niam Masulman u Muhamad. Ka Hinduism kam dei kata kaba la seng ne pynmih tang da uwei u briew ha kawei ka jaka bad ha kawei ka por. Ka long kaba la kyrsoi bad mih lyngba ki por bad ki jaka. Phi lah ban ong ba la pynshong nongrim ia ka ha ki Vedas hynrei ka long kaba la shu suh thied ha ki.

Don Rai- -Phi mut aiu haba phi pyndonkam ia ki ktien 'suh thied'?

San Hadem—Nga shu pyndonkam ia ki namar ngam ioh da kiwei pat ki ktien ha ka jaka jong ki. Ka suh thied ha ki Vedas bad ka mih bad ka san bad ka sain dur ialade lyngba ki por bad ki jaka, lyngba ki spah bad ki hajar snem.

Ksan—Ngan shu kylli bieit ma nga—balei ym long da ka ktien 'par thied'?

San Hadem—Em phi, Bah Ksan, kam ia hap dur bad kan pynsting pynban ia ka jingmut. Ka par hynrei ka suh namarkata la ka khih bad la ka ksaid katno katno ruh ka neh bad ka sah namar ba ka kjit na katai ka tynrai nangtai.

Khnong—Haba kumta lah ne em ban batai kaei ka Hinduism?

San Hadem—Ban batai ia ka ha ka shi kyntien kan long kaba eh. Kaba ngi lah ban ong ka long tang kane ba ka Hinduism ka ieng na ka bynta ka rukom jingim ba pher bad ba bun jait jong ki Hindu kaba kynthup ia ka niam, ia ki jinglong ba bha, ia ka jinglong mynsiem, ia ka jingngeit, ia ki riti bad ki dustur, ia ka rukom im, ia ka iaid ia ka ieng bad ia ka pyrkhat ka pyrdain.

Khnong—Ban kumta te ka la kham shai balei ba ki ia ong ba ka Hinduism ka kham dei ka Philosophy ban ia kaba ka dei ka niam.

Siang--Phi la kyrkieh than phi, Bah Khnong. Phi la shu kham shai ma phi marwei haba ngi pat kiba kham dum, yn leh kumno?

Don Rai—Wat sngew ei ei, Bah Khnong, ka dei kaba ong i Bah Siang. Haba kumta kaei ka jingpyrkhat ki Hindu shaphang U Blei?

Ksan—Ban shu kylli noh kumta te nga tharai ngin kham ia shai bad ia sngewthuh kloi.

San Hadem—Na kata ka liang lah ban ong ba ka rukom pyrkhat ki Hindu ka don ar bynta. Kito kiba ngeit ha ki Vedas ki ngeit ba don Uta U Mynsiem Shi Tyllup Ka Pyrthei uba ki khot 'Brahman' U bym don ka dur ne jinglong ne kyrteng hynrei Uba dap lut, Uba iohi lut bad Uba donbor lut, U bym shah synshar ha ka Por ne ha ka Jaka ha kine ki Jingjia. Uta U Mynsiem U long Uba shu shlei lut ia ka Pyrthei shi tyllup.

Don Rai—Haba kumta kaei ka jingiadei kiwei pat ki mynsiem bad Uta U Mynsiem?

San Hadem—Kiwei pat ki mynsiem kiba don ha kane ka Pyrthei ki long ka bynta jong Uta U Mynsiem. Kawei pa kawei ka mynsiem la ka dei ka jong u briew ne u mrad u mreng ne ka sim ka doh ne ki khniang ki bsiah bad kiwei ka long ka bynta kaba rit eh jong Uta U Mynsiem Shi Tyllup ka Pyrthei. Kum ban shu kren lyngkot, ki long kawei bad U.

Ksan--Haba kumta ka jingkha pa kha pat ka wan ha kano ka dur? Nga mut ban ong ka ia dei kumno bad Uta U Mynsiem ?

San Hadem—Ka long ka jingtrei ka ban pyllait ia u briew kata ia ka mynsiem jong u ba kan long kawei bad Uta U Mynsiem.

Khnong—Kata ka bynta kaba ar pat, Ma San?

Don Rai—Ka kyrkieh jong phi te, Bah Khnong, kaba la palat. Nga dang don ban kylli bad ka jah noh ba pynthut ma phi.

Khnong—Kata ia map phi; nga lynga ba nga kwah tip noh.

Don Rai --Iaid noh phi, Ma San, sha ka bynta kaba ar.

San Hadem -Ki don ruh ki Hindu kiba ngeit ha la u jong u jong u Blei kata kum u Rama, u Krishna, u Shiva, u Vishnu, u Brahma bad kiwei kiwei –ki ŋun than ban niew kyrteng.

Don Rai—Hynne lada ngam bakla phi ong ba ka Hinduism ka suh-thied ha ki Vedas --lada ka long kumta te kham sngew dei pynban ban ong ka par-thied du kumba ong i Bah Ksan.

San Hadem--Phi dei pat ban tip ba kine ki Blei baroh kiba ki Hindu ki ngeit ki long ka bynta jong Uta U Mynsiem --ki long ka jingpynpaw jong U ha la ki jinglong ba pher, ha la ki dur ba pher bad ha la ki kyrteng ba pher bad kumta ter ter.

Siang—Ka shitom phi ia ngi kiba dang duna ka jingtip.

Ksan -Phi ong duna ne tam haba kata ka long ka pyrkhat-niam jong ki; phin leit tip hi shano lymda phi da wad bniah ne pule ban wad jingtip.

Khnong—Imat ka Hinduism ka dei kaei kaei kaba shitom bha ban sngewthuh.

San Hadem—Ka shitom phi, Bah Khnong, bad wat ki Hindu hi ki ud shitom. Wat kat ka khlieh u President jong ngi ruh, U Dr. Sarvepalli Radhakrishnan, i kumba kan jem hi koid.

Don Rai—Haba ka pyrkhat-niam ka long kumta ka ktah kumno pat ia ka jinglehniam ne jingmane?

San Hadem—Ban jubab ia kata ruh la sngew thyllan lypa ka lyngkdong.

Ksan—Shu ai lyngkot kein tang shu ia ioh jingmut katto katne.

San Hadem—Ngan pyrshang katba nga sngewthuh synei. Na ka liang jong ka jinglehniam ne jingmane nga lap ba ka Hinduism ka don lai rukom bad ia kine ki lai rukom phi lah ban ong ba ki long lai tylli ki lynti sha ka jingpynim. Ia kine ki lynti la khot ki 'Marga' bad kine lai ki long ka Bhakti Marga, ka Yoka Marga bad ka Karma Marga.

Ksan—Ia ngi te phi, Ma San, ka long haba sngew tynnad bha bad la sngew kwah tip noh.

San Hadem—Kat kum u Dr. Radhakrishnan pat kine ki lai tylli ki long Ka Lynti jong ka Jingmane aiti lut (Bhakti Marga), Ka Lynti jong ki Kam (Karma Marga) bad Ka Lynti jong ka Jingtip (Jnana Marga) bad teng teng u ai kum kaba saw ia Ka Lynti jong ka Jingpyrkhat-jylliew (Yoga Marga).

Don Rai—Kata lada shim kat kum u Dr. Radhakrishnan, ki Lynti ki long saw?

San Hadem—Hoid.

Khnong—Batai phi, Ma San, khyndiat khynsoit tang ia tip lem.

San Hadem—Ngan batai katba nga lah ei. 'Bhakti' ka mut 'mane aiti lut' bad ka long ka lynti jong ka jingmane aiti lut ia uta bad ha uta u Blei uba ki mane ai un long u Rama ne u Krishna ne u Shiva ne u Vishnu ne u Brahma bad kumta ter ter kata katba ki sngewbit bad sngewdonkam kumba la ia ong hynne. 'Karma' ka mut 'ki kam' bad ka jingkha pa kha pat ka wan hangne, kaba ia kaba bha bad ia kaba sniew u briew u kit hi bad u tip hi.'Jnana' pat ka mut 'Jingtip' bad ia kane ka Lynti ki ju ong—"Ban tip ia u ka long ban long u Brahman". 'Yoga' ka mut 'Pyrkhat-jylliew' bad ka long ka lynti ha kaba phi phyrnop rynieng ialade ha kaba pyrkhat bad pynleit jingmut ha Uta U Myn-siem Shi Tyllup ka Pyrthei.

Siang—Na kita ki lynti baroh nga sngew dei tang ka Shakti Marga kaba dang ia sngew kot bor ban ia sngewthuh.

Khnong Ka dei kein, Bah Siang. Imat ka dei tang ma ka hi kaba kham suk kaba kham ia dei bad uba bun uba lang. Kiwei te ym sngew ia kot khlieh shuh.

Ksan—Nga sngew tang ban shu ia tip kumta ruh ka la biang. Ka shong haba kumta ha ka mon ki briew ban jied?

San Hadem—Ka long kumta kumba phi ong—ka shong ha ka jingsngewthuh bad jingsngewbit ki briew.

Don Rai—Mynta ka sngi te ia nga ka la shu shai hi kdar-dar-dar. Dang ha kine ki sngi uwei u paralok Bengali jong nga u ong—"Ha ngi te ha ka jinglehniam kawei ka iing bad kawei pat ki la ia pher". Nga la shu kohnguh kum uba sngewthuh eh phewse shano. Nga tharai ka la biang phi ban ia poi noh sha la ka jong.

Khnong—Ban kumta te la sngewthuh kein balei ki ia ong ba ka Hinduism ka kham dei ka Philosophy ban ia kaba ka dei ka Niam.

Ksan—Ynda phi ia ong kumta katba nga peit ma nga ka jinglehniam tang ha kawei ka Marga ruh ka ia pher.

Siang—Phi iohi kumno, Bah Ksan?

Ksan—Katba nga sngewthuh ma nga ka jingmane ia ka blei Durga ka hap ha ka Bhakti Marga bad ka jinglehniam pat na ka bynta jong ka wow ka jingiapher. Kiba pom da ki muid ruh don bad ki bym pom ruh kito bad phi la ia tip hi kein.

San Hadem—Ka dei kein kata kaba phi ong. Ha ka Thang-sharak kiba thang ruh don bad ki bym thang ruh don bad ka shu long kumta kein kat kum ka jingsngewthuh sngewthuh bad kat kum ka jingsngewbit bad jingsngew donkam. Dang don shuh kiei kiei ban ia kren tang ba kan bha ba phin ia hun noh namar kan bam eh ia ka por.

Khnong—Nga te nga la sngewkwah phi ban ia kren noh ia la ka jong.

Don Rai—Nga lei lei uba la ong naduh hynne.

San Hadem—Ngan lam ma nga phi namar dei ma nga uba pynmih ia ka jingong ba "Ka Niam Khasi ka kham dei ka Philosophy ban ia kaba ka dei ka Niam". Phi phi iohi kumno—kumno ka Niam Khasi ka long ha ka jingiadei jong ka bad ka jingim la Khasi? Ia pyllait ngin ia kren.

Don Rai—Ngan jubab ma nga phi. Nga te nga iohi ba ka synshar lut ia ki bynta baroh jong ka jingim u Khasi; ngam iohi hi ban don kaba lait.

Khnong—Ha niew kai katto katne.

Don Rai—Ngan niew kai lei ngan da niew shisha hi. Ban thung mawbri u da suit; ban jied tang ia nongrim iing u da kylli; ban phah kylli u shongkha ia ka khun ha iing u da pan hukum; ban leit beh-mrad u da tap-ksaw hynrei ngan niewtang tang iaei.

Siang—Niew shuh phi, Bah Don, ka jingsngew tynnad ka bym don jaka shuh.

Don Rai—Haba thung ba tep ruh shwa ban buh ne pynnoh ia u symbai ban da nguh da dem bad ban da kren da khana ia ka Meiramew ia kaba la buh da Ka Nonghukum; ban thied ksiar thied rupa shwa ban buh ha synduk ban da iathuh ia Ka Blei ha Iing bad kumta kein, Bah Siang.

Khnong—Niew shuh phi, Bah Don, wat thait ba dang sngewtynnad.

Don Rai--Ban wan buh ksiar buh rupa ne kpieng ne muka ne dhara ki briew ha iing ruh ym bit ba ioh ia khleh bad ka spah-iing ioh thut Ka Blei; ka kamai ka kajih ka dei ban long kaba khuid, ka shim kylliang ka dei ka shim kylliang bad ka ram ka dei ka ram; ka khwan myntoi bad ka spah bym-hok ka dei ka bym khuid--haba kumta ngan niew tang iaei.

Khnong—Lada ka long kumta te ka Niam Khasi ka pyniaid bad ka synshar phi ia ki bynta baroh jong ka jingim. Ngi lah phi ban batai ia ka Niam Khasi kumba batai i Ma San ia ka Niam Hindu; ngi la lah phi ban ong ba Ka Niam Khasi ka ieng na ka bynta ka jinglong jingim jong u Khasi kaba kynthup ia ka niam, ia ki jinglong ba bha, ia ki riti ki dustur, ia ka trei ka ktah bad ia ka ioh-spah ioh-phew, ia ka khaii ka pateng bad ka kamai ka kajih, ia ka iaid ka ieng bad ia ka pyrkhat ka pyrdain.

San Hadem—Nga ruh nga lap phi, Bah Khnong, ia kata bad ban batai ruh da u thylliej ruh kan shitom.

Ksan—Na ka jinglehniam bad jingmane pat ka long kumno?

San Hadem—Naduh ka sngi ba ngi sdang ia kane ka jingiashong kai jong ngi ka jingiakren jong ngi ka long khamtam eh ia ki lai tylli kiei kiei bad kita ki long ka pyrkhat -niam, ka seng-nia bad ka seng-niam. Kaba ngi la ia kren kham bniah khyndiat ka long ha ka sngi nyngkong eh ba wan i Bah Siang bad i Bah Khnong bad hadien kata ngi

la shu ia ktah tiak hangne bad tiak hangtai. Ngam kynmaw ba ngin ia kren mynno mynno ruh ia.ka jinglehniam bad ha ka jingshisha ka Niam Khasi kam kren ei ei hi ruh ia ka lehniam.

Khnong—Nga uba don naduh ba sdang ka jingiashong kai bad u bym shym pep shisien ruh nga lap ba ka long kumta kumba ong ma phi.

San Hadem—Ha ki bynta baroh jong ka jingim jinglong U Blei U don namar dei ma U Uba synshar bad pyniaid ia kiei kiei baroh. Hangta ha kaba U Blei U don hangta ka niam ka don bad ka pyniaid ia ka jingim jong ngi. Phi la iohsngew wat tang na ki-to kiba niew i Bah Rai hynne. Nga ong ia phi ba wat ha ka Rongbiria ruh u iaid kat kum. katai ka hukum. Shim ia ka tang katne ba ha u Khasi ka niam ka long ka Philosophy kaba pyniaid ia ka jingim jong u.

Don Rai—Map, Ma San, ngan kylli kawei kaba long shabar ka jingiakren namar nga shu sngew sahnud kumno re kumno. Ha u Khasi mynta ka don ka niam?

Ksan—Kata ka jingkylli te kaba da sngewtynnad palat. Phi kren ia katai ka tynrai—mynta pat?

San Hadem—Phi iohi ka don?

Siang—Ka la eh palat ka jingiakren ia nga bad ngam sngew nud tur shuh· Ia kata te ngan jubab phi—nga te nga ong ba ngi don bad ngi dang long ka Jaitbynriew kaba tipbriew tipblei bad ngi dang tip ia ka hok bad ia ka pap.

Khnong—Ia kiba la leit long Niam Khristan pat?

San Hadem—Nga ong ia phi, Bah Khnong, ba lada ka niam ka don ha ngi lada ngi leit long Khristan ruh ngin long ki Khristan kiba kham bha—bakla ia kata kan long tang ka leh-rong· Nga kwah ba phin ia kynmaw ba ka niam ka dei ka mynsiem.

Ksan—Shano pat ka met?

San Hadem—Ki rukom ki dei ka met.

Siang—Dei na kata ka daw mo ba ki sa ong—ka niam ka rukom?

San Hadem--Ka dei kein, Bah Siang.

Khnong—Dei mynta ka sngi ba kiei kiei ki shai kdar ha nga. Ngi ia pule ia "Ka Kitab Jingphawar" da u Rabon Singh, ia "Ka Niam Khasi" da u Dr. H. Lyngdoh bad kiwei kiwei ruh ki kot, pleng kaba ngi ia pule ka long ia ki rukom bad ngim ia poi shano shano ruh.

San Hadem--Ia kata pat te phi, Bah Khnong, phin ong da kumwei kan leit long shano. Ban pule ia ki rukom ban poi sha ka niam te kan shitom phi. Kaba ngi dei ban leh te ka long ban leit sha ka niam bad nangta poi sha ki rukom namar haba la sngewthuh ia ka niam te ka la suk kein ban sngewthuh ia ki rukom.

Ksan—Haba kumta ia 'Ki Rukom' pat ka Niam Khasi ka ong kumno ?

San Hadem - Ia ki jinglehniam ne ia ka jingpyndep ia ka niam ka Niam Khasi ka leh kumba leh ka Hinduism. Ka ieh ha ki briew jong ka ban leh ia kaba ki sngewthuh bad sngew donkam.

Ksan—Kham pynshai phi, Ma San, ia kata.

Don Rai—Phi da tikna seh, Ma San, ia kata?

San Hadem—Tip seh, Bah Rai, ngan ong kumno—ka la ai ia ka pyrkhat, ka la pynbiang ia ka nia bad ia ki rukom kiba long tang ka jingpyndep ia ka niam—nga pyndonkam ia ka ktien ' tang' namar ka jinglehniam ka long tang ki dak kiba shabar jong ka niam—ka ieh ha ki kur bad ki jait, ha

ka kpoh bad ka iing ba kin leh ma ki katba ki sngewbit bad sngew donkam. U longknii uba don ha la ka kur ka kur, ka jait ka jait, ka iing bad ka kpoh, u la tip hi ia la ka kam ne nga bakla ba nga ong kumta?

Don Rai—Ban da kumta te phim bakla phi. Ma San.

Siang—Nangta pat?

Ksan—Da ai bad ki nuksa phi ban kham shai bad sngewthuh.

San Hadem—Ngan leh ia kata, Bah Ksan. Shim ia ka 'Jer khun'—ha u Khasi ka pyrkhat bad ka nia ka long ba haba la kha bynriew iano iano sha kane ka Pyrthei, kynthei ne shynrang, kita ki dei ban da don la ka kyrteng bad kata ka kyrteng ka dei ban long kabada hun da Ka Blei ha Iing Kaba long ka Leilongkur ka Leilongjait bad Ka Leilongiing ka Leilongsem. Ki dei ban da don la ka kyrteng ban sah ka nam ban sah ka kyrteng, ba kin da phuh da phieng ka longbriew ka manbriew bad ka longrynieng ka manrynieng, ba kin da ieng ka daw bad eh ka rngiew. Kumba ki la wan da ka Hukum kin da don la ka Daw ba ai u Trai Kynrad U Nongbuh U Nongthaw bad U Nongthaw-bynriew U Nongbuh-bynriew.

Ksan—Nangta pat?

San Hadem—Iba la wan longbriew sha kane ka Pyrthei dei iba la wan da ka burom, iba la ioh ka mynsiem ksiar ka mynsiem rupa na la U Nongthaw, i ban da long kynthei i ban da long shynrang, i ban da long briew i ban da man briew bad i ban da phuh ka longkynthei ka longshynrang bad kumta ter ter.

Siang—Kumta te hoid, kumba beh ki lyer pyngngad hir hir bad kumba tuid ki um jai jai.

Khnong—Ka rukom pat?

San Hadem—Ka jer pat ka shong ha ka jingsngewbit jong ki kur bad ki jait, ki iing bad ki kpoh, ha la ka jong ka jong ka jingsngewthuh bad jingsngewdonkam jong ki. Kiba sngewbit ban shu kren shu khana ban pynsngew pynsngap ha ha la Ka Blei—kata ruh ka biang; kiba pynjaw da u klong u skaw—kata ruh ka biang ; kiba shat da ka pylleng –kata ruh ka biang ; kiba kynting da ki siej—kata ruh ka biang bad kumta ter ter.

Siang—Kumta te sngewhun hi jrut.

Ksan—Nangta pat?

San Hadem—Shim ia kaba khot syrngiew ia kiba la jah na iing bad kiba ki la shim ba ki la iap—don kiba shu kynting sbai ha lai-lad jong ki lynti shnong; don kiba shu thang ia ki tiar ki tar jong kiba iap; don kiba shu khot syrngiew da kaba kaweh da ki tnad jong u diengsning bad kumta ter ter.

Don Rai—Pleng ka buh phan ka buh Kyrpad ruh ka wan ha kata ka dur. Ka pyrkhat-niam ka la don bad ka sengnia ruh ka la don bad ki seng ia ka niam ha la ka jingsngew bit. U Phan la u Phan bad u Kyrpad la u Kyrpad bad ban buh ia u ka shong ha la ka jingsngewbit bad jingsngew donkam jong ka kur ka jait bad ka iing bad ka kpoh. Kiba buh ia u ki la ka nguh la ka dem bad la ka ai-bam bad ki bym sngewdonkam kim don ei ei ban pyrkhat ia kata—baroh ka long ha ka jingsngewbit bad jingsngew donkam.

Ksan—Haba la ia ioh sur te la ia nang phi ban ia ai lem. Haba shim dkhot—don kiba shim lai, don kiba shim san, don kiba shim hynniew bad don kiba shim khyndai—kata kat kum ka jingsngewbit. Baroh shi katta nga la shu lyngngoh marwei marwei la kum uta u bieit bam-kpu.

Khnong—Nga ruh kein nga shu lyngngoh marwei marwei —ki ia ong te ki ia ong ka Niam Khasi hynrei ka lehniam pat ka pher na kawei ka iing ha kawei pat,na kawei ka kur

ha kawei pat, na kawei ka bynta jong ka Ri ha kawei pat bad kumta ter ter. Dei mynta ka sngi ba nga sngewthuh shai kdar balei ki ia ong—"Ki rukom ki pher hynnei ka Niam ka sah kumjuh".

Siang—Ym lah phi khlem sngewphylla ia kita baroh. Ia ki jingmaian baroh la buhrich na ngi. Nga te nga phla phi ba hadien kine ki jingiakren baroh nga sngew kumba ka wan kawei pat ka Pyrthei.

San Hadem—Kumba nga la ong hynne ka pyrkhat-niam ka la biang, ka seng-nia ka la biang bad ka seng-niam ruh ka la biang bad ka shong ha phi bad ha nga ban pyndep ia ka niam kat kum ka jingsngew bit bad jingsngew donkam jong ngi. Ngim don iingmane na temple ne mosque ne pagoda ne kiba kum kita ne ngim don ruh kata ka ia mane lang namar ngi ia mane ia U Trai Nongthaw ha la iing la iing. Ngi ia kren bad la Ka Blei ha Iing hapoh dpei; ha la iing ngi ia duwai ngi ia phirat bad ha la iing ngi nam ngi ud ha Ka ia kiei kiei baroh ha ka jing jarjai : ha la iing.

Don Rai—La dei thik kumba ong i Bah Siang hynne. Haba sngap ia kita kiei kiei baroh sngew kumba ki 'er-iwbih ki shu beh jai jai bad hir hir bad shu sngewtngen ka mynsiem. Ka hiw-hiw ka haw-haw bad ka kiw-kiw kaw-kaw kam don—ha kiei kiei baroh ngi ia tip tang bad Ka Blei ha iing.

Khnong—Nga te nga la hun phi, Bah Don.

Don Rai—Nga ruh nga la hun bad nga la hun ruh naduh ka mynsiem. Ngam pat ju hun mynno mynno ruh kumba nga hun mynta ka sngi bad ka shu kmen ka mynsiem Nga ia kubur ruh bad i Ma San ban ong ba ka Niam Khasi ka kham dei ka Philosophy ban ia kaba ka dei ka Niam.

Ksan—Ia kaba hun te ym dei shuh tang ma phi– ngi ruh ngi la ia hun hi baroh. Ngin ia ieng noh bad ngin sa ia shem pat la shem snem ynda la kut Tlang.

Khnong—Kiei kiei kiba ngi la ia ioh ban pyrkhat ki la dap tlang hi bad lehse ynda ngi la ia kynduh pat la shem snem ngi la long kiba kham shemphang bad kham stad.

Siang- Shu sngew bynnud kumno re kumno bad shu sngew slem ka la shem snem. Khublei shibun eh, Ma San, na ka bynta kiei kiei baroh.

San Hadem—Shwa ba phin ia ieng kynmaw kane kawei ba –"Hei ! Nga bat ho ia ka Nia" ki long ki ktien kiba pynpaw ia ka jinglong tynrai u Khun Khasi u Khun Khara bad kiba ia-thuh ruh ba u wan longbriew sha kane ka Pyrthei da ka daw bad ba u pyniaid ia la ka jong ka jingim bad ia ka jingiadei jong u bad U Blei da ka Nia.

Don Rai—Khublei shibun eh, Ma San, ngi la ia leit.

San Hadem—To, ia leit suk bad hangno hangno ba nga don kynmaw ba ngi dei ban pyneh la ka daw.

——— ——

LA KUT